

**The Study of Public's Needs of An Ideal Leader
According to the Moral and Ethical Standards of Leadership:
A Case Study of Tapo Subdistrict Administrative Organization
(SAO) in Mueang District, Phitsanulok Province.**

Suparat Kaewthongcum

**A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Public Administration
Field in Public Management
Pibulsongkram Rajabhat University**

2014

ชื่อเรื่องวิทยานิพนธ์

การศึกษาความต้องการของประชาชนต่อผู้นำในอนาคต
ตามหลักคุณธรรมจริยธรรมทางการปกครอง กรณีศึกษา
องค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ อำเภอเมือง
จังหวัดพิษณุโลก

ชื่อนักศึกษา

นางสาวสุภารัตน์ แก้วทองคำ

สาขาวิชา

การบริหารจัดการภาครัฐ

ประธานที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

อาจารย์ ดร. วงศกร เขียมเผ่า

กรรมการ

คณะกรรมการบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม อนุมัติให้บัณฑิตฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารจัดการภาครัฐ

.....ประธานคณะกรรมการบัณฑิตศึกษา

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พิทักษ์ อยู่มี)

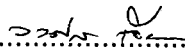
วันที่.....เดือน.....พ.ศ. 2557

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

.....ประธานกรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พัฒนพันธ์ เขตต์กัน)

.....รองประธานกรรมการ

(อาจารย์ ดร. วงศกร เขียมเผ่า)

.....กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ

(อาจารย์ ดร.จิรัฏฐ์ สันติวงศ์สกุล)

.....กรรมการและเลขานุการ

(อาจารย์ ดร. โขติ บติรัฐ)

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม

ชื่อวิทยานิพนธ์	การศึกษาความต้องการของประชาชนต่อผู้นำในอุดมคติ ตามหลักคุณธรรมจริยธรรมทางการปกครอง กรณีศึกษาองค์กรบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก
ชื่อผู้ทำวิทยานิพนธ์	นางสาวสุภารัตน์ แก้วทองคำ
ชื่อปริญญาบัตร	รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการจัดการภาครัฐ
ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์	ดร.วงศกร เจียมเผ่า

การวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความต้องการของประชาชนต่อผู้นำในอุดมคติ ปัจจัยที่มีผลต่อความเป็นผู้นำ ตลอดจนแนวทางในการพัฒนาผู้นำในอุดมคติตามหลักคุณธรรมจริยธรรมทางการปกครอง เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ ใช้กลุ่มตัวอย่างที่ได้จากการกำหนดขนาดด้วยตารางสำเร็จรูปของ "Taro Yamane" ที่จำนวน 392 คน เครื่องมือที่ใช้สำหรับการเก็บรวบรวมข้อมูลได้แก่ แบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนาและเชิงอนุมาน

ผลการวิจัยพบว่า

1. ความต้องการของประชาชนต่อผู้นำในอุดมคติตามหลักคุณธรรมจริยธรรมทางการปกครอง กรณีศึกษาองค์กรบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ประชาชนมีความต้องการผู้นำในอุดมคติตามหลักคุณธรรมจริยธรรมทางการปกครองมากที่สุดในด้านหรืออันดับรองลงมา คือ ด้านพรหมวิหาร 4 ด้านหลักการบริหารทาง NPM ด้านสังคหวัตถุ 4 ด้านราชสังคหวัตถุ 4 และด้านธรรมาธิปไตย ตามลำดับ

2. ปัจจัยที่มีผลต่อความเป็นผู้นำในอุดมคติตามหลักคุณธรรมจริยธรรมทางการปกครอง กรณีศึกษาองค์กรบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก ด้านคุณลักษณะส่วนบุคคล ได้แก่ อายุ สถานภาพการสมรส ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ พบว่ามีผลต่อความต้องการของประชาชนต่อผู้นำในอุดมคติตามหลักคุณธรรมจริยธรรมทางการปกครอง

3. แนวทางในการพัฒนาผู้นำในอุดมคติตามหลักคุณธรรมจริยธรรมทางการปกครองควรศึกษาความต้องการของประชาชน ให้เกิดผลได้อย่างเป็นรูปธรรม หัวใจสำคัญที่ผู้นำต้องตระหนักและใส่ใจ คือ การมุ่งพัฒนาศักยภาพของตนเองในทุกๆ ด้าน ไม่ว่าจะเป็นด้านความรู้ ความสามารถ การนำหลักคุณธรรมจริยธรรม ทั้งด้านหลักธรรมาธิปไตย ด้านหลักสังคหวัตถุ 4 ด้านพรหมวิหาร 4 ด้านราชสังคหวัตถุ 4 ด้านหรืออันดับรอง และด้านหลักการบริหารทาง NPM ที่จะต้องมุ่งเสริมและสร้างให้เกิดผลได้อย่างแท้จริง ทั้งนี้แม้ในหลักความเป็นจริงเรื่อง "ผู้นำในอุดมคติ" จะเป็นเพียงสิ่งที่เป็นไปได้ยากและเป็นเรื่องของอนาคต แต่นั่นก็เป็นสิ่งที่สังคมในยุคปัจจุบันมีความต้องการผู้นำลักษณะเช่นนี้อย่างเร่งด่วน ดังนั้นแนวทางการพัฒนาผู้นำในอุดมคติตามหลักคุณธรรมจริยธรรมทางการปกครองให้เกิดขึ้นได้อย่างแท้จริง จึงขึ้นอยู่กับปัจจัยหลายๆ ด้านดังผลวิจัยข้างต้น ที่ทุกๆ ภาคส่วนในสังคมจะต้องเร่งสร้างและปลูกฝังค่านิยมที่ดีงามเหล่านี้ให้ก่อเกิดขึ้นแก่ผู้นำทุกๆ ระดับที่จะเข้ามามีบทบาทในการพัฒนาสังคมให้มีความเจริญรุ่งเรือง มั่งคั่ง และยั่งยืนสืบไป

หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาการบริหารการจัดการภาครัฐ
ปีการศึกษา 2557

ลายมือชื่อนักศึกษา: สุภารัตน์ แก้วทองคำ
ลายมือชื่อประธานที่ปรึกษา:

Thesis title The Study of Public's Needs of an Ideal Leader according to the Moral and Ethical Standards of Leadership: A Case Study of Tapo Subdistrict Administrative Organization (SAO) in Mueang District, Phitsanulo Province.

Author Ms. Suparat Keawthongcum

Degree Master of Public Administration

Advisor Dr. Wongsakom Jiampao

Abstract

The purpose of this research was to study the public's needs of an ideal leader, the factors affecting for leadership and the development guideline of an ideal leader according to moral and ethical standards of leadership. It is a quantitative research. The samples were 392 people by using Yamane formula. A questionnaire was used as a tool. Data were analyzed by using descriptive and inferential statistics. The results revealed that:

1. The public's needs of an Ideal leader according to the moral and ethical standards of leadership: A case study of Tapo Subdistrict Administrative Organization (SAO) in Mueang District, Phitsanulok Province were in a high level. The moral & ethical standards were the inhibition, four sublime states of mind, new public management, Sangahavatthu: bases of social solidarity, bases of sympathy, Acts of doing favours: principles of service; virtues making for group integration and leadership, a ruler's bases of sympathy; royal acts of doing favors; virtues making for national integration and meritocracy respectively.

2. The factors affecting for Ideal Leader according to the Moral and Ethical Standards of Leadership: A case study of Tapo Subdistrict Administrative Organization (SAO) in Mueang District, Phitsanulok Province, in regards to the characteristics of an individual namely age, gender, marital status, education level, career, and income; such characteristics have impact on the needs of an ideal leader according to the moral and ethical ground of administration.

3. The development guidelines of an ideal leader, he should study the public's needs for a concrete outcome. The main considerations of the leader were as follows: the leader's potential development in knowledge, ability, the implementation of ethics and moral practice, meritocracy respectively, Sangahavatthu: bases of social solidarity, bases of sympathy, Acts of doing favours: principles of service; virtues making for group integration and leadership, four sublime states of mind, a ruler's bases of sympathy; royal acts of doing favors; virtues making for national integration, inhibition and new public management. In reality, "ideal leader" is quite complicated and far reached; however, it is urgently expected by a present society. Therefore, the true development guideline of an ideal leader depends on many factors aforementioned and every society needs to construct and instill the fine values in every leader who has a leading role in the prosperous and sustainable social development. .

Master of Public Administration
Field in Public Management
Academic Year 2014

Student's signature.....*Suparat K.*.....
Advisor's signature.....*Wongsakom Jiampao*.....

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยครั้งนี้สำเร็จลุล่วงได้ด้วยดี ด้วยความกรุณาจากอาจารย์ ดร.วงศกร เจียมแผ่ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สกล เกตผล ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พัฒนพันธ์ เขตต์กัน อาจารย์ ดร.โชติ บดีรัฐ อาจารย์ ดร.จิรัฐ สันติวงศ์สกุล ที่ได้กรุณาให้คำแนะนำ ปรึกษา ตลอดจนช่วยตรวจสอบแก้ไขข้อบกพร่องของงานวิจัยฉบับนี้ ผู้วิจัยจึงขอขอบพระคุณอาจารย์ที่ช่วยให้คำแนะนำด้วยดีตลอดมา

ขอขอบคุณนายกองค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก รวมทั้งประชาชนในเขตพื้นที่ความรับผิดชอบขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ ที่ให้ความช่วยเหลือและอำนวยความสะดวกในเรื่องการเก็บข้อมูลในส่วนราชการ ตลอดจนเพื่อน พี่และน้อง และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกท่านที่ให้ความช่วยเหลือและเป็นกำลังใจในการทำวิจัยครั้งนี้

ข้าพเจ้าขอกราบขอบพระคุณบิดา มารดาและบุคคลในครอบครัวทุกท่านที่ให้การสนับสนุนทั้งทางด้านการใช้จ่ายระหว่างการศึกษา ตลอดจนความรัก ความห่วงใยและกำลังใจที่ให้ตลอดมา ขอขอบพระคุณมา ณ ที่นี้

สุภรัตน์ แก้วทองคำ

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ก
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ข
กิตติกรรมประกาศ	ค
สารบัญ	ง
สารบัญตาราง	ช
สารบัญภาพ	ฉ

บทที่	หน้า
1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	4
สมมุติฐานการวิจัย	4
ขอบเขตของการวิจัย	4
นิยามศัพท์เฉพาะ	5
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	7
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	8
แนวคิดเกี่ยวกับผู้นำในอุดมคติ	8
แนวคิดความต้องการของประชาชนต่อผู้นำในอุดมคติ	13
ทฤษฎีเกี่ยวกับคุณธรรมจริยธรรมทางการปกครอง	32
ความสำคัญของหลักคุณธรรมจริยธรรมทางการปกครอง	
ตามหลัก NPM	37
หลักธรรมาภิบาลทางการปกครองกับการบริหารรัฐกิจแนวใหม่	43
ข้อมูลและลักษณะทั่วไปขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์	52
ความสำคัญขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่นกับการพัฒนาชุมชน	57
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	61
กรอบแนวคิดในการวิจัย	64

สารบัญ (ต่อ)

บทที่		หน้า
3	วิธีดำเนินการวิจัย	65
	ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	65
	เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	67
	การเก็บรวบรวมข้อมูล	70
	การวิเคราะห์ข้อมูล	71
	สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	71
4	ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	72
	ส่วนที่ 1 วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม	73
	ส่วนที่ 2 วิเคราะห์ความต้องการของประชาชนต่อผู้นำในอุดมคติ	
	ตามหลักคุณธรรมจริยธรรมทางการปกครอง	76
	ส่วนที่ 3 วิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อความต้องการของประชาชนต่อผู้นำ	
	ในอุดมคติตามหลักคุณธรรมจริยธรรมทางการปกครอง	85
5	สรุป อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ	123
	วัตถุประสงค์การวิจัย	123
	สมมุติฐานการวิจัย	123
	ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	124
	ขอบเขตการวิจัย	124
	สรุปผลของการวิจัย	124
	อภิปรายผล	124
	ข้อเสนอแนะ	139
	บรรณานุกรม	140
	ภาคผนวก	145
	ภาคผนวก ก หนังสือขอความอนุเคราะห์	146
	ภาคผนวก ข แบบสอบถามเพื่อการวิจัย	151
	ประวัติผู้วิจัย	166

สารบัญตาราง

ตาราง		หน้า
1	ตารางแสดงจำนวนประชากร	55
2	ตารางแสดงจำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	66
3	ตารางแสดงจำนวนและร้อยละของประชาชนจำแนกตามเพศ	72
4	ตารางแสดงจำนวนและร้อยละของประชาชนจำแนกตามอายุ	73
5	ตารางแสดงจำนวนและร้อยละของประชาชน จำแนกตาม สถานภาพการสมรส	73
6	ตารางแสดงจำนวนและร้อยละของประชาชนจำแนกตามระดับ การศึกษา	74
7	ตารางแสดงจำนวนและร้อยละของประชาชนจำแนกตามอาชีพ.....	75
8	ตารางแสดงจำนวนและร้อยละของประชาชนจำแนกตามรายได้ เฉลี่ยต่อเดือน	75
9	ตารางแสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับความต้องการของ ประชาชนต่อผู้นำในอุดมคติตามหลักคุณธรรมจริยธรรมทางการปกครอง ด้านธรรมาธิปไตย	76
10	ตารางแสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับความต้องการของ ประชาชนต่อผู้นำในอุดมคติตามหลักคุณธรรมจริยธรรมทางการปกครอง ด้านสังคหวัตถุ 4	78
11	ตารางแสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับความต้องการของ ประชาชนต่อผู้นำในอุดมคติตามหลักคุณธรรมจริยธรรมทางการปกครอง ด้านพรหมวิหาร 4	80
12	ตารางแสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับความต้องการของ ประชาชนต่อผู้นำในอุดมคติตามหลักคุณธรรมจริยธรรมทางการปกครอง ด้านราชสังคหวัตถุ 4	81
13	ตารางแสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับความต้องการของ ประชาชนต่อผู้นำในอุดมคติตามหลักคุณธรรมจริยธรรมทางการปกครอง ด้านทริโอดัปปะ	82

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตาราง		หน้า
14	ตารางแสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับความต้องการของประชาชนต่อผู้นำในอุดมคติตามหลักคุณธรรมจริยธรรมทางการปกครอง ด้าน NPM	83
15	ตารางแสดงการเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นต่อความต้องการของประชาชนต่อผู้นำในอุดมคติตามหลักคุณธรรมจริยธรรมทางการปกครอง ทั้งหมด 6 ด้าน จำแนกตามเพศ	85
16	ตารางแสดงความแปรปรวนของข้อมูล ด้านธรรมาธิปไตย จำแนกตามอายุ	86
17	ตารางแสดงความแปรปรวนของข้อมูล ด้านสังคหวัตถุ 4 จำแนกตามอายุ	86
18	ตารางแสดงการเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นต่อด้านสังคหวัตถุ 4 จำแนกตามอายุ	87
19	ตารางแสดงความแปรปรวนของข้อมูล ด้านพรหมวิหาร 4 จำแนกตามอายุ	89
20	ตารางแสดงการเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นต่อด้านพรหมวิหาร 4 จำแนกตามอายุ	89
21	ตารางแสดงความแปรปรวนของข้อมูลด้านราชสังคหวัตถุ 4 จำแนกตามอายุ	91
22	ตารางแสดงการเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นต่อด้านราชสังคหวัตถุ 4 จำแนกตามอายุ	92
23	ตารางแสดงความแปรปรวนของข้อมูลด้านทิริโอตป์ปะ จำแนกตามอายุ	93
24	ตารางแสดงการเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นต่อด้านทิริโอตป์ปะ จำแนกตามอายุ	94
25	ตารางแสดงความแปรปรวนของข้อมูลด้าน NPM จำแนกตามอายุ	96

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตาราง		หน้า
26	ตารางแสดงการเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นต่อต้าน NPM จำแนกตามอายุ	96
27	ตารางแสดงความแปรปรวนของข้อมูล ด้านธรรมาธิปไตย จำแนกตามสถานภาพสมรส	98
28	ตารางแสดงการเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นต่อต้านธรรมาธิปไตย จำแนกตามสถานภาพสมรส	99
29	ตารางแสดงความแปรปรวนของข้อมูล ด้านสังคหวัดดู 4 จำแนกตามสถานภาพสมรส	100
30	ตารางแสดงการเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นต่อต้านสังคหวัดดู 4 จำแนกตามสถานภาพสมรส	100
31	ตารางแสดงความแปรปรวนของข้อมูลด้านพรหมวิหาร 4 จำแนกตามสถานภาพสมรส	101
32	ตารางแสดงการเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นต่อต้านพรหมวิหาร 4 จำแนกตามสถานภาพสมรส	101
33	ตารางแสดงความแปรปรวนของข้อมูลด้านราชสังคหวัดดู 4 จำแนกตามสถานภาพสมรส	102
34	ตารางแสดงการเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นต่อต้านราชสังคหวัดดู 4 จำแนกตามสถานภาพสมรส	102
35	ตารางแสดงการเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นต่อต้านหิริโอตตัปปะ จำแนกตามสถานภาพสมรส	103
36	ตารางแสดงความแปรปรวนของข้อมูลด้าน NPM จำแนกตามสถานภาพสมรส	103
37	ตารางแสดงการเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นต่อต้าน NPM จำแนกตามสถานภาพสมรส	104
38	ตารางแสดงความแปรปรวนของข้อมูลด้านธรรมาธิปไตย จำแนกตามระดับการศึกษา	104

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตาราง	หน้า
39	ตารางแสดงความแปรปรวนของข้อมูลด้านสังคหวัตถุ 4 จำแนกตามระดับการศึกษา 105
40	ตารางแสดงความแปรปรวนของข้อมูลด้านพรหมวิหาร 4 จำแนกตามระดับการศึกษา 105
41	ตารางแสดงการเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็น ต่อด้านพรหมวิหาร 4 จำแนกตามระดับการศึกษา 106
42	ตารางแสดงความแปรปรวนของข้อมูลด้านราชสังคหวัตถุ 4 จำแนกตามระดับการศึกษา 107
43	ตารางแสดงความแปรปรวนของข้อมูลด้านทริโศคัปปะ จำแนกตามระดับการศึกษา 107
44	ตารางแสดงความแปรปรวนของข้อมูลด้าน NPM จำแนกตามระดับการศึกษา 108
45	ตารางแสดงอธิบายความแปรปรวนของข้อมูลด้านธรรมาธิปไตย จำแนกตามอาชีพ 108
46	ตารางแสดงความแปรปรวนของข้อมูลด้านสังคหวัตถุ 4 จำแนกตามอาชีพ 108
47	ตารางแสดงการเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นต่อ ด้านสังคหวัตถุ 4 จำแนกตามอาชีพ 109
48	ตารางแสดงความแปรปรวนของข้อมูลด้านพรหมวิหาร 4 จำแนกตามอาชีพ 110
49	ตารางแสดงการเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นต่อ ด้านพรหมวิหาร 4 จำแนกตามอาชีพ 111
50	ตารางแสดงความแปรปรวนของข้อมูลด้านราชสังคหวัตถุ 4 จำแนกตามอาชีพ 112
51	ตารางแสดงการเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็น ต่อด้านราชสังคหวัตถุ 4 จำแนกตามอาชีพ 113
52	ตารางแสดงความแปรปรวนของข้อมูลด้านทริโศคัปปะ จำแนกตามอาชีพ 114

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตาราง	หน้า
53	ตารางแสดงการเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็น ต่อต้านทริโอดัปปะจำแนกตามอาชีพ 115
54	ตารางแสดงความแปรปรวนของข้อมูลด้าน NPM จำแนกตามอาชีพ 116
55	ตารางแสดงการเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็น ต่อต้าน NPM จำแนกตามอาชีพ 117
56	ตารางแสดงความแปรปรวนของข้อมูลด้านธรรมชาติปไคย จำแนกตามรายได้ 118
57	ตารางแสดงความแปรปรวนของข้อมูลด้านสังคหวัดฤ 4 จำแนกตามรายได้ 118
58	ตารางแสดงความแปรปรวนของข้อมูลด้านพรหมิหาร 4 จำแนกตามรายได้ 119
59	ตารางแสดงการเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็น ต่อต้านพรหมิหาร 4 จำแนกตามรายได้ 119
60	ตารางแสดงความแปรปรวนของข้อมูลด้านราชสังคหวัดฤ 4 จำแนกตามรายได้ 120
61	ตารางแสดงความแปรปรวนของข้อมูลด้านทริโอดัปปะ จำแนกตามรายได้ 120
62	ตารางแสดงการเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นต่อ ด้านทริโอดัปปะ จำแนกตามรายได้ 121
63	ตารางแสดงความแปรปรวนของข้อมูลด้าน NPM จำแนกตามรายได้ 121
64	ตารางแสดงการเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของระดับ ความคิดเห็นต่อต้าน NPMจำแนกตามรายได้ 122

สารบัญภาพ

ภาพ

หน้า

กรอบแนวคิดในการวิจัย 64

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

เนื่องด้วยมนุษย์เป็นสัตว์สังคม จึงมีความต้องการพื้นฐาน คือ การรวมกลุ่ม เป็นครอบครัว ชุมชน องค์กร หรือสังคม ด้วยเหตุนี้จึงต้องมีบุคคลที่ทำหน้าที่เสมือนเป็นตัวแทนในการดำเนินงาน หรือกิจการของกลุ่มสังคมนั้นๆ อาจกล่าวได้ว่า “ผู้นำ” เป็นกุญแจดอกสำคัญในการปรับเปลี่ยนของทุกๆ สังคม เนื่องจากเป็นผู้ที่มีบทบาทอันสำคัญต่อชีวิตความเป็นอยู่ของสมาชิกในสังคม ทั้งในด้านการสรรค์สร้าง และในบางครั้งยังเป็นขวากหนามของความเจริญก้าวหน้า เพราะผู้นำเป็นผู้ที่มีส่วนในการกำหนดแนวนโยบายการบริหารของสังคมนั้นๆ เช่น ด้านการศึกษา การเมืองการปกครอง วัฒนธรรมประเพณี และด้านสาธารณสุข ฉะนั้นผู้นำจึงมีส่วนสำคัญในด้านของชีวิตความเป็นอยู่ ด้านวัฒนธรรมประเพณี ด้านระบบการศึกษา ซึ่งเป็นสิ่งหล่อหลอมของสมาชิกในสังคม รวมไปถึงความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของสมาชิกในสังคม อีกทั้งในสภาวะการณ์ปัจจุบัน สังคมต่างๆ ได้เผชิญกับการเปลี่ยนแปลงจากสภาพแวดล้อมที่ผันผ่านไปอย่างรวดเร็วตามกระแสโลกาภิวัตน์ บริบททางการเมืองและสังคม รวมทั้งด้านคุณธรรมและจริยธรรมที่มีการเสื่อมถอยอย่างเห็นได้ชัด ถือเป็นแรงผลักดันให้ทุกๆ ผู้นำในทุกๆ สังคมต้องเร่งรัดในการปรับตัวเพื่อให้ทันกับบริบทของแต่ละสังคม

ด้วยบทบาทที่สำคัญของผู้นำเช่นนี้เอง ในทุกๆ สังคมจึงต้องการที่จะได้ผู้นำที่ดีและมีความสามารถบริหารงานในสังคม เพื่อความสงบสุขและความก้าวหน้าในสังคมอย่างยั่งยืน ซึ่งในปัจจุบันก็ไม่อาจปฏิเสธได้ว่า สังคมไม่สงบสุข ได้รับความเสียหายและไม่ได้รับการพัฒนาเท่าที่ควร มีสาเหตุสำคัญมาจากที่ผู้นำขาดคุณธรรมและจริยธรรม ดังนั้น ผู้นำที่สังคมปัจจุบันต้องการ คือ การเป็นผู้นำที่ต้องกล้าคิด กล้าทำ กล้านำ และยังต้องกล้าที่จะเปลี่ยนแปลง มีคำกล่าวว่า “ผู้นำที่ดี มีความรู้ ความสามารถ หาได้ยาก” แต่ในมุมมองของผู้วิจัย กลับมีความคิดว่า ผู้นำที่ดี มีความรู้ ความสามารถ เสียสละและมีคุณธรรมในหัวใจ กลับยิ่งหาได้ยากกว่า จึงอาจกล่าวได้ว่า การจะเป็นผู้นำยุคใหม่ที่ดีได้นั้น จะต้องมีความฉลาด อดทน ซื่อสัตย์สุจริต มุ่งมั่น ทุ่่มเท และเสียสละ ประกอบกับต้องกล้าคิด กล้าทำ กล้านำ กล้าเปลี่ยนแปลง ผู้นำในอุดมคติ จึงต้องเป็นคนดี มีคุณธรรมและจริยธรรม กล่าวคือ การยึดหลักธรรมาธิปไตย ทั้งด้านการควบคุมภายนอก คือ สังคหวัตถุ 4 หรือ ควบคุมภายใน พรหมวิหาร 4 พร้อมกันนี้ สิ่งที่ขาดไม่ได้ ที่ผู้นำยุคใหม่จะต้องใส่ใจ คือ หลักราชสังคหวัตถุ 4 โดยไม่ได้หมายถึงแค่เพียงพระราชจริยวัตรหรือหลักในการสงเคราะห์ประชาชนของพระราชาหรือของผู้บริหารเท่านั้น แต่ยังมีความหมายครอบคลุมไปถึงหลักสงเคราะห์ประชาชนของนักปกครองในทุกๆ ระดับชั้น หลักทริโอบุติประ หรือรวมไปถึงหลักการบริหารตามหลัก NPM ที่ถือว่าเป็นพื้นฐานสำคัญให้

คนในสังคมยอมรับและพร้อมที่จะอุทิศตน หันมาเสียสละเพื่อส่วนรวม จนนำมาสู่การทำงานร่วมกันเป็นอย่างดี เกิดประสิทธิภาพ ประสิทธิผลในการทำงานและร่วมกันนำพาสังคม ก้าวข้ามอุปสรรคไปสู่ความสำเร็จในที่สุด (ไกรฤกษ์ ศิลาคม : 2555)

ไม่ว่าใครต่างก็ปรารถนาที่จะเป็นผู้นำบุคคลอื่นๆ ด้วยกันทั้งสิ้น ยังคงมีอีกหลายต่อหลายคนที่กำลังพยายามหาวิธีการที่จะแสดงบทบาทของการเป็นผู้นำอย่างเต็มภาคภูมิ และยังคงไม่ประสบผลตามที่คาดหวังไว้ แต่ด้วยความทะยานอยากที่จะเป็นผู้นำเพื่อบงการผู้อื่น กลับเสาะแสวงหาวิธีที่ตนเองจะได้ โดยเหนือกว่าด้วยอำนาจในทางที่ผิด “ผู้นำที่เป็นนักปกครอง เป็นนักการเมือง เป็นนักบริหาร ต้องถือเป็นเรื่องสำคัญว่า ตอนนี้จะออกสู่ภาคปฏิบัติ ต้องตั้งหลักก่อน การที่จะตั้งหลักก็คือ จะต้องยึดถือธรรมเป็นใหญ่ คือ ถือหลักการ กฎกติกากฎหมาย ถือความจริง ความถูกต้อง ความดีงาม เหตุผล ประโยชน์สุขที่แท้เป็นใหญ่ เป็นเกณฑ์ และเป็นมาตรฐาน” (ป.อ. ปยุตโต 2546) เมื่อถือธรรมเป็นใหญ่ ก็เห็นแก่ธรรม เห็นแก่ความจริง ความถูกต้อง ความดีงาม และยึดถือตามหลักการ กฎกติกากฎหมายก็จะไม่เอนเอียงไปข้างไหน ไม่เห็นแก่ผลประโยชน์ ไม่เห็นแก่พรรคพวก ไม่เห็นแก่คะแนนนิยม เป็นต้น และจะมีความชัดเจนในการทำงาน ในการสร้างผู้นำในอุดมคติตามหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา อาจมีหลักธรรมต่างๆ ให้ได้ศึกษากันอย่างแพร่หลาย แต่เพียงแค่ว่าหลักธรรมที่มีให้เห็น ได้ยิน ได้ฟัง เท่านั้นหรือที่จะเพียงพอและทำให้มนุษย์ผู้เป็นนักปกครองคนหนึ่งกลายเป็นผู้นำในอุดมคติได้อย่างเต็มภาคภูมิ ผู้วิจัยกลับมีความคิดเห็นว่า ทุกๆ อย่างจะบรรลุผลได้ จะต้องมาจากความรู้สึกในจิตใจของผู้ปฏิบัติอย่างแท้จริง มิใช่เพียงแค่ว่าได้เห็น ได้ยิน ได้ฟัง ผ่านตา ผ่านหู แล้วลอยลมไป ไร้ซึ่งการซึมซับในความหมายอย่างแท้จริง” จึงอาจกล่าวได้ว่า ถ้าท่านปรารถนาจะเป็นผู้นำในอุดมคติของสมาชิกในสังคม สิ่งแรกท่านต้องรู้หลักธรรมที่ใช้ในการปกครองตนเองเสียก่อนที่จะนำหลักธรรมในการปกครองคนไปใช้ในสังคม อีกประการหนึ่งเพื่อเป็นการสร้างความน่าเชื่อถือในการเป็นแบบอย่างที่ดีของสมาชิกในสังคม นำไปสู่การยอมรับนับถือและศรัทธาด้วยจิตวิญญาณของสมาชิกในสังคมเอง โดยปราศจากข้อกังขาใดๆ

จะเห็นได้ว่าบทบาทของผู้นำในยุคปัจจุบันถือว่ามีสำคัญ การขาดความเป็นผู้นำอาจจะก่อให้เกิดผลกระทบทางลบได้ ทำให้การพัฒนาไม่สอดคล้องกับอำนาจหน้าที่ ไม่ตอบสนองต่อความต้องการและความจำเป็นของแต่ละพื้นที่ เกิดปัญหาการใช้อำนาจอย่างไม่เป็นธรรม ปัญหาการพัฒนาท้องถิ่นอย่างไม่เป็นองค์รวม ทำให้การบริหารงานขององค์กรปกครองท้องถิ่นที่ต้องสอดคล้องกับหลักการของการกระจายอำนาจบริหารปกครองและหลักการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี รวมทั้งบริบททางด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมืองและวัฒนธรรม ตลอดจนนโยบายอันเป็นสภาพแวดล้อมของการบริหารในท้องถิ่นภายใต้อำนาจหน้าที่ที่ผู้นำท้องถิ่นมีอยู่ไม่เกิดขึ้น จากสภาพปัญหาดังกล่าวทำให้องค์กรปกครองท้องถิ่น ซึ่งเป็นหน่วยงานที่มีศักยภาพในการดำเนินงานตามภารกิจ ไม่สามารถดึงศักยภาพและความสามารถทาง

การบริหารออกมาพัฒนาท้องถิ่นได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ก่อให้เกิดการสูญเสียทรัพยากร อันไม่เป็นการรักษาสิ่งที่มีคุณค่าและเป็นประโยชน์ที่ต้องผันมาสร้างความสำเร็จและความเจริญให้กับชุมชน ท้องถิ่น สังคมและประเทศชาติ ดังนั้นในฐานะองค์กรบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ เป็นองค์กรปกครองท้องถิ่นรูปแบบหนึ่งของประเทศไทย จัดตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติองค์กรบริหารส่วนตำบล พ.ศ.2537 โดยให้มีอำนาจหน้าที่ในการพัฒนาตำบลทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมืองและวัฒนธรรม ซึ่งมีนายกองค์กรบริหารส่วนตำบลมาจากการเลือกตั้งของประชาชนโดยตรงและถือเป็นตัวแทนของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่ผู้นำจะต้องมีการพัฒนาศักยภาพตนเองอยู่ตลอดเวลา โดยนำหลักคำสอนทางพระพุทธศาสนา มาเสริมสร้างให้บทบาทผู้นำมีศักยภาพสูงขึ้น ที่สำคัญ คือ การเป็นแบบอย่างที่ดีให้กับผู้นำของแต่ละชุมชนที่ตนรับผิดชอบ เพราะสิ่งที่จะก่อให้เกิดการพัฒนาได้อย่างแท้จริงนั้น ผู้นำถือเป็นปัจจัยสำคัญในการนำทิศทางของท้องถิ่นให้ก้าวหน้าไปสู่การสร้างผู้นำในอุดมคติตามหลักคุณธรรมจริยธรรมทางการปกครองให้เป็นที่ประจักษ์ต่อสังคมให้เป็นรูปธรรม

จากบริบทข้างต้นที่ผู้วิจัยได้กล่าวมานั้น ทำให้ผู้วิจัยเกิดแรงจูงใจที่จะศึกษาผู้นำในอุดมคติตามหลักคุณธรรมจริยธรรมทางการปกครอง เพราะเนื่องจาก ด.ท่าโพธิ์ มีความรับผิดชอบครอบคลุมพื้นที่ของมหาวิทยาลัยนเรศวร ซึ่งเป็นสถาบันการศึกษานขนาดใหญ่ ทำให้เกิดบริบททางสังคมเพิ่มมากขึ้น เกิดประชากรแฝงจากนักเรียน/นักศึกษา ผู้เข้ามาประกอบกิจการหรือธุรกิจเป็นจำนวนมาก จึงเกิดภาวะที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเติบโตไม่ทันที่จะรองรับประชากรดังกล่าว ผลกระทบที่ตามมาและเป็นปัญหาอย่างเห็นได้ชัดเจนจากที่ผู้วิจัยได้เข้ามาอยู่อาศัยและทำกิจการในเขตพื้นที่นี้ คือ ปัญหาขยะ การจราจร ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน ตลอดจนการคมนาคม ซึ่งปัญหาดังกล่าวนั้น ไม่ได้รับการแก้ไขได้ดีเท่าที่ควรจะเป็น อันมีเหตุสำคัญมาจากการตัดสินใจและการบริหารงานของผู้นำท้องถิ่น ที่ได้กล่าวมาในข้างต้น อาจเป็นมุมมองของผู้วิจัยเองที่เป็นประชากรแฝง จึงต้องการที่จะศึกษาว่าจริงๆ แล้วนั้นประชาชนในเขต ด.ท่าโพธิ์พึงพอใจในตัวผู้นำท้องถิ่นของเขาแค่ไหนและต้องการให้ผู้นำท้องถิ่นของเค้าเป็นผู้นำในอุดมคติตามหลักคุณธรรมจริยธรรมทางการปกครองอย่างไร

อีกประการหนึ่งเพื่อศึกษาความต้องการของประชาชนต่อผู้นำในอุดมคติตามหลักคุณธรรมจริยธรรมทางการปกครอง และปัจจัยที่มีผลต่อความเป็นผู้นำ รวมไปถึงการสร้างรูปแบบการพัฒนาผู้นำในอุดมคติตามหลักคุณธรรมจริยธรรมทางการปกครอง

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความต้องการของประชาชนต่อผู้นำในอุดมคติตามหลักคุณธรรมจริยธรรมทางการปกครอง
2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อความเป็นผู้นำตามหลักคุณธรรมจริยธรรมทางการปกครอง
3. เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาผู้นำในอุดมคติตามหลักคุณธรรมจริยธรรมทางการปกครอง

สมมติฐานการวิจัย

1. ประชาชนที่มีเพศต่างกัน มีความต้องการต่อผู้นำในอุดมคติตามหลักคุณธรรมจริยธรรมทางการปกครองต่างกัน
2. ประชาชนที่มีอายุต่างกัน มีความต้องการต่อผู้นำในอุดมคติตามหลักคุณธรรมจริยธรรมทางการปกครองต่างกัน
3. ประชาชนที่มีสถานภาพการสมรสต่างกัน มีความต้องการต่อผู้นำในอุดมคติตามหลักคุณธรรมจริยธรรมทางการปกครองต่างกัน
4. ประชาชนที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีความต้องการต่อผู้นำในอุดมคติตามหลักคุณธรรมจริยธรรมทางการปกครองต่างกัน
5. ประชาชนที่มีอาชีพต่างกัน มีความต้องการต่อผู้นำในอุดมคติตามหลักคุณธรรมจริยธรรมทางการปกครองต่างกัน
6. ประชาชนที่มีรายได้ต่างกัน มีความต้องการต่อผู้นำในอุดมคติตามหลักคุณธรรมจริยธรรมทางการปกครองต่างกัน

ขอบเขตของการวิจัย

1. ขอบเขตด้านพื้นที่ ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยเน้นศึกษาเฉพาะในเขตพื้นที่ความรับผิดชอบขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก
2. ขอบเขตด้านประชากร ได้แก่ ประชาชนในเขตพื้นที่รับผิดชอบขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก
3. ขอบเขตด้านเนื้อหา ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยเน้นศึกษาความต้องการของประชาชนต่อผู้นำในอุดมคติตามหลักคุณธรรมจริยธรรมทางการปกครอง รวมทั้งศึกษาปัจจัยต่างๆ ที่มีผลต่อความเป็นผู้นำตามหลักคุณธรรมจริยธรรมทางการปกครอง

นิยามศัพท์

ความต้องการ หมายถึง ความอยากได้ใคร่ได้หรือประสงค์จะได้และเมื่อเกิดความรู้สึกดังกล่าวจะทำให้ ร่างกายเกิดการความขาดสมดุลเนื่องมาจากมีสิ่งเร้ามากระตุ้น มีแรงขับภายในเกิดขึ้นทำให้ร่างกายไม่อาจอยู่นิ่งต้องพยายามดิ้นรนและแสวงหา เพื่อตอบสนองความต้องการนั้นๆ เมื่อร่างกายได้รับตอบสนองแล้วร่างกายมนุษย์ก็กลับสู่ภาวะสมดุลอีกครั้งหนึ่งและก็จะเกิดความต้องการใหม่ๆ เกิดขึ้นมา ทดแทนวนเวียนอยู่ไม่มีที่สิ้นสุด

ประชาชน หมายถึง ประชากรที่อาศัยอยู่ในเขตพื้นที่ความรับผิดชอบขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก

ผู้นำ หมายถึง บุคคลที่ทำให้องค์การประสบความสำเร็จโดยเป็นผู้ที่มีบทบาท แสดงความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลที่เป็นผู้ได้บังคับบัญชาหรือผู้นำคือบุคคลที่ก่อให้เกิดความมั่นคงและช่วยเหลือบุคคลต่างๆ เพื่อให้บรรลุเป้าหมายของกลุ่ม

อุดมคติ หมายถึง จินตนาการที่ถือว่าเป็นมาตรฐานแห่งความดี ความงามและความจริง ทางใดทางหนึ่งที่มีมนุษย์ถือว่าเป็น เป้าหมายแห่งชีวิตของคน อุดมคตินั้นประกอบไปด้วยคติและคุณค่า ซึ่งมีบทบาทสำคัญในจริยธรรม เพราะคติและคุณค่าที่ผู้คนยึดถือขึ้นนั้น ขึ้นอยู่กับลำดับความสำคัญของมันต่อแต่ละคน

คุณธรรม หมายถึง อุปนิสัยอันดีงามซึ่งสั่งสมอยู่ในดวงจิต อุปนิสัยอันนี้ได้มาจากความพยายามและความประพฤติติดต่อกันมาเป็นเวลานาน คุณธรรมสัมพันธ์กับหน้าที่อย่างมาก เพราะการทำหน้าที่จนเป็นนิสัย จะกลายเป็นอุปนิสัยอันดีงามที่สั่งสมในดวงจิตเป็นบารมี มีลักษณะอย่างเดียวกันนี้ ถ้าเป็นฝ่ายชั่ว เรียกว่า “อาสวะ” คือ กิเลสที่หมักหมมในดวงจิต ย้อมจิตให้เศร้าหมองเกราะกรังด้วยความชั่วนานาประการกลายเป็นสันดานชั่ว ทำให้แก้ไขยาก สอนยาก กล่าวโดยสรุป คุณธรรม คือ ความล้ำเลิศแห่งอุปนิสัยซึ่งเป็นผลของการกระทำหน้าที่จนกลายเป็นนิสัยนั่นเอง

จริยธรรม หมายถึง หลักแห่งความประพฤติ หรือแนวทางการปฏิบัติ จนให้เป็นคนดี เพื่อประโยชน์สุขของตนเองและส่วนรวม

หลักธรรม คือ หลักธรรมวินัยที่พระพุทธเจ้าทรงค้นพบและวางเอาไว้ เพื่อเป็นแนวทางที่เพียงพอแก่การชำระจิตใจให้บริสุทธิ์จากกิเลสเครื่องร้อยรัด อันได้แก่ ราคะ (ความกำหนัดเพติดเพลินยินดี) โทสะ (ความโกรธพยาบาทอาฆาต) โมหะ (ความหลงงมงายไร้สาระมีเหตุผลอันพิสุจน์ไม่ได้) เพื่อความหลุดพ้นจากความเป็นทาส เพื่อความเป็นอิสระอย่างแท้จริง เหมาะสำหรับผู้ที่มีความเบื่อหน่ายคลายความกำหนัดปรารถนาอย่างแรงกล้าที่จะไม่เกิด ไม่แก่ ไม่เจ็บ ไม่ตายอีกต่อไป

การปกครอง หมายถึง การใช้อำนาจที่มีผลบังคับใช้ทางการเมืองหรือเหนือการกระทำหรือกิจกรรมของหน่วยทางการเมืองและพลเมือง เป็นต้น กล่าวคือ เป็นการกระทำในการปกครอง หรือเป็นการปกครอง หรือการบริหารงานทางการเมือง การบริหาร วางระเบียบ กฎเกณฑ์สำหรับสังคม เพื่อให้สังคมมีความสงบสุข

อธิปไตย หมายถึง อำนาจของจิตหรือความคิดที่ถือเอาสิ่งใดสิ่งหนึ่งเป็นใหญ่ หรือเป็นเหตุ เพื่อละชั่ว ทำดี ทำใจให้บริสุทธิ์ มีหลักการสำคัญดังนี้

- อัตตอธิปไตย การถือตนเป็นใหญ่
- โลกาธิปไตย การถือโลกเป็นใหญ่
- ธรรมาธิปไตย การถือธรรม ความถูกต้อง ดีงาม และเหตุผลเป็นใหญ่

ธรรมาธิปไตย หมายถึง การมีธรรมเป็นใหญ่ ธรรมาธิปไตยมิใช่เป็นระบบการปกครอง แต่เป็นหลักในการปกครอง หรือเป็นเป้าหมายของการปกครองทุกระบบที่จะต้องประกอบไปด้วยธรรม มีธรรม เป็นธรรมและชอบธรรม ปัญหามีอยู่ว่าทำอย่างไรถึงจะรู้ว่า อะไรเป็นธรรม อะไรเป็นความจริงเป็นความถูกต้องดีงาม

สังคหัตถุ หมายถึง ธรรมที่เป็นที่ตั้งแห่งการสงเคราะห์กัน, ธรรมเป็นเครื่องยึดเหนี่ยว นำใจกัน หมายถึง หลักการครองใจคน หลักยึดเหนี่ยวใจกันไว้ วิธีทำให้คนรัก หลักสังคมสงเคราะห์ ซึ่งเป็นเครื่องประสานใจและเหนี่ยวรั้งใจคนให้เป็นอันหนึ่งอันเดียวกันได้ และทำให้อยู่กันด้วยความรักความปรารถนาดีต่อกัน เหมือนลิ่มสลักที่ตรึงตัวรถไว้มิให้ชิ้นส่วนกระจัดไป ทำให้รถแล่นไปได้ตามที่ต้องการ อันประกอบไปด้วย ทาน ปิยวาจา อัตถจริยา สมานัตตา

พละ 4 หมายถึง ธรรมอันเป็นพลังในการดำเนินชีวิตด้วยความมั่นใจและความปลอดภัย อันประกอบไปด้วย ปัญญาพละ วิริยพละ อนวัชชพละ สังคหพละ

พรหมวิหาร หมายถึง ธรรมของพรหม หรือท่านผู้เป็นใหญ่ พระวิหารเป็นหลักธรรมสำหรับทุกคน เป็นหลักธรรมประจำใจที่จะช่วยให้เราดำรงชีวิตอยู่ได้อย่างประเสริฐและบริสุทธิ์ อันประกอบไปด้วย เมตตา กรุณา มุทิตา อุเบกขา

ราชสังคหัตถุ หมายถึง การทำนุบำรุงทวยราษฎรให้ประชาชาติดำรงอยู่ในเอกภาพ และสามัคคีด้วยหลักธรรมที่เรียกว่า ราชสังคหัตถุ (หลักการสงเคราะห์ประชาชนของพระราชา) 4 ประการ ดังนี้ สัสสมะระ ปุริสมะระ สัมมาปาสะ วาชเปยยะ

หิริโอตตัปปะ หมายถึง ความละอายและความเกรงกลัวต่อบาป เป็นหลักธรรมคุ้มครองโลกให้สงบสุข รักตนเอง รักครอบครัว รักส่วนรวม

หลักการบริหารทาง NPM หรือการจัดการภาครัฐแนวใหม่ หมายถึง การเพิ่มผลผลิตในการบริหารงานภาครัฐ โดยให้ความสำคัญต่อผลสำเร็จของงานเป็นหัวใจหลักสำคัญ เป็นแนวคิดและที่มาของการปฏิรูประบบราชการและการประกาศใช้ระบบการบริหารงานแบบมุ่งผลสัมฤทธิ์ (Result Based Management) ของรัฐบาลไทย โดยให้ส่วนราชการระดับกรมต้องจัดทำตัวชี้วัดและเป้าหมายของผลงานที่จะเกิดขึ้น

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทำให้ทราบถึงความต้องการของประชาชนต่อผู้นำในอุดมคติตามหลักคุณธรรมจริยธรรมทางการปกครอง
2. ทำให้ทราบถึงปัจจัยที่มีผลต่อความเป็นผู้นำตามหลักคุณธรรมจริยธรรมทางการปกครอง
3. ทำให้สามารถสร้างแนวทางในการพัฒนาผู้นำในอุดมคติตามหลักคุณธรรมจริยธรรมทางการปกครอง

บทที่ 2

เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการศึกษาวิจัยเรื่องความต้องการของประชาชนต่อผู้นำในอุดมคติตามหลักคุณธรรมจริยธรรมทางการปกครอง กรณีศึกษานายกองค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ อำเภอเมืองจังหวัดพิษณุโลก เพื่อให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการศึกษา ผู้วิจัยจึงได้ทบทวนแนวคิดทฤษฎี เอกสารทางราชการและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังต่อไปนี้

เอกสารที่เกี่ยวข้อง

1. แนวคิดเกี่ยวกับผู้นำในอุดมคติ
2. แนวคิดความต้องการของประชาชนต่อผู้นำในอุดมคติ
3. ทฤษฎีเกี่ยวกับหลักคุณธรรมจริยธรรมทางการปกครอง
4. ความสำคัญของหลักคุณธรรมจริยธรรมทางการปกครองตามหลัก NPM
5. หลักธรรมาภิบาลกับการบริหารรัฐกิจแนวใหม่
6. ข้อมูลและลักษณะทั่วไปขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์
7. ความสำคัญขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่นกับการพัฒนาชุมชน

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

กรอบแนวคิด

เอกสารที่เกี่ยวข้อง

แนวคิดเกี่ยวกับผู้นำในอุดมคติ

ความหมายของผู้นำ

เมื่อผู้นำมีบทบาทและหน้าที่ที่สำคัญยิ่งในองค์กรทุกแห่งแล้ว จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องเข้าใจความหมายของคำว่า “ผู้นำ” ให้ถูกต้อง ในการนิยามความหมายของคำว่า “ผู้นำ” ได้มีนักวิชาการและนักบริหารอธิบายความหมายไว้หลายท่าน ผู้วิจัยขอนำเสนอพอสังเขปดังต่อไปนี้

Burdy (1972:43) ได้ให้ความหมายไว้ว่า “ผู้นำ” คือ บุคคลที่สามารถชักจูงให้คนอื่นปฏิบัติตามด้วยความเต็มใจ ทำให้ผู้ตามมีความเชื่อมั่นในตัวเองและสามารถช่วยคลี่คลายความตึงเครียดต่างๆ ลงได้และนำกลุ่มให้บรรลุเป้าหมายที่ตั้งเอาไว้

เนตร์พัฒนา ยาวีราช (2552:1) ให้คำจำกัดความว่า “ผู้นำ (Leader) หมายถึง บุคคลที่ได้รับการยอมรับและยกย่องจากบุคคลอื่น หมายถึง บุคคลซึ่งได้รับการแต่งตั้งหรือได้รับการยกย่องให้เป็นหัวหน้าในการดำเนินงานต่างๆ ในองค์กรต่างๆ ต้องอาศัยบุคคลที่เป็นผู้นำ และมีความเป็นผู้นำจึงจะทำให้องค์กรดำเนินไปอย่างบรรลุผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์และนำพาหน่วยงานไปสู่ความเจริญก้าวหน้า”

Frigon (1996:8) ให้คำจำกัดความว่า “ผู้นำ คือ บุคคลที่มีความสามารถในการบังคับบัญชาผู้อื่นและประสานงานให้ผู้อื่นทำกิจการให้บรรลุผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์ด้วยความเต็มใจ”

พระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตฺโต, 2546:25) ได้ให้ความหมายว่าผู้นำ คือ บุคคลที่จะประสานช่วยให้คนทั้งหลายรวมกัน โดยที่ว่าเน้นการทำงานรวมกันหรือทำการร่วมกันก็ตาม เป็นไปด้วยความเรียบร้อยเป็นสุขบรรลุถึงจุดหมายที่ตั้งงามโดยถูกต้องตามธรรม

พระธรรมโกศาจารย์ (ประยูร ธมฺมจิตฺโต, 2549:26) ให้ความหมายไว้ว่า ผู้นำ คือ ผู้ชักพาให้คนอื่นเคลื่อนไหวหรือกระทำการในทิศทางที่ผู้นำกำหนดเป้าหมายไว้ หลายคนมีบทบาทเป็นผู้นำกันอยู่แล้ว เช่น เป็นผู้นำองค์กร ผู้นำสมาคม ผู้นำวัด และแม้กระทั่งหัวหน้าครอบครัวก็จัดว่าเป็นผู้นำ

Campbell (1997:169) ได้ให้คำจำกัดความว่า ผู้นำ คือ บุคคลผู้มีความสามารถในการบังคับบัญชาผู้อื่นและประสานงานให้ผู้อื่นทำกิจการให้บรรลุผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์ด้วยความเต็มใจ

กล่าวโดยสรุป ผู้นำ คือ ผู้มีศิลปะหรืออำนาจหน้าที่สามารถมีอิทธิพลเหนือผู้อื่น และนำบุคคลเหล่านั้นไป โดยเขาให้ความไว้วางใจ ไม่ขัดขวาง เชื่อใจอย่างเต็มที่ พร้อมทั้งให้ความเคารพนับถือ ให้ความร่วมมือและมีความมั่นใจในตัวผู้นำอย่างจริงจัง สามารถดึงความสามารถของผู้อื่นมาใช้ในการดำเนินการจนงานของกลุ่มหรือองค์การบรรลุผลสำเร็จและความเป็นผู้นำนั้นมีฐานะอีกอย่างหนึ่ง เรียกว่า เป็นนาถะ แปลว่าเป็นที่พึ่งของชาวโลก เหมือนอย่างพระพุทธเจ้าทรงบำเพ็ญประโยชน์แก่โลก ก็จึงเป็นโลกนาถะ แปลว่า เป็นที่พึ่งของชาวโลก ท่านผู้นำเมื่อนำได้ดีก็จะเป็นที่พึ่งของคนอื่น เป็นที่พึ่งของหมูชน จนกระทั่งเป็นที่พึ่งของมวลมนุษยชาติต่อไป

✦ ความสำคัญของผู้นำ

การที่มนุษย์เรามีการอยู่ร่วมกันมากๆ จำเป็นจะต้องมีผู้นำ ความเจริญก้าวหน้าของประชาชนและประเทศชาติบ้านเมืองขึ้นอยู่กับผู้นำ ซึ่งอยู่ในฐานะที่เป็นหัวหน้าหรือผู้บริหาร ผู้นำจึงมีความสำคัญประจักษ์ชัดที่จำเป็นสำหรับนักเดินทางและเสาเข็มที่มีความจำเป็นต่อการสร้างบ้าน อีกทั้งยังเป็นผู้สร้างหลักจริยธรรมให้เกิดขึ้นในสังคม ซึ่งหากต้องการทราบถึงความเจริญรุ่งเรืองของแคว้นแคว้นหรือบ้านเมืองใดๆ แล้วต้องดูผู้นำเป็นหลักใหญ่

นอกจากนั้น บ้านเมืองมีภารกิจที่ต้องมีผู้รับผิดชอบในด้านต่างๆ จึงจำเป็นที่ จะต้องมีผู้นำเพื่อช่วยรับภาระของบ้านเมือง เช่น ผู้นำจะต้องเป็นผู้สร้างขวัญและกำลังใจให้ เกิดขึ้นแก่ผู้ใต้ปกครองและทรงไว้ซึ่งความยุติธรรมในสังคม เป็นต้น ในพระพุทธศาสนาเองก็ได้ มีการกล่าวถึงความสำคัญของผู้นำไว้เช่นกัน ดังในอัครคัมภีร์สุตตร ที่ได้กล่าวถึงความสำคัญของ ผู้นำไว้ว่า

๙ ...สัตว์เหล่านั้นเข้าไปหาทำนรูปงาม น่าดูกว่า น่าเลื่อมใสกว่า น่าเกรงขามกว่า แล้วจึงกล่าวดังนั้นว่า มาเถิดท่านผู้เจริญ ขอท่านจงว่ากล่าวผู้ที่ท่านควรว่ากล่าว จง ติเตียนผู้ที่ควรติเตียน จงขับไล่ผู้ที่ควรขับไล่โดยชอบเถิด

*คุณสมบัติของผู้นำ

ผู้นำเป็นปัจจัยสำคัญที่จะทำให้องค์กรบรรลุวัตถุประสงค์ได้ตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ ความสามารถและลักษณะต่างๆ ของผู้นำที่จะสามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพนั้นมี นักวิชาการและผู้บริหารหลายท่านกล่าวไว้ ดังนี้

เคสเลอร์ (2004) กล่าวถึงคุณสมบัติที่ดีของผู้นำว่ามี 6 ประการ ดังนี้

- 1) เป็นผู้นำที่มีแรงจูงใจ หมายถึง เป็นผู้ที่มีความปรารถนาอย่างแรงกล้าที่จะ ประสบความสำเร็จ มีพลังอย่างมาก และมีความมุ่งมั่นที่จะเอาชนะอุปสรรคต่าง ๆ
- 2) มีความต้องการที่จะเป็นผู้นำ ชอบที่จะเป็นผู้นำมากกว่าผู้ตามและจะเป็นผู้ที่มี อิทธิพลเหนือผู้อื่น
- 3) มีความซื่อสัตย์และมีคุณธรรม
- 4) เป็นผู้มีความมั่นใจ ซึ่งความมั่นใจจะมีบทบาทสำคัญต่อการตัดสินใจและทำให้ ผู้ใต้บังคับบัญชามีความเชื่อมั่นในผู้นำ
- 5) มีความสามารถในการรับรู้และมีความฉลาด
- 6) ต้องเป็นผู้ที่รู้จักองค์การเป็นอย่างดี เพราะจะเป็นข้อมูลที่จะช่วยในการตัดสินใจที่ ถูกต้องและเหมาะสม

โกเมซ-มีเจียและบัลคิน (2002) กล่าวถึงคุณสมบัติและทักษะสำหรับผู้นำที่ดีว่า ได้แก่

- 1) เป็นผู้มีทักษะของการใช้อิทธิพล (Influence skills) โดยสามารถใช้ความเป็น ผู้นำในการทำให้ผู้ปฏิบัติงานเต็มใจที่จะทำงานเพื่อให้บรรลุเป้าหมายขององค์การ
- 2) เป็นผู้มีทักษะในการมอบหมายงาน (Delegation skills) พร้อมทั้งสามารถทำให้ผู้ปฏิบัติงานมีความรับผิดชอบต่องานที่ได้รับมอบหมายนั้นด้วย
- 3) เป็นผู้มีคามยืดหยุ่น (Flexibility skills) และสามารถแก้ไขปัญหาที่กำลัง เผชิญอยู่

4) เป็นผู้มีทักษะในการจูงใจ (Motivational skills) โดยเป็นผู้สนับสนุนและจัดสร้างสภาพแวดล้อมเพื่อให้ผู้ปฏิบัติงานทุ่มเทและอุทิศตนเองให้กับงาน

ทิมม์และปีเตอร์สัน (2000) กล่าวถึงคุณสมบัติของผู้นำที่ดีในมุมมองของผู้ปฏิบัติงาน โดย Franklin Covey Center for Research ได้ทำการสำรวจความคิดเห็นของผู้ปฏิบัติงานที่ประเทศสหรัฐอเมริกาจำนวน 37,000 คน ในปี ค.ศ. 1997-1998 ผลการศึกษาพบว่าคุณสมบัติของผู้นำที่ดีที่ผู้ปฏิบัติงานต้องการมี 11 ประการ เรียงตามลำดับจากมากไปหาน้อย ได้แก่

1) เป็นผู้ที่มีความสามารถในการสื่อสาร (Effectively Communicate) รวมถึงมีความสามารถในการรับฟังด้วย

2) เป็นผู้ที่มีคุณธรรม (Exhibit Integrity) มีความซื่อสัตย์ (Honesty) และน่าไว้วางใจ (Trustworthy)

3) เป็นผู้ที่มีความสนุกสนานกับการทำงานเป็นทีม (Enjoy Team Work) ผู้ปฏิบัติงานต้องการผู้นำที่เป็นส่วนหนึ่งของพวกเขาและสามารถทำงานร่วมกับพวกเขาได้เป็นอย่างดี

4) เป็นผู้ที่มีวิสัยทัศน์ (Be Visionary) และบอกกล่าววิสัยทัศน์นั้นต่อผู้ปฏิบัติงานมีความคิดสร้างสรรค์และร่วมทำงานกับผู้ปฏิบัติงานเพื่อจะนำทีมงานไปสู่วิสัยทัศน์นั้น

5) เป็นผู้กล้าตัดสินใจ (Make Decisions) มีความสามารถในการแก้ปัญหาเป็นนักวางแผนและเป็นผู้มีความสามารถในการจัดระบบการทำงานที่ดี

6) เป็นผู้ใส่ใจต่อความรู้สึกของผู้ปฏิบัติงาน (Demonstrate Caring) รวมทั้งมีความห่วงใย เห็นอกเห็นใจและให้การสนับสนุนผู้ปฏิบัติงานด้วย

7) เป็นแบบอย่างที่ดีได้ (Be a Model) ซึ่งมีความสำคัญคือจะส่งผลต่อพฤติกรรมของผู้ปฏิบัติงาน

8) เป็นผู้ที่อุทิศตนเองให้กับงาน (Be Dedicated) และทำงานหนักเพื่อให้งานบรรลุเป้าหมาย

9) เป็นผู้ที่สามารถจูงใจผู้อื่นได้ (Be a Motivator)

10) เป็นผู้ที่มีความเชี่ยวชาญ (Be Expert) มีความรู้ มีความสามารถและมีความเฉลียวฉลาด

11) เป็นผู้ที่มีความกล้าหาญ (Be Courageous) และกล้าที่จะยืนหยัดในหลักการที่ถูกต้อง

เฮลลีเกลและคณะ (1998) กล่าวถึงคุณสมบัติของผู้นำที่จะทำให้ประสบความสำเร็จว่ามี 4 ประการ คือ

1) เป็นผู้มีวิสัยทัศน์กว้างไกล (Creating a Vision) มีวิสัยทัศน์ใหม่ๆและมีการร่วมกำหนดเป้าหมายกับผู้ปฏิบัติงาน ซึ่งจะทำให้ผู้ปฏิบัติงานมีความผูกพันกับเป้าหมายนั้นและจะพยายามดำเนินการเพื่อให้เป้าหมายนั้นบรรลุผล

2) เป็นผู้ที่มีความสามารถในการสื่อสาร (Meaning through Communication)

3) เป็นผู้ที่มอบอำนาจให้กับผู้ปฏิบัติงาน (Empowerment) โดยให้ผู้ปฏิบัติงานมีส่วนร่วมในการพัฒนาเป้าหมายและนโยบาย ซึ่งเมื่อเป้าหมายนั้นบรรลุผลผู้ปฏิบัติงานก็จะเกิดความพึงพอใจ รวมทั้งผู้นำให้การสนับสนุนเพื่อพัฒนาผู้ปฏิบัติงานและช่วยเหลือเพื่อให้ผู้ปฏิบัติงานบรรลุเป้าหมายส่วนบุคคลด้วย

4) เป็นผู้ที่เข้าใจตนเอง (Self-Understanding) โดยรู้จักอ่อนและจุดแข็งของตนเอง และเป็นผู้ที่ต้องการข้อมูลย้อนกลับของผลการปฏิบัติงาน เพื่อปรับปรุงตนเองให้ดียิ่งขึ้น

เฮลลีเกลและคณะ กล่าวว่า คุณสมบัติต่างๆ เหล่านี้เป็นสิ่งที่เรียนรู้และสามารถพัฒนาได้ กล่าวโดยสรุปได้ว่า คุณสมบัติของผู้นำที่ดีนั้นควรเป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถในการทำงานและมีทักษะด้านความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล สิ่งต่างๆ เหล่านี้จะทำให้เกิดประสิทธิภาพในการทำงาน ซึ่งจะก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่องค์การนั้นๆ

แนวคิดความต้องการของประชาชนต่อผู้นำในอุดมคติ

“มนุษย์” ถือเป็นสัตว์สังคมที่จะต้องมีการดำรงชีวิตอยู่กันเป็นกลุ่ม เป็นชุมชนและเป็นสังคม การอยู่รวมกันนี้ก็มักจะมี ความแตกต่างและหลากหลาย ไม่ว่าจะเป็นด้านความรู้สึกนึกคิด ความต้องการ ซึ่งสิ่งเหล่านี้ล้วนทำให้มนุษย์มีปฏิสัมพันธ์ระหว่างกัน อันก่อให้เกิดการพัฒนา และในขณะเดียวกันก็เกิดปัญหา ระหว่างกันเพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดี เพื่อที่จะสนองต่อความต้องการและบรรลุประโยชน์และความสำเร็จที่เป็นจุดหมาย สิ่งเหล่านี้ต่างก็ต้องอาศัยการร่วมแรงร่วมใจระหว่างกันเป็นสำคัญ ซึ่งสื่อกลางที่สำคัญในการช่วยประสานคนให้ เกิดการร่วมแรง ร่วมใจกัน นั่นก็คือ “ผู้นำ” เพราะผู้นำเป็นบุคคลที่จะมาช่วยประสานกำลังแรงใจ และสมองในการทำงานร่วมกันในทางที่ดีเป็นธรรมให้กับสังคม ด้วยเหตุนี้ความต้องการของ ประชาชนต่อผู้นำในอุดมคิตามหลักคุณธรรมจริยธรรมทางการปกครอง จึงถือเป็นส่วนสำคัญที่ ทำให้ผู้นำที่ถือว่าเป็นบุคคลที่มีความรู้ ความสามารถที่จะระดมทรัพยากรในด้านต่าง ๆ เพื่อใช้ ในกิจกรรมการพัฒนาและเพื่อให้งานพัฒนานั้นไปสู่จุดหมายที่ดีขึ้น ผู้นำท้องถิ่นจึงเป็นบุคคลที่ ช่วยให้ผู้อื่นหรือชุมชนได้มีการตกลงกันและพยายามหาทางให้ประสบผลสำเร็จตามจุดมุ่งหมาย ที่วางไว้ โดยผู้นำจะมีอิทธิพลเหนือประชาชนในท้องถิ่นนั้น อันจะก่อให้เกิดการร่วมมือกัน ทำงาน โดยมุ่งความสำเร็จของชุมชนเป็นสำคัญหรืออาจกล่าวโดยสรุปได้ว่า ผู้นำในอุดมคิตาม หลักคุณธรรมจริยธรรมทางการปกครอง ที่ประชาชนต้องการก็คือ ผู้ที่มีอำนาจหรืออิทธิพล สามารถชักจูงคนในชุมชนได้ (ไกรฤกษ์ ศิลาคม, 2555)

*การศึกษาความต้องการของประชาชนต่อผู้นำในอุดมคติ ตามหลักคุณธรรมจริยธรรม ทาง การปกครอง ผู้วิจัยจึงมีมุมมองที่ว่า ผู้นำในอุดมคิตามหลักคุณธรรมจริยธรรมทาง การปกครองถือเป็นส่วนสำคัญยิ่งที่จะสามารถแก้ปัญหาวิกฤตสังคมได้ โดยผู้นำจะต้องเป็นผู้ที่มี คุณลักษณะของความเป็นผู้นำที่เข้มแข็ง อันประกอบไปด้วยปัญญาและคุณธรรมอย่างสูง สามารถแสวงหาที่มงานที่ดีมีประสิทธิภาพได้ เพราะเมื่อผู้นำมีความเข้มแข็งในความซื่อสัตย์ สุจริตแล้ว การที่ผู้นำจะสร้างความเข้มแข็งให้เกิดขึ้นภายในชุมชนก็จะเกิดผลอย่างเป็นรูปธรรม เพราะผู้วิจัยเชื่อเช่นกันว่าเมื่อผู้นำมีความเข้มแข็ง ชุมชนก็จะเข้มแข็งตามไปด้วย ตลอดจน ความเข้มแข็งในทางคุณธรรมจริยธรรมนี้ ก็จะกลายเป็นกระแสหลักของสังคมตั้งแต่ระดับบุคคล ระดับครอบครัว ระดับชุมชน ระดับสังคมและระดับประเทศชาติ อันจะเป็นการแก้ปัญหาและ พัฒนาสังคมได้อย่างยั่งยืน รวมสามารถตอบสนองต่อความต้องการของประชาชนต่อผู้นำใน อุดมคติ ตามหลักคุณธรรมจริยธรรมทางการปกครองได้อย่างสมบูรณ์

*จึงกล่าวได้ว่าในระบบการปกครองทุกระบบ ผู้นำถือเป็นผู้มีบทบาทอันสำคัญต่อชีวิต ความเป็นอยู่ของประชาชนในทุกๆ ด้าน เพราะผู้นำเป็นผู้ที่กำหนดแนวนโยบายในการปกครอง และบริหารชุมชน อาทิ ด้านการปกครอง การศึกษา การสาธารณสุข วัฒนธรรมประเพณีและ การทหาร เป็นต้น ฉะนั้น ผู้นำจึงมีส่วนสำคัญในเรื่องของชีวิตความเป็นอยู่ เศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรมประเพณี สุขภาพอนามัยชุมชน การหล่อหลอมคนในสังคมด้วยระบบการศึกษา

การคุ้มครองความปลอดภัยในชีวิต เพราะผู้นำมีบทบาทสำคัญเช่นนี้เอง ทุกสังคมจึงใฝ่ฝันที่จะได้ผู้นำที่ดีและมีความสามารถมาปกครอง เพราะหากได้ผู้นำที่ไม่ดีมาปกครองก็ย่อมที่จะส่งผลกระทบต่อความเดือดร้อนแก่ประชาชนเป็นอันมากด้วย ยิ่งชุมชนปกครองโดยระบอบราชาธิปไตย ซึ่งมีบุคคลคนเดียวเป็นผู้มีอำนาจสูงสุด ก็ยิ่งที่จะต้องการผู้นำที่ดีมีความสามารถมากกว่าระบอบใดๆ เนื่องจากผู้นำมักจะใช้อำนาจตามอำเภอใจคนโดยไม่คำนึงถึงชีวิตจิตใจของประชาชน ดังนั้น ในสังคมทุกสังคมผู้นำในทุกระดับ โดยเฉพาะนักการเมือง จึงถือเป็นบุคคลที่มีบทบาทต่อประเทศทั้งในเชิงสร้างสรรค์และในเชิงทำลายความก้าวหน้าของประเทศ นอกจากนี้ผู้นำในระดับหัวหน้าองค์กรทั้งราชการและเอกชน ตั้งแต่กระทรวง ทบวง กรม กอง ฝ่าย งาน ผู้นำเป็นผู้ที่มีอำนาจในการกำหนดนโยบายในการบริหารองค์กร เพื่อความสำเร็จขององค์กรที่ตนรับผิดชอบ รวมถึงการเกี่ยวข้องกับผู้คนและชุมชนในองค์กร นอกจากนี้ผู้นำยังเป็นผู้ที่มีความสำคัญต่อชุมชน สังคม และประเทศ ที่สำคัญมีอิทธิพลต่อการกำหนดทิศทางในทางการคิดและการดำเนินชีวิตของผู้คนในองค์กรและชุมชนอีกด้วย เพราะฉะนั้น ผู้นำจึงเป็นผู้นำที่จะนำพาสังคมไปสู่ความสุขและการพัฒนาที่ยั่งยืนหรือนำไปสู่ความทุกข์เกิดเป็นปัญหาชีวิตและปัญหาสังคมที่ซับซ้อนมากขึ้นได้

*จะเห็นได้ว่า แม้แต่ในพระพุทธศาสนาก็มีความเห็นที่ว่าผู้นำนั้นถือเป็นบุคคลที่มีบทบาทสำคัญต่อความสุขและความทุกข์ของราษฎรเป็นอย่างมากจากอดีตที่ผ่านมาจนถึงปัจจุบัน ผู้นำของสังคมไทยทั้งภาครัฐและภาคเอกชนล้วนแต่มีส่วนสำคัญในการสร้างความเจริญก้าวหน้าของประเทศทั้งสิ้น แต่บางครั้งสังคมของไทยได้รับความเสียหาย ไม่สงบสุขหรือไม่พัฒนาเท่าที่ควรจะเป็น เป็นเพราะสาเหตุมาจากการขาดคุณธรรมจริยธรรมของผู้นำนั่นเอง พระพุทธศาสนามีหลักคำสอนหลายอย่างที่เป็นประโยชน์ต่อการดำเนินชีวิตของผู้นำตลอดถึง เป็นหลักการในการพิจารณาเลือกผู้นำสังคมได้เป็นอย่างดี อีกทั้งขณะนี้ประเทศไทยเองก็ได้มีคณะกรรมการเพื่อการปฏิรูปประเทศให้มีความเจริญก้าวหน้าอย่างยั่งยืนหลายคณะ ดังนั้น ผู้วิจัยจึงเห็นว่า สมควรอย่างยิ่งที่จะศึกษาคุณลักษณะของผู้นำสังคมในอุดมคติ ตามหลักคุณธรรมจริยธรรมทางการปกครอง เพื่อจะได้ทราบคุณลักษณะที่แท้จริงของบุคคลที่ควรจะเป็นผู้นำสังคมที่จะสามารถขับเคลื่อนสังคมไทยไปสู่สังคมอุดมคติตามหลักคำสอนของพระพุทธศาสนา และเพื่อที่จะเป็นหลักเกณฑ์ให้สังคมไทยได้ใช้ในการปฏิรูปการเมืองไทยเพื่อให้ได้ผู้นำที่เป็นคนดีมีคุณธรรมจริยธรรมและประกอบด้วยคุณลักษณะผู้นำสังคมตามอุดมคติของพระพุทธศาสนา อันจะนำพาความสุขความเจริญที่ยั่งยืนให้กับสังคมไทยต่อไป (ไกรฤกษ์ ศิลาคม, 2555)

นอกจากนี้ ตามหลักคำสอนของพระพุทธศาสนาในอัครคัมภีร์ก็ยังคงกล่าวถึง สวรรค์เกี่ยวกับการกำเนิดรัฐไว้ว่า เดิมทีเดิมมนุษย์ยังไม่มีสังคม ยังไม่มีระบบการปกครอง มนุษย์อยู่กันตามธรรมชาติ มนุษย์อยู่กันแบบปกติสุข มีอาหารอุดมสมบูรณ์ดี ไม่มีกฎหมาย ไม่มีบ้านเรือน มนุษย์อาศัยดำรงชีพอยู่โดยอาศัยอาหารจากดิน ไม่มีการยึดครองที่ดิน ไม่มีการสะสมกักตุนสิ่งต่างๆ เช่น อาหารไว้ในครอบครอง ทุกคนอยู่อย่างสันติและยึดมั่นในความดีงาม ต่อมาเมื่อมนุษย์มีจำนวนมากขึ้นสังคมขยายมากขึ้น มนุษย์ที่ดีและชั่วก็ปรากฏขึ้น ปัญหาต่างๆ ได้เริ่มตามมา โดยเริ่มจากมนุษย์มีความคิดว่าเป็นการลำบากที่จะต้องไปหาอาหารและข้าวสาลี ทั้งเวลาเช้า กลางวันและตอนเย็น จึงได้เก็บข้าวสาลีมามากกุนไว้เฉพาะคน เพื่อที่จะสามารถ บริโภคได้หลายเวลา ต่อมามีคนเอาอย่างทำตาม จึงเป็นเหตุให้ข้าวสาลีในท้องทุ่งหมดไปและ เนื่องมาจากอาหารตามธรรมชาติค่อยๆ หมดไปและประชากรเพิ่มมากยิ่งขึ้น จึงมีการจับจอง พื้นที่อันเป็นแหล่งอาหารเพื่อเป็นกรรมสิทธิ์ส่วนตัว ต่อมามนุษย์มีความเห็นแก่ตัว มีความโลภมากขึ้น มีความเกียจคร้านจึงไปขโมยอาหารของผู้อื่นและเมื่อถูกจับได้ก็นำมาว่ากล่าว ตักเตือน ลงโทษ บางคนเมื่อถูกจับได้ก็โกหกว่าไม่ได้ขโมยเพื่อปกป้องตนเองจากความผิดและ เมื่อมีการขโมยเกิดขึ้นก็มีการรักษาป้องกันเกิดขึ้นด้วยศาสตราอาวุธเกิดขึ้นและผลที่สุดเกิด เป็นความวุ่นวายในสังคม เกิดการทะเลาะวิวาทกัน ด้วยเหตุนี้จึงเป็นแรงผลักดันให้คนในสังคม ต้องหาผู้ที่จะมาช่วยระงับความวุ่นวายในสังคม โดยผู้นำไม่ต้องหาอาหาร แต่ประชาชนจะแบ่ง อาหารในส่วนของตนรวมกันให้ ให้ผู้นำมีหน้าที่อย่างเดียว คือ ระงับข้อพิพาทและตัดสินอย่างเป็นธรรม แล้วประชาชนก็ได้เลือกบุคคลที่มีลักษณะพิเศษทั้งทางร่างกาย จิตใจ สติปัญญาและ บุญบารมีขึ้นเป็นผู้นำครั้งแรก เรียกว่า มหาสมมติ เพราะมหาชนสมมติขึ้น ต่อมาจึงเรียกว่า กษัตริย์ จะเห็นได้ว่าตามทัศนะของพระพุทธศาสนา ในสภาวะธรรมชาตินุษย์อยู่กันอย่าง สงบสุข ไม่มีทรัพย์สินส่วนบุคคล เมื่อมนุษย์มีทั้งคนดีและคนชั่ว กลุ่มคนชั่วสร้างปัญหาสังคมจน ไม่สามารถจัดการกันเองได้แล้ว มนุษย์จึงร่วมมือกันหาหนทางแก้ไขโดยการสร้างรัฐขึ้นมาเพื่อ การใช้ชีวิตอย่างมีระเบียบแบบแผนร่วมกันภายในรัฐ รัฐจึงเกิดขึ้นตามสัญญาประชาคมและ องค์ประกอบที่สำคัญที่สุดของรัฐก็คือ การคัดเลือกผู้นำที่มีความสามารถ เข้มแข็ง มีคุณธรรม จริยธรรมมาเป็นผู้แก้ปัญหาสังคม โดยมีอำนาจลงโทษผู้กระทำผิดเป็นผู้ปกป้องคุ้มครองชีวิต และทรัพย์สินและตัดสินในกรณีความขัดแย้งที่เกิดขึ้นในสังคม เมื่อกล่าวโดยสรุปแล้ว ความจำเป็นที่ต้องมีการจัดระเบียบการเมืองการปกครองนั้น เนื่องมาจากความบกพร่องของสังคมที่เกิดจากการกระทำของมนุษย์ผู้มีกิเลสและอีกส่วนหนึ่งนั้นก็เกิดจากสังคมที่ขยายใหญ่ขึ้นจึง จำเป็นต้องมีระเบียบและผู้นำคอยควบคุมผู้ได้ปกครองให้ปฏิบัติตามระเบียบ

*ประเภทของผู้หน้านั้น พระพุทธศาสนาก็ได้กล่าวไว้ในคำสอนเรื่อง อธิปไตย 3 ประการ ตามนัยแห่งอธิปไตยสูตร โดยจัดแบ่งประเภทของผู้หน้าเป็น 3 ประเภท ตามหลักที่ผู้นำยึดถือในการปกครอง ดังนี้ ประเภทแรกคือ อัธดาธิปไตย ถือคนเป็นใหญ่ ประเภทที่สองคือ โลกาธิปไตย ถือโลกเป็นใหญ่และส่วนประเภทที่สามคือ ธรรมาธิปไตย ถือธรรมเป็นใหญ่ คำว่า “อธิปไตย” ในพระไตรปิฎกนี้ไม่ได้มีความหมายเหมือนกับคำว่าอธิปไตยในปัจจุบัน เช่น ประชาธิปไตย อภิชนาธิปไตยหรือคณาธิปไตย เพราะอธิปไตยในพระไตรปิฎกนั้น หมายถึง หลักที่ผู้ปกครองพึงยึดถือ กล่าวคือ เมื่อเป็นผู้ปกครองแล้วจะยึดถืออะไรเป็นใหญ่ ตนเอง ประชาชนหรือธรรม ฉะนั้น ธรรมาธิปไตยจึงไม่ใช่ระบอบการปกครองแต่เป็นหลักในการปกครองของผู้ปกครอง ที่ยึดถือเอาธรรมเป็นหลักใหญ่ในการปกครอง พระพุทธองค์ไม่ได้ทรงเน้นว่าระบอบการปกครองใดดีที่สุด ไม่ได้เสนอว่าจะเลือกผู้ปกครองด้วยวิธีใดหรือมีระบบในการจัดสรรอำนาจอธิปไตยอย่างไร เป็นแต่เน้นว่าถ้าเป็นผู้ปกครองแล้วควรยึดถืออะไรในการปกครอง (ปรีชา ช่างขวัญยืน, 2540) ซึ่งสิ่งที่พระพุทธศาสนาสรรเสริญก็คือ ธรรมาธิปไตย คือ การยึดถือธรรมหรือความถูกต้องดีงาม เป็นใหญ่ธรรมาธิปไตย หมายถึง มีธรรมเป็นใหญ่ มีธรรมเป็นอธิปไตย กระทำกิจการคือ ราชกิจทุกอย่างด้วยอำนาจธรรมเท่านั้น กล่าวคือ การตัดสินใจในการปกครองทุกอย่างจะต้องยึดหลักธรรมเป็นเกณฑ์เท่านั้น ดังนั้น ธรรมาธิปไตยจึงถือว่าเป็นหัวใจสำคัญของการปกครอง

วิธีการปกครองก็นับเป็นปัจจัยหนึ่งที่สำคัญในการสร้างความสำเร็จหรือความล้มเหลวในการปกครอง ซึ่งผู้นำส่วนใหญ่อาจใช้วิธีบริหารงานที่คนเคยชิน วิธีการปกครองต่างๆ พอสรุปได้เป็น 3 ประการ ดังที่ได้กล่าวมาแล้วในข้างต้น

แต่ทั้งนี้ ผู้วิจัยกลับมีมุมมองที่ว่า การเป็นผู้นำจะต้องมีบทบาทที่แสดงให้เห็นถึงการเป็นผู้ที่สามารถครองคน ครองคน ครองงานได้ เพราะหัวใจสำคัญของการเป็นผู้นำจะต้องเป็นผู้มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี ซึ่งนั่นหมายถึง การบริหารงานที่ควบคู่ไปกับหลักธรรมมาธิปไตยที่มองเห็นความสำคัญที่ว่า ต้องถือความสำเร็จของงานเป็นสำคัญและจะต้องเป็นผู้ที่นั่งอยู่ในกลางใจประชาชนได้อย่างแท้จริง สามารถตอบสนองความต้องการของประชาชนโดยมองไปถึงเป้าหมายสำคัญที่ว่า ผู้นำที่ดีจะต้องสามารถมุ่งสร้างคุณภาพชีวิตของประชาชนทุกคนให้อยู่ดี มีสุขเป็นสำคัญ ดังนั้นผู้วิจัยจึงจะขอกกล่าวความสำคัญของหลักธรรมาธิปไตย ดังนี้

ธรรมาธิปไตย หมายถึง การถือธรรมหรือหลักการเป็นสำคัญและยึดเอาความสำเร็จของงานเป็นที่ตั้งเพื่อทำงานให้สำเร็จ ยินดีรับฟังคำแนะนำจากทุกฝ่าย ซึ่งรวมทั้งคนที่ไม่ชอบเป็นการส่วนตัว สามารถแยกเรื่องงานออกจากความขัดแย้งส่วนตัว ยอมโง่เพื่อศึกษาหาความรู้จากผู้เชี่ยวชาญ ดังที่ สมเด็จพระมหาธีรราชเจ้า (ติสฺสสมมหาเถร) นิพนธ์ไว้ว่า

“โง่ไม่เป็นเป็นใหญ่ยากฝากให้คิด

ต้องรู้โง่รู้ฉลาดปราดเปรื่องคน

ทางชีวิตจะรุ่งโรจน์โสดกิตผล

โง่สิบหนดีกว่าเบ่งเก่งเดี่ยวเดียว”

ผู้นำประเภทนี้เดินทางสายกลาง คือ ใช้ทั้งพระเดชและพระคุณ ใครทำดีต้องให้รางวัล ใครทำชั่วต้องลงโทษ ดังพุทธพจน์ที่ว่า

“นิคฺคณฺเห นิคฺคหารห°

กำราบคนที่ควรกำราบ

ปคฺคณฺเห ปคฺคหารห°

ยกย่องคนที่ควรยกย่อง”

การปกครองเช่นนี้ทำให้ได้ทั้งคนและงาน นั่นคือ งานสำเร็จเพราะทุกคนมีโอกาส แสดงความสามารถ ผู้นำจะเปิดโอกาสให้คนที่ตนไม่ชอบให้ทำงานด้วย ถ้าเขาคอนั้นมีฝีมือ ดั่งกรณีของพระเดชพระคุณ พระธรรมมหาวิราหูวัตร เจ้าอาวาสวัดไร่ขิงรูปปัจจุบันใช้ทุกฝ่าย ทำงานให้ท่านซึ่งรวมถึงกลุ่มคนที่วิพากษ์วิจารณ์ท่าน ท่านกล่าวว่า “ใครจะตำว่าเราบ้างก็ไม่เป็นไร ข้อสำคัญขอให้เขาทำงานให้เราก็ก่อน”

วิธีการปกครองที่ดี คือ ธรรมาธิปไตยที่ใช้ทั้งพระเดชและพระคุณ ซึ่งทำให้ได้ทั้งน้ำใจคนและผลของงาน ผู้นำแบบธรรมาธิปไตยยึดธรรมเป็นหลักในการบริหาร เขามีธรรมะที่เรียกว่า พละ 4 ประการอยู่ในใจ คือ

1. ปัญญาพละ กำลังความรู้หรือความฉลาด
2. วิริยพละ กำลังแห่งความเพียร
3. อนวัชชพละ กำลังการงานที่ไม่มีโทษหรือความสุจริต
4. สังคหพละ กำลังการสงเคราะห์ หรือมนุษยสัมพันธ์

พละหรือกำลังแห่งคุณธรรม 4 ประการจะช่วยให้ผู้นำปฏิบัติหน้าที่อย่างมีประสิทธิภาพ กล่าวคือ ผู้นำจะสามารถวางแผน จัดองค์การ แต่งตั้งบุคลากร อำนวยการและควบคุมได้ดี ต้องมีความฉลาด ขยัน สุจริตและมนุษยสัมพันธ์ ยิ่งผู้นำมีคุณธรรมทั้ง 4 ข้อมากขึ้นเท่าใด ก็ยิ่งทำงานได้ประสิทธิภาพมากขึ้นเท่านั้น ตรงกันข้าม ถ้าผู้นำคนใดขาดคุณธรรมทั้ง 4 ประการแม้เพียงบางข้อ เขาก็เป็นผู้นำที่ดีไม่ได้

ผู้นำต้องเป็นคนฉลาดรอบรู้และขยันขันแข็ง เรื่องนี้เข้าใจได้ง่ายว่า เมื่อคนโง่และเกียจคร้านเป็นผู้นำเมื่อใดก็พาให้องค์กรล่มจมเมื่อนั้น

คนบางคนมีทั้งความฉลาดและความขยัน แต่เขาก็ไม่ได้รับการเลื่อนตำแหน่งเป็นผู้นำ เมื่อสอบถามแล้วก็ได้รับคำอธิบายจากผู้ใหญ่ว่า “คนคนนี้จะไรๆ ก็ดีหรอก เสียอยู่อย่างเดียว คือ เลว เขาเป็นคนที่ฉลาดและขยัน แต่ฉลาดโกงและขยันโกง” ดังนั้นผู้นำที่ดีต้องมีความฉลาด ความขยันและความสุจริต

คนบางคนที่คุณธรรมทั้งสามประการ คือ เป็นคนฉลาด ขยันและสุจริต แต่เขาก็ไม่ได้รับการเลื่อนตำแหน่งเป็นผู้นำ เมื่อสอบถามแล้วก็ได้รับคำอธิบายว่า “คนคนนี้เป็นคนดีจริง แต่คงเป็นคนดีที่โลกไม่ต้องการ เพราะเขาถือค้ำว่าฉลาดกว่าคนอื่น จึงได้เที่ยววิพากษ์วิจารณ์ชาวบ้าน ขยันก่อศัตรูทั่วไป เขาเป็นคนที่พูดไม่เข้าหูคนและค่อนข้างจะแล้งน้ำใจ” นี่แสดงว่าคนคนนี้ขาดมนุษยสัมพันธ์ จึงทำงานร่วมกับคนอื่นไม่ได้

ดังนั้นตามทัศนะของพระพุทธศาสนา ความเป็นผู้นำจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีภาระหนักที่การปกครองตนเองให้ได้ก่อนเป็นอันดับแรก เนื่องจากการจะเป็นผู้นำคนอื่นได้นั้นต้องสามารถปกครองตนเองให้ได้เสียก่อน ดังพุทธพจน์ว่า “บุคคลพึงยังตนให้ตั้งอยู่ในคุณอันสมควรก่อน แล้วพึงพร่ำสอนผู้อื่นในภายหลัง บัณฑิตประพฤติคนอย่างนี้จึงไม่เศร้าหมอง” ทั้งนี้เป็นเพราะการจะเป็นผู้นำให้บุคคลอื่นทำตามหรือมีความเชื่อมั่นผู้นำต้องสามารถนำการกระทำได้ จะได้ไม่ถูกคำหยาบในภายหลัง หลักการดังกล่าวจึงเป็นการสอนให้คนมีภาวะผู้นำในตนเองหรือพัฒนาตนเองให้มีภาวะผู้นำก่อนที่จะก้าวขึ้นสู่การเป็นผู้นำ การพัฒนาตนเองดังกล่าวต้องพัฒนาทั้งทางกาย ทางวาจาและทางใจ คือ ไม่ให้คิดชั่ว พูดชั่วและทำชั่วซึ่งเป็นเหตุแห่งความเดือดร้อนของตนเองและสังคมแต่เพียงเท่านั้นยังคงไม่เพียงพอ แต่ยังคงมีความสามารถในการทำสิ่งที่ถูกต้องเป็นธรรมและเป็นไปเพื่อประโยชน์สุขแก่คนและส่วนรวมได้ และการพัฒนาตนเองดังกล่าวจะต้องมุ่งเน้นที่การพัฒนาจิตใจเป็นสำคัญ ด้วยการปลุกฝังคุณธรรมจริยธรรมให้มีในคนจนสามารถควบคุมจิตใจตนเองได้พระพุทธศาสนาถือว่า ผู้นำต้องเอาชนะใจของตนเองให้ได้ก่อน เพราะเมื่อสามารถชนะตนเองได้ ก็ชื่อว่าสามารถเอาชนะคนอื่นได้ทั้งหมด ดังพุทธพจน์ว่า “บุคคลชนะหมู่มนุษย์ตั้ง 1,000,000 คน ในสมรภูมียังไม่ชื่อว่าเป็นผู้ชนะสงครามอย่างเด็ดขาด คนที่ชนะตนเองได้เพียงคนเดียวนี้สิ จึงชื่อว่า เป็นผู้ที่ชนะสงครามได้เด็ดขาด” จากคำสอนของพระพุทธศาสนาดังกล่าว แสดงถึงการสร้างคุณลักษณะความเป็นผู้นำให้กับตนเองเป็นเบื้องต้นก่อนเป็นสิ่งสำคัญมาก เพราะหากผู้นำเป็นผู้ทรงไว้ซึ่งคุณธรรมและความสามารถแล้ว การจะปกครองผู้อื่นก็จะเป็นเรื่องง่าย เพราะจะไม่ถูกติเตียนในคุณสมบัติความเหมาะสม อีกทั้งยังจะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาประชาชนให้ตั้งอยู่ในธรรมได้ง่ายด้วย นอกจากนี้เมื่อผู้นำก่อปรตัวคุณธรรมจริยธรรมแล้ว ก็ย่อมจะเอื้อประโยชน์ให้การบริหารบ้านเมืองเป็นไปเพื่อประโยชน์สุขของประชาชนโดยฝ่ายเดียว ในทางตรงกันข้ามหากผู้นำซึ่งเป็นผู้มีสิทธิ์ใช้อำนาจ ให้คุณให้โทษแก่ประชาชน ตลอดจนการนำพาสังคมไปสู่เป้าหมาย เป็นผู้ที่ขาดคุณธรรมจริยธรรมในตนเอง แม้จะเก่งกาจสามารถในเชิงบริหารปกครองเพียงใด ก็คงไม่สามารถที่จะเอาชนะใจตนเองในเรื่องของความโลภ ความโกรธ ความหลงได้ ย่อมจะสามารถใช้อำนาจอย่างไม่เป็นธรรมและมีความเห็นแก่ตัวจนทุจริตคอร์รัปชันเพื่อหวังความสุขส่วนตัว เห็นแก่พวกพ้องและเครือข่ายมากกว่าความถูกต้องเป็นธรรม แล้วผลสุดท้ายเกิดเป็นความเดือดร้อนแก่ประชาชนอย่างมหาดศาล ฉะนั้นในเบื้องต้นพระพุทธศาสนาจึงกำหนดคุณลักษณะผู้นำสังคมให้เป็นคนที่มีคุณธรรมจริยธรรมในตนเองเสียก่อน แล้วค่อยยังผลไปสู่ประชาชนของคนต่อไป

➤ เหตุนี้ผู้นำที่เก่งและดีต้องมีผลหรือกำลังภายใน 4 ประการ คือ ความฉลาด ความขยัน ความสุจริต และมนุษยสัมพันธ์

ผู้นำต้องหมั่นพิจารณาตรวจสอบว่า มีผลครบทั้ง 4 ข้อหรือไม่ หากพบว่าคนขาดผลข้อใดต้องพัฒนาข้อนั้น แม้ผลทั้ง 4 ข้อจะมีความสำคัญเท่าเทียมกัน แต่ผลข้อที่ 4 คือ สังคหผลจะสำคัญมาก เนื่องจากผู้นำทำงานให้สำเร็จโดยอาศัยคนอื่น ดังนั้น ผู้นำจะเสียเรื่องมนุษยสัมพันธ์ไม่ได้ นโปเลียนมหาราชกล่าวว่า “การจะเป็นผู้ยิ่งใหญ่ ท่านต้องมี 2 สิ่ง คือ (1) มีศัตรูที่กล้าแข็งที่สุดและ (2) มีมิตรที่ซื่อสัตย์ที่สุด” เพื่อจะขึ้นสูงท่านต้องผ่านด่านอันตรายให้ได้ นั่นคือ ต้องเอาชนะอุปสรรคหรือศัตรู ท่านจึงจะเป็นผู้ยิ่งใหญ่ แต่ท่านจะเอาชนะอุปสรรคหรือศัตรูหรือไม่ ถ้าท่านไม่มีกัลยาณมิตรที่ซื่อสัตย์ที่สุดไว้คอยช่วยเหลือท่าน ท่านจะมีกัลยาณมิตรได้ก็ด้วยสังคหผลต่อไปนี้ เราจะพิจารณาความหมายของผลแต่ละข้อและวิธีพัฒนาผลสำหรับผู้นำ

ปัญญาผล

ปัญญาผล หมายถึง กำลังแห่งความรู้ ความรู้มีหลายระดับ บางคนเห็นคำว่า “ปัญญาผล” ก็สะกดและอ่านได้แต่ไม่รู้ความหมายของคำ ในกรณีนี้ความรู้แต่อ่านออกจัดเป็นความรู้ระดับ “สัญญา” คือ ความจำได้หมายรู้ เมื่อตาเห็นภาพการรับรู้ภาพจัดเป็นรูปสัญญา เมื่อหูได้ยินเสียงการรับรู้จัดเป็นสัทสัญญา ฯลฯ สัญญา (Perception) จึงเป็นการรับรู้เฉพาะส่วน คือ เห็นแคไหน รับรู้แค่นั้น ได้ยินแคไหน เข้าใจแค่นั้น ฯลฯ แต่ปัญญารู้มากกว่านั้นเพราะปัญญาเป็นความรอบรู้ เช่น บางคนพอเห็นคำว่า “ปัญญาผล” ก็สามารถอธิบายความหมายได้ ถูกต้องและจะพัฒนาขึ้นได้ด้วยวิธีไหน ความรู้ของเขาจัดเป็นปัญญา คือ รู้มากกว่าที่เห็นเข้าใจมากกว่าที่ได้ยิน เช่น เด็กของเราไม่สบาย เราจับตัวเด็ก ก็รู้ว่าเด็กตัวร้อนจึงพาไปหาหมอ พอหมอจับตัวเด็กตรวจดูอาการเท่านั้น หมอรู้ว่าเด็กป่วยเป็นโรคอะไรและสั่งยารักษาโรคได้ ความรู้ของเราว่าเด็กตัวร้อนเป็นความรู้ระดับสัญญา ส่วนความรู้ของหมอเป็นความรู้ระดับปัญญา

ผู้นำต้องมีปัญญา คือ ความรอบรู้เกี่ยวกับงานในหน้าที่และบุคคลที่เกี่ยวข้อง โดยสรุป ผู้นำต้องทำหน้าที่ปกครองคน ปกครองคนและปกครองงาน จึงต้องมีความรอบรู้เกี่ยวกับตนเอง คนอื่นและงานในความรับผิดชอบนั้น คือ ผู้นำต้องมีความรู้ 3 เรื่อง ได้แก่ รู้คน รู้คน รู้งาน

ก. รู้คน หมายความว่า ผู้นำต้องรู้จักความเด่นและความด้อยของตนเอง การรู้ความเด่นก็เพื่อทำงานที่เหมาะสมกับความสามารถของคน การรู้ความด้อยก็เพื่อแก้ไขข้อบกพร่องของคน คามปกติผู้นำมักมองเห็นความผิดพลาดของลูกน้องได้ง่าย แต่มองข้ามความผิดพลาดของคน ดังพุทธพจน์ว่า “ความผิดพลาดของคนอื่นเห็นได้ง่าย แต่ความผิดพลาดของตนเองเห็นได้ยาก”

เมื่อผู้นำทำงานผิดพลาด ลูกน้องไม่กล้าบอกหรือแนะนำ ดังนั้นผู้นำต้องหัดมองตนเองและตั้งคำถามตนเอง ดังพุทธพจน์ที่ว่า “อคตนา โจทยคตคาน” จงเตือนตนด้วยตนเอง” เช่น ถ้าผู้นำสั่งการหลายครั้งแต่ลูกน้องไม่เข้าใจ ผู้นำก็อย่าด่วนตำหนิลูกน้องว่าโง่เง่า บางทีตัวเราเองอาจสั่งการไม่ชัดเจนก็เป็นได้

การที่ผู้นำมักมองไม่เห็นความผิดพลาดของคนนั้นเป็นเรื่องธรรมดา เพราะวันหนึ่งๆ ดวงตาของเรามีไว้สำหรับมองด้านนอก มันไม่ได้มองตัวเราเอง เวลาคนอื่นทำผิดพลาดเราจึงเห็นทันที แต่เวลาเราทำผิดพลาดเองกลับมองไม่เห็น ดังนั้นเพื่อสำรวจตนเอง ผู้นำต้องหัดมองด้านใน คือ เจริญวิปัสสนา ซึ่งแปลเป็นภาษาอังกฤษว่า Insight คือ มองด้านในนั่นเอง วิปัสสนากรรมฐานเน้นเรื่องการเจริญสติ พิจารณากาย เวทนา จิตและธรรมหรือความดีและความชั่วในใจของเรา

“โลกภายนอกกว้างไกลใครใคร่รู้   โลกภายในลึกซึ่งอยู่รู้ง่ายไหม
จะมองโลกภายนอกมองออกไป   จะมองโลกภายในให้มองคน”

ข. รู้คน หมายถึง ความรอบรู้เกี่ยวกับคนร่วมงาน ผู้นำต้องรู้ว่าใครมีความสามารถในด้านใด เพื่อจะได้ใช้คนให้เหมาะกับงาน นอกจากนี้ผู้นำต้องรู้จักจริตของคนร่วมงาน เพื่อใช้งานที่เหมาะสมกับจริตของเขา

จริต ได้แก่ คนที่ประพฤติบางอย่างเคยชินจนเป็นนิสัย จริตจึงหมายถึงประเภทนิสัยของคน มี 6 แบบด้วยกัน คือ

1) ราคจริต คือ พวกรักสวยรักงาม มักทำอะไรประณีต เรียบร้อยและใจเย็น คนพวกนี้ชอบทำงานที่ต้องใช้ความละเอียดประณีต

2) โทสจริต คือ พวกใจร้อน ชอบความเร็วและมักหงุดหงิดง่ายถ้าถูกขัดใจ คนพวกนี้ชอบทำงานที่ต้องใช้ความรวดเร็ว

3) โมหจริต คือ พวกเขลาซึ่ม ขาดความกระตือรือร้น ทำงานอืดอาด เฉื่อยชา ชอบหลับในที่ทำงานเป็นประจำ

4) สัทธาจริต คือ พวกเชื่อง่าย เวลา มีข่าวเรื่องแปลกแต่จริง เชื่อหรือไม่ พวกนี้จะเชื่อก่อนใคร คนพวกนี้ถ้าชอบใครจะทำงานให้เต็มที่

5) พุทธิจริต คือ พวกใฝ่รู้ เป็นคนช่างสงสัย รักการศึกษาหาความรู้ มักต้องการรายละเอียดมากกว่าคนอื่น พวกนี้ถนัดทำงานด้านวิชาการ

6) วิดกจริต คือ พวกช่างกังวล เป็นคนไม่กล้าตัดสินใจ มักปล่อยเรื่องค้างไว้เป็นเวลานาน โดยไม่ยอมลงนามหรือดำเนินการอย่างใดอย่างหนึ่ง ถ้าเราต้องการคนใส่เบรคให้การตัดสินใจของเราบ้าง ลองปรึกษาคนพวกนี้

คนจริตใดเราก็พอทำงานร่วมกันกับพวกเขาได้ พวกที่ผู้นำต้องระวังให้มากก็คือพวกวิกลจริตที่แฝงเข้ามาในองค์กร

ค. ฐาน หมายถึง ความรอบรู้เกี่ยวกับงานในความรับผิดชอบเพื่อประโยชน์ในการวางแผน บรรลุจุดกลางกร อำนาจการและติดตามประเมินผล ความรู้เรื่องงานมี 2 ลักษณะ คือ รู้เท่าและรู้ทัน

“รู้เท่า” คือ ความรู้รอบด้านเกี่ยวกับงานว่ามีขั้นตอนอย่างไรและมีส่วนเกี่ยวข้องกับคนอื่น ๆ อย่างไรและยังหมายถึงความรู้เท่าถึงการณ์ ในเมื่อเห็นเหตุแล้วคาดว่าผลอะไรจะตามมาแล้วเตรียมการป้องกันไว้ เหมือนคนขับรถลงจากภูเขาที่เขาชินกับเส้นทางว่าที่ใดมีเหวหรือเป็นโค้งอันตราย แล้วขับรถอย่างระมัดระวังเมื่อถึงที่นั้น ความรู้เท่าจึงช่วยให้มีการป้องกันไว้ก่อน

“รู้ทัน” หมายถึง ความรู้เท่าทันสถานการณ์ เมื่อเกิดปัญหาขึ้นก็สามารถแก้ปัญหาเฉพาะหน้าได้ดี ดังกรณีของคนที่ขับรถลงจากภูเขาแล้วรถเบรคแตก เมื่อเจอกับสภาพปัญหาเช่นนั้น เขาตัดสินใจฉับพลันว่าจะทำอะไร นั่นเป็นความรู้ทันเพื่อแก้ปัญหาเฉพาะหน้า

ความรู้เกี่ยวกับงานจึงได้แก่ ความรู้เท่าและความรู้ทัน “รู้เท่าเอาไว้ป้องกัน รู้ทันเอาไว้แก้ไข”

ดังที่ได้กล่าวมาแล้วนั้น ปัญหา คือ ความรู้คน รู้คนและรู้งานเป็นสิ่งสำคัญในการปกครอง ผู้นำต้องพัฒนาปัญญาอยู่เสมอด้วยวิธีพัฒนาปัญญา 3 ประการ ดังนี้

(1) สุตมยปัญญา

สุตมยปัญญา หมายถึง ความรอบรู้ที่เกิดจากสุตะ คือ การรับข้อมูลจากแหล่งต่าง ๆ คนที่มีปัญญาประเภทนี้จะต้องเป็นอ่านมากและฟังมาก ใครที่จดจำเรื่องราวที่อ่านและฟังแล้วได้มากมาย เรียกว่า พหูสูต

ผู้นำต้องพัฒนาปัญญาขั้นสุตะอยู่เสมอ นั่นคือเกาะติดสถานการณ์ ด้วยการขยันอ่านหนังสือ ใช้ข้อมูลจากงานวิจัยและฟังคำแนะนำของวิทยากรหรือผู้เชี่ยวชาญ ก่อนสั่งการแต่ละครั้ง ผู้นำต้องมีข้อมูลพร้อมเพื่อประกอบการตัดสินใจ

ผู้นำควรมีใจกว้าง รับฟังความคิดเห็นที่เสนอแนะจากทุกฝ่าย เขาไม่ควรปิดใจตัวเอง ไม่รับข้อมูลใหม่เพราะหลงผิดคิดว่าตนเองรู้ที่อยู่แล้ว เขาควรยึดแนวปฏิบัติของโสกราตีส ผู้กล่าวว่า “หนึ่งเดียวที่ข้าพเจ้ารู้ คือรู้ว่า ข้าพเจ้าไม่รู้อะไร” เมื่อรู้ตัวว่าขาดความรู้ในเรื่องใดโสกราตีสก็ศึกษาหาความรู้ในเรื่องนั้น

พระพุทธเจ้าเสนอคำสอนในทำนองเดียวกัน เมื่อพระองค์ตรัสไว้ว่า “คนโง่ (พาล) ที่รู้ตัวเองว่าเป็นคนโง่ยังพอเป็นคนฉลาด (บัณฑิต) ได้บ้าง แต่คนโง่ที่สำคัญผิดคิดว่าตัวเองเป็นคนฉลาด จัดเป็นคนโง่แท้ๆ ” ดังนั้น ผู้นำต้องรู้จักแกล้งทำโง่เพื่อศึกษาหาความรู้จากผู้เชี่ยวชาญ

เวลาศึกษาหาความรู้เรื่องใหม่ผู้นำต้องเก็บความรู้เก่าใส่ลิ้นชักสมองไว้ชั่วคราว อย่าให้เรื่องเก่าครอบงำความคิด กลายเป็นอคติบังตาเสียจนไม่ยอมรับข้อมูลใหม่หรือไม่ยอมปรับเปลี่ยนความคิดให้ทันเหตุการณ์ ต้องมีความรู้เห็นตามความเป็นจริง ผู้นำต้องรู้จักคนที่ตามเขาเป็น ไม่ใช่ว่าชอบใครหลงใครก็ปกป้องคนนั้นทั้งๆ ที่เขาทำผิดมหันต์หรือเกลียดใครก็ตำหนิคนนั้นทั้งๆ ที่เขาไม่ได้ทำผิดอะไรเลย ผู้นำต้องมองคนตามที่เป็นจริงด้วยการถอดแว่นสีออก จากปัญญาจักร

อคติหรือความลำเอียงเปรียบเหมือนแว่นสีที่เราสวมใส่ ซึ่งกำหนดให้เรามองโลกไปตามสีของแว่น เราไม่สามารถมองเห็นสิ่งต่างๆ ตามที่เป็นจริง คนที่สวมแว่นสีเขียวจะมองเห็นทุกสิ่งเป็นสีเขียว คนที่สวมแว่นสีแดงจะมองเห็นทุกสิ่งเป็นสีแดง สีที่แท้จริงคืออะไรเขาไม่มีทางทราบ ผู้นำที่ดีต้องมีความยุติธรรมในหัวใจ คัดสินคนตามที่เป็นจริง ไม่ยอมให้ออคติมาเป็นมันบังตา ผู้นำจะทำอย่างนั้นได้ก็ต่อเมื่อรู้จักวิเคราะห์วิจารณ์เรื่องที่เขาเห็นหรือได้ยินด้วย จินตตามยปัญญา

(2) จินตตามยปัญญา

จินตตามยปัญญา หมายถึง ความรอบรู้ที่เกิดจากการคิด วิเคราะห์ข้อมูลที่เรารับมาจากการฟังหรือการอ่าน สุขุมยปัญญาเปรียบเหมือนกับการรับประทานอาหารในชั้นดักใส่ปาก จินตตามยปัญญาเปรียบเหมือนการเคี้ยวอาหารให้ละเอียดแล้วกลืนลงไป คนบางคนฟังเรื่องอะไรแล้วเชื่อทันทีโดยไม่ทันพิจารณา เหมือนกับคนที่กลืนอาหารโดยไม่ทันได้เคี้ยว การพิจารณาใคร่ครวญเรื่องที่ฟังหรืออ่าน รวมถึงการตรวจสอบแหล่งข่าวแหล่งข้อมูลหรือหนังสืออ้างอิง เหล่านี้เป็นกระบวนการของจินตตามยปัญญา

คนบางคนจดจำเรื่องราวต่างๆ ได้มากแต่วิเคราะห์ไม่เป็น บางคนท่องกฎหมายได้ทุกมาตรา แต่ไม่สามารถตีความกฎหมายเหล่านั้น คนเหล่านี้ขาดจินตตามยปัญญา

คนที่มีจินตตามยปัญญา ได้แก่ คนที่คิดเป็นตามแบบโยนิโสมนสิการ

โยนิโส แปลว่า ถูกต้อง แยกคาย

มนสิการ แปลว่า ทำไว้ในใจหรือการคิด

ดังนั้น โยนิโสมนสิการ จึงหมายถึง การทำไว้ในใจโดยแยกคายหรือการคิดเป็น ถูกต้องตรงตามความเป็นจริง

คนไทยโบราณเข้าใจความสำคัญของโยนิโสมนสิการ จึงกล่าวไว้ว่า

“สิบปากว่าไม่เท่าหนึ่งตาเห็น   สิบตาเห็นไม่เท่าหนึ่งมือคลำ

สิบมือคลำไม่เท่าหนึ่งทำไว้ในใจ”   คำว่า “ทำไว้ในใจ” คือโยนิโสมนสิการ

การคิดแบบโยนิโสมนสิการ สรุปได้ 4 วิธี คือ

1) อุปายมณสิการ (คิดถูกวิธี) หมายถึง การคิดที่อาศัยวิธีการ (Methodology) อันสอดคล้องกับเรื่องที่ศึกษา เช่นเดียวกับการทำวิจัยต้องมีระเบียบวิธีวิจัยที่เหมาะสมหากใช้วิธีวิจัยผิดก็จะได้ความจริงในเรื่องนั้น การตรวจสอบความจริงบางเรื่องต้องใช้วิธีอุปนัย (Induction) บางเรื่องต้องใช้วิธีนिरนัย (Deduction) แต่บางเรื่องต้องใช้ประสบการณ์ตรงเป็นเครื่องตรวจสอบยืนยันความจริง เช่น พระพุทธเจ้าทรงค้นพบว่าการทรมานคนหรือทุกรกิริยาไม่ใช่วิธีบำเพ็ญเพียรที่ถูกต้อง เมื่อพระองค์ทรงหันมาใช้วิธีบำเพ็ญเพียรทางจิตจึงตรัสรู้เป็นพระพุทธเจ้า

2) ปถมนสิการ (คิดมีระเบียบ) หมายถึง การคิดที่ดำเนินตามขั้นตอนของวิธีการนั้นๆ ไม่มีการลัดขั้นตอนหรือด่วนสรุปเกินข้อมูลที่ได้มา การด่วนสรุปจัดเป็นเหตุผลวิบัติ (Fallacy) ประการหนึ่ง ดังกรณีที่เราหยิบส้มผลหนึ่งขึ้นมาชิม เมื่อส้มผลนั้นเปรี้ยวเราก็ด่วนสรุปว่า ส้มที่เหลือในลังทั้งหมดเปรี้ยว นอกจากนั้น การคิดต้องดำเนินตรงทางไปสู่เป้าหมายโดยไม่มีการฟุ้งซ่านออกนอกทาง นั่นคือ ผู้นำต้องมีสมาธิในการคิด บางคนค้นคว้าข้อมูลเพื่อทำวิจัยเรื่องน้ำท่วมอยู่ดีๆ เมื่อพบข้อมูลที่น่าสนใจเกี่ยวกับเรื่องภัยแล้งก็ลืมหูลืมตาไปเสียเวลาอ่านข้อมูลเรื่องภัยแล้งซึ่งออกนอกทางไปเลย คนนี้ไม่มีปถมนสิการ

3) การณมนสิการ (คิดมีเหตุผล) หมายถึง การคิดจากเหตุโยงไปหาผล (อัมมัญญาตา) และการคิดจากผลสาวกลับไปหาเหตุ (อัครัญญาตา) การคิดแบบนี้จะทำให้ผู้นำเป็นคนรู้เท่าทันเหตุการณ์ เมื่อจะสั่งการแต่ละครั้งต้องคาดได้ว่าผลอะไรจะตามมา หรือเมื่อเห็นความผิดปกติเกิดขึ้นในองค์กร ต้องสามารถบอกได้ว่ามาจากสาเหตุอะไร นอกจากนั้นผู้นำไม่กลัวความล้มเหลว อันที่จริงความล้มเหลวไม่มี สิ่งที่เรียกว่าความล้มเหลวนั้นแท้ที่จริง คือ วิชาหรือผลของกรรมที่ไม่ดี ถ้าเราอยากประสบความสำเร็จครั้งต่อไปเราต้องทำกรรม คือ เหตุที่ดีแล้ววิชาหรือผลที่ดีก็จะตามมา

4) อุปปาทกมนสิการ (คิดเป็นกุศล) หมายถึง การคิดสร้างสรรค์ (Creative Thinking) คือ คิดให้มีความหวังและได้กำลังใจในการทำงาน เมื่อเห็นหรือได้ยินอะไรก็เก็บมาปรับใช้ประโยชน์ในหน่วยงานของคน ดังที่ขงจื้อกล่าวว่า

“เมื่อข้าพเจ้าเห็นคนสองคนเดินสวนทางมา คนหนึ่งเป็นคนดี อีกคนหนึ่งเป็นคนเลว คนทั้งสองเป็นครูของข้าพเจ้าได้เท่ากัน เมื่อเห็นคนดีข้าพเจ้าพยายามเอาอย่างเขา เมื่อเห็นคนเลวข้าพเจ้าพยายามไม่เอาอย่างเขา”

คนที่คิดสร้างสรรค์จะรู้จักแสวงหาประโยชน์ แม้จากสิ่งๆ ที่ดูเหมือนไม่มีประโยชน์ เขาหาสาระแม้จากเรื่องที่ดูไร้สาระ เขาเห็นความงามในความน่าชัง ดังคำประพันธ์ที่ว่า “คิดป็นอย่าดูหมิ่นคิดปะ กองขยะคูให้ดียังมีศิลป์”

(3) กาวนามยปัญญา

กาวนามยปัญญา หมายถึง ความรอบรู้ที่เกิดโดยประสบการณ์จากภาคปฏิบัติ หรือการลงมือทำจริง ๆ สุตมยปัญญาทำให้ผู้นำได้ข้อมูลใหม่ จินตามยปัญญาทำให้ได้ความคิดที่ดี ส่วนกาวนามยปัญญาทำให้มีผลงานเป็นรูปธรรม ผู้นำบางคนมีความรู้และความคิดดี แต่ไม่มีผลงานเพราะไม่ยอมลงมือทำตามความคิด ส่วนบางคนมีความรู้ดีแต่ไม่สามารถนำความรู้ ออกมาใช้ทันที่ คนเหล่านั้นขาดความชำนาญในการปฏิบัติ ดังกล่าวที่ว่า “มีเงินให้เขาทุ้ มี ความรู้อยู่ในตำรา” เมื่อเกิดความจำเป็นก็เรียกความรู้นั้นมาใช้ไม่ได้ ดังนั้น กาวนามยปัญญาจึง มีความสำคัญในการปกครองเพราะเป็นความรอบรู้ที่แปรทฤษฎีสู่ภาคปฏิบัติ ดังกรณีต่อไปนี้

เมื่อพระเจ้าจันทรคุปต์ผู้ก่อตั้งราชวงศ์เมารยะของอินเดียยกทัพเข้าตีเมืองหลวง ของกษัตริย์เชื้อสายกรีกผู้ปกครองภาคเหนือของอินเดียนั้น ปรากฏว่ากองทัพของพระเจ้า- จันทรคุปต์ประสบความสำเร็จ พระเจ้าจันทรคุปต์หนีเอาชีวิตรอดไปซ่อนพระองค์ด้านหลัง กระโจมชานาในหมู่บ้านแห่งหนึ่ง ขณะที่หลบซ่อนอยู่นั้น พระองค์ได้ยินเสียงเด็กร้องและแม่ ของเด็กได้กล่าวกับเด็กด้วยเสียงอันดังว่า “เจ้าโง่ ขนมเบื้องยังร้อนอยู่เจ้ากักกินมันที่ตรงกลาง ได้อย่างไร ปากเจ้าก็พองหมดหรอก เจ้าควรกักกินขนมเบื้องที่ร้อนโดยเริ่มจากมุมรอบๆ ก่อน มิใช่หรือ”

เมื่อได้ยินคำพูดประโยคนี้ พระเจ้าจันทรคุปต์ได้คิดว่าพระองค์เองก็ไม่ ต่างจากเด็กคนนั้น การยกทัพเข้าตีเมืองหลวงในขณะที่ข้าศึกยังเข้มแข็ง ก็มีลักษณะการเหมือน การกักกินขนมเบื้องร้อนๆที่ตรงกลาง พระองค์จึงประสบความสำเร็จ ดังนั้นพระเจ้าจันทรคุปต์ จึงคิดเปลี่ยนยุทธวิธีใหม่ โดยใช้ยุทธการ “ปาล้อมเมือง” คือ นำทัพยึดเมืองเล็กให้ได้ก่อนที่จะบุก ตีเมืองหลวงเช่นเดียวกับการเริ่มกินขนมเบื้องจากมุมโดยรอบมาก่อน ในที่สุดพระเจ้าจันทรคุปต์ ได้ประสบความสำเร็จเพราะใช้ยุทธวิธีนี้ ซึ่งเกิดจากการได้ยินคำดำของหญิงชานาคนหนึ่ง ในกรณี นี้ พระเจ้าจันทรคุปต์ได้ปัญญาทั้ง 3 ประการ คือ พระองค์ได้สุตมยปัญญาจากการฟังคำพูดของ หญิงชานา

ได้จินตามยปัญญาจากการนำคำพูดนั้นมาไตร่ตรองจนค้นพบยุทธวิธีใหม่และ ได้กาวนามยปัญญาจากการแปรยุทธวิธีเป็นยุทธการในสนามรบ

ผู้นำบางคนมีความคิดแปลกใหม่ดีแต่ไม่ยอมนำความคิดนั้นไปปฏิบัติ เขาจึงไม่ มีกาวนามยปัญญา ที่เป็นเช่นนั้นเพราะขาดกำลังใจในการปฏิบัติ คือ วิตถล

วิริยพละ

วิริยพละ หมายถึง กำลังความเพียรหรือความขยัน คนมีความขยันต้องมีกำลังใจเข้มแข็ง อาจกล่าวได้ว่า วิริยพละก็คือ กำลังใจนั่นเองกำลังใจต้องมากคู่กับกำลังปัญญาเสมอ

คนมีกำลังใจแต่ไม่มีกำลังปัญญาจะเป็น คนบ้าบิ่น คนมีกำลังปัญญาแต่ขาดกำลังใจจะเป็น คนขลาด คนที่มีทั้งกำลังใจและกำลังปัญญา จึงจะเป็น คนกล้าหาญ

ผู้นำที่มีกำลังปัญญาแต่ขาดกำลังใจมักถือนโยบายหลบภัยหนีปัญหาเหมือนกับนักมวยชั้นเชิงที่เอาแต่ถอยตลอด 12 ยก แม้ว่าคู่ต่อสู้เพลิงพล้ำเขาก็ไม่กล้าใช้หมัดเด็ดเก็บคู่ต่อสู้ คนคูเบือนักมวยประเภทหนีฉันใด ประชาชนก็เบือนผู้นำที่เอาแต่หลบภัยหนีปัญหานั้น

นักมวยที่น่าสนใจ คือ นักมวยที่มีชั้นเชิงและหมัดหนักพอที่จะเก็บคู่ต่อสู้ ผู้นำที่ดีควรเป็นเช่นนั้น เขามีชั้นเชิง คือ กำลังปัญญาและมีหมัดหนัก คือ กำลังใจ รวมสองอย่างเข้าด้วยกัน เรียกว่า ความกล้าหาญ

ผู้นำที่ดีต้องเป็นคนกล้าตัดสินใจ กล้าได้กล้าเสีย ไม่กลัวความยากลำบากที่รอคอยอยู่เบื้องหน้า เขาจะถือคติที่ว่า “ล้มเพราะก้าวไปข้างหน้า ดีกว่ายืนเตี้ยทำอยู่กับที่” ใครที่ไม่ก้าวเดินไปข้างหน้าจะกลายเป็นคนล่าหลัง เพราะคนอื่น ๆ ได้แซงขึ้นหน้าไปหมด ผู้นำต้องกล้าลองผิดลองถูกถ้าทำผิดพลาดก็ถือว่าผิดเป็นครู ใครที่ถนอมตัวจนไม่กล้าทำอะไรเลยจัดเป็นคนขลาด เขาควรฟังคำเตือนของนโปเลียนมหาราชที่ว่า “คนที่ไม่ทำอะไรผิดคือคนที่ไม่ทำอะไรเลย”

ผู้ทำการใหญ่ย่อมต้องเจออุปสรรคเหมือนต้นไม้สูงใหญ่มักจะเจอลมแรง ผู้นำต้องกล้าจับทำโครงการใหญ่หรืองานใหญ่ ถือคติว่า “คนสร้างงาน งานสร้างคน” ถ้าขยันทำงานยากๆ ความชำนาญก็ตามมา คนที่ผ่านร้อนผ่านหนาวมามากจะฉลาดและแกร่งขึ้น ดังนั้น ผู้นำจะต้องไม่หลบเลี่ยงหน้าที่ที่ลำบากยากเย็น ถือภานิตที่ว่า “ว่าวขึ้นสูงเพราะมีลมดัน คนจะขึ้นสูงเพราะเผชิญอุปสรรค” พระพุทธเจ้ายังต้องรบกับมารก่อนตรัสรู้เป็นพระพุทธเจ้า ดังคำกล่าวที่ว่า “มารไม่มี บารมีไม่แก่” ไม่มีความสำเร็จอันใดที่ได้มาโดยไม่ต้องลงทุนลงแรง พระพุทธองค์ตรัสว่า

วิริเยน ทุกขมจฺเจติ คนละสว่างทุกข์ได้เพราะความขยัน” ดังภานิตอุทานธรรมที่ว่า
 “อยากเป็นสุขก็ต้องทุกข์ลงทุนก่อน   อยากเป็นกอนที่ละน้อยค่อยผสม
 อยากเป็นพระก็ต้องละกามารมณ   อยากเป็นพรหมก็ต้องเพียรเรียนทำฌาน”

วิริยะหรือความขยันมี 2 ประเภท คือ

1) สสังขาริกวิริยะ ความขยันที่ต้องมีคนอื่นปลุกใจหรือมีสถานการณ์บังคับ ถ้าไม่มีคนปลุกใจหรือบีบบังคับ บางคนก็หมดกำลังใจและไม่ยอมทำอะไรต่อไป

2) อสังขาริกวิริยะ ความขยันที่เกิดจากการปลุกใจตนเอง แม้คนอื่นจะหมดกำลังใจ ล้มเลิกการทำงานไปแล้ว แต่คนที่ปลุกใจตัวเองจะลุกขึ้นสู้ต่อไป

ในฐานะผู้นำคนอื่น ผู้นำจึงต้องมีสังขาริกวิริยะ คือ ไม่ยอมแพ้ง่ายๆ เมื่อเผชิญอุปสรรค เขาต้องปลุกใจตนเองและต้องปลุกกระตุ้นคนอื่นให้ทำงานต่อไป ถ้าหัวหน้ายอมแพ้เสียคนเดียวองค์กรทั้งหมดก็สิ้นฤทธิ์ เหตุนี้พระพุทธเจ้าจึงตรัสว่า “วายเมเถว ปุริโส ยาวอคฺคตฺสฺสนิปรปทา เกิดเป็นคนต้องพยายามร่ำไปจนกว่าจะได้สิ่งที่ปรารถนา”

แน่นอนว่าการที่ทำการใหญ่บางครั้งทานแรงต้านไม่ไหวก็ต้องถอยบ้าง แต่เป็นการถอยตั้งหลักแล้วค่อยรุกคืบหน้าไปใหม่ ถ้าจำเป็นต้องชวนเซกก็ประคองตัวไว้อย่าให้ล้ม ถ้าหากต้องล้มลงไปจงลุกขึ้นมาอีกและอย่าลุกขึ้นมามือเปล่า นั่นคือ ถ้าต้องพ่ายแพ้ผิดหวังต้องหาบทเรียนจากความผิดพลาดในอดีต เมื่อกลับคืนสังเวียนอีกครั้ง เขาต้องฉลาดกว่าเก่า สุขุมกว่าเก่าและเข้มแข็งกว่าเก่า

ผู้นำที่ยิ่งใหญ่หลายคนเคยล้มรสชาติของความพ่ายแพ้กันมาก่อน เมื่อคนที่มีวิริยะล้มลงเขาจะลุกขึ้นมาอีก เขาจะไม่มีวันได้เป็นผู้นำที่ยิ่งใหญ่ได้เลย ถ้าไม่รู้จักปลุกใจตัวเองด้วยอสังขาริกวิริยะให้ลุกขึ้นเดินหน้าต่อไป ดังสุนทรภู่เขียนไว้ว่า

“จับให้มันคั้นหมายให้วายวอด
คิดให้ขาดปรารถนาหาสิ่งใด

ช่วยให้รอดรักให้ซิดพิสมัย
เพียรจงได้ดังประสงค์ที่ตรงดี”

ผู้นำที่ประสบความสำเร็จจะต้องเป็นคนพากเพียรอย่างหนัก ข้อสำคัญเขาต้องพากเพียรเพื่อบรรลุถึงเป้าหมายที่ดี ดังคำกลอนของสุนทรภู่ นั้นความสำเร็จรวมทั้งชื่อเสียงเกียรติยศจึงงกทนถาวร นั่นคือ ผู้นำต้องมีผละข่อที่สาม คือ อดวัชชผละ

อดวัชชผละ

อดวัชชผละ แปลว่า กำลังแห่งการงานที่ไม่มีโทษหรือข้อเสียหาย หมายถึง ผู้นำต้องปฏิบัติหน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์สุจริต ดังพุทธพจน์ที่ว่า “ธมฺมญฺเจร สุจฺริตฺ บุคฺคลคฺวรปฺฏิบฺติชฺรรม (หน้าที่) ให้สุจริต”

ชีวิตคนเราเปรียบเสมือนเรือน้อยแล่นไปในท้องมหาสมุทร เรือส่วนมากอับปางก่อนถึงจุดหมายเพราะมีรูรั่วให้น้ำทะเลไหลเข้าข้างใน เรือจึงจมลงอย่างรวดเร็ว เหมือนผู้นำหลายคนเสียนาคคเพราะถูกจับได้ว่าทุจริตต่อหน้าที่หรือมีประวัติต่างพร้อย เรือชีวิตของพวกเขาจะมีรูรั่วเรื่องต่อไปนี้นับเป็นอุทาหรณ์ที่ดี

รูปร่างของชีวิตเช่นนี้พระท่านเรียกว่า อบายมุข แปลว่า ทางแห่งความเสื่อม ผู้นำหลาย ๆ คนเสียนาคตเพราะถูกมือบายมุขเข้าสิง ผู้นำต้องหลีกเว้นอบายมุข พระท่านเตือนว่าไปงานศพครั้งใดเพื่อเผาศพทั้งที่ตมเผาผีเสียด้วย มิฉะนั้น ผีจะสิงเรากลับบ้านและทำให้คนเรามีอาการแปลกไป ถ้าผู้ใดมีสามารถถอนตัวออกจากมือบายมุขเหล่านั้นได้ เขาก็จะมีลักษณะเช่นเดียวกับช้างคดหล่มเล็ก ช้างตัวใหญ่มีน้ำหนักมาก ยิ่งช้างคดก็ยิ่งจมลงไป

ช้างคดหล่มมีวิธีขึ้นจากหล่มอยู่ 2 วิธีคือ

1) ช้างจะช่วยตัวเองก่อน ด้วยการเอางวงจับกิ่งไม้หรือต้นไม้ใกล้ตัวเพื่อพยุงตัวไม่ให้จมลงไปอย่างรวดเร็ว

2) จากนั้นช้างจะร้องดังลั่นเรียกควาญให้มาช่วยดึงมันขึ้นจากหล่ม พระพุทธเจ้าสอนว่าคนที่ติดอบายมุขหากประสงค์จะถอนตัวออกมา ต้องใช้วิธีทั้งสองของช้างคดหล่มดังนี้

1) เขาจะต้องช่วยตนเองก่อนด้วย โยนิโสมนสิการ คือ การคิดถึงโทษภัยของอบายมุขและอธิษฐานจิตว่าจะต้องเลิกอบายมุขให้จงได้ วัดถ้ำกระบอกรักษาคณคิตยาเสพติดด้วยการจัดพิธีสาบานตนในเบื้องต้นก่อนที่จะให้ยาบำบัดรักษา คนเราถ้าใจไม่คิดจะเลิกอบายมุขเสียแล้ว ไม่ช้าก็เร็วเขาต้องหวนกลับไปหามันอีก

2) เมื่ออธิษฐานจิตแน่วแน่แล้ว เขาต้องขอรับความช่วยเหลือจาก กัลยาณมิตร เช่น ขอรับการบำบัดรักษาด้วยยาจากแพทย์ในกรณีของคนคิตยาเสพติด ขอคำแนะนำจากพระสงฆ์หรือการปลุกปลอบให้กำลังใจจากสมาชิกในครอบครัว

ผู้นำที่ปลดอบายมุขจะไม่มีรูปร่างในเรือชีวิต เขาจึงไม่มีความจำเป็นที่เขาจะต้องทุจริตคอร์รัปชัน เมื่อตนเองเป็นคนซื่อมือสะอาด เขาย่อมสามารถควบคุมคนอื่นให้สุจริตต่อหน้าที่ ผู้นำที่มีผลเต็มตัวจะไม่กล้าคำหนิหรือลงโทษใคร เขำทำนองว่า "ไก่เห็นดินงู เห็นนมไก่"

เหตุนี้ ผู้นำต้องถนอมตัวไว้อย่าให้มีประวัติต่างพร้อยด้วยการรักษาศีล 5 และหลีกเว้นจากอบายมุข ผู้นำผู้ประพฤติธรรมดำรงมั่นในความสุจริตเช่นนั้นย่อมเป็นแบบอย่างที่ดีสำหรับผู้ร่วมงาน เมื่อมีผู้นำที่ดี คนดีอื่นๆ ในองค์กรย่อมมีกำลังใจและคนชั่วก็ไม่กล้าทำชั่ว

พระพุทธเจ้าตรัสว่า คุณุณญเจ อูชฺ คจฺจติ ปุณฺคโว เป็นต้น แปลความว่า เมื่อฝูงโคข้ามแม่น้ำ ถ้าโคหัวโงกข้ามไปตรง ลูกฝูงก็จะข้ามไปตรงตาม ถ้าโคหัวโงกข้ามคดไปคดมา เช่นเดียวกับสังคมหรือประเทศชาติ ถ้าผู้นำประพฤติธรรม ผู้ตามก็จะประพฤติธรรมตาม ถ้าผู้นำไม่ประพฤติธรรม ผู้ตามก็จะไม่ประพฤติธรรม

“ยามฝูงโคข้ามฝาก	นที
โคโจกไปตรงดี	ไปเคี้ยว
ฝูงโคล่องวาริ	รีบเร่ง
ทั้งหมดไปลดเลี้ยว	ไต่เต้าตามกัน”

ผู้นำผู้สุจริตยอมเป็นที่เคารพยาเกรงของคนร่วมงานก็จริง แต่เขาจะนั่งอยู่ในหัวใจของคนร่วมงานไม่ได้ถ้าขาดกำลังที่ 4 คือ สังคหผละ

สังคหผละ

สังคหผละ แปลว่า กำลังแห่งการสังเคราะห์หรือมนุษย์สัมพันธ์ ซึ่งเป็นธรรมชาติสำคัญมากผู้นำผู้ทำงานให้สำเร็จโดยอาศัยคนอื่น ถ้าผู้นำบกพร่องเรื่องมนุษย์สัมพันธ์ก็จะไม่มีคนมาช่วยทำงาน เมื่อไม่มีใครมาช่วยทำงานเขาก็เป็นผู้นำไม่ได้

พระพุทธเจ้าทรงสอนหลักการสร้างมนุษย์สัมพันธ์ไว้ เรียกว่า “สังคหัตถุ” หมายถึงวิธีผูกใจคน พระองค์ตรัสว่า รถม้าแล่นไปได้เพราะมีลิ่มสลักคอยตรึงส่วนประกอบต่างๆ ของรถม้าเข้าด้วยกันฉันใด คนในสังคมนั้นฉันใด คือ รวมกันเป็นกลุ่มหรือองค์กรได้เพราะลิ่มสลักทำหน้าที่เป็นกาใจเชื่อมประสานคนทั้งหลายเข้าด้วยกัน ลิ่มสลักดังกล่าวนี้คือ สังคหัตถุ

ผู้นำจะสามารถผูกใจเพื่อนร่วมงาน และผู้ใต้บังคับบัญชาไว้ได้ ถ้ามีสังคหัตถุ 4 ประการ คือ

1. ทาน หมายถึง การให้ (โอบอ้อมอารี) ผู้นำที่ดีต้องมีน้ำใจรู้จักเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ให้ทานแก่เพื่อนร่วมงานและผู้ใต้บังคับบัญชา การให้ทานจะช่วยให้ผูกใจคนอื่นไว้ได้ การทำทานจะไม่สูญเปล่า ผู้ให้สิ่งที่ดีย่อมได้รับสิ่งที่ดีตอบแทน ผู้นำอาจให้ทานได้ 3 วิธี คือ

อามิสทาน หมายถึง การให้สิ่งของแก่เพื่อนร่วมงานและผู้ใต้บังคับบัญชา โดยเฉพาะการให้เพื่อผูกใจนี้สำคัญมากในยามที่เขาดอกตำหรือมีความเดือดร้อน ดังภาษิตอังกฤษที่ว่า “เพื่อนแท้คือเพื่อนที่ช่วยเหลือในยามตกยาก” การให้รางวัลหรือขึ้นเงินเดือนก็เข้าในอามิสทาน

วิทยาทาย หรือธรรมทาน หมายถึง การให้คำแนะนำ หรือวิธีทำงานที่ถูกต้อง รวมถึงการจัดหลักสูตรพัฒนาบุคลากรหรือส่งไปศึกษาหรือดูงาน

อภัยทาน หมายถึง การให้อภัยเมื่อเกิดข้อผิดพลาดในการทำงาน หรือล่วงเกินซึ่งกันและกัน การให้อภัยไม่ทำให้ผู้อภัยต้องสูญเสียอะไร เป็นการลงทุนราคาถูกแต่ได้ผลตอบแทนราคาสูง นั่นคือ ได้มิตรภาพกลับคืนมาและมีคนสนองงานเพิ่มขึ้นอีกคนหนึ่ง มีภาษิตจีนว่า “มีมิตร 500 คน นับว่ายังน้อยเกินไป มีศัตรู 1 คน นับว่ามากเกินไป” อับราฮัม ลินคอล์น กล่าวว่า “วิธีการทำงานที่ดีที่สุดคือ เปลี่ยนศัตรูให้เป็นมิตร” เราจะทำอย่างนั้นได้ก็ต่อเมื่อเรารู้จักให้อภัย

2. ปิยวาจา หมายถึง การพูดถ้อยคำไพเราะอ่อนหวาน (วจีไพเราะ) ผู้นำที่ดีจะรู้จักผูกใจคนด้วยคำพูดอ่อนหวาน คำพูดหยาบกระด้างผูกใจคนไม่ได้ ตามปกติคนเราจะมัดสิ่งของต้องใช้ของอ่อน เช่น เชือกหรือลวดมัด ในทำนองเดียวกัน เราจะมัดใจคนได้ก็ด้วยถ้อยคำอ่อนหวาน

3. อัถถจริยา หมายถึง การทำตัวให้เป็นประโยชน์แก่ผู้อื่น (สงเคราะห์ประชาชน) ตรงกับคำพังเพยที่ว่า “อยู่บ้านท่านอย่านิ่งดูตาย บั้นวัวบั้นควายให้ลูกท่านเล่น” ผู้นำทำอัถถจริยาได้หลายวิธี เช่น บริการช่วยเหลือยามเขาป่วยไข้หรือเป็นประธานในงานพิธีของผู้อื่นได้บังคับบัญชา

4. สمانัตตตา หมายถึง การวางตัวสม่ำเสมอ (วางคนพอดี) เมื่อผู้นำไม่ทอดทิ้งผู้ร่วมงานทั้งหลาย เขาจึงจะสามารถสร้างทีมงานขึ้นมาได้ นั่นคือถือคติว่า “มีทุกข์ร่วมทุกข์ มีสุขร่วมสุข” ผู้นำต้องกล้ารับผิดชอบในผลการตัดสินใจของคน ถ้าผลเสียตกมาถึงผู้ปฏิบัติตามคำสั่งของคน ผู้นำต้องออกมาปกป้องคนนั้น ไม่ใช่หนีเอาตัวรอดตามลำพัง (พระราชวรมนี (ประยูร ฐมมจิตฺโต), 2551)

เมื่อผู้นำมีสังคหวัตถุทั้ง 4 ประการ คือ โอบอ้อมอารี วจีไพเราะ สงเคราะห์ประชาชนและวางคนพอดี เขามีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีสามารถผูกใจคนไว้ได้ แต่สังคหวัตถุเหล่านี้เป็นเรื่องพฤติกรรมภายนอกที่แสดงออกมาเพื่อให้เห็นพฤติกรรมเหล่านั้นมาโดยไม่ต้องฝืนใจ ผู้นำต้องมี พรหมวิหารธรรม คือ ธรรมสำหรับผู้ใหญ่ 4 ประการ คือ

1. เมตตา ได้แก่ ความรัก ความหวังดีที่ปรารถนาให้ผู้อื่นมีความสุข ผู้นำต้องมีความรักและความหวังดีแก่เพื่อนร่วมงาน ความรักจะเกิดได้ได้ถ้าผู้นำรู้จักมองแง่ดีหรือส่วนที่ดีของเพื่อนร่วมงาน ถ้าพบส่วนเสียในตัวเขา ผู้นำต้องรู้จักมองข้ามและให้อภัย เมื่อพบส่วนดีก็จดจำไว้เพื่อจะได้ใช้คนให้เหมาะสมกับลักษณะที่ดีของเขา ดังนั้น เมตตาหรือความรักจึงเกิดจากการมองแง่ดีของคนอื่น ท่านพุทธทาสภิกขุประพันธ์ไว้ว่า

“เขามีส่วนเลวบ้างช่างหัวเขา	จงเลือกเอาส่วนดีเขามีอยู่
เป็นประโยชน์โลกบ้างยังน่าดู	ส่วนที่ชั่วอย่าไปรู้ของเขาเลย
การจะหาคนดีโดยส่วนเดียว	อย่ามัวเที่ยวค้นหาสหายเอ๋ย
เหมือนมองหาหนวดเต่าตายเปล่าเอ๋ย	ฝึกให้เคยมองแต่ดีมีคุณจริง”

2. **กรุณา** คือ ความสงสารเห็นใจ ปรารถนาให้ผู้อื่นพ้นทุกข์ เมื่อเพื่อนร่วมงานประสบเคราะห์กรรม ผู้นำต้องมีความสงสาร หัวใจและคิดหาทางช่วยให้เขาพ้นทุกข์นั้น ความสงสารจะเกิดขึ้นได้ก็ต่อเมื่อผู้นำเปิดใจกว้างรับฟังปัญหาของคนอื่น

กรุณาต่างจากเมตตาตรงที่ว่า กรุณาเกิดขึ้นเมื่อมองจุดดีของคนอื่น ส่วนเมตตาเกิดขึ้นเมื่อมองจุดดีของเขา เช่น เราเห็นเด็กน้อยหน้าตาน่ารักเดินมาเรามีจิตเมตตาเขา เมื่อเด็กนั้นหกล้มปากแตกเรามีจิตกรุณาเขา

3. **มุทิตา** หมายถึง ความรู้สึกพลอยชื่นชมยินดี เมื่อผู้อื่นได้ดีมีสุข ผู้นำจะต้องส่งเสริมให้คนทำงานมีโอกาสพัฒนาความรู้ความสามารถจนได้เลื่อนตำแหน่งสูงขึ้น โดยไม่กลัวว่าลูกน้องจะขึ้นมาทาบรัศมีเขา ไม่ก็ดักใครแต่เปิดโอกาสให้ทุกคนได้ทำงานแสดงความสามารถเต็มที่และพลอยชื่นชมยินดีในความก้าวหน้าของคนร่วมงาน มุทิตาจะทำให้ลายความริษยาในใจผู้นำ ถ้าผู้นำมีจิตริษยาลูกน้องเสียแล้ว ลูกน้องจะรับรู้ความริษยานั้นและจะไม่ทุ่มเททำงานให้

4. **อุเบกขา** คือ ความรู้สึกวางเฉย เป็นกลาง ไม่ลำเอียงเข้าข้างคนใดคนหนึ่ง นั่นคือ มีความยุติธรรมในการวางวัดและลงโทษ ข้อสำคัญก็คือ ผู้นำต้องรู้เท่าทันคนร่วมงานทุกคน ผู้นำที่ไม่รู้เท่าทันสถานการณ์อาจจะวางเฉยด้วยเหมือนกัน แต่การวางเฉยเช่นนั้นเรียกว่า "อัญญาณอุเบกขา" คือ วางเฉยเพราะโง่ซึ่งไม่ใช่สิ่งที่ดี

ผู้นำต้องวางเฉยด้วยปัญญา คือ มีอุเบกขายังรู้เท่าทันคน เมื่อทุกคนทำงานทำหน้าที่อย่างขยันขันแข็ง ผู้นำก็มองดูพวกเขาเฉยๆ ถึงคราวให้ป่าเห็จรางวัลก็เฉลี่ยให้แก่ทุกคนอย่างถ้วนหน้า ถ้ามีการทะเลาะเบาะแว้งเกิดขึ้น ผู้นำต้องลงไปห้ามทัพทันทีและจัดการลงโทษคนผิดตามความเหมาะสม ผู้นำต้องไม่นิ่งดูลูกน้องทะเลาะกันแล้วเอาตัวรอดคนเดียว (พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับหลวง, 2530)

รวมไปถึงการที่ผู้นำต้องนำหลักธรรมไปใช้ในการปกครองผู้ใต้ปกครองและบริหารงานให้เป็นไปด้วยความเรียบร้อย อันได้แก่ ราชสังคหัตถ์ 4

ราชสังคหัตถ์ หมายถึง การทำนุบำรุงทวยราษฎร์ให้ประชาชาติดำรงอยู่ในเอกภาพและสามัคคี อันประกอบด้วย 4 ประการ ดังนี้

1. **สัสสมณะ** หมายถึง ฉลาดบำรุงพืชพันธุ์ธัญญาหาร รู้จักส่งเสริมการ-เกษตรกรรมให้อุดมสมบูรณ์ โดยเข้าไปศึกษาถึงสภาพปัญหาและความต้องการของราษฎร เพื่อแสวงหาแนวทางที่เหมาะสมและดำเนินการสงเคราะห์หรือช่วยเหลือให้เกิดผลต่อไป

2. **ปฐิสเมณะ** หมายถึง ความฉลาดบำรุงข้าราชการ ให้กำลังใจเจ้าหน้าที่ ข้าราชการ ผู้ปฏิบัติหน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์สุจริต ส่งเสริมคนดีมีความสามารถและจัดสวัสดิการที่ดี

3. **สัมมาปาสะ** หมายถึง ผูกสานปวงประชา ฉลาดในการแก้ไขปัญหาสังคม รู้จักผูก-น้ำใจประชาชนด้วยการส่งเสริมอาชีพ

4. วาซเปยะหรือวาจาเปยะ หมายถึง ความมีวาจาอันดูดีมีน้ำใจ รู้จักพูดจาปราศรัย ยกย่องเชิดชู ชี้แจง แนะนำ รู้จักถามทุกข์สุขของราษฎรทุกชั้น แม้ปราศรัยก็ไพเราะน่าฟัง ทั้งประกอบด้วยเหตุผลเป็นหลักฐาน มีประโยชน์ เป็นทางแห่งความสามัคคี ทำให้เกิดความเข้าใจอันดีต่อกัน (พระไตรปิฎกภาษาไทย.ฉบับหลวง, 2530)

ที่สำคัญจะเห็นได้ว่าผู้นำส่วนมากในปัจจุบัน จะไม่มีความละเอียดหรือเกรงกลัวต่อการทำบาป ดังนั้นหลักธรรมที่สำคัญในการปกครอง คือ หิริโอตตัปปะนั้น เรียกรวมกันว่า ความละเอียดและความเกรงกลัวต่อบาป ถือว่าเป็นธรรมะสำคัญต่อการใช้ชีวิตอยู่ร่วมกันของคนในสังคมนี้มาก เพราะบุคคลที่ไม่ละเอียดแก่ใจต่อการกระทำผิด ไม่เกรงกลัวต่อผลของการกระทำผิดแล้วนั้น บุคคลนั้นสามารถทำสิ่งเลวร้ายได้ทุกชนิด สามารถสร้างความสะดวก ร้อน ความเสียหายให้แก่ตนเองและผู้คนในสังคมได้ไม่หยุดหย่อน เพราะเหตุนี้ โลกนี้ สังคมนี้ ต้องการธรรมะสองข้อนี้ปกป้องคุ้มครอง เรียกได้ว่าเป็นธรรมโลกบาลหรือธรรมะที่คุ้มครองโลกเลยทีเดียว

หิริ หรือความละเอียดแก่ใจในการทำบาป หากหิริเกิดขึ้นสามารถหยุดตัวเองไม่ให้ความชั่วชนะใจ เพราะมีความละเอียดที่จะคิด จะพูดหรือจะกระทำความชั่วเหล่านั้น หิริเกิดขึ้นได้จากการอบรมเลี้ยงดู ฝึกฝนตนเอง การคำนึงถึงชาติวงศ์ตระกูล คนในสมัยโบราณอบรมเลี้ยงดูลูกหลานให้เกรงกลัวต่อบาป ด้วยการเล่าถึงนรก ยมบาลและการลงทัณฑ์ในเวทียุขต่างๆ ทำให้คนเกรงกลัว ซึ่งไม่ใช่เรื่องเสียหายหรือม่งาย หากเรื่องเล่าเหล่านี้ สามารถคุ้มครองสังคมให้อยู่ร่มเย็นเป็นสุขได้ ผิดกับสังคมอุคสมัยญาที่หาความละเอียดแก่บาปของคนในสังคมไม่ได้

โอตตัปปะ หรือความเกรงกลัวต่อบาป หากคนกลัวแต่กฎหมาย ไม่กลัวกฎแห่งกรรม สังคมนี้จะมีแต่คนหากินกับ การหาช่องโหว่ของกฎหมาย โดยไม่คำนึงถึงความถูกต้องเหมาะสม สังคมควรมีส่วนรับผิดชอบในเรื่องนี้ คือคนในสังคมควรยกย่องผู้กระทำดีมีศีลธรรม และตำหนิผู้ประพฤติชั่ว ไม่ใช่ยกย่องผู้มีเงินมีอำนาจ โดยไม่สนใจที่มาของเงินและอำนาจเหล่านั้น ซึ่งหากสังคมให้อยู่ร่มเย็นมีศีลธรรมเป็นสำคัญ สังคมนั้นก็จะสงบร่มเย็น

ทฤษฎีเกี่ยวกับคุณธรรมจริยธรรมทางการปกครอง

ในส่วนของทฤษฎีเกี่ยวกับคุณธรรมจริยธรรม ก็จะเป็นการนำเสนอมุมมองของนักปรัชญา นักจิตวิทยา นักจริยศาสตร์และอื่นๆ ที่ได้มีการกำหนดทฤษฎีเกี่ยวกับคุณธรรมจริยธรรมขึ้น เพื่อใช้ในการพิจารณาหลักคุณธรรมจริยธรรม โดยมีหลักการสำคัญ ดังนี้

1. ทฤษฎีเชิงจริยศาสตร์ของอริสโตเติล (Aristotle) มองในมิติที่เห็นว่า มนุษย์นั้นมักจะทำแต่สิ่งที่ตั้งเป้าหมายเป็นผลจากพุทธรปัญญา ที่เกิดจากการอบรมสั่งสอนเพื่อปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมและพัฒนาที่มีอยู่ในคนให้สูงขึ้น ในการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมตามมุมมองนี้ต้องอาศัยการอยู่ร่วมกัน เพื่อให้ทุกคนได้ประพฤติกฎปฏิบัติออกมาในทางที่ดีและความเป็นกลางๆ ของการกระทำนั้นๆ ความดีที่กล่าวถึงนี้ คือ การทำความดี อยู่ดีและการประสบความสำเร็จของชีวิต ซึ่งทัศนะของอริสโตเติลนี้ก็จะมีความสอดคล้องกับทัศนะของจอห์น ล็อกและรูสโซที่ได้กล่าวถึงความสำคัญของความชอบธรรมของการปกครองที่เกิดจากการมี "สัญญาประชาคม" โดยมนุษย์ทุกคนจะมีการสละเสรีภาพไปให้ชุมชน แต่การสละเสรีภาพนี้ก็ไม่ใช่ว่าเสรีภาพของแต่ละบุคคลจะสูญหายไป หากแต่จะเกิดเสรีภาพใหม่ขึ้นมาที่เรียกว่า "เสรีภาพร่วม" หรือเจตนารมณ์ร่วม (General Will) ซึ่งเป็นการแสดงออกถึงความต้องการและมุ่งผลประโยชน์ของส่วนรวมเป็นหลัก โดยไม่ขัดแย้งกับผลประโยชน์ของผู้ที่เสียสละเสรีภาพให้ชุมชน การดำเนินการต่างๆ ทั้งในรัฐและสังคมจึงต้องเป็นไปตามเสรีภาพร่วมหรือเจตนารมณ์ร่วมของประชาชน โดยมีหลักการสำคัญ คือ การเข้าร่วมสัญญาประชาคม ทำให้ผู้ร่วมสัญญาทั้งหมดกลายเป็นบุคคลร่วมที่มีความรับผิดชอบ มีความเป็นเอกภาพ มีจิตวิญญาณ มีชีวิตและมีเจตจำนงของตนเอง การเข้าร่วมเป็นประชาสังคมนี้ทำให้มนุษย์ได้เสรีภาพทางใจเพิ่มขึ้นด้วย เสรีภาพทางใจทำให้มนุษย์เราสามารถเป็นนายตัวเองได้อย่างแท้จริง การปล่อยตัวความแรงกระตุ้นของค้นหาเท่ากับการตกเป็นทาส ดังนั้น หากมีการละเมิดข้อความหรือข้อตกลงในสัญญาประชาคม ผู้ที่ร่วมทำสัญญาจะกลับคืนสู่ฐานะเดิม คือ จะกลับไปมีเสรีภาพตามธรรมชาติ ไม่มีสิทธิและหน้าที่ตามสัญญานั้นอีกต่อไป ทั้งนี้เจตนารมณ์ร่วมนี้เป็นอันหนึ่งอันเดียว แบ่งแยกมิได้ แทนตัวกันมิได้และเป็นผลดีต่อทุกคน เจตนารมณ์ร่วมมาจากทุกคนและใช้บังคับกับทุกคน ถึงแม้ว่าเราจะไม่มองเจตนารมณ์ร่วมนี้ในแง่ของจำนวนน้อยหรือจำนวนมากของประชาชน แต่รูสโซก็ยอมรับว่าเจตนารมณ์ร่วมจะเกิดกับชนส่วนใหญ่ (Majority) ของสังคม โดยกฎหมายคืออำนาจของเจตนารมณ์ร่วมในการที่จะสร้างแบบแผนในการดำเนินชีวิตและบังคับใช้ให้ตรงตามเจตจำนงของเจตนารมณ์ร่วม

จึงสรุปได้ว่า ในทรรศนะของจอห์น ล็อคและรุสโซ้นั้น ความชอบธรรมของการปกครองเกิดจากการมี "สัญญาประชาคม" ระหว่างผู้อยู่ภายใต้การปกครองที่ยินยอมมอบอำนาจอธิปไตยของตนเองให้กับผู้ปกครองนำไปใช้ในการตรวจกฎหมายและบทบัญญัติทางการปกครองขึ้น รวมทั้งใช้อำนาจนั้นสำหรับควบคุมคนไม่ดีให้อยู่ภายใต้กรอบแห่งความยุติธรรม (Justice) เพราะโดยธรรมชาติแล้ว อิศรเสรีภาพมักจะทำให้คนประพฤติทั้งด้านดีและไม่ดีควบคู่กันไป ดังนั้นสังคมจะร่มเย็นเป็นสุขได้ก็โดยการควบคุมคนไม่ดีให้ประพฤติอยู่ในกรอบกติกาทางสังคม ถ้าทำอย่างนี้ได้สังคมจะมีความสุข การจัดการปกครองก็จะมีคุณค่าต่อสังคมแต่ในทางตรงกันข้ามหากผู้ปกครองละเมิดทำสิ่งชั่วร้ายเสียเอง สังคมก็ควรลงโทษและเพิกถอนอำนาจของเขาเสีย มิฉะนั้นแล้วสังคมทั้งสังคมจะล่มสลายได้

2. ทฤษฎีสัมพัทธ์นิยม มองว่า คุณธรรมจริยธรรมขึ้นอยู่กับการยึดถือของบุคคลและสังคมนั้นๆ บุคคลในสังคมนั้นไม่อาจมีส่วนเกี่ยวข้องโดยตรง ขนบธรรมเนียม ประเพณี วิถีชีวิตที่ยึดถือปฏิบัติกันมานาน เป็นตัวกำหนดความเป็นคุณธรรมจริยธรรมของแต่ละสังคม

3. ทฤษฎีอัตนิยม เป็นการเน้นในทางจริยธรรมที่ยึดตนเองและประโยชน์ส่วนตัวเป็นสำคัญแต่ต้องเชื่อมโยงกับคนส่วนใหญ่ก่อน ถ้าการยึดตนเองและประโยชน์ส่วนตัวไม่ทำให้คนส่วนใหญ่เดือดร้อนหรือสิ่งที่ตนชอบหรือเห็นว่าดีนั้น ต้องไม่ขัดหลักศีลธรรมอันดี

4. ทฤษฎีอัตประโยชน์ ทฤษฎีนี้มองที่การกระทำและเชิงระเบียบ การมองในเชิงกระทำนั้นมี 2 ประการ คือ การกระทำที่ถูกต้องกับการกระทำที่ผิด การกระทำใดก่อให้เกิดประโยชน์ต่อคนส่วนมาก เกิดจากความสุจริตจากความทุกข์ การกระทำนั้นก็ถือว่าถูกต้องและถือว่าเป็นการกระทำดี ส่วนการกระทำใดที่ทำแล้วเกิดความทุกข์เดือดร้อนมาสู่คนส่วนมาก ถือว่าเป็นการกระทำผิด ดังนั้นทฤษฎีนี้จึงมองว่าการกระทำทั้งหลายย่อมมีประโยชน์และโทษแก่ผู้กระทำเสมอ

5. ทฤษฎีสุนิยม ทฤษฎีนี้เชื่อว่า ความสุขเป็นสิ่งที่ดีที่สุดของมนุษย์และสิ่งที่ดี คือ สิ่งที่น่าพาไปสู่ความสุขและความสุขดังกล่าวต้องเป็นความสุขที่สัมผัสได้เป็นรูปธรรม มี 2 ประการ คือ

ประการแรก คือ ความสุขส่วนตัวเป็นความสุขที่สนองตนเองเป็นสำคัญ สามารถสัมผัสได้ด้วย ตา หู จมูก ลิ้น และผิวหนังรับรู้ความรู้สึก

ประการที่สอง คือ ความสุขส่วนรวม เป็นความสุขที่สนองโดยคนส่วนรวมเป็นสำคัญ ความประพฤติและการแสดงออกของคนส่วนใหญ่จึงเป็นการที่ถูกต้องตามทฤษฎีนี้ และต้องเป็นความสุขกลางๆเพื่อตอบสนองของคนส่วนมากที่มีความแตกต่างหลากหลาย ความประพฤติเพื่อให้เกิดความสุขตามทฤษฎีนี้จะเป็นการดำเนินการตามหลักศาสนาเป็นส่วนใหญ่

6. ทฤษฎีจริยธรรมของคานท์ (Kant) คุณค่าของการปฏิบัติตามทฤษฎีนี้อยู่ที่การปฏิบัติตามหลักจริยธรรมที่ต้องเกิดจากเจตนาที่ดีและเกิดจากความตั้งใจจริง ทำในสิ่งถูกต้อง มุ่งให้เกิดประโยชน์ มีลักษณะของการกระทำจะต้องเป็นการกระทำตามหน้าที่และการให้ความเคารพยำเกรงมีเงื่อนไขและมีความเด็ดขาด แต่อยู่บนพื้นฐานแห่งเจตนาดีเสมอ

7. ทฤษฎีอภิจริยศาสตร์ เป็นทฤษฎีที่มีการวิเคราะห์ในเชิงลึก ในสิ่งที่ปรากฏว่า คืออะไร เพื่อนำมากำหนดให้ชัดเจน เพื่อนำไปสู่การแก้ปัญหาและความไม่เข้าใจที่ตรงกันโดยยึดตามธรรมชาติ คือ ความจริง คือความดี ความงาม เป็นคุณสมบัติของธรรมชาติและมีคุณค่าอยู่ในตัวเอง

8. ทฤษฎีแบบแผน เป็นทฤษฎียึดเอาหน้าที่เป็นหลักในการพิจารณา ดังนั้นตามทฤษฎีนี้จึงมองไปที่ความซื่อสัตย์สุจริต ความยุติธรรม ความเป็นธรรมและสิ่งใดๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อการปฏิบัติหน้าที่เป็นสำคัญ

9. ทฤษฎีอาเวค เป็นทฤษฎียึดเอาภาษาเป็นเครื่องมือที่สะท้อนความคิดและอารมณ์ จึงให้ความสำคัญต่อการใช้ภาษาที่แสดงถึงจริยธรรมทั้งภาษาพูดและภาษาเขียน จะต้องแบ่งอารมณ์และความรู้สึกของคนด้วยคุณธรรมจริยธรรม

10. ทฤษฎีบัญญัตินิยม เป็นทฤษฎีที่ยึดการสื่อสารด้วยการใช้ภาษามบัญญัติเป็นกฎกติกาที่ควรทำ ไม่ควรทำร่วมกันของคนในสังคม

นอกจากนี้ ผู้ทรงคุณวุฒิในสังคมไทยที่ได้ให้แนวความคิดและมีทัศนะต่อความสำคัญของความเป็นผู้นำทุกระดับไว้อย่างน่าสนใจ เช่น พระพรหมคุณาภรณ์หรือพระธรรมปิฎก (2554) ได้กล่าวถึงความสำคัญของผู้นำว่า คือ บุคคลที่จะมาช่วยประสานให้คนทั้งหลายรวมกัน โดยทั้งที่เป็นการอยู่ร่วมกันหรือการทำงานร่วมกันเพื่อไปสู่จุดมุ่งหมายที่ดีงาม ส่วนท่านอานันท์ ปันยารชุน (2555) ก็ได้มีแนวคิดเพิ่มเติมเกี่ยวกับความสำคัญของผู้นำและกล่าวถึงบทบาทของผู้นำที่ดีว่า ผู้นำไม่ใช่ผู้นำคนอื่น แต่ผู้นำที่ดีคือผู้ที่ผู้อื่นอยากเดินตามและที่สำคัญ ผู้นำที่ดีจะต้องเป็นผู้ที่สามารถทำให้ผู้อื่นคล้อยตามเพราะมีความศรัทธาต่อคนๆ นั้น นอกจากนี้ยังให้ความหมายของผู้นำไว้ว่า "ผู้นำคือ คนที่คิด คนที่พูด คนที่ทำอะไรแล้วคนอื่นเชื่อถือ อยากทำตาม อยากช่วยเหลือ อยากสนับสนุน" และในส่วนของท่านประเวศ วะสี (2555) ก็ได้ให้ความสำคัญเกี่ยวกับความเป็นผู้นำในเชิงขอบเขตที่กว้างขึ้นว่า ผู้นำ คือ ผู้ที่สามารถก่อให้เกิดสังคมมีจุดมุ่งหมายร่วมกันและรวมพลังกันปฏิบัติให้ประสบความสำเร็จตามจุดมุ่งหมาย ดังนั้นเพื่อให้เห็นภาพของผู้นำที่มีขอบเขตชัดเจนขึ้น จึงพอกกล่าวสรุปได้ว่า ผู้นำน่าจะเป็นไปในลักษณะของพฤติกรรม ความสามารถและคุณลักษณะ รวมถึงกระบวนการของการสร้างปฏิสัมพันธ์ที่สามารถมีอิทธิพลต่อผู้ตาม สามารถสร้างแรงบันดาลใจและสร้างความปรารถนา ที่ก่อให้เกิดความเชื่อถือศรัทธา การยอมรับและมีความสามารถที่จะอุทิศตนโดยใช้ความสามารถอย่างดีที่สุด ตลอดจนการช่วยเหลือสนับสนุนอำนาจของผู้ตาม เพื่อที่จะให้บรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ (อ้างในรัตติกรณ์ จงวิศาล : 2556)

อาจกล่าวได้ว่า ทฤษฎีเกี่ยวกับคุณธรรมจริยธรรมยังมีอีกมาก ซึ่งไม่ได้นำเสนอไว้ ณ ที่นี้ อย่างไรก็ตามการรู้ภาษาและเข้าใจในแต่ละทฤษฎีจะทำให้ทราบว่าคุณธรรมจริยธรรมของบุคคล มีแนวคิดหลายแนวคิดที่มาผนวกเป็นหลักยึดในหลักยึด 3 ข้อและขณะเดียวกัน เพื่อให้ทราบว่าคุณธรรมจริยธรรมของบุคคลก็มีหลายรูปแบบอยู่ในตัวคนเดียวกัน จึงมักจะพูดกันว่า คนมีความผิดชอบชั่วดีปะปนกันไป ดังนั้น การที่ผู้นำจะสามารถพัฒนาตนเองให้มีความเจริญทางด้านคุณธรรมจริยธรรมได้นั้น จะต้องยึดหลักของศีลธรรมเป็นหลักเสียก่อน เพราะไม่เช่นนั้น ก็จะไม่เกิดคุณธรรมจริยธรรมขึ้นได้ หลักการปฏิบัติทางศีลธรรมก็จะประกอบไปด้วยประเด็นที่สำคัญ ดังนี้

ประเด็นแรก คือ ขจัดความโลภ เป็นหลักศีลธรรมที่ต้องปฏิบัติเป็นประจำ เพราะความโลภ คือ ความอยากจะได้ อยากจะเป็น ในทรัพย์สินสิ่งของในตำแหน่งของผู้อื่นที่ไม่ควรจะได้ เป็นของตน ถ้าหากไม่พิจารณาข้อนี้แล้ว ความอยากได้ความอยากเป็นก็จะเพิ่มมากขึ้น และมีความอยากที่ขาดเหตุผล เป็นเหตุจูงใจให้เกิดกิเลสได้ทั้งกิเลสทางใจและกิเลสทางกาย

ประเด็นที่สอง คือ ละความโกรธ เป็นความขบขันขันเคือง เพราะไม่ได้ตั้งใจหรือไม่ถูกใจ ไม่ตรงใจ มีผลมาจากความโลภเป็นสำคัญ จะระงับความโกรธได้จะต้องลดความโลภให้ได้ก่อน ความโกรธจะลดตามไปด้วย

ประเด็นที่สาม คือ ขจัดความหลง เป็นการขาดปัญญา ไม่ใช้ปัญญาพิจารณาให้รู้เหตุรู้ผล เป็นผลมาจากความโลภ ความโกรธ เป็นฐานสำคัญมาครอบงำ ทำให้เกิดการหลงคน ไม่รู้จักตนเองตามจริง จึงไปถือเอาทางที่ผิดมายึดถือ ความหลงความไม่รู้เป็นมูลเหตุพื้นฐานให้เกิดความโลภวิธีที่จะลดความโลภโกรธหลง คือ ผูกหัดใช้ปัญญาเพื่อให้เกิดความรู้ตัวรู้ชัดด้วยการใส่ใจพิจารณาโดยแยบคาย คือ โดยเหตุผลที่ไม่อยู่ในอำนาจของความโลภ โกรธ หลง การที่จะลดความโลภ โกรธ หลงได้ดีมากน้อยเท่าใดขึ้นอยู่กับความตั้งใจจริงของแต่ละบุคคล (คณะกรรมการกลุ่มผลิตและบริหาร ชุดวิชาหลักการทฤษฎีการบริหารและการบริหารสถานศึกษาเพื่อความเป็นเลิศสำนักวิชาศึกษาศาสตร์ สาขาวิชาการบริหารการศึกษามหาวิทยาลัยกรุงเทพมหานคร, 2554)

ผู้นำผู้มีคุณธรรมอยู่ในหัวใจยอมเป็นศูนย์รวมใจของคนร่วมงานและสามารถจัดการให้งานในหน้าที่ไปด้วยดี ดังพุทธศาสนสุภาษิตที่ว่า

“เอโส หิ อุกฺคฺริโค ภาราวโห อฺรฺนฺธโร โย ปเรสาธิปฺนฺนํ สยํ สฺนฺชาตุมฺหติ

ผู้ใด เมื่อคนเหล่าอื่นขัดแย้งกันอยู่ ตนเองเป็นผู้ประสานให้พวกเขาคิดดีกัน ผู้นั้นเป็นคนรับภาระและจัดการธุระที่ยอดเยี่ยม”

ซึ่งจากบริบทที่ผู้วิจัยได้กล่าวมาข้างต้นนั้น จะเห็นได้ว่า คุณลักษณะของผู้นำที่สำคัญที่จะทำหน้าที่ให้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี จะต้องประกอบไปด้วยคุณลักษณะ 3 ประการ ดังที่พระพุทธเจ้าตรัสไว้ในทุติยปาปณิกสูตร ดังนี้

จักขุมา หมายถึง มีปัญญา มองการณ์ไกล เช่น ถ้าเป็นพ่อค้า หรือนักบริหารธุรกิจ ต้องรู้ว่าซื้อสินค้าที่ไหนได้ราคาถูก แล้วนำไปขายที่ไหนจึงได้ราคาแพง ในสมัยนี้ต้องรู้ว่าหุ้นจะขึ้นหรือจะตก ถ้าเป็นผู้นำทั่วไปต้องมสามารถวางแผนและฉลาดในการใช้คน คุณลักษณะข้อแรก นี้ตรงกับภาษาอังกฤษว่า Conceptual Skill คือ ความชำนาญในการใช้ความคิด

วิรุโร หมายถึง จัดการธุระได้ดี มีความเชี่ยวชาญเฉพาะด้าน เช่น พ่อค้าเพชร จะต้องดูออกว่าเป็นเพชรแท้หรือเพชรเทียมหรือแพทย์ หัวหน้าคณะผ่าตัดต้องเชี่ยวชาญการผ่าตัด คุณลักษณะที่สองนี้ตรงกับคำว่า Technical Skill คือ ความชำนาญด้านเทคนิค

นิสสัยสัมปันโน หมายถึง ฟังพาทอาศัยคนอื่นได้เพราะเป็นคนมนุษยสัมพันธ์ดี เช่น พ่อค้าเดินทางไปค้าขายต่างเมืองก็มีเพื่อนพ่อค้าในเมืองนั้นๆ ให้มีที่พักอาศัยหรือให้กู้ยืมเงิน เพราะมีเครดิตดี ผู้นำที่ดีต้องผูกใจคนไว้ได้ด้วย คุณลักษณะที่สามนี้สำคัญมาก “นกไม่มีขน คนไม่มีเพื่อน ขึ้นสู่ที่สูงไม่ได้” ข้อนี้ตรงกับคำว่า Human Relation Skill คือ ความชำนาญด้านมนุษยสัมพันธ์

คุณลักษณะทั้งสามประการมีความสำคัญมากน้อยต่างกัน นั้นขึ้นอยู่กับระดับของผู้นำ ถ้าเป็นผู้นำระดับสูงที่ต้องรับผิดชอบในการวางแผนและควบคุมคนจำนวนมาก คุณลักษณะข้อที่ 1 และข้อที่ 3 สำคัญมาก ส่วนข้อที่ 2 มีความสำคัญน้อยเพราะเขาสามารถใช้ผู้ใต้บังคับบัญชาที่มีความชำนาญเฉพาะด้านได้

สำหรับผู้นำระดับกลาง คุณลักษณะทั้ง 3 ข้อ มีความสำคัญพอกๆกัน นั่นก็คือ เขาจะต้องมีความชำนาญเฉพาะด้านและมนุษยสัมพันธ์ที่ดีต่อเพื่อนร่วมงานและผู้ใต้บังคับบัญชาในขณะเดียวกัน เขาก็ต้องมีปัญญา มองภาพกว้างและไกล เพื่อเตรียมตัวสำหรับขึ้นเป็นผู้นำระดับสูง ผู้นำระดับกลางบางคนไม่ได้เตรียมตัวให้พร้อมในด้านสติปัญญา เมื่อขึ้นสูงก็ถูกผู้ใต้บังคับบัญชานินทาว่า “โง่แล้วยังขยัน” เหมือนกับภาษาอังกฤษที่ว่า “สติงชาติลิ่งยั้งปีนสูงขึ้นไปเท่าไร คนก็รู้ว่าเป็นลิงมากขึ้นเท่านั้น”

สำหรับผู้นำระดับต้นที่จะต้องลงมือปฏิบัติงานร่วมกับพนักงานหรือผู้ใต้บังคับบัญชาอย่างใกล้ชิดนั้น คุณลักษณะข้อที่ 2 และที่ 3 คือ ความชำนาญเฉพาะด้านและมนุษยสัมพันธ์ สำคัญมาก แต่กระนั้น เขาก็ต้องพัฒนาคุณลักษณะข้อที่ 1 คือ ปัญญาเอาไว้เพื่อเตรียมเลื่อนสู่ระดับกลางต่อไป

ขงจื้อเตือนว่า “อย่าหวังว่าใครไม่รู้ว่าท่านเก่ง หรือมีความสามารถ จงหวังแต่ว่าสักวันหนึ่งเมื่อเขายกย่องหรือเลื่อนตำแหน่งท่าน ท่านมีความเก่งและความสามารถสมกับที่เขายกย่องหรือเลื่อนตำแหน่งหรือเปล่า”

ความสำคัญของหลักคุณธรรมจริยธรรมทางการปกครองตามหลัก NPM

หากทำความเข้าใจให้กระจ่างชัด เราจะเห็นได้ว่าคุณธรรมจริยธรรมทางการปกครองของผู้นำสาธารณะก็คือ ความเป็นพลเมืองผู้ซึ่งได้รับการว่าจ้างให้ทำงานเพื่อประชาชน เจ้าหน้าที่ของรัฐจึงจะต้องเป็นพลเมืองมืออาชีพ (professional citizen) ที่ได้รับมอบหมายให้ทำงานในชุมชนการเมืองที่มีความซับซ้อนและทำงานแทนประชาชนผู้ซึ่งไม่สามารถทำงานด้วยตัวเองได้ ผู้นำสาธารณะจึงเปรียบเสมือนพลเมืองที่มีความรับผิดชอบเฉพาะด้านที่ได้รับ ความไว้วางใจให้ทำงานแทนผู้อื่นเช่นเดียวกับผู้พิทักษ์ทรัพย์สิน (trustees) และทำงานให้กับประชาชนหรือพลเมืองในองค์รวม (Cooper, 1991) ซึ่งคำกล่าวนี้สะท้อนให้เห็นพื้นฐานและหลักจริยธรรมของการบริหารภาครัฐแบบใหม่ในรูปของการบริการสาธารณะแนวใหม่ ซึ่งเน้นความดีงาม ความชอบธรรมและความถูกต้องมาจากกระบวนการทัศน์และหลักการของแนวคิดพลเมืองประชาธิปไตย ชุมชนและประชาสังคม มนุษย์นิยมในองค์การและรัฐประศาสนศาสตร์ ยุคหลังทันสมัย Denhardt and Denhardt, (2003) ได้ขยายความและสรุปเป็นกรอบชี้นำเชิงคุณธรรมจริยธรรมของการบริการสาธารณะแนวใหม่ดังนี้

1. มีหัวใจมุ่งรับใช้ประชาชน เพราะผลประโยชน์สาธารณะเป็นผลลัพธ์มาจากการโต้เถียงกันเกี่ยวกับคุณค่าหรือค่านิยมร่วม (shared values) มากกว่าเป็นการรวมตัวกันของคนที่มีผลประโยชน์ส่วนตัว ดังนั้น มาตรฐานจริยธรรมจึงเกี่ยวข้องกับประเด็นต่างๆ อาทิ เจ้าหน้าที่ของรัฐไม่ควรตอบสนองเฉพาะความต้องการของลูกค้า แต่ควรเน้นการสร้าง ความสัมพันธ์เพื่อให้เกิดความไว้วางใจ (trust) และความร่วมมือ (collaboration) ทั้งกับพลเมืองและระหว่างพลเมืองด้วยกัน การส่งเสริมบทบาทพลเมืองประชาธิปไตย การสร้างการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนและการจัดบริการสาธารณะในฐานะการขยายบทบาทของความเป็นพลเมือง

2. มุ่งแสวงหาผลประโยชน์สาธารณะ ผู้บริหารสาธารณะต้องมีส่วนเกี่ยวข้องต่อการสร้างหลักการและพื้นฐานร่วมเกี่ยวกับผลประโยชน์สาธารณะ ดังนั้น คุณธรรมจริยธรรมของการบริหารสาธารณะของผู้นำจึงไม่ควรเน้นการหาทางแก้ปัญหาสังคมแบบรีบด่วนและผลักดันโดยทางเลือกส่วนบุคคล ควรให้ความสำคัญกับการสร้างหลักการร่วมที่ครอบคลุมทั้งร่วมผลประโยชน์และร่วมความรับผิดชอบส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการพัฒนาและบริหารนโยบายสาธารณะ การมีส่วนร่วมเน้นความพร้อมในด้านข้อมูลสารสนเทศ การปรึกษาหารือและการเป็นหุ้นส่วน รวมทั้งการกระตุ้นบทบาทและความสำคัญของการโต้เถียงและวาทกรรมสาธารณะ (public discourse)

3. **ให้คุณค่ากับภาวะพลเมือง (citizenship)** มากกว่าภาวะการประกอบกร เพราะผลประโยชน์สาธารณะจะมีการก้าวรูดหน้าโดยความร่วมมือของเจ้าหน้าที่ของรัฐ และพลเมืองที่มีความผูกพัน (committed) ที่จะถือกุศลต่อสังคมมากกว่าการที่ผู้บริหารเล่นบทบาทผู้ประกอบกิจการและถือว่าเงินสาธารณะ (public money) เสมือนเงินของตนเอง

4. **คิดเชิงยุทธศาสตร์ แต่กระทำเชิงประชาธิปไตย** ทั้งนโยบายและแผนงานที่ ตั้งใจตอบสนองความต้องการของสาธารณะ สามารถบรรลุความสำเร็จได้โดยอาศัย ความพยายามร่วมกันและบนพื้นฐานของกระบวนการความร่วมมือ (collaborative processes)

5. **ตระหนักถึงความรับผิดชอบ (accountability)** เจ้าหน้าที่ของรัฐควรมีขอบเขต ความสนใจไกลกว่าหรือมากกว่าตลาด (market) ในกรอบคุณธรรมจริยธรรม เขาควรใส่ใจ ในกฎหมาย ค่านิยมชุมชน บรรทัดฐานการเมือง มาตรฐานวิชาชีพและความสนใจของพลเมือง การสร้างพันธะผูกพันต่ออุดมการณ์ประชาธิปไตยโดยการตัดสินใจบนฐานการใช้ดุลยพินิจที่มีความรู้ จากประสบการณ์ บรรทัดฐานชุมชน มาตรฐานวิชาชีพและกรอบจริยธรรม นอกจากนี้เจ้าหน้าที่ ของรัฐควรมีความรับผิดชอบในทางกฎหมายการเมืองการปกครองแบบประชาธิปไตย ผลประโยชน์สาธารณะ ประเด็นจริยธรรมและวิชาชีพ

6. **มุ่งรับใช้ (serve)** มากกว่าการกำกับทิศทาง (steer) ภาวะผู้นำบนฐานค่านิยม และร่วมกัน (shared, value-based leadership) ในการให้ความช่วยเหลือให้ประชาชนสามารถ ผลักกำลังและสร้างผลประโยชน์ร่วม จะมีความสำคัญเพิ่มมากขึ้นสำหรับการทำงานในหน้าที่ ของเจ้าหน้าที่ของรัฐ แทนที่จะคอยกำกับและควบคุมทิศทางแต่เพียงอย่างเดียว คุณธรรม จริยธรรมสำหรับผู้นำสาธารณะจึงชี้ให้ความจำเป็นของการสร้างภาวะผู้นำในหลายรูปแบบ เช่น ภาวะผู้นำบนฐานค่านิยม (value-based leadership) ภาวะผู้นำร่วม (shared leadership) และ ภาวะผู้นำเป็นตัวกระตุ้น (catalytic leadership) เป็นต้น ภาวะผู้นำสาธารณะควรมีการหล่อ หลอมให้คิดและทำเชิงยุทธศาสตร์ มีทักษะด้านการส่งเสริม (facilitation) และการเข้าแทรกแซง (intervention) และทักษะการนำ

7. **มุ่งให้คุณค่ากับประชาชน** เพราะในอนาคตข้างหน้าองค์กรสาธารณะและ เครือข่ายที่ทำงานร่วมกันจะประสบความสำเร็จ ถ้าองค์กรเหล่านี้ปฏิบัติการบริหารบนฐานคุณธรรม จริยธรรมที่ให้ความสำคัญกับกระบวนการความร่วมมือ การสร้างภาวะผู้นำร่วมและการให้ ความเคารพต่อทุกฝ่ายทุกคนที่เกี่ยวข้อง

จึงกล่าวได้ว่า ความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในสังคมยุคปัจจุบันที่มีผลกระทบต่อทุกด้านของสังคม ไม่ว่าจะเป็นด้านเศรษฐกิจ การเมือง สังคมวัฒนธรรมและอื่นๆ ก่อให้เกิดความท้าทายต่อการจัดตั้ง (establishments) ที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน ซึ่งครอบคลุมตั้งแต่ข้อสมมติพื้นฐาน หลักการและรูปแบบความคิด หลักเหตุผลและข้อเสนอ นโยบายสำคัญและการอ้างอิงต่างๆ กฎระเบียบการจัดสังคม ตลอดจนพฤติกรรมกรรมการแสดงออกของความเป็นคน ซึ่งผู้วิจัยก็ได้เล็งเห็นความสำคัญของผู้นำที่จะนำหลักคุณธรรมจริยธรรมมาใช้ในการปกครองว่ามีความเหมาะสมกับการเปลี่ยนแปลงอย่างไรและควรมีการปรับตัวให้สอดคล้องกับทิศทางการเปลี่ยนในอนาคตอย่างไร เพราะพื้นฐานและหลักคุณธรรมจริยธรรมการบริหารภาครัฐมักจะขึ้นอยู่กับบริบทปรัชญาวิธีคิดด้านสังคมและการเมืองที่เป็นกระแสหลัก ในแนวคิดเสรีนิยมแบบดั้งเดิม หลักคุณธรรมจริยธรรมการบริหารสาธารณะผูกติดอยู่กับหลักการแยกการเมืองและการบริหารออกจากกัน การบริหารเน้นรูปแบบและพฤติกรรมของระบบราชการเป็นรากฐานจริยธรรมการบริหารสาธารณะจึงอยู่ในกรอบของเป้าหมายการสร้างประสิทธิภาพ ต่อมามุมมองการบริหารในแนวธุรกิจเอกชนได้รับความน่าเชื่อถือและความไว้วางใจที่จะนำมาปรับใช้ในการบริหารภาครัฐ โดยเฉพาะข้อเสนอในรูปแบบของการบริหารสาธารณะใหม่ (NPM) ดังนั้นแนวความคิด หลักการและพฤติกรรมเน้นตลาดจึงกลายเป็นแม่แบบของการสร้างรูปแบบจริยธรรมการบริหารของภาครัฐ อย่างไรก็ตามหลักการจริยธรรมเน้นตลาดนี้ได้รับการวิพากษ์วิจารณ์อย่างมาก โดยเฉพาะในด้านผลกระทบต่อหลักการและคุณค่าของระบบการเมือง การปกครองแบบประชาธิปไตย การเคลื่อนไหวทางความคิดและข้อเสนอการบริการสาธารณะแนวใหม่ (NPS) จึงเกิดขึ้นเพื่อเป็นรูปแบบทางเลือกทั้งในด้านหลักการบริหารและคุณธรรมจริยธรรมที่การบริหารภาครัฐควรมียึดถือเป็นสิ่งที่ดีงามและถูกต้อง เพราะรูปแบบของการปกครองในทุกๆ ระบบของบ้านเมืองเราสถานภาพของหลักการบริหารภาครัฐและคุณธรรมจริยธรรมที่เกี่ยวข้องกันยังอยู่ในภาวะสับสน รัฐบาลแต่ละยุคสมัยไม่มีความชัดเจนว่าประชาธิปไตยของไทยควรตั้งอยู่บนหลักการอะไรบ้างและหลักการบริหารสาธารณะควรมียึดถืออะไรเป็นสาธารณะ สถาบันวิชาการที่จัดการเรียนการสอนด้านรัฐประศาสนศาสตร์เองก็ไม่ค่อยมีความสนใจหรือใส่ใจที่จะศึกษาค้นคว้าว่าการบริหารสาธารณะของไทยมีสภาพความเป็นจริงเช่นไรและควรปรับแก้ทิศทางและเนื้อหาอะไรบ้าง อาจจะเป็นไปได้ที่ปรากฏการณ์ความชั่วร้ายทางการบริหาร (administrative evils) ได้เกิดขึ้นในสังคมไทยมานานแล้ว แต่เจ้าหน้าที่ของรัฐยังไม่ได้ตระหนัก ขณะเดียวกันนักวิชาการเองยังคิดว่าไม่ใช่ธุระของตัวเอง ผู้ได้รับผลของความชั่วร้ายคือประชาชนที่ต้องทนรับกรรมที่สร้างโดยผู้ครองอำนาจรัฐต่อไป (โกวิทย์ กังสนันท์, 2546)

ดังนั้นจากคำกล่าวที่ว่า ผู้นำคือผู้มีความสำคัญมากที่สุดในการปกครองจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีความสมบูรณ์ที่พึงประสงค์มากกว่าผู้ดำรงตำแหน่งอื่นๆ โดยเฉพาะคุณสมบัติด้านคุณธรรมจริยธรรมทางการปกครองของผู้นำ เนื่องจากจะเป็นคุณสมบัติที่จำเป็นของผู้นำที่จะนำไปใช้ในการปกครอง ดังนั้นการจะทำให้ทุกสิ่งอย่างเกิดความเข้าใจอย่างเป็นที่ประจักษ์จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีการทำความเข้าใจเกี่ยวกับความหมายทฤษฎีและหลักปฏิบัติทางคุณธรรมจริยธรรมของการปกครองที่จะทำให้เกิดความเข้าใจและกำหนดกรอบการประพฤติปฏิบัติได้ถูกต้องและการทำความเข้าใจในทฤษฎีจะทำให้เกิดความมั่นใจและเกิดความศรัทธาในการประพฤติปฏิบัติจนทำให้สามารถปฏิบัติตามหลักคุณธรรมจริยธรรมได้ถูกต้องโดยง่าย ผู้วิจัยจึงขอเสนอรายละเอียดที่สำคัญของแนวคิดเกี่ยวกับหลักคุณธรรมจริยธรรมทางการปกครองดังนี้

✓ ความสำคัญของคุณธรรมจริยธรรม

การศึกษาศีลธรรมและหลักธรรมทางศาสนาได้รับการยอมรับว่า ทุกศาสนาในโลกนี้มุ่งสอนให้ผู้นับถือเป็นคนดีด้วยกันทั้งสิ้น ไม่ว่าจะเป็นหลักศาสนาหรือพิธีกรรม หลักศาสนาในหน่วยนี้จะมุ่งไปที่พระพุทธศาสนาเป็นหลัก เนื่องจากสามารถปรับใช้กับหลักการปกครองได้เป็นอย่างดีมนุษย์ทุกรูปนามไม่สามารถจะดำรงตนอยู่ได้แต่ลำพัง แม้จะมีกำลังในด้านต่างๆ มากมายก็ตาม ไม่ว่าจะเป็นกำลังกาย กำลังความคิด กำลังทรัพย์หรืออื่นๆ มนุษย์ก็ยังคงพึ่งพาคนอื่นอยู่เสมอ เพราะไม่สามารถทำอะไรทุกอย่างได้ด้วยตนเองเพียงลำพัง เช่น ต้องพึ่งพาพ่อแม่ พี่น้อง เพื่อน จนถึงคนรับใช้ จึงพูดได้ถืออย่างหนึ่งว่ามนุษย์จะต้องมีความสัมพันธ์กับคนอื่นเสมอ ความสัมพันธ์กันของมนุษย์ย่อมมีหลักการที่มีลักษณะเป็นแบบสองทาง ถ้าเป็นความสัมพันธ์ทางเดียวแล้วโลกของเราจะเป็นคามสภาพที่เป็นอยู่นี้ไม่ได้เลย สิ่งที่เป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความสัมพันธ์ เรียกกันว่า คุณธรรม จริยธรรม ซึ่งมีความสำคัญและจำเป็นที่จะทำให้สังคมทุกภาคส่วน สามารถจะอยู่ร่วมกันได้อย่างสงบสุข

คุณธรรมจริยธรรม จึงเป็นธรรมะที่อยู่คู่กันมีความหมายใกล้เคียงกันและเมื่อนำไปใช้ก็ต้องใช้ควบคู่กันไป ถ้าแยกออกเป็นส่วนๆ จะทำให้ไม่สมบูรณ์นักและถ้ามองถึงความสำคัญก็ต้องมองว่าคุณธรรมจริยธรรมพร้อมกันไป ซึ่งสามารถมองได้ว่า คุณธรรมจริยธรรมมีความสำคัญต่อบุคคล สังคมและประเทศชาติ สังคมใดถ้าขาดคุณธรรมมาก สังคมนั้นจะมีความสับสนวุ่นวายยากแก่การพัฒนา ในวงการของนักปกครองก็เช่นเดียวกัน ถ้าขาดคุณธรรมจริยธรรมจะทำให้การบริหารการปกครองเป็นไปด้วยความยากลำบาก ดังนั้นคุณธรรมจริยธรรมจึงมีความสำคัญในหลายๆ ประเด็น ดังนี้

✓ ความสำคัญต่อสังคม

สังคมถือเป็นแหล่งรวมกันของผู้คนที่มีความแตกต่างกัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งความแตกต่างทางความคิดเป็นความแตกต่างที่สำคัญ เพราะความคิดเป็นจุดเริ่มต้นของการกระทำ ถ้าคิดอย่างไรการกระทำก็มักจะเป็นอย่างนั้นเสมอ เมื่อความคิดของคนในสังคมแตกต่างกันก็จะเกิดการกระทำที่แตกต่างกันอย่างหลากหลายตามไปด้วย ซึ่งอาจจะทำให้เกิดความขัดแย้งต่างๆ ตามมา ดังนั้นสังคมต้องอาศัยคุณธรรมจริยธรรมเป็นเครื่องควบคุมความคิดและการปฏิบัติของผู้คนไม่ให้ไปคิดและกระทำอันเป็นการละเมิดผู้อื่น แต่ละคนต่างยึดถือในหลักศีลธรรมและคุณธรรมที่เป็นพื้นฐานของมนุษย์และยึดหลักกัลยาณธรรมข้อที่เป็นจริยธรรมพื้นฐานแล้วสังคมก็จะอยู่เย็นเป็นสุขอย่างแท้จริง คุณธรรมธรรมกับจริยธรรมและศีลธรรมและกัลยาณธรรมสามารถนำเสนอได้ดังนี้ ศีลธรรม กัลยาณธรรมไม่ฆ่าสัตว์ เมตตากรุณาไม่ลักทรัพย์ สัมมาอาชีวะไม่ประพฤติผิดในกาม สारวมในกาม ไม่พุดปด สัจจะไม่ดื่มน้ำเมา สติสัมปชัญญะถ้าในสังคมมีสมาชิกที่เต็มไปด้วย ศีลธรรม 5 กัลยาณธรรม 5 ดังข้างต้นแล้ว ก็ยังประโยชน์สุขมาให้แก่สังคมนั้นๆตลอดไป

✓ ความสำคัญต่อหน่วยงาน

ถ้าหน่วยงานใดมีสมาชิกที่ประกอบไปด้วยคุณธรรมจริยธรรมแล้ว หน่วยงานนั้นก็จะป็นหน่วยงานที่มีคุณภาพ ประสิทธิภาพ เพราะคุณธรรมที่ดีในตัวแต่ละคนนั้นจะเป็นตัวบ่งบอกถึงความเป็นผู้มีคุณภาพพร้อมที่จะดำเนินงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ ส่วนจริยธรรมนั้นเป็นตัวบ่งบอกถึงความเป็นผู้ที่สามารถในการปฏิบัติที่ดีที่ถูกต้อง ทำให้เกิดผลงานที่มีคุณภาพ กล่าวอีกอย่างหนึ่งได้ว่า หน่วยงานที่มีบุคลากรที่มีคุณธรรมจริยธรรม ก็คือ มีปัจจัยตัวป้อนด้านบุคลากรที่ดีและเมื่อเข้าสู่กระบวนการก็จะได้ผู้ที่ควบคุมกระบวนการที่ดีและจะได้ผลงานออกมาที่ดีในที่สุด

✓ ความสำคัญต่อการบริหาร

การบริหารประกอบด้วย วัตถุประสงค์ขององค์การ กิจกรรมที่จะดำเนินการและทรัพยากรในการบริหาร ทรัพยากรบริหารนั้นประกอบด้วย คน เงิน วัสดุอุปกรณ์และวิธีการ ซึ่งคนเป็นทรัพยากรที่มีความสำคัญที่สุด ถ้าหากคนมีคุณธรรมจริยธรรมแล้ว การบริหารงานก็จะดำเนินไปได้และบรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ ถ้าหากคนไม่มีคุณธรรมจริยธรรมก็ยากที่จะดำเนินการให้บรรลุวัตถุประสงค์ได้

ความสำคัญต่อผู้บริหาร

คุณธรรมจริยธรรมเป็นคุณสมบัติที่ดีของทุกคนโดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้ดำรงตำแหน่งผู้นำหรือผู้บริหารจำเป็นต้องมีคุณธรรมจริยธรรมมากกว่าตำแหน่งอื่นๆ เนื่องจากผู้บริหารเป็นผู้ผลักดันให้เกิดการดำเนินงานขับเคลื่อนไปข้างหน้าตามวัตถุประสงค์ ซึ่งคุณธรรมจริยธรรมมีความสำคัญต่อผู้บริหาร ดังนี้

ความสำคัญต่อการสร้างภาวะผู้นำ

ผู้นำ คือ ผู้ที่แสวงหาความเปลี่ยนแปลงที่ดีขึ้น ส่วนผู้บริหาร คือ ผู้ดำเนินงานตามการเปลี่ยนแปลงให้บรรลุผล ทั้งผู้นำและผู้บริหารจึงเป็นเสมือนหัวก้อยของเหรียญ แต่การที่จะได้รับการยอมรับเพื่อที่จะก้าวไปสู่ความเป็นผู้นำจะต้องอาศัยคุณธรรมจริยธรรม กล่าวคือ มีการบริหารงานด้วยความซื่อสัตย์สุจริต โปร่งใส ให้ทุกฝ่ายมีส่วนร่วมเป็นต้น คุณธรรมจริยธรรมเป็นลักษณะของความคิด ถ้าผู้บริหารมีความดีมีคุณธรรมจริยธรรมก็ จะได้รับการยอมรับนับถือเท่ากับเป็นการสร้างภาวะผู้นำให้เกิดขึ้น

ความสำคัญต่อการจงใจ

การบริหารงานนอกจากจะวางระบบการบริหารงานที่ดีแล้ว ยังต้องพยายามสร้างแรงจูงใจเพื่อให้ผู้ใต้บังคับบัญชาปฏิบัติงานให้บรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้ ซึ่งการสร้างแรงจูงใจมีทั้งทางบวกและทางลบ เช่น การให้รางวัล หรือการลงโทษ เป็นต้น แต่ในความเป็นจริงในการสร้างแรงจูงใจที่ดีที่สุด คือ การทำให้ผู้ใต้บังคับบัญชามีความรู้สึกว่าได้ปฏิบัติหน้าที่กับผู้บังคับบัญชาที่มีความซื่อสัตย์ สุจริต ยุติธรรม ดังนั้น ถ้าผู้บริหารมีคุณธรรมจริยธรรมก็จะเป็นการสร้างแรงจูงใจให้แก่ผู้ใต้บังคับบัญชาได้เป็นอย่างดี

ความสำคัญต่อการสร้างผลงาน

การดำเนินงานโครงการหรืองานประจำใดๆ ที่ได้รับการวิพากษ์วิจารณ์เกี่ยวกับความไม่คุ้มค่าในการใช้งบประมาณ เป็นสิ่งที่เห็นได้ว่าขาดคุณธรรมจริยธรรม มีการทุจริตคอร์รัปชันแฝงอยู่ในกระบวนการดำเนินงาน ถ้าการบริหารไม่ว่าระดับใดหรือฝ่ายใดก็ตาม ยึดมั่นในคุณธรรมจริยธรรม ไม่โลภ ไม่อยากได้ในสิ่งที่ไม่ควรได้ เมื่อมีการบริหารงานด้วยความโปร่งใส ซื่อสัตย์สุจริตแล้ว การใช้งบประมาณก็จะทำได้เต็มเม็ดเต็มหน่วย ผลงานต้องเกิดขึ้นและคุ้มค่ามากที่สุด (คณะกรรมการกลุ่มผลิตและบริหาร ชุดวิชาหลักการทฤษฎี การบริหารและการบริหารสถานศึกษาเพื่อความ เป็นเลิศ สำนักวิชาศึกษาศาสตร์ สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี, 2554)

หลักการมาภิบาลทางการปกครองกับการบริหารรัฐกิจแนวใหม่

ตามที่เราเข้าใจว่า การบริหารรัฐกิจแนวใหม่ ถือเป็นเรื่องของการทำงานที่รัฐบาลไม่ควรบริหารงานในลักษณะองค์กรธุรกิจ แต่เป็นการบริหารงานด้วยการยึดหลักประชาธิปไตยหลายประเทศในโลกกำลังดำเนินการอยู่บนพื้นฐานของหลักการนี้ และมีการยอมรับในแนวทางการทำงานที่ยึดหลักประชาธิปไตยมากขึ้น มีการให้ความสำคัญกับเรื่องต่างๆ หลายเรื่อง เช่น ความสนใจของสาธารณชน กระบวนการบริหารหรือการปกครองและการเป็นพลเมืองตามระบอบประชาธิปไตย ข้าราชการมีการเรียนรู้ เสริมสร้างทักษะใหม่ในการพัฒนานโยบายและปฏิบัติตามนโยบาย มีการรับรู้ มีการเคารพและยอมรับศักดิ์ศรีของการเป็นพลเมืองมากขึ้น

โดยปกติข้าราชการหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐจะรู้สึกว่าคุณค่ามากขึ้น เมื่อมีการเพิ่มหรือขยายการให้บริการของคนและมีการติดต่อกับประชาชนมากขึ้น ผู้บริหารจะรู้สึกว่าคนได้ประโยชน์จากการรับฟังประชาชนมากขึ้นและจากการบริการมากกว่าการกำกับดูแลเท่านั้น ประชาชนและข้าราชการจึงทำงานร่วมกันและระบุนโยบายและแนวทางแก้ไขร่วมกันด้วยทัศนคติ ที่กล่าวมาแล้วเหล่านี้เป็นสิ่งที่ดีที่กำลังเกิดขึ้น อย่างไรก็ตามเนื่องจากปัญหาในการบริหารงานมีความซับซ้อนและทรัพยากรมีจำนวนจำกัด ทั้งยังมีสาธารณชนคอยวิพากษ์การทำงานของข้าราชการอยู่เสมอ หน่วยงานราชการควรจะดำเนินการอย่างไร คำตอบในเรื่องนี้อาจไม่ง่ายแต่ การยอมรับที่จะทำงานเพื่อบริการสาธารณะอาจจะจะเป็นปัจจัยที่ช่วยให้การทำงานประสบความสำเร็จได้ สิ่งที่ยังขาดอยู่คือหลักการที่จะแสดงถึงผลของการมีค่านิยมของการให้บริการสาธารณะ ที่ผ่านมาก็มีการเคลื่อนไหวเพื่อปรับปรุงเปลี่ยนแปลงการทำงานของหน่วยงานราชการอยู่มาก เช่นเรื่องของการบริหารรัฐกิจแนวใหม่ การทบทวนการทำงาน การบริหารที่มุ่งผลลัพธ์และการบริหารคุณภาพ เป็นสำคัญ อย่างไรก็ตามในการบริหารรัฐกิจสิ่งที่จัดว่ามีค่ามากที่สุดก็คือ การบริการประชาชน

การบริหารรัฐกิจแบบเดิมๆ เป็นเรื่องที่รัฐบาลให้ความสนใจอยู่ที่การให้บริการโดยผ่านหน่วยงานของรัฐ มีการกำหนดนโยบายสาธารณะ มีการบริหารงานและมีการปฏิบัติตามนโยบาย ที่อาจมีเรื่องทางการเมืองเข้ามาเกี่ยวข้องและนักบริหารรัฐกิจจะเป็นเพียงผู้มีบทบาทในการปฏิบัติตามนโยบายเสียมากกว่า ผู้บริหารจะรับผิดชอบต่อนักการเมืองที่ถูกเลือกเข้ามาตามวิถีประชาธิปไตยมากกว่ารับผิดชอบต่อประชาชน มีเรื่องของการรายงานตามลำดับชั้นในการทำงานตามแผนงานและโครงการต่างๆ มีการควบคุมโดยผู้บริหารระดับสูงๆ ต่อไปค่านิยมสาธารณะจะเป็นเรื่องของประสิทธิภาพและการมีเหตุผล องค์กรจะดำเนินการไปด้วยระบบปิดเพื่อให้มีประสิทธิภาพสูงสุด การเข้ามามีส่วนร่วมของประชาชนมีจำกัด บทบาทของนักบริหารจึงเป็นเพียงการวางแผน จัดองค์กร การจัดหาบุคลากร การสั่งการ การประสานงาน การรายงานและการทำงบประมาณ ซึ่งสิ่งที่กล่าวมานี้ล้วนเป็นสิ่งที่ผู้บริหารในองค์กรของรัฐต่างดำเนินการกันอยู่เป็นปกติ

บัดนี้การมีกระแสการบริหารรัฐกิจแนวใหม่ให้ความสำคัญกับหลักการของประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วม การให้ความสำคัญกับประชาชน การมุ่งให้เกิดการบริหารจัดการที่ดีตามแนวคิดของการบริหารแนวใหม่จึงเกิดขึ้น การบริหารรัฐกิจแนวใหม่เป็นการรวมกลุ่มของแนวคิดและการปฏิบัติ เป็นหลักการที่ใช้การดำเนินงานแบบเอกชนและธุรกิจในภาครัฐหรือทำราชการให้เหมือนธุรกิจแต่ไม่ใช่ให้เป็นองค์กรทางธุรกิจ นักทฤษฎีที่ศึกษาเรื่องของการเป็นพลเมือง เรื่องของชุมชน ประชาสังคม มานุษยวิทยาองค์การและการบริหารรัฐกิจแนวใหม่เป็นผู้ที่ได้มีส่วนในการผลักดันให้เกิดการอภิปรายกันถึงหลักการบริหารแนวใหม่ ๆ ขึ้น ซึ่งอาจมีหลักการหลากหลายแตกต่างกันออกไป อาทิ

- การมุ่งให้บริการแก่ประชาชนไม่ใช่การค้ากับ ข้าราชการจึงไม่เพียงแต่ตอบสนองต่อความต้องการของประชาชนแต่ต้องสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับประชาชนด้วย
- การสำรวจความสนใจและความต้องการของสาธารณชน เพื่อสร้างความสนใจร่วมและรับผิดชอบร่วมกัน
- การให้คุณค่าแก่ประชาชนในฐานะของการเป็นพลเมืองมากกว่าการเป็นผู้ประกอบการ โดยข้าราชการจะยอมรับที่จะเป็นผู้ช่วยเหลือสังคมมากกว่าการเป็นผู้จัดการธุรกิจที่คิดและทำเสมือนเงินหลวงเป็นเงินของตนเอง
- การคิดอย่างมีกลยุทธ์ แต่ปฏิบัติอย่างเป็นประชาธิปไตย นโยบายและโครงการต่าง ๆ จะสนองความต้องการของสาธารณชนได้อย่างมีประสิทธิภาพหากมีการทำงานร่วมกัน
- การตระหนักว่าการมีสำเนียงรับผิดชอบไม่ใช่เรื่องง่าย ข้าราชการไม่ควรสนใจแค่เรื่องของการทำงานตามนโยบายหรือเรื่องการตลาดและการอยู่รอดของตน แต่ต้องสนใจเรื่องของกฎหมาย รัฐธรรมนูญ ค่านิยมของชุมชน สังคม บรรทัดฐานทางการเมือง มาตรฐานวิชาชีพ และความสนใจสาธารณะด้วย
- การบริการมากกว่าการค้า มีการสร้างค่านิยมร่วม การเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในกระบวนการทางนโยบายถือเป็นการสร้างความสัมพันธ์และค่านิยมร่วมกันด้วย
- การคำนึงว่าประชาชนเป็นผู้มีคุณค่าไม่ใช่แค่ผลผลิต หน่วยงานราชการต่าง ๆ จะประสบความสำเร็จในระยะยาวหากดำเนินการด้วยการสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนและสร้างการเป็นผู้นำร่วมกันกับประชาชนบนพื้นฐานของการเคารพประชาชน

เมื่อพิจารณาหลักการบริหารรัฐกิจแนวใหม่ที่กล่าวแล้วจะพบว่าประชาชนเป็นปัจจัยสำคัญ เป็นหัวใจของการบริหารรัฐกิจแนวใหม่นี้ เพราะประชาชนมีฐานะของการเป็นพลเมืองและการเป็นหุ้นส่วนในการดำเนินกิจกรรมเป็นสิ่งสำคัญ เมื่อเป็นพลเมืองและหุ้นส่วน การปรึกษาหารือ การเปิดเผยข้อมูล การมีส่วนร่วม การทำงานอย่างโปร่งใส การทำงานที่มีหลักการ การยึดหลักนิติธรรมจึงเป็นสิ่งที่หลีกเลี่ยงไม่ได้ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 จัดเป็นคัมภีร์สำคัญของการบริหารรัฐกิจแนวใหม่ที่ครอบคลุมประเด็นต่างๆทั้งหมด โดยพิจารณาได้จากการมีเจตนารมณ์ที่มุ่งส่งเสริมสิทธิเสรีภาพและศักดิ์ศรีของการเป็นมนุษย์ ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชน การตรวจสอบอำนาจรัฐ การสร้างความโปร่งใสในการปฏิบัติหน้าที่และส่งเสริมการกระจายอำนาจเป็นสำคัญ ทั้งนี้จึงกล่าวได้ว่ารัฐธรรมนูญฉบับนี้ นอกจากมุ่งก่อให้เกิดการปฏิรูปทางการเมืองแล้วยังมุ่งให้เกิดการปฏิรูปทางการบริหารราชการแผ่นดินโดยยึดหลักการบริหารแนวใหม่อีกด้วย อนึ่งหลักการการบริหารแนวใหม่ที่กำลังเป็นกระแสอยู่ในขณะนี้ คือ การบริหารจัดการที่ดีหรือธรรมาภิบาล (Good Governance) ซึ่งองค์การภาครัฐและเอกชนให้ความสนใจและพยายามที่จะนำมาใช้เพื่อให้เกิดผลลัพธ์ของการทำงานที่ดีที่สุด โดยอยู่บนพื้นฐานของการมีหลักการดังกล่าว

ธรรมาภิบาลกับการบริหารแนวใหม่

ธรรมาภิบาลจัดเป็นแนวคิดสำคัญในการบริหารงานและการปกครองในปัจจุบัน เพราะโลกปัจจุบันได้หันไปให้ความสนใจกับเรื่องของโลกาภิวัตน์และธรรมาภิบาลหรือการบริหารจัดการที่ดีมากขึ้น แทนการสนใจเรื่องการพัฒนาอุตสาหกรรมดังแต่ก่อน เพราะกระแสการพัฒนาเศรษฐกิจมีความสำคัญกระทบถึงกัน การติดต่อสื่อสาร การดำเนินกิจกรรมในที่หนึ่งมีผลกระทบต่อกันที่หนึ่ง การพัฒนาเรื่องของการเมืองการปกครองได้มุ่งให้ประชาชนเป็นศูนย์กลางมากขึ้น หากจะให้ประเทศมีการเจริญเติบโตได้อย่างยั่งยืน การมุ่งดำเนินธุรกิจหรือปฏิบัติราชการต่างๆ โดยไม่ให้ความสนใจถึงเรื่องของสังคม ประชาชนและสิ่งแวดล้อมจึงเป็นไปไม่ได้อีกต่อไป การมีการบริหารจัดการที่ดีจึงเข้ามาเป็นเรื่องที่ทุกภาคส่วนให้ความสำคัญและเริ่มมีการนำไปปฏิบัติกันมากขึ้น

ดังกล่าวแล้วธรรมาภิบาลหรือการบริหารจัดการที่ดี เป็นประเด็นที่อยู่ในความสนใจของประชาชน โดยเฉพาะข้าราชการและพนักงานบริษัทเอกชนเพราะธรรมาภิบาลเป็นการบริหารงานให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ตั้งมั่นอยู่บนหลักการบริหารงานที่เที่ยงธรรม สุจริต โปร่งใส ตรวจสอบได้ มีจิตสำนึกในการทำงาน มีความรับผิดชอบในสิ่งที่ได้กระทำ พร้อมตอบคำถามหรือตอบสนองต่อผู้มีส่วนได้ส่วนเสียและพร้อมรับผิดชอบ มีศีลธรรมจริยธรรมในการทำงาน การคำนึงถึงการมีส่วนร่วมในการรับรู้ คัดลั่นใจ ดำเนินการและประเมินผล ตลอดจนจนร่วมรับผลจากการตัดสินใจร่วมกัน มีการส่งเสริมสถานภาพหญิงชายและการให้ความสำคัญกับกลุ่มต่างๆ รวมทั้งคนด้อยโอกาส ตลอดจนการสร้างความเท่าเทียมกันทางสังคมในการรับโอกาส

ต่าง ๆ ที่ประชาชนพึงจะได้รับจากรัฐอีกด้วย ธรรมเนียมปฏิบัติเป็นทั้งหลักการ กระบวนการและเป็นเป้าหมายไปในตัว การมีธรรมเนียมปฏิบัติอาจนำมาสู่การมีประชาธิปไตยที่สมบูรณ์ได้ในที่สุดและการมีประชาธิปไตยก็นำมาสู่การมีผลทางสังคม คือ การมีการพัฒนาประเทศไปในทางที่สร้างความสงบสุขอย่างต่อเนื่องและสถาพร ตลอดจนนำมาสู่การแก้ปัญหาความขัดแย้งต่าง ๆ ที่จะเกิดขึ้นได้โดยสันติวิธี

ในส่วนของเอกชนก็มีการมีการนำหลักธรรมเนียมปฏิบัติมาใช้ซึ่งมีการเรียกว่า เป็น corporate governance หรือบรรษัทภิบาล เป็นการสร้างหลักของการเติบโตของบริษัท เพื่อความอยู่รอดในโลกของการแข่งขัน ซึ่งต้องมีแนวปฏิบัติสำหรับบุคคลากร เช่น ความโปร่งใส ความซื่อสัตย์ ความรับผิดชอบและแข่งขันได้ เป็นต้น การมีบรรษัทภิบาลเป็นการดำเนินการไปด้วยหลักธรรมที่ถูกต้อง เพื่อเสริมศักยภาพในการแข่งขันและเพิ่มประสิทธิภาพการจัดการที่ดี ช่วยให้ระบบต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในองค์กรดีขึ้น ระบบตรวจสอบจะทำได้ดีด้วย เป็นการนำหลักการอยู่ร่วมกันอย่างสมดุล ให้สิ่งที่ไม่ดีถูกขจัด คงไว้แต่สิ่งที่ดี ตามหลักธรรมะของพระพุทธเจ้า คือ “มัชฌมาปฏิปทา”

ธรรมเนียมปฏิบัติมาจากไหน

ธรรมเนียมปฏิบัติไม่ใช่เรื่องใหม่แต่มีสอนอยู่ในหลักศาสนาต่าง ๆ แต่มิได้เรียกอย่างที่เราเรียกกันในปัจจุบันนี้ ในพุทธศาสนามีการสอนเรื่องธรรมเนียมปฏิบัติหรือการบริหารจัดการที่ดีกันมาตั้งแต่พุทธกาล โดยหากเราพิจารณาคำสอนของพระพุทธเจ้าจะเห็นว่าเป็นหลักธรรมที่สอดคล้องกับเรื่องของการบริหารรัฐกิจแนวใหม่และมีการนำมาใช้ในการบริหารงานอย่างต่อเนื่อง แม้กระทั่งในศาสนาอื่น ๆ ก็คิดว่ามิได้แตกต่างกันมากนัก มีคำสอนมากมายที่ระบุชัดเจนถึงหลักการธรรมเนียมปฏิบัติหรือการบริหารจัดการที่ดี อาทิการเป็นคนสมบูรณ์แบบหรือ ideal person นั้นจะนำมนุษย์และสังคมไปสู่สันติสุขและสวัสดิ โดยประกอบไปด้วยคุณสมบัติ 7 ประการ (พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตโต), 2541) ตามหลักสัปปริสธรรม ซึ่งเป็นธรรมของคณิศ การรู้หลักและรู้จักเหตุ เป็นการรู้กฎเกณฑ์ของสิ่งทั้งหลาย รู้หน้าที่ของตนเอง อันจะทำให้ปฏิบัติงานตรงตามหน้าที่ มีความสำนึกรับผิดชอบ ความมุ่งหมายและรู้จักผล เข้าใจวัตถุประสงค์ของงานที่ทำให้ทำงานแล้วเกิดผลสัมฤทธิ์ ก่อให้เกิดประสิทธิผล รู้ตน รู้จักตนเองว่าโดยฐานะ เพศ กำลังความรู้ ความสามารถ เป็นอย่างไรและทำการต่าง ๆ ให้สอดคล้อง รู้ประมาณ รู้จักพอดี รู้กาล รู้กาลเวลาที่เหมาะสม ระยะเวลาที่พึงใช้ในการประกอบกิจการหน้าที่การงาน รู้ว่าเวลาไหนควรทำอะไร อย่างไร วางแผนการใช้เวลา เป็นการทำงานอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลนั่นเอง รู้ชุมชน รู้จักถิ่น ที่ชุมชนชุมชน การอันควรประพฤติในที่ชุมชน รู้ระเบียบวินัย ประเพณีวัฒนธรรม ทำให้ประพฤติดีถูกหลักนิคธรรม คุณธรรมจริยธรรมของท้องถิ่นนั้น รู้บุคคล รู้จักและเข้าใจความแตกต่างแห่งบุคคล เป็นการทำงานร่วมกับผู้อื่นได้อย่างสันติสุขและเกิดสัมฤทธิ์ผลของงานได้ในที่สุด นอกจากนี้ยังมีหลักธรรมอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องอีกมากมาย จึงอาจ

กล่าวได้ว่า ธรรมาภิบาลสำหรับคนไทยแล้วมิใช่เรื่องใหม่แต่อย่างไร เพียงแต่มีได้นำมาปฏิบัติให้เกิดผลเป็นรูปธรรม

ในช่วงปี พ.ศ. 2539-2540 แนวคิดเรื่องการบริหารจัดการที่ดีได้เผยแพร่สู่สังคมไทย โดยองค์กรพัฒนาในประเทศและต่างประเทศ รวมทั้งนักวิชาการที่ตระหนักถึงความสำคัญของการบริหารจัดการที่ดีในการสนับสนุนการพัฒนาอย่างยั่งยืน โดยได้หยิบยกปัญหาที่เป็นผลกระทบจากการมีระบบบริหารจัดการที่ไม่ดีและแนวทางสร้างระบบที่ดีขึ้นมาเป็นประเด็นในการสร้างความเข้าใจและระดมความเห็นจากประชาชนในภาคส่วนต่างๆ ของสังคมเป็นผลให้ภาคประชาชน ภาคประชาสังคมเกิดการตื่นตัวในเรื่องดังกล่าวอย่างกว้างขวาง องค์กรต่างประเทศที่ให้เงินกู้และเงินช่วยเหลือเช่นธนาคารโลกและกองทุนการเงินระหว่างประเทศ ได้นำหลักธรรมาภิบาลมาใช้เพื่อให้ประเทศกำลังพัฒนาเป็นแนวปฏิบัติ เพื่อการนำเงินไปใช้อย่างโปร่งใส มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล โดยมีหลักการของการมีธรรมาภิบาลหลายหลักการแตกต่างกันออกไป แต่ก็มักมีหลักการพื้นฐานคล้ายกัน หลักการพื้นฐานที่สำคัญ คือ หลักการมีส่วนร่วม หลักความโปร่งใส สำนักวิจัยคิซอบและประสิทธิภาพประสิทธิผล

คำว่า ธรรมาภิบาล เกิดจากคำว่า “ธรรม” บวกกับ “อภิบาล” (การรักษายิ่งธรรม) มาจากคำภาษาอังกฤษว่า good governance โดยคำว่า governance (การอภิบาล) คือ วิธีการใช้อำนาจเพื่อการบริหารทรัพยากรขององค์กร good governance (ธรรม + อภิบาล = ธรรมาภิบาล) จึงเป็นวิธีการที่ดีในการอำนาจ เพื่อบริหารจัดการทรัพยากรขององค์กร (โดยศาสตราจารย์ บวรศักดิ์ อุวรรณโณ ได้ทำการให้คำจำกัดความสั้นๆ นี้ไว้ในการบรรยายนักศึกษาที่สถาบันพระปกเกล้า) อย่างไรก็ตาม คำว่า good governance นี้คณะกรรมการบัญญัติศัพท์รัฐศาสตร์ของราชบัณฑิตยสถาน ได้บัญญัติว่า “วิธีการปกครองที่ดี” แต่นักวิชาการบางท่านใช้คำว่า “ธรรมรัฐแห่งชาติ” ซึ่งไม่ตรงกับความหมายในภาษาอังกฤษ เพราะ “ธรรมรัฐ” แปลว่า “รัฐที่มีธรรม” แต่มีการให้ความหมายโดยทางกรมการข้าราชการพลเรือนว่า “สุประศาสนการ” ซึ่งต่อมาศาสตราจารย์บวรศักดิ์ อุวรรณโณ ได้นำเสนอคำว่า “ธรรมาภิบาล” และทางสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติได้ใช้คำว่า “การบริการกิจการและสังคมที่ดี” ขณะที่ทางคณะกรรมการพัฒนาระบบงาน ใช้คำว่า “การบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี” ดังปรากฏในพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ. 2546 (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการและมูลนิธิสถาบันวิจัยกฎหมาย, 2546) อย่างไรก็ตามในที่นี้จะขอใช้คำว่า “ธรรมาภิบาล” เพราะมีการนำมาใช้กันอย่างแพร่หลาย กระชับและเข้าใจกันอยู่มากแล้ว

ในส่วนของประเทศไทยสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติได้ตระหนักถึงความสำคัญของการสร้างระบบบริหารจัดการที่ดีให้เกิดขึ้นในสังคมไทย โดยในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 8 ได้กำหนดแนวทางเพื่อสร้างการบริหารจัดการที่ดีในยุทธศาสตร์การพัฒนาประชารัฐ โดยให้ความสำคัญกับการพัฒนาประสิทธิภาพของภาคราชการ การสร้างความเข้มแข็งแก่ภาคประชาชน เพื่อให้เข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการพัฒนาได้อย่างเต็มศักยภาพ ตลอดจนการเสริมสร้างความเข้าใจอันดีระหว่างภาครัฐกับประชาชน เพื่อให้เกิดการประสานร่วมมือกันในการพัฒนาประเทศ

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9 ยังคงให้ความสำคัญอย่างต่อเนื่องกับการสร้างระบบบริหารจัดการที่ดี โดยได้ขยายกรอบการดำเนินงานให้ครอบคลุมทุกภาคส่วนของสังคม ได้แก่ การสร้างระบบบริหารจัดการที่ดีในภาคธุรกิจเอกชน การส่งเสริมสนับสนุนการดำเนินงานของกลไกตรวจสอบ ทั้งที่จัดตั้งขึ้นตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 และกลไกตรวจสอบสาธารณะในภาคประชาชน รวมทั้งการปลูกจิตสำนึกของประชาชน ในเรื่องคุณธรรม จริยธรรม ความพอดีเพื่อเป็นรากฐานสำคัญของการสร้างระบบบริหารจัดการที่ดีในสังคมไทย

ผลการดำเนินงานในช่วงที่ผ่านมาของหน่วยงานราชการจัดว่ามีความสอดคล้องกับทิศทางของแผนพัฒนาฯ ในหลายส่วน โดยเฉพาะเรื่องการปฏิรูประบบราชการที่ได้มีการจัดทำแผนปฏิรูประบบบริหารภาครัฐ รวมทั้งระบบงบประมาณและระบบกฎหมาย ให้มีประสิทธิภาพ โปร่งใส ตรวจสอบได้และเป็นเครื่องมือสนับสนุนการพัฒนาประเทศอย่างแท้จริง และมีการเสริมสร้างความเข้มแข็งให้แก่ชุมชนและท้องถิ่นตามแนวทางการกระจายอำนาจ แต่ยังไม่สามารถบอกได้อย่างชัดเจนถึงประเด็นสำคัญในเรื่องของการบริหารจัดการที่ดี แต่ได้มีระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการสร้างระบบบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี ที่ได้รับมอบหมายในการบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดีไว้ 6 ประการ คือ หลักนิติธรรม หลักคุณธรรม หลักความโปร่งใส หลักความมีส่วนร่วม หลักความรับผิดชอบ หลักความคุ้มค่า ซึ่งสอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 8 และ 9 และใช้เป็นหลักการในการดำเนินการให้มีผลในทางการสร้างการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี

✓ ธรรมชาติของคืออะไร

แนวคิดของ “การปกครอง” “การบริหารจัดการ” หรือ governance ไม่ใช่เรื่องใหม่ แต่เป็นสิ่งที่มาพร้อมกับการมีอารยธรรมของมนุษย์ ดังนั้นเราอาจให้ความหมายของ “การปกครอง” หรือ “การบริหารจัดการ” ว่าเป็นกระบวนการของการตัดสินใจและกระบวนการ ที่มีการนำผลของการตัดสินใจไปปฏิบัติ คำว่าการปกครองหรือการบริหารจัดการอาจถูกใช้ไปในหลายสถานะ เช่น ในเรื่องของการปกครองหรือการบริหารงานเอกชน การปกครองหรือการบริหารงานในระดับนานาชาติ ระดับชาติหรือระดับท้องถิ่น

อย่างไรก็ดี มีคนจำนวนมากที่ไม่เข้าใจเรื่องของธรรมาภิบาลแม้กระทั่งคำจำกัดความของธรรมาภิบาล ซึ่งไม่ใช่เรื่องแปลกแต่อย่างใด คำว่า governance เป็นเรื่องของการอภิบาล เป็นวิธีการใช้อำนาจ ขณะที่ good governance เป็นการรวมคำของ ธรรม และ อภิบาลเป็นธรรมาภิบาล เป็นวิธีการที่ดีในการใช้อำนาจเพื่อบริหารจัดการทรัพยากรขององค์กร โดยหลักธรรมาภิบาลสามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้ในภาคต่างๆ อาทิ ภาครัฐ ธุรกิจ ประชาสังคม บัณฑิตและองค์กรระหว่างประเทศ โดยมีเป้าหมายของการใช้หลักธรรมาภิบาล คือ เพื่อการมี ความเป็นธรรม ความสุจริต ความมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ซึ่งวิธีการที่จะสร้างให้เกิดมี ธรรมาภิบาลขึ้นมาได้ก็คือ การมีความโปร่งใส มีความรับผิดชอบ ถูกตรวจสอบได้และการมีส่วนร่วมเป็นสำคัญ แต่อาจประกอบไปด้วยหลักการอื่นๆ อีกได้ด้วยแล้วแต่ผู้นำไปใช้โดย สภาพแวดล้อมของธรรมาภิบาล อาจประกอบไปด้วยกฎหมาย ระเบียบต่างๆ ประมวลจริยธรรม ประมวลการปฏิบัติที่เป็นเลิศและวัฒนธรรม (บวรศักดิ์ อุวรรณโณ, 2545) ซึ่งล้วนเอื้อหรือไม่เอื้อ ต่อการบริหารจัดการที่ดี ธรรมาภิบาลจึงเป็นเรื่องของหลักการบริหารแนวใหม่ที่มุ่งเน้นหลักการ โดยมิใช่หลักการที่เป็นรูปแบบทฤษฎีการบริหารงาน แต่เป็นหลักการการทำงาน ซึ่งหากมีการนำมาใช้เพื่อการบริหารงานแล้ว จะเกิดความเชื่อมั่นว่าจะนำมาซึ่งผลลัพธ์ที่ดีที่สุด คือ ความเป็นธรรม ความสุจริต ความมีประสิทธิภาพ ประสิทธิผล (ถวิลวดี บุรีกุลและคณะ, 2545)

✓ ธรรมาภิบาล ประกอบไปด้วยหลักการสำคัญหลายประการ แล้วแต่วัตถุประสงค์ขององค์กรที่นำมาใช้ หลักการที่มีผู้นำไปใช้เสมอ คือ การมีส่วนร่วมของประชาชน การมุ่ง จันทามติ การมีสำนึกรับผิดชอบ ความโปร่งใส การตอบสนอง ประสิทธิผลและประสิทธิภาพ ความเท่าเทียมกันและการคำนึงถึงคนทุกกลุ่มหรือพหุภาคีและการปฏิบัติตามหลักนิติธรรม แต่ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดีนั้นได้ระบุไว้ 6 หลักการดังกล่าวมาแล้วและกลายเป็นหลักการสำคัญ ที่มีการนำมาใช้ในประเทศไทยอย่าง กว้างขวางอยู่ในปัจจุบันนี้ แต่ก็มีคำถามว่าหลักการต่างๆ นี้หมายถึงอะไร แล้วจะทราบได้ อยากรู้ว่ามีธรรมาภิบาลแล้วหรือยัง มีมากหรือน้อย ต้องปรับปรุงอะไรอีกบ้าง คำตอบที่อาจ เป็นไปได้ก็คือการจัดทำตัวชี้วัดเพื่อผู้ใช้จะได้เข้าใจและนำไปใช้ตรวจสอบตนเองและผู้อื่นหรือ หน่วยงานอื่นได้

ทำอย่างไรธรรมาภิบาลจึงจะยั่งยืน

เพื่อให้องค์กรของรัฐ เอกชนและทุกๆ ส่วนนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ให้กว้างขวาง และยั่งยืนจำเป็นต้องมีปัจจัยสำคัญหลายๆปัจจัย ที่นอกเหนือจากความตระหนักของบุคลากรใน หน่วยงานและผู้บริหารแล้ว คือ ความต่อเนื่องหรือความยั่งยืนของการเป็นประชาธิปไตยและ ความมั่นคงของประเทศ (sustainability of democracy and national security) เพราะ ประชาธิปไตยค่อนข้างเป็นพลวัต เพราะมีการเปลี่ยนแปลงไปตามกาลเวลาและตามการ- เปลี่ยนแปลงของสังคมและยังมีการอภิปรายกันถึงความหมายที่แท้จริงอยู่อย่างกว้างขวาง แต่

มิติที่สำคัญของประชาธิปไตยก็คือ การแข่งขัน การมีส่วนร่วมและเสรีภาพในทางการเมือง การเป็นประชาธิปไตยและความยั่งยืนของประชาธิปไตยจึงเป็นสิ่งที่จะทำให้การบริหารจัดการที่ดีหรือธรรมาภิบาลคงอยู่ได้ เนื่องจากตราบไคที่ไม่เป็นเผด็จการ ประชาชนย่อมมีโอกาสแสดงความคิดเห็น มีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบาย มีการตรวจสอบการดำเนินการของรัฐ ทำให้เกิดความโปร่งใส ผู้บริหารและเจ้าหน้าที่ของรัฐและเอกชนตลอดหน่วยงานต่างๆ มีสำนึกรับผิดชอบต่อประชาธิปไตยจึงมีข้อดี คือ เป็นวิธีส่งเสริมการมีส่วนร่วมของบุคคลกลุ่มต่างๆ เพื่อหาแนวทางแก้ไขความขัดแย้งแทนการใช้ความรุนแรง กระบวนการเป็นประชาธิปไตยนำมาสู่การส่งเสริมสันติวิธีในชาติและระหว่างชาติได้ ประชาธิปไตยเปิดโอกาสให้เกิดการมีส่วนร่วมอย่างมีประสิทธิภาพ มีการลงคะแนนเสียงโดยเท่าเทียมกัน มีการสร้างความเข้าใจร่วมกัน มีการควบคุมทางนโยบายประชาธิปไตยนำมาสู่การหลีกเลี่ยงทรราช การมีสิทธิเสรีภาพ มีการแสดงความคิดเห็นของตนเอง มีความอิสระทางความคิด มีการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ปกป้องความสนใจส่วนบุคคล มีความเท่าเทียมกันทางการเมืองและประชาธิปไตยแนวใหม่นำมาสู่การแสวงหาเสรีภาพและความเจริญและที่สำคัญกระบวนการประชาธิปไตยนำมาสู่การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์เป็นการสร้างการเจริญเติบโตในด้านการสร้างความรับผิดชอบต่อสังคมและสร้างปัญญา ขณะเดียวกันก็นำมาซึ่งแนวทางที่สำคัญที่สุดสำหรับประชาชนในการปกป้องและนำเสนอความสนใจของพวกเขา การใช้กระบวนการประชาธิปไตยเพื่อผลักดันให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางกฎหมาย การบริหารและทางสังคม ตลอดจนการมีความเป็นธรรมมากขึ้นจัดเป็นเรื่องยาก แต่ก็เป็นที่เข้าใจกันว่า การเมืองแบบประชาธิปไตยทำให้เกิดนิติธรรมเป็นส่งเสริมเสรีภาพทางการเมืองและเสรีภาพของประชาชน เกิดการเลือกตั้งได้ผู้จะทำหน้าที่ในกระบวนการนิติบัญญัติได้อย่างเสรีและเป็นธรรม

จะเห็นได้ว่า หลักของประชาธิปไตยนั้น ถือเป็นปัจจัยสำคัญที่สุดประการหนึ่งของการมีธรรมาภิบาล อันที่จริงแล้วธรรมาภิบาลและประชาธิปไตยเป็นสิ่งที่เกื้อหนุนกันอยู่ ประเทศใดที่มีได้เป็นประชาธิปไตย การมีธรรมาภิบาลคงเกิดขึ้นได้ยากยิ่ง เพราะไม่มีปัจจัยสำคัญของการเป็นธรรมาภิบาลหรือไม่สามารถที่จะเกิดขึ้นหรือทำให้เกิดขึ้นได้ อาทิเช่น หลักของนิติธรรม นิติรัฐ ผู้มีอำนาจจะใช้กฎหมายเพื่อประโยชน์ของตนเองและพวกพ้องมากกว่าเพื่อประชาชนโดยรวม ทั้งนี้เพื่อให้คงความมีอำนาจของตนและพวกต่อไป กฎหมาย กฎระเบียบต่างๆ จึงเป็นไปเพื่อทำจัดฝ่ายตรงข้ามเสียมากกว่า หลักการมีส่วนร่วมของประชาชนจะเกิดขึ้นยากมาก เพราะตราบไคที่ประชาชนสามารถแสดงความคิดเห็นต่อการทำงานของภาครัฐได้ ตราบนั้นผู้มีอำนาจสามารถทำงานได้ยากยิ่ง เพราะต้องคอยตอบคำถาม ต้องให้ข้อมูลให้ประชาชนผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ตลอดจนกลุ่มต่างๆ มาร่วมรับรู้ คัดสินใจและที่สำคัญหากใช้หลักการนี้มาก ๆ การมีส่วนร่วมในการเลือกตั้งหรือถอดถอน อาจนำมาสู่การหลุดจากอำนาจได้ อนึ่งธรรมาภิบาลจะยั่งยืนต้องมีประชาธิปไตยที่ยั่งยืนและความยั่งยืนของประชาธิปไตยจะต้องมีประชาชนมีจิตสำนึกและพฤติกรรมในการเป็นประชาธิปไตย มีความเชื่อมั่นสถาบันประชาธิปไตย มี

ประสิทธิภาพทางการเมืองของประเทศ มีทุนทางสังคมสูง มีการมีส่วนร่วมทางการเมืองสูง มีวัฒนธรรมทางการเมืองแบบมีส่วนร่วม ผู้นำเป็นผู้แทนประชาชนอย่างแท้จริงมาจากการเลือกตั้งของประชาชน

จึงกล่าวได้ว่า จากบริบทข้างต้น ทั้งการศึกษาแนวคิด ทฤษฎี ที่เกี่ยวข้องกับผู้นำในอุดมคติ ความต้องการของประชาชนต่อผู้นำในอุดมคติ แนวคิดเกี่ยวกับคุณธรรมจริยธรรมในการปกครอง ความสำคัญของหลักคุณธรรมจริยธรรมทางการเมืองปกครองตามหลัก NPM และหลักธรรมาภิบาลกับการบริหารรัฐกิจแนวใหม่นั้น จะเห็นได้ว่า ผู้นำในยุคปัจจุบันนี้ถือว่าการจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องสร้างองค์ความรู้ในทุกๆ ด้านให้เกิดขึ้น รวมทั้งจะต้องเป็นผู้ที่สามารถครองคน ครองคน ครองงานได้เป็นอย่างดี ประกอบกับการมีคุณธรรมจริยธรรมทางการเมืองปกครองที่สูง ซึ่งจะต้องมองไปถึงอนาคตที่ว่า ผู้นำรุ่นใหม่จะต้องเป็นผู้ที่กล้าคิด กล้าทำ กล้านำและกล้าที่จะเปลี่ยนแปลง เพราะการพัฒนาชุมชนที่ถือเป็นรากฐานที่สำคัญในการพัฒนาประเทศ หากรากฐานมีความเข้มแข็ง ท้ายที่สุดก็จะส่งผลให้ประเทศมีความเข้มแข็ง เจริญมั่นคง และยั่งยืนตามไปด้วย ดังนั้นการศึกษาความต้องการของประชาชนต่อผู้นำในอุดมคติ ตามหลักคุณธรรมจริยธรรมทางการเมืองปกครอง ต้องใช้หลักธรรมาธิปไตยในการปกครองที่พึงเอาความสำเร็จของงานเป็นที่ตั้งเพื่อทำงานให้สำเร็จ เพื่อให้การศึกษาสามารถขับเคลื่อนสู่แนวทางที่ก่อประโยชน์ได้อย่างแท้จริง ประกอบกับการควบคุมปัจจัยภายนอก หรือสังคหวัดดู 4 อันเป็นธรรมที่เป็นที่ตั้งแห่งการสงเคราะห์กัน ธรรมเป็นเครื่องยึดเหนี่ยวน้ำใจกันและการควบคุมปัจจัยภายในหรือพรหมวิหาร 4 เป็นหลักธรรมประจำใจที่จะช่วยให้เราดำรงชีวิตอยู่ได้อย่างประเสริฐและบริสุทธิ์ รวมไปถึงการที่ผู้นำต้องนำหลักธรรมไปใช้ในการปกครองผู้ใต้ปกครองและบริหารงานให้เป็นไปด้วยความเรียบร้อย อันได้แก่ ราชสังคหวัดดู 4 อันเป็นหลักการสงเคราะห์ประชาชนของผู้นำ ดังนั้นกระบวนการของการพัฒนาที่สำคัญ ทุกๆ สังคมก็ล้วนแต่ที่จะไฝหาผู้นำที่ดี มีความรู้ความสามารถและส่งผลให้เกิดการพัฒนาที่ยั่งยืนสืบไป

ข้อมูลและลักษณะทั่วไปขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์

คำขวัญ/วิสัยทัศน์

คำขวัญ

ชุมชนสองฝั่งน้ำ	เลิศล้ำแหล่งศึกษา
โพธิ์ใหญ่คงามตา	ภูมิปัญญามั่งคั่งไทย
ขึ้นชื่อคั่นยางใหญ่	ปลามากมายไก่อชนดิ
สูงค่าประเพณี	มั่งมีเกษตรกรรม

วิสัยทัศน์การพัฒนา

“การศึกษาก้าวไกล ใส่ใจคุณภาพชีวิต พลิกฟื้นเศรษฐกิจพอเพียง
หล่อเลี้ยงภูมิปัญญา พัฒนาตามหลักธรรมาภิบาล”

ตำบลท่าโพธิ์ มีพื้นที่โดยประมาณ 31.300 ไร่ หรือประมาณ 50.7 ตาราง
กิโลเมตร ตั้งอยู่ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก อยู่ห่างจากอำเภอเมืองพิษณุโลก ไปทาง
ทิศใต้ ประมาณ 12 กิโลเมตร มีอาณาเขตดังนี้

ทิศเหนือ	จดตำบลท่าทอง	อำเภอเมือง	จังหวัดพิษณุโลก
ทิศใต้	จดตำบลวัดพริก	อำเภอเมือง	จังหวัดพิษณุโลก
ทิศตะวันออก	จดตำบลบึงพระ	อำเภอเมือง	จังหวัดพิษณุโลก
ทิศตะวันตก	จดตำบลบางระกำ	อำเภอบางระกำ	จังหวัดพิษณุโลก

ประวัติหมู่บ้านของตำบลท่าโพธิ์ ได้รับการบอกเล่ามาจากอดีตกำนันตำบลท่าโพธิ์ คือ
นายเกรียงนุช ท่าโพธิ์ ซึ่งเป็นบุคคลที่ชาวบ้านได้ให้ความเคารพและนับถือเป็นอย่างมาก
กำนันเกรียงได้เล่าประวัติของหมู่บ้านให้ฟังว่า สมัยก่อนนั้นการคมนาคมทางรถยังไม่มี ต้อง
อาศัยการคมนาคมทางเรือแทน ซึ่งแสนลำบากแม่น้ำน่านเป็นแม่น้ำสายหลักของการคมนาคม
ดังนั้นการที่จะเรียกว่าท่าเรือและใช้สัญลักษณ์ของทำนน้ำเป็นหลัก บ้านท่าโพธิ์จะมีต้นโพธิ์ขนาด
ใหญ่ตั้งอยู่ตรงที่ท่าเรือ คนที่ทำเรือและคนที่ผ่านมาแถวนี้จึงเรียกว่า “ท่าโพธิ์” และเรียกบ้านแถว
นั้นว่าบ้านท่าโพธิ์ตลอดมาจนถึงปัจจุบันนี้

สมัยก่อนนั้นบ้านท่าโพธิ์มีชีวิตความเป็นอยู่ของบ้านท่าโพธิ์มีลักษณะที่เงียบสงบ และไม่วุ่นวาย มีอาชีพในด้านเกษตรกรรม ทำไร่ ทำนา ปลูกถั่ว ปลูกงา ทำกันเพื่อพออยู่พอกิน เท่านั้น ที่นาไม่ต้องไปเช่า ส่วนใหญ่ที่นาของตนเอง ไม่มีรายจ่ายมากอย่างสมัยนี้ ซึ่งถ้าเปรียบค่าเงินสมัยก่อนกับสมัยนี้นั้นจึงผิดกันมาก ประชาชนส่วนใหญ่จะเป็นคนที่มาจากที่อื่นไม่ได้ มีประชากรที่บ้านท่าโพธิ์อย่างเดียว ซึ่งได้อพยพมาตั้งถิ่นฐานที่บ้านท่าโพธิ์ จำนวนหนึ่งและเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ จนถึงปัจจุบันเมื่อมีผู้คนเริ่มมากขึ้น จึงทำให้มีการปรับปรุงถนนหนทางบริเวณบ้านท่าโพธิ์มากขึ้น เพื่อให้ติดต่อสื่อสารกับหมู่บ้านอื่น ๆ และมีผู้คนจะเรียกว่าบ้านท่าโพธิ์มาจนถึงปัจจุบัน

ตำบลท่าโพธิ์ มีพื้นที่เป็นที่ราบลุ่ม มีแม่น้ำน่านไหลผ่าน แบ่งพื้นที่ตำบลท่าโพธิ์ออกเป็น 2 ส่วน ที่ราบสองฝั่งเกิดจากการคดตะกอนหรือการทับถมประกอบขึ้นเป็นคันดินธรรมชาติ บริเวณสองฟากลำน้ำน่านถัดจากคันดินธรรมชาติบริเวณชายฝั่งแม่น้ำออกไปจะเป็นที่ราบน้ำท่วม โดยมีหนอง บึงหรือที่ลุ่มน้ำขังกระจายอยู่ทั่วไป ลักษณะดินตะกอนที่ทับถมมีทั้งดินร่วน ดินร่วนปนทรายแฉะ ดินร่วนเหนียวปนทรายแฉะจนถึงดินเหนียว ระดับความสูงของพื้นที่ตำบลท่าโพธิ์ จะลาดเอียงจากทางทิศเหนือและทิศตะวันออกของตำบล ซึ่งมีความสูงประมาณ 40 เมตร จากระดับน้ำทะเลปานกลางลาดเอียงไปทางทิศตะวันตกเฉียงใต้และทางทิศใต้ของตำบล ซึ่งมีระดับสูงประมาณ 33 เมตรจากระดับทะเลปานกลาง อันเป็นบริเวณพื้นที่ชุ่มน้ำของตำบลท่าโพธิ์ติดต่อกับเขตอำเภอบางระกำ ซึ่งอาจพิจารณาแบ่งรายละเอียดได้ 3 เขต คือ

- 1) เขตคันดินธรรมชาติ ได้แก่สองฝั่งแม่น้ำน่าน ซึ่งเกิดจากการทับถมของตะกอนดินและอินทรีย์วัตถุต่างๆ ที่แม่น้ำพามาทับถมกัน
- 2) เขตที่ราบน้ำท่วม ได้แก่บริเวณที่อยู่ถัดจากเขตหมู่บ้านหรือห่างจากแม่น้ำน่านออกไปทั้งสองฝั่ง มีลักษณะพื้นที่เป็นที่ราบลุ่ม ในฤดูฝนหรือน้ำหลากจะมีน้ำท่วมขังเป็นประจำ เป็นพื้นที่ที่เหมาะสมสำหรับการทำนามากกว่าการเพาะปลูกพืชชนิดอื่นๆ
- 3) หนอง บึงหรือที่ลุ่มน้ำขัง ในบริเวณที่ราบน้ำท่วมที่กล่าวถึงมานั้น จะมีพื้นที่ลุ่มต่ำเป็นหนองบึงแทรกปนอยู่หลายแห่ง เช่นทางทิศตะวันออกเฉียงเหนือของตำบลท่าโพธิ์ มีลิกทุ่งโตกา ส่วนทางทิศตะวันตกเฉียงใต้ก็มี หนองอ้อ คลองหนองเหล็ก บึงจวน หนองหลวง เป็นต้น หนองบึงดังกล่าวจะมีน้ำท่วมขังอยู่เกือบตลอดปี จึงเป็นแหล่งรองรับน้ำธรรมชาติและแหล่งสัตว์น้ำที่สำคัญในอดีต ปัจจุบันนี้ที่เหล่านี้จะเป็นแหล่งต้นเขิน บางส่วนก็มีหน่วยงานทางราชการนำไปใช้ประโยชน์ อาทิเช่น ทุ่งหนองอ้อเป็นที่ตั้งของมหาวิทยาลัยนเรศวร ทุ่งโตกาเป็นที่ตั้งค่ายพระยาจักรี เป็นต้น นอกจากการใช้พื้นที่ในลักษณะดังกล่าวแล้ว การขุดคลองระบายน้ำ คลองส่งน้ำ ขลประทานและการก่อสร้างทางหลวงผ่านพื้นที่ทำให้ระบบนิเวศของพื้นที่เปลี่ยนแปลงไปมากมาย

จำนวนหมู่บ้าน

มีจำนวนหมู่บ้านทั้งหมด 11 หมู่บ้าน เป็นหมู่บ้านที่อยู่ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบล ทั้ง 11 ได้แก่

หมู่ที่ 1	บ้านวังส้มซ่า
หมู่ที่ 2	บ้านวังส้มซ่า
หมู่ที่ 3	บ้านวังวน
หมู่ที่ 4	บ้านคลองคู
หมู่ที่ 5	บ้านยาง
หมู่ที่ 6	บ้านยางเอน
หมู่ที่ 7	บ้านท่าโพธิ์
หมู่ที่ 8	บ้านแขก
หมู่ที่ 9	บ้านคลองหนองเหล็ก
หมู่ที่ 10	บ้านหัวกระทิง
หมู่ที่ 11	บ้านโนไร่

ตาราง 1 จำนวนประชากร

ประชากรทั้งสิ้น 19,449 คน แยกเป็นชาย 7,992 คน หญิง 11,457 คน มีความหนาแน่นเฉลี่ย 384 คน/ตารางกิโลเมตร

ลำดับ	ชื่อหมู่บ้าน	จำนวน หลังคาเรือน	จำนวนประชากร (คน)		
			ชาย	หญิง	รวม
1	บ้านวังส้มซ่า	259	358	407	765
2	บ้านวังส้มซ่า	373	510	572	1,082
3	บ้านวังวน	554	682	702	1,384
4	บ้านคลองคู	189	270	282	552
5	บ้านยาง	448	534	542	1,076
6	บ้านยางเอน	457	513	601	1,114
7	บ้านท่าโพธิ์	3,910	1,022	1,175	2,197
8	บ้านแขก	1,184	732	814	1,546
9	บ้านคลองหนองเหล็ก	253	2,885	5,873	8,758
10	บ้านหัวกระติง	195	283	284	567
11.	บ้านในไร่	133	203	205	408
รวม	11 หมู่บ้าน	7,955	7,992	11,457	19,449

ที่มา แผนพัฒนาสามปี (2557 – 2559) องค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก

ด้านโครงสร้างพื้นฐาน (ระบบบริการสาธารณูปโภคขั้นพื้นฐาน) การคมนาคมและขนส่ง

ถนนภายในตำบล

ถนนคอนกรีตเสริมเหล็ก	113	สาย
ถนนลาดยาง	17	สาย
ถนนลูกรัง	59	สาย
สะพานคอนกรีต	10	แห่ง
สะพานไม้	-	แห่ง
กระเช้าข้ามแม่น้ำน่าน	-	แห่ง

ถนนสายหลักที่ตัดผ่านตำบลท่าโพธิ์ จำนวน 5 สาย

1. ทางหลวงหมายเลข 117 (สายพิษณุโลก – นครสวรรค์) จากตัวเมืองพิษณุโลก ตัดผ่านตำบลท่าโพธิ์ทางด้านฝั่งตะวันตกของแม่น้ำน่าน ผ่านหน้ามหาวิทยาลัยนเรศวร เป็นถนนคอนกรีตเสริมเหล็กขนาด 4 ช่องจราจร สามารถติดต่อกับจังหวัดพิจิตร นครสวรรค์และจังหวัดอื่นๆ ได้สะดวก

2. ทางหลวงหมายเลข 1065 (สายพิษณุโลก – บางระกำ) จากตัวเมืองพิษณุโลก ตัดผ่านเข้าเขตตำบลท่าโพธิ์ทางด้านทิศเหนือ บริเวณพื้นที่หมู่ 4 บ้านคลองคู ไปสู่ที่ตั้งอำเภอบางระกำ สามารถติดต่อไปจนถึงจังหวัดกำแพงเพชรและจังหวัดสุโขทัยได้

3. เส้นทางสายพิษณุโลก – กำแพงดิน เส้นทางนี้เป็นเส้นทางคมนาคมสายหลักของพื้นที่ตำบลท่าโพธิ์ฝั่งตะวันตกของแม่น้ำน่านมาตั้งแต่อดีต เส้นทางตัดผ่านบริเวณพื้นที่หมู่ 5 บ้านยาง หมู่ 6 บ้านยางเอน หมู่ 7 บ้านท่าโพธิ์และหมู่ 8 บ้านแขกไปเชื่อมกับทางหลวงหมายเลข 1065 (พิษณุโลก – บางระกำ)

4. ทางหลวงหมายเลข 1063 (สายพิษณุโลก – บางกระทุ่ม) จากตัวเมืองพิษณุโลกตัดผ่านเขตตำบลท่าโพธิ์ ด้านฝั่งตะวันออกของแม่น้ำน่าน ในเขตพื้นที่หมู่ 1 และหมู่ 2 บ้านวังส้มซ่าและหมู่ 3 บ้านวังวน ไปสู่ที่ตั้งอำเภอบางกระทุ่ม

5. ทางหลวงหมายเลข 12 (สายเลียงเมือง – ไปอุตรดิตถ์) จากอำเภอบางระกำ ตัดผ่านเขตตำบลท่าโพธิ์ ด้านฝั่งตะวันตก พื้นที่หมู่ 2,3,5,6,7 สามารถใช้เป็นเส้นทางติดต่ออำเภอวัง-ทอง ไปจังหวัดอุตรดิตถ์และจังหวัดอื่นๆ ในภาคเหนือได้

การไฟฟ้า

ตำบลท่าโพธิ์มีไฟฟ้าเข้าถึงทั้ง 11 หมู่บ้าน แต่ยังไม่ครบทุกหลังคาเรือนและยังขาดไฟฟ้ารายทางสาธารณะหลายจุดในตำบล

แหล่งน้ำ

แหล่งน้ำธรรมชาติ

- แม่น้ำน่าน	1	สาย
- ลำน้ำ, ลำห้วย, ลำคลอง	8	สาย
- บึง, หนองน้ำและอื่น ๆ	4	แห่ง

แหล่งน้ำที่สร้างขึ้น

- คลองชลประทาน	1	สาย
- บ่อน้ำตื้น (ใช้การได้)	38	บ่อ
- บ่อบาดาล (ใช้การได้)	447	บ่อ
- ประปาหมู่บ้าน	11	แห่ง
- ประปาส่วนภูมิภาค	1	แห่ง

โทรศัพท์

ตำบลท่าโพธิ์มีระบบการสื่อสารและโทรคมนาคมที่มีบริการในพื้นที่ มีโทรศัพท์สาธารณะให้บริการทุกหมู่บ้าน และมีการให้บริการโทรศัพท์เคลื่อนที่ซึ่งมีเครือข่ายสัญญาณครอบคลุมทุกหมู่บ้านในพื้นที่ตำบลท่าโพธิ์

การโทรคมนาคม

- ที่ทำการไปรษณีย์โทรเลข	5	แห่ง
- สถานีวิทยุกระจายเสียง ม.นเรศวร	1	แห่ง
- หอกระจายข่าวในหมู่บ้าน	13	แห่ง

ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน

- สถานีตำรวจชุมชน	1	แห่ง
- สถานีดับเพลิง	1	แห่ง
- ที่พักสายตรวจ	2	แห่ง

ความสำคัญขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกับการพัฒนาชุมชน

ในฐานะที่องค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ เป็นองค์กรปกครองท้องถิ่นรูปแบบหนึ่งของประเทศไทย จัดตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ.2537 โดยให้มีอำนาจหน้าที่ในการพัฒนาตำบลทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมืองและวัฒนธรรม ซึ่งมีนายกอองค์การบริหารส่วนตำบลมาจากการเลือกตั้งของประชาชนโดยตรงและถือเป็นตัวแทนของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น

ดังนั้นจะเห็นได้ว่า การปกครองท้องถิ่น ก็คือ การปกครองที่รัฐบาลมอบอำนาจให้ประชาชนในท้องถิ่นจัดการปกครองโดยดำเนินการกันเอง มีอำนาจอิสระในการปฏิบัติหน้าที่ตามความเหมาะสมเพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อการปฏิบัติหน้าที่อย่างแท้จริง กล่าวคือ อำนาจของหน่วยการปกครองท้องถิ่นจะต้องมีขอบเขตพอควร เพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อการปฏิบัติหน้าที่ของหน่วยการปกครองท้องถิ่นอย่างแท้จริง หากมีอำนาจมากเกินไปไม่มีขอบเขต หน่วยการปกครองท้องถิ่นนั้นก็กลายเป็นรัฐอธิปไตยเอง เป็นผลเสียต่อความมั่นคงของรัฐบาล อำนาจของท้องถิ่นนี้มีขอบเขตที่แตกต่างกันออกไป ตามลักษณะความเจริญและความสามารถของประชาชนในท้องถิ่นนั้น ซึ่งหน่วยการปกครองท้องถิ่นจะมีสิทธิตามกฎหมายที่จะดำเนินการปกครองตนเอง สิทธิตามกฎหมายสามารถแบ่งได้เป็น 2 ประเภท คือ

- หน่วยการปกครองท้องถิ่นมีสิทธิที่จะตรากฎหมายหรือระเบียบข้อบังคับต่างๆ เอง เพื่อประโยชน์ในการบริหารตามหน้าที่และเพื่อใช้บังคับประชาชนในท้องถิ่นนั้นๆ เช่น เทศบัญญัติ ข้อบัญญัติข้อบังคับ สุขาภิบาล เป็นต้น

- สิทธิที่เป็นหลักในการดำเนินการบริหารท้องถิ่น คือ อำนาจในการกำหนดงบประมาณ เพื่อบริหารกิจการตามอำนาจหน้าที่ของหน่วยการปกครองท้องถิ่นนั้นๆ

ทั้งนี้ หน่วยการปกครองท้องถิ่นจะเป็นองค์กรที่จำเป็นในการบริหารและการปกครองตนเองจัดแบ่งเป็นสองฝ่าย คือ องค์กรฝ่ายบริหารและองค์กรฝ่ายนิติบัญญัติ เช่น การปกครองท้องถิ่นแบบองค์การบริหารส่วนตำบลจะมีคณะผู้บริหารเป็นฝ่ายบริหารและสภาองค์การบริหารส่วนตำบลเป็นฝ่ายนิติบัญญัติ

ปัจจุบันราชการส่วนท้องถิ่น มีอยู่ 5 รูปแบบ คือ กรุงเทพมหานคร (กทม.) เมืองพัทยาเทศบาลองค์การบริหารส่วนจังหวัด (อบจ.) และองค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) (ชวงค์ ฉายะบุตร, 2539)

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีความสำคัญหลายประการต่อการพัฒนาประเทศ ดังนี้

- การปกครองท้องถิ่น คือ รากฐานของการปกครองระบอบประชาธิปไตย (Basic Democracy) เพราะการปกครองท้องถิ่นจะเป็นสถาบันฝึกสอนการเมืองการปกครองให้แก่ประชาชน ให้ประชาชนรู้สึกว่าคุณมีความเกี่ยวข้องกับส่วนได้ส่วนเสียในการปกครอง การบริหารท้องถิ่นเกิดความรับผิดชอบและหวงแหนต่อประโยชน์อันพึงมีต่อท้องถิ่นที่ตนอยู่อาศัย อันจะนำมาซึ่งความศรัทธาเลื่อมใสในระบอบการปกครองประชาธิปไตยในที่สุด โดยประชาชนจะมีโอกาสเลือกตั้งฝ่ายนิติบัญญัติ ฝ่ายบริหาร การเลือกตั้งจะเป็นการฝึกฝนให้ประชาชนใช้ดุลพินิจเลือกผู้แทนที่เหมาะสม สำหรับผู้ที่ได้รับเลือกตั้งเข้าไปบริหารกิจการของท้องถิ่นนับได้ว่าเป็นผู้นำในท้องถิ่นจะได้อาศัยความรู้ความสามารถบริหารงานท้องถิ่น เกิดความคุ้นเคยมีความชำนาญในการใช้สิทธิและหน้าที่ของพลเมือง ซึ่งจะนำไปสู่การมีส่วนร่วมทางการเมืองในระดับชาติต่อไป

- การปกครองท้องถิ่นทำให้ประชาชนในท้องถิ่นรู้จักการปกครองตนเอง (Self - Government) หัวใจของการปกครองระบอบประชาธิปไตยประการหนึ่งก็คือ การปกครองตนเองมิใช่เป็นการปกครองอันเกิดจากคำสั่งเบื่องบน การปกครองตนเอง คือ การที่ประชาชนมีส่วนร่วมในการปกครอง ซึ่งผู้บริหารท้องถิ่นนอกจากจะได้รับเลือกตั้งมาเพื่อรับผิดชอบบริหารท้องถิ่นโดยอาศัยความร่วมมือร่วมใจจากประชาชนแล้ว ผู้บริหารท้องถิ่นจะต้องพึงเสียงประชาชนด้วยวิถีทางประชาธิปไตยต่างๆ เช่น เปิดโอกาสให้ประชาชนออกเสียงประชามติให้ประชาชนมีอำนาจถอดถอน ซึ่งจะทำให้ประชาชนเกิดความสำนึกในความสำคัญของตนเองต่อท้องถิ่นประชาชนจะมีส่วนรับรู้ถึงอุปสรรคปัญหาและช่วยกันแก้ไขปัญหาของท้องถิ่นของตน นอกจากนี้ การปกครองตนเองในรูปของการปกครองท้องถิ่นอย่างแท้จริงหรือการกระจายอำนาจไปในระดับต่ำสุด ซึ่งเป็นฐานสำคัญยิ่งของการพัฒนาระบบการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตย

- การปกครองท้องถิ่นเป็นการแบ่งเบาภาระของรัฐบาล เนื่องจากความจำเป็นบางประการ ดังนี้

1. ภารกิจของรัฐบาลมีอยู่อย่างกว้างขวาง นับวันจะขยายเพิ่มขึ้น ซึ่งจะเห็นได้จากงบประมาณที่เพิ่มขึ้นในแต่ละปีตามความเจริญเติบโตของบ้านเมือง

2. กิจการบางอย่างเป็นเรื่องเฉพาะท้องถิ่นนั้นไม่เกี่ยวข้องกับท้องถิ่นอื่นและไม่มีส่วนได้ส่วนเสียต่อประเทศโดยส่วนรวม จึงเป็นการสมควรที่จะให้ประชาชนในท้องถิ่นดำเนินการดังกล่าวเอง

- การปกครองท้องถิ่นสามารถสนองความต้องการของท้องถิ่นตรงเป้าหมายและมีประสิทธิภาพ เนื่องจากท้องถิ่นมีความแตกต่างกันไม่ว่าทางสภาพภูมิศาสตร์ ทรัพยากร ประชาชน ความต้องการและปัญหาย่อมต่างกันออกไป ผู้ที่ให้บริการหรือแก้ไขปัญหาให้ถูกจุดและสอดคล้องกับความต้องการของประชาชนก็ต้องเป็นผู้ที่รู้จักปัญหาและความต้องการของประชาชนเป็นอย่างดี การบริหารงานจึงจะเป็นไปอย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพ

- การปกครองท้องถิ่นจะเป็นแหล่งสร้างผู้นำทางการเมือง การบริหารของประเทศ ในอนาคต ผู้นำหน่วยการปกครองท้องถิ่นย่อมเรียนรู้ประสบการณ์ทางการเมือง การได้รับเลือกตั้ง การสนับสนุนจากประชาชนในท้องถิ่นย่อมเป็นพื้นฐานที่ดีต่ออนาคตทางการเมืองของคนและยังฝึกฝนทักษะทางการบริหารงานในท้องถิ่นอีกด้วย

- การปกครองท้องถิ่นสอดคล้องกับแนวความคิดในการพัฒนาชนบทแบบพึ่งตนเอง การปกครองท้องถิ่นโดยยึดหลักการกระจายอำนาจ ทำให้เกิดการพัฒนาชนบทแบบพึ่งตนเอง ทั้งทางการเมือง เศรษฐกิจ และสังคม การดำเนินงานพัฒนาชนบท ที่ผ่านมามีอุปสรรคสำคัญประการหนึ่ง คือ การมีส่วนร่วมจากประชาชนในท้องถิ่นอย่างเต็มที่ ซึ่งการพัฒนาชนบทที่สัมฤทธิ์ผลนั้นจะต้องมาจากการริเริ่มช่วยตนเองของท้องถิ่นทำให้เกิดความร่วมมือร่วมแรงกัน โดยอาศัยโครงสร้างความเป็นอิสระในการปกครองตนเอง (อนันต์ อนันตกุล, 2521)

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีวัตถุประสงค์ในการพัฒนาประเทศหลายประการ ดังนี้

- ช่วยแบ่งเบาภาระของรัฐบาล เป็นสิ่งที่เห็นได้ชัดว่าในการบริหารประเทศ จะต้องอาศัยเงินงบประมาณเป็นหลัก หากเงินงบประมาณจำกัดภารกิจที่จะต้องบริการให้กับชุมชนต่างๆ อาจไม่เพียงพอ ดังนั้น หากจัดให้มีการปกครองท้องถิ่น หน่วยการปกครองท้องถิ่นนั้นๆ ก็สามารถมีงบประมาณของตนเองเพียงพอที่จะดำเนินการสร้างสรรค์ความเจริญให้กับท้องถิ่นได้

- เพื่อสนองตอบต่อความต้องการของประชาชนในท้องถิ่นอย่างแท้จริง เนื่องจากประเทศมีขนาดกว้างใหญ่ ความต้องการของประชาชนในแต่ละท้องถิ่นย่อมมีความแตกต่างกัน การรอรับการบริการจากรัฐบาลแต่อย่างเดียวย่อมอาจไม่ตรงตามความต้องการที่แท้จริงและล่าช้า หน่วยการปกครองท้องถิ่นที่มีประชาชนในท้องถิ่นเป็นผู้บริหารจึงจะสามารถตอบสนองความต้องการนั้นได้

- เพื่อความประหยัด โดยที่ท้องถิ่นแต่ละแห่งมีความแตกต่างกัน สภาพความเป็นอยู่ของประชาชนก็ต่างไปด้วย การจัดตั้งหน่วยปกครองท้องถิ่นขึ้นจึงมีความจำเป็น โดยให้อำนาจหน่วยการปกครองท้องถิ่นจัดเก็บภาษีอากร ซึ่งเป็นวิธีการหารายได้ให้กับท้องถิ่นเพื่อนำไปใช้ในการบริหารกิจการของท้องถิ่น ทำให้ประหยัดเงินงบประมาณของรัฐบาลที่จะต้องจ่ายให้กับท้องถิ่นทั่วประเทศเป็นอันมากและแม้จะมีการจัดสรรเงินงบประมาณจากรัฐบาลไปให้บ้างแต่ก็มีเงื่อนไขที่กำหนดไว้อย่างรอบคอบ

- เพื่อให้หน่วยการปกครองท้องถิ่นเป็นสถาบันที่ให้การศึกษาการปกครองระบอบประชาธิปไตยแก่ประชาชน จากการศึกษาการปกครองท้องถิ่นเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการปกครองตนเอง โดยการสมัครรับเลือกตั้งเพื่อให้ประชาชนในท้องถิ่นเลือกเข้าไปทำหน้าที่ฝ่ายบริหารหรือฝ่ายนิติบัญญัติ การปฏิบัติหน้าที่ที่แตกต่างกันนี้มีส่วนในการส่งเสริมการเรียนรู้ถึงกระบวนการปกครองระบอบประชาธิปไตยในระดับชาติได้เป็นอย่างดี (ชูวงศ์ ฉายะบุตร, 2539)

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีหน้าที่ในการพัฒนาประเทศหลายประการ ดังนี้

- ช่วยแบ่งเบาภาระของรัฐบาล ทั้งทางด้านการเงิน ด้วบุคคล ตลอดจนเวลาที่ใช้ในการดำเนินการ

- เพื่อสนองตอบต่อความต้องการของประชาชนในท้องถิ่นอย่างแท้จริง

- เพื่อให้หน่วยการปกครองท้องถิ่นเป็นสถาบันให้การศึกษาการปกครองระบอบประชาธิปไตยแก่ประชาชน (ชูวงศ์ ฉายะบุตร, 2539)

จึงกล่าวได้ว่า ผู้นำนั้นถือเป็นสิ่งที่มีความจำเป็นต่อการพัฒนาในระดับต่าง ๆ และการพัฒนาในระดับชุมชนก็เช่นเดียวกัน ถ้าผู้นำมีคุณสมบัติที่พึงประสงค์ สามารถใช้คุณสมบัติที่มีอยู่ให้เกิดประโยชน์ต่อการพัฒนาชุมชน สังคมและประเทศชาติ ก็จะเป็นการสร้างความสุขหรือสร้างความสำเร็จให้เกิดขึ้นและที่สำคัญอำนาจของผู้นำจะต้องมีการใช้ให้ถูกต้องเพราะอำนาจเป็นสิ่งที่สร้างหายนะหรือก่อให้เกิดอันตรายแก่ชุมชนได้ การเลือกสรรผู้นำของชุมชน สังคมและประเทศชาติก็เป็นสิ่งที่มีความสำคัญอย่างยิ่งและมากยิ่งขึ้นกว่าคุณสมบัติที่ผู้นำมีการศึกษาความต้องการของประชาชนต่อผู้นำในอุดมคติ ตามหลักคุณธรรมจริยธรรมทางการปกครอง จึงหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะสามารถนำกระบวนการที่ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาไปเป็นส่วนหนึ่งของการเสริมสร้างบทบาทผู้นำในอุดมคติ ตามหลักคุณธรรมจริยธรรมทางการปกครอง เพื่อที่จะตอบสนองต่อความต้องการของประชาชนได้อย่างเป็นรูปธรรม ตลอดจนมุ่งไปสู่การสร้าง ความอยู่ดี มีสุข ให้กับชุมชน สังคมและประเทศชาติได้อย่างยั่งยืน

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในส่วนของงานวิจัยที่เกี่ยวข้องนี้ เพื่อให้การศึกษาความต้องการของประชาชนต่อผู้นำ ในอุดมคติ ตามหลักคุณธรรมจริยธรรมทางการปกครอง กรณีศึกษานายกองค้การบริหาร- ส่วนตำบลท่าโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก สามารถขับเคลื่อนไปในแนวทางที่ก่อให้เกิด ประโยชน์อย่างแท้จริงและกระบวนการดังกล่าวสามารถสร้างความเข้มแข็งให้เกิดขึ้นภายใน ชุมชน คนในชุมชนพึ่งตนเองได้ เกิดกระบวนการที่มุ่งไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืนในที่สุดนั้น ผู้วิจัย จึงขอเสนอผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังต่อไปนี้ คือ

มนตรี ธีรธรรมพิพัฒน์ (2540) ได้เสนอปริญญาานิพนธ์เรื่อง จริยธรรมกับภาวะผู้นำ : ศึกษาทัศนะของนักวิชาการรัฐศาสตร์ในมหาวิทยาลัยแห่งประเทศไทยที่มีต่อผู้นำทางการเมือง พบว่า ลักษณะผู้นำที่พึงประสงค์ คือ ผู้นำแบบประชาธิปไตย วิธีการให้ได้มาซึ่งผู้นำที่มีความชอบธรรม คือ วิธีการแบบประชาธิปไตยและจริยธรรมของผู้นำจะเกิดขึ้นได้ต้องอาศัย โครงสร้าง ระบบกลไก วิธีการปกครองที่ถูกต้องชอบธรรม จริยธรรมเป็นหลักควบคุมพฤติกรรม ของผู้นำในการบริหารงาน ดังนั้น จริยธรรมกับภาวะผู้นำจึงเป็นการรวมหลักด้านคุณภาพ ทางด้านจิตใจและศักยภาพในการบริหาร เป็นแนวคิดทางตะวันตกกับหลักสัปปุริสธรรมซึ่งเป็น คุณธรรม 7 ประการ สำหรับบุคคลที่เป็นผู้นำในทางพระพุทธศาสนา

นันทวรรณ อิศราหุวัฒน์ชัย (2550) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง ภาวะผู้นำที่พึง ประสงค์ในยุคโลกาภิวัตน์ : ศึกษาจากหลักพุทธธรรม จากการศึกษาผู้วิจัยพบว่า บทบาทผู้นำที่ ติดตามแนวคิดทฤษฎีตะวันตกต้อง ประกอบด้วย บทบาทพื้นฐานสำคัญ 4 ประการ คือ (1) การ- กำหนดทิศทาง (Pathfinding) เป็นการกำหนดทิศทางขององค์กรให้เป็นไปตามวิสัยทัศน์ที่ได้ วางไว้ (2) การจัดการระบบการทำงาน (Alignment) (3) การมอบอำนาจ (Empowerment) เป็น การมอบหมายอำนาจ ความรับผิดชอบให้แก่บุคคลที่เหมาะสม เพื่อให้การทำงานเป็นไปอย่างมี ประสิทธิภาพ (4) แบบอย่างการเป็นผู้นำ (Modeling) สำหรับภาวะผู้นำที่ติดตามหลักพุทธธรรม ผู้นำที่ดีจะต้องยึดหลัก “ธรรม” เช่น พรหมวิหาร 4 ธรรมาธิปไตย พละ 4 และสัปปุริสธรรม 7 เป็นต้น เป็นคุณธรรมสำคัญสำหรับการปฏิบัติหน้าที่ของตน เพื่อให้สามารถดำเนินกิจการงาน ทุกอย่างให้บรรลุผลสำเร็จที่วางไว้และนำพาหมู่คณะและสังคมไปสู่ความสงบสุขและมั่นคง ตลอดไป

พระมหาจรรยา จันทสาโร (ลินลา) (2552) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง ศึกษาวิเคราะห์หลักอริปไตยตามแนวพระพุทธศาสนาเถรวาท มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาวิเคราะห์ความเป็นมาคุณลักษณะและความสำคัญของหลักอริปไตย ความหมาย แนวคิดและประเภทของหลักอริปไตยตามแนวพระพุทธศาสนาเถรวาท และเพื่อประยุกต์ใช้หลักอริปไตย ตามแนวพระพุทธศาสนาเถรวาทในสังคมไทย ผลการศึกษาพบว่า ความเป็นมาของหลักอริปไตยเกิดจากการรวมตัวกันของคนในสังคมขนาดเล็ก คือ ครอบครัวซึ่งถือว่าเป็นหน่วยสังคมที่เล็กที่สุดและพัฒนาเป็นสังคมที่ใหญ่ขึ้นเรื่อยๆ จนกลายเป็นชุมชนทางการเมือง ดังนั้นหลักอริปไตยหรืออำนาจอริปไตยจึงเกิดขึ้นมาพร้อมๆ กับการเริ่มก่อตั้งรัฐ ซึ่งมีคุณลักษณะสำคัญอยู่ ๔ ประการ คือ มีความเด็ดขาดเป็นการทั่วไป เป็นความถาวรและไม่สามารถแบ่งแยกได้และความสำคัญต่อรัฐซึ่งทำให้รัฐมีอำนาจบังคับให้มีการปฏิบัติตามกฎหมายและมีอำนาจในการดำเนินกิจการระหว่างประเทศ ประชาชนใช้เพื่อตรวจสอบรัฐบาล เพื่อการเข้าไปมีส่วนร่วมในการบริหารประเทศ

กาญจนา พิมพ์สุข (2555) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง การประยุกต์ใช้หลักสาราณียธรรม 6 ในการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษaxonแก่น เขต 1 มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการประยุกต์ใช้ เปรียบเทียบการประยุกต์ใช้และเพื่อศึกษาแนวทางการประยุกต์ใช้หลักสาราณียธรรม 6 ในการบริหารสถานศึกษาเขตพื้นที่อำเภอเมืองxonแก่น สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษaxonแก่น เขต 1 ผลการศึกษาพบว่า แนวทางการประยุกต์ใช้หลักสาราณียธรรม 6 ในการบริหารสถานศึกษา ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน โรงเรียนในเขตพื้นที่ อำเภอเมืองxonแก่น สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษaxonแก่น เขต 1 ควรส่งเสริมวัฒนธรรมที่ดีในสถานศึกษา โดยเฉพาะการเคารพซึ่งกันและกัน ความมีน้ำใจเอื้อเฟื้อต่อกันและกัน ความสามัคคี ความประพฤติสุจริตดีงาม ถูกต้องตามระเบียบวินัย ยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น สร้างขวัญและกำลังใจ การแสดงออกถึงความซื่อสัตย์ ซื่อตรงต่อหน้าที่ช่วยเหลือผู้ร่วมงานด้วยความเต็มใจ แสดงกิริยาอาการสุภาพ เคารพนับถือกัน ในการทำงานร่วมกันในสถานศึกษา อันจะก่อให้เกิดประโยชน์ในการนำไปปรับปรุงและพัฒนาการทำงานของผู้บริหารสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

ไกรฤกษ์ ศิลาคม (2555) ได้ทำการศึกษาเรื่อง คุณลักษณะผู้นำสังคมในอุดมคติ ตามหลักคำสอนของพระพุทธศาสนา มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาแนวคิดเรื่อง “ผู้นำสังคมในอุดมคติ” ในคำสอนเชิงปรัชญาของพระพุทธศาสนา โดยใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ ข้อมูลที่ใช้ในการศึกษา คือ เอกสารคำสอนของพุทธปรัชญาในคัมภีร์พระไตรปิฎก รวมถึงอรรถาธิบายและทัศนะของนักคิดนักวิชาการยุคหลังที่เกี่ยวข้อง ผลการศึกษาพบว่า ผู้นำสังคมในอุดมคติเชิงพุทธที่จะสามารถแก้ปัญหาวิกฤติสังคมได้นั้น ต้องมีคุณลักษณะของความเป็นผู้นำที่เข้มแข็ง ประกอบด้วยปัญญาและคุณธรรมอย่างสูง สามารถแสวงหาที่มงานที่ดีมีประสิทธิภาพได้ เมื่อผู้นำระดับสูงมีความเข้มแข็งในความซื่อสัตย์สุจริตแล้ว ผู้นำระดับกลางและผู้นำระดับล่างก็จะเข้มแข็งตามไป เมื่อผู้นำเข้มแข็ง ชุมชนก็เข้มแข็งและความเข้มแข็งในทางคุณธรรมจริยธรรมนี้ก็จะกลายเป็นกระแสหลักของสังคมตั้งแต่ระดับบุคคล ระดับครอบครัว ระดับชุมชน ระดับสังคม และระดับประเทศชาติ อันจะเป็นการแก้ปัญหาและพัฒนาสังคมอย่างยั่งยืน

จึงกล่าวได้ว่า การศึกษาความต้องการของประชาชนต่อผู้นำในอุดมคติตามหลักคุณธรรมจริยธรรมทางการปกครองให้เกิดผลได้เป็นอย่างดีเป็นรูปธรรม หัวใจสำคัญที่ผู้นำต้องตระหนักและใส่ใจ คือ การมุ่งพัฒนาศักยภาพของตนเองในทุกๆ ด้าน ไม่ว่าจะเป็นด้านความรู้ ความสามารถ การนำหลักคุณธรรมจริยธรรม ทั้งด้านหลักธรรมาธิปไตย ด้านหลักสังคหวัตถุ 4 ด้านพรหมวิหาร 4 ด้านราชสังคหวัตถุ 4 ด้านทวิโอดีปปะ ด้านหลักการบริหารทาง NPM และหลักธรรมาภิบาลกับการบริหารรัฐกิจแนวใหม่ ที่จะต้องมุ่งเสริมและสร้างให้เกิดผลได้อย่างแท้จริง ทั้งนี้แม้ในหลักความเป็นจริงเรื่อง “ผู้นำในอุดมคติ” จะเป็นเพียงสิ่งที่เป็นไปได้ยากและเป็นเรื่องของอนาคต แต่นั่นก็เป็นสิ่งที่สังคมในยุคปัจจุบันมีความต้องการผู้นำลักษณะเช่นนี้ อย่างเร่งด่วน

ดังนั้น แนวทางการพัฒนาผู้นำในอุดมคติตามหลักคุณธรรมจริยธรรมทางการปกครองให้เกิดขึ้นได้อย่างแท้จริง จึงขึ้นอยู่กับปัจจัยหลายๆ ปัจจัยที่ทุกๆ ภาคส่วนในสังคมจะต้องเร่งสร้างและปลูกฝังค่านิยมที่ดีงามเหล่านี้ให้ก่อเกิดขึ้นแก่ผู้นำทุกๆ ระดับที่จะเข้ามามีบทบาทในการพัฒนาสังคมให้มีความเจริญรุ่งเรือง มั่งคั่งและยั่งยืนสืบไป

กรอบแนวคิดในการวิจัย
ตัวแปรต้น

คุณลักษณะส่วนบุคคล

- เพศ
- อายุ
- สถานภาพการสมรส
- ระดับการศึกษา
- อาชีพ
- รายได้

ตัวแปรตาม

ความต้องการของประชาชนต่อผู้นำ
ในอุดมคติตามหลักคุณธรรมจริยธรรม
ทางการปกครอง ประกอบด้วย

1. หลักธรรมาธิปไตย
2. หลักสังคหวัตถุ 4
3. หลักพรหมวิหาร 4
4. หลักราชสังคหวัตถุ 4
5. หลักหิริโอตตัปปะ
6. หลักการบริหารทาง NPM

ภาพ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดประเภทของการวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ ซึ่งเป็นการวิจัยที่เน้นข้อมูลที่เป็นตัวเลขเป็นหลักฐานยืนยันความถูกต้องของข้อค้นพบ และข้อสรุปต่าง ๆ ของเรื่องที่ทำการศึกษา โดยมีเทคนิควิธีที่ใช้ในการวิจัยคือใช้แบบสอบถาม แบบมีโครงสร้างในการจัดเก็บข้อมูล จากนั้นสรุปจากข้อเท็จจริงที่รวบรวมมาได้โดยใช้สถิติเป็นการทดสอบ ซึ่งผู้วิจัยได้ดำเนินการศึกษาดตามลำดับขั้นตอน ดังนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากรที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่

ประชาชนในเขตพื้นที่รับผิดชอบขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก จำนวนทั้งหมด 19,449 คน

2. กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่

ประชาชนในเขตพื้นที่รับผิดชอบขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก จำนวนทั้งหมด 392 คน โดยใช้วิธีการสุ่มแบบง่าย

ตาราง 2 จำนวนประชากร

ประชากรทั้งสิ้น 19,449 คน แยกเป็นชาย 7,992 คน หญิง 11,457 คน มีความหนาแน่นเฉลี่ย 384 คน/ตารางกิโลเมตร

ลำดับ	ชื่อหมู่บ้าน	จำนวน หลังคา เรือน	จำนวนประชากร(คน)			กลุ่ม ตัวอย่าง
			ชาย	หญิง	รวม	
1	บ้านวังส้มซ่า	259	358	407	765	15
2	บ้านวังส้มซ่า	373	510	572	1,082	22
3	บ้านวังวน	554	682	702	1,384	28
4	บ้านคลองคู	189	270	282	552	11
5	บ้านยาง	448	534	542	1,076	22
6	บ้านยางเอน	457	513	601	1,114	22
7	บ้านท่าโพธิ์	910	1,022	1,175	2,197	44
8	บ้านแขก	1,184	732	814	1,546	31
9	บ้านคลองหนองเหล็ก	253	2,885	5,873	8,758	177
10	บ้านหัวกระทิง	195	283	284	567	11
11.	บ้านโนไร่	133	203	205	408	9
รวม	11 หมู่บ้าน	4,955	7,992	11,457	19,449	392

ที่มา แผนพัฒนาสามปี (2557 – 2559) องค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ อำเภอเมือง
จังหวัดพิษณุโลก

โดยในส่วนของ การคำนวณกลุ่มตัวอย่างผู้วิจัยได้ใช้การคำนวณด้วยสูตรการคำนวณ
ของ Taro Yamane (สมศักดิ์ ศรีสันติสุข, 2548) ดังนี้ คือ

$$n = \frac{N}{1 + Ne^2}$$

n = ขนาดกลุ่มตัวอย่างที่ควรสุ่ม
 e^2 = ระดับความคลาดเคลื่อนจากการสุ่ม ร้อยละ 5
 N = ขนาดจำนวนประชากร

$$n = \frac{19,449}{1 + 19,449 (0.05)^2}$$

$$= 392$$

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แบบสอบถาม

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างแบบสอบถามจากการศึกษาหลักการแนวคิด ทฤษฎี จากตำราเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความต้องการของประชาชนต่อผู้นำในอุดมคติ ตามหลักคุณธรรมจริยธรรมทางการปกครอง ตำบลท่าโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก โดยผู้วิจัยได้แบ่งแบบสอบถามออกเป็น 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามข้อมูลทั่วไป เพศ อายุ สถานภาพการสมรส ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ รวมเป็นคำถามทั้งหมด 6 ข้อ

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถาม ความต้องการของประชาชนต่อผู้นำในอุดมคติ ตามหลักคุณธรรมจริยธรรมทางการปกครอง ตำบลท่าโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก ทั้งหมด 6 ด้าน คือ

1. หลักธรรมาธิปไตย
2. หลักสังคหวัตถุ 4
3. หลักพรหมวิหาร 4
4. หลักราชสังคหวัตถุ 4
5. หลักหิริโอตตัปปะ
6. หลักการบริหารทาง NPM

ตอนที่ 3 เป็นคำถามปลายเปิดแสดงความคิดเห็นต่อแนวทางในการส่งเสริมผู้นำในอุดมคติ ตามหลักคุณธรรมจริยธรรมทางการปกครอง ตามความต้องการของประชาชน ตำบลท่าโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก

ลักษณะการเลือกตอบตามการปฏิบัติจริง โดยกำหนดแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) โดยวิธีของ Likert (สุรพล พรหมกุล, 2554 : 110) มีคำตอบให้เลือก 5 ระดับและมีเกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้

5 = มากที่สุด

4 = มาก

3 = ปานกลาง

2 = น้อย

1 = น้อยที่สุด

ในการแปลความหมายค่าเฉลี่ยใช้เกณฑ์การพิจารณาตามเกณฑ์ของบุญชม ศรีสะอาด (2541: 74) ตรวจสอบ คือ

4.51 – 5.00	หมายถึง	มีส่วนร่วมมากที่สุด
3.51 – 4.50	หมายถึง	มีส่วนร่วมมาก
2.51 – 3.50	หมายถึง	มีส่วนร่วมปานกลาง
1.51 – 2.50	หมายถึง	มีส่วนร่วมน้อย
1.00 – 1.50	หมายถึง	มีส่วนร่วมน้อยที่สุด

การสร้างเครื่องมือ

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในงานวิจัย ดังนี้ คือ

1. ศึกษาหลักการแนวคิด ทฤษฎี จากตำราเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความต้องการของประชาชนต่อผู้นำในอุดมคติ ตามหลักคุณธรรมจริยธรรมทางการปกครอง ขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถามเพื่อกำหนดขอบเขตในการสร้างเครื่องมือ

2. วิเคราะห์เนื้อหาและกำหนดกรอบแนวคิดในการสร้างแบบสอบถามให้ครอบคลุมความต้องการของประชาชนต่อผู้นำในอุดมคติ ตามหลักคุณธรรมจริยธรรมทางการปกครอง ขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก ทั้งหมด 6 ด้าน คือ

- หลักธรรมาธิปไตย
- หลักสังคหวัตถุ 4
- หลักพรหมวิหาร 4
- หลักราชสังคหวัตถุ 4
- หลักทริโอตัมปะ
- หลักการบริหารทาง NPM

3. ดำเนินการสร้างแบบสอบถามให้ครอบคลุมขอบเขตเนื้อหาของการวิจัยและนำแบบสอบถามเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษา และปรับปรุงแก้ไขตามที่อาจารย์ที่ปรึกษาเสนอแนะ

4. นำเครื่องมือที่สร้างเสร็จแล้วไปหาคุณภาพด้วยการหาความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาของเครื่องมือโดยนำเครื่องมือฉบับร่างให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบจำนวน 3 คน

1) ผศ.ดร.พัฒนพันธ์ เขตต์กัน อาจารย์ผู้สอนระดับบัณฑิตศึกษา หลักสูตรรัฐ-ประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม

2) ดร.จิรวิทย์ สันติวงษ์สกุล อาจารย์ผู้สอนระดับบัณฑิตศึกษา หลักสูตรรัฐ-ประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม

3) ดร.โชติ บัตริรัฐ อาจารย์ผู้สอนระดับบัณฑิตศึกษา หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม

5. นำแบบสอบถามไปหาความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา ด้วยวิธีการดังต่อไปนี้

5.1 เครื่องมือที่ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบแล้วมีการให้เกณฑ์การพิจารณาคะแนนแต่ละข้อคำถาม ดังนี้

+ 1	หมายถึง	แน่ใจข้อคำถามสอดคล้องกับเนื้อหา
0	หมายถึง	ไม่แน่ใจข้อคำถามสอดคล้องกับเนื้อหา
- 1	หมายถึง	แน่ใจข้อคำถามนั้นไม่สอดคล้องกับเนื้อหา

5.2 นำความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญมาหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC : Index of Item Objective Congruence) (เทียมจันทร์ พานิชย์ผลินไชย, 2545.หน้า 180-182)

$$\text{สูตร} \quad \text{IOC} = \frac{\sum R}{N}$$

เมื่อ	IOC	=	ดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับเนื้อหา
	$\sum R$	=	ผลรวมคะแนนความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ
	N	=	จำนวนผู้ทรงคุณวุฒิ
ได้ค่า IOC		=	0.91

* ค่าดัชนีความสอดคล้องที่ยอมรับได้ต้องมีค่าตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไป

5.3 ปรับปรุงเครื่องมือให้สมบูรณ์ตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ

6. จัดทำและปรับปรุงจนได้เครื่องมือฉบับสมบูรณ์ หลังจากนั้นผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นไปทดลองใช้ (Try Out) กับประชาชนในชุมชนตำบลท่าทอง อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก ซึ่งไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างในจำนวน 30 คนขึ้นไป เพื่อหาความเชื่อมั่น (Reliability) ตามวิธีการของครอนบาค (Cronbach, 1990:204) โดยใช้สูตรการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ดังนี้

$$\alpha = \frac{n}{n-1} \left\{ \frac{\sum S_i^2}{S_t^2} \right\}$$

เมื่อ α	แทน	ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา
N	แทน	จำนวนข้อความของเครื่องมือวัด
$\sum S_i^2$	แทน	ผลรวมค่าความแปรปรวนของคะแนนแต่ละข้อ
S_t^2	แทน	ความแปรปรวนของคะแนนรวมของแต่ละคน
ได้ค่า α	=	0.96

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาค้นคว้า ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยใช้พื้นที่ในการศึกษา คือ องค์การตำบลท่าโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก ซึ่งจะดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

1. ขออนุญาตรับรองและแนะนำตัวจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม ถึงองค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล
2. จัดเตรียมแบบสอบถามให้เพียงพอกับจำนวนกลุ่มตัวอย่าง
3. ผู้วิจัยส่งแบบสอบถามและจัดเก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างด้วยตนเอง ทั้งหมดจำนวน 392 ชุด
4. นำแบบสอบถามที่ได้รับคืน มาตรวจสอบความถูกต้องและความสมบูรณ์ของการตอบคำถาม
5. นำแบบสอบถามที่ตรวจสอบแล้ว นำมาวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล แบ่งการวิเคราะห์ออกเป็น 2 ส่วน คือ ในการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ จะใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) และสถิติอนุมานหรือสถิติเชิงอ้างอิง (Inferential Statistics) โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปสำหรับการวิจัยทางสังคมศาสตร์ ดังนี้

1. ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ตัวแปรอิสระด้านลักษณะส่วนบุคคลของผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา ตำแหน่งงาน ประสบการณ์ทำงาน ระดับเงินเดือนโดยผู้วิจัยใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) นำมาแจกแจงความถี่และหาค่าร้อยละ (Percentage)

2. วัดระดับความคิดเห็นของความต้องการของประชาชนต่อผู้นำในอุดมคติ ตามหลักคุณธรรมจริยธรรมทางการปกครอง ตำบลท่าโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) นำมาแจกแจงความถี่ หาค่าร้อยละ (Percentage) การหาค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

3. วิเคราะห์เปรียบเทียบวัดระดับความคิดเห็นของความต้องการของประชาชนต่อผู้นำในอุดมคติ ตามหลักคุณธรรมจริยธรรมทางการปกครอง ตำบลท่าโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก ผู้วิจัยได้ใช้สถิติอนุมาน ในการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร เพื่อทดสอบสมมติฐานโดย สถิติที่ใช้ คือ ทดสอบค่าที (t-test) สำหรับตัวแปรต้นที่มีการแบ่งกลุ่มเป็น 2 กลุ่ม และทดสอบค่าเอฟ (F-test) เพื่อทดสอบสมมติฐานในกรณีมีกลุ่มตัวอย่างมากกว่าสองกลุ่มขึ้นไป การวิจัยครั้งนี้ได้กำหนดค่าความเชื่อมั่นที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยใช้การคำนวณด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป โดยใช้ สถิติต่างๆ ดังนี้

1. ค่าร้อยละ (Percentage)
2. ค่าเฉลี่ย (Mean)
3. ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)
4. t- test
5. การวิเคราะห์ค่าแปรปรวน F – test (ANOVA)

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการศึกษาวิจัยเรื่องความต้องการของประชาชนต่อผู้นำในอุดมคติตามหลักคุณธรรมจริยธรรมทางการปกครอง กรณีศึกษานายกองค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลและนำเสนอผลการวิจัย โดยแบ่งเป็น 3 ส่วน ดังนี้

1. เป็นแบบสอบถามข้อมูลทั่วไป ด้านเพศ อายุ สถานภาพ การสมรส ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้

2. เป็นแบบสอบถามความต้องการของประชาชนต่อผู้นำในอุดมคติ ตามหลักคุณธรรมจริยธรรมทางการปกครอง ตำบลท่าโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก ทั้งหมด 6 ด้าน

3. เป็นคำถามปลายเปิดแสดงความคิดเห็นต่อแนวทางในการส่งเสริมผู้นำในอุดมคติ ตามหลักคุณธรรมจริยธรรมทางการปกครอง ตามความต้องการของประชาชน ตำบลท่าโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก

ส่วนที่ 1 เป็นแบบสอบถามข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม
ตาราง 3 จำนวนและร้อยละของประชาชนจำแนกตามเพศ

เพศ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ชาย	267	67.4
หญิง	129	32.6
รวม	396	100.0

จากตาราง 3 การวิเคราะห์ข้อมูล พบว่า ประชาชนที่ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศชายมากกว่าเพศหญิง โดยผู้สูงอายุเพศชายมีจำนวน 267 คน คิดเป็นร้อยละ 67.4 เพศหญิงมีจำนวน 129 คน คิดเป็นร้อยละ 32.6

ตาราง 4 จำนวนและร้อยละของประชาชนจำแนกตามอายุ

อายุ (ปี)	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ต่ำกว่า 15 ปี	12	3.0
15-20	55	13.9
21-30	81	20.5
31-40	148	37.4
41-50	67	16.9
51-60	21	5.3
61 ขึ้นไป	12	3.0
รวม	396	100.0

จากตาราง 4 การวิเคราะห์ข้อมูล พบว่า ประชาชนที่ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ มีอายุระหว่าง 31-40 ปี จำนวน 148 คน คิดเป็นร้อยละ 37.4 รองลงมาอายุระหว่าง 21-30 ปี จำนวน 81 คน คิดเป็นร้อยละ 20.5 อายุระหว่าง 41-50 ปี จำนวน 67 คน คิดเป็นร้อยละ 16.9 อายุระหว่าง 15-20 ปี จำนวน 55 คน คิดเป็นร้อยละ 13.9 อายุระหว่าง 51-60 ปี จำนวน 21 คน คิดเป็นร้อยละ 5.3 อายุต่ำกว่า 15 ปีและอายุ 61 ปีขึ้นไป จำนวน 12 คน คิดเป็นร้อยละ 3.0

ตาราง 5 จำนวนและร้อยละของประชาชน จำแนกตามสถานภาพการสมรส

สถานภาพการสมรส	จำนวน (คน)	ร้อยละ
โสด	177	44.7
สมรส	164	41.4
หม้าย/หย่าร้าง	38	9.6
แยกกันอยู่	17	4.3
รวม	396	100.0

จากตาราง 5 การวิเคราะห์ข้อมูล พบว่า ประชาชนที่ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีสถานภาพโสด จำนวน 177 คน คิดเป็นร้อยละ 44.7 รองลงมามีสถานภาพโสด จำนวน 164 คน คิดเป็นร้อยละ 41.4 สถานภาพหม้าย/หย่าร้าง จำนวน 38 คน คิดเป็นร้อยละ 9.6 และแยกกันอยู่ จำนวน 17 คน คิดเป็นร้อยละ 4.3

ตาราง 6 จำนวนและร้อยละของประชาชน จำแนกตามระดับการศึกษา

ระดับการศึกษา	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ประถมศึกษา	66	16.7
มัธยมศึกษา	94	23.7
ปวช.	61	15.4
อนุปริญญา/ปวส.	59	14.9
ปริญญาตรี	107	27.0
สูงกว่าปริญญาตรี	9	2.3
รวม	396	100.0

จากตาราง 6 การวิเคราะห์ข้อมูล พบว่า ประชาชนที่ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ มีระดับการศึกษาปริญญาตรี จำนวน 107 คน คิดเป็นร้อยละ 27.0 รองลงมา คือ ระดับการศึกษา ระดับมัธยมศึกษา จำนวน 94 คน คิดเป็นร้อยละ 23.7 ประถมศึกษา จำนวน 66 คน คิดเป็นร้อยละ 16.7 ปวช. จำนวน 61 คน คิดเป็นร้อยละ 15.4 ระดับอนุปริญญา/ปวส.จำนวน 59 คน คิดเป็นร้อยละ 14.9และการศึกษาระดับสูงกว่าปริญญาตรี จำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 2.3

ตาราง 7 จำนวนและร้อยละของประชาชน จำแนกตามอาชีพ

อาชีพ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ข้าราชการ	85	21.5
เกษตรกร	69	17.4
ธุรกิจส่วนตัว/รับจ้าง	99	25.0
นักเรียน/นักศึกษา	58	14.6
ค้าขาย	78	19.7
อื่นๆ	7	1.8
รวม	396	100.0

จากตาราง 7 การวิเคราะห์ข้อมูล พบว่า ประชาชนที่ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ มีอาชีพธุรกิจส่วนตัว/รับจ้าง จำนวน 99 คน คิดเป็นร้อยละ 25.0 รองลงมาข้าราชการ จำนวน 85 คน คิดเป็นร้อยละ 21.5 ค้าขายจำนวน 78 คน คิดเป็นร้อยละ 19.7 เกษตรกร จำนวน 69 คน คิดเป็นร้อยละ 17.4 นักเรียน/นักศึกษา จำนวน 58 คน คิดเป็นร้อยละ 14.6 และอื่นๆ จำนวน 7 คน คิดเป็นร้อยละ 1.8 ตามลำดับ

ตาราง 8 จำนวนและร้อยละของประชาชน จำแนกตามรายได้เฉลี่ยต่อเดือน

รายได้เฉลี่ยต่อเดือน	จำนวน (คน)	ร้อยละ
5,000 - 10,000 บาท	101	25.5
1,0001 - 15,000 บาท	76	19.2
15,001 - 20,000 บาท	123	31.1
มากกว่า 20,000 บาท	96	24.2
รวม	396	100.0

จากตาราง 8 การวิเคราะห์ข้อมูล พบว่า ประชาชนที่ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ มีระดับรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 15,001 - 20,000 บาท จำนวน 123 คน คิดเป็นร้อยละ 31.1 รองลงมา 5,000 - 10,000 บาท จำนวน 101 คน คิดเป็นร้อยละ 25.5 มากกว่า 20,000 บาท จำนวน 96 คน คิดเป็นร้อยละ 24.2 และรายได้ 1,0001 - 15,000 บาท จำนวน 76 คน คิดเป็นร้อยละ 19.2

ส่วนที่ 2 ความต้องการของประชาชนต่อผู้นำในอุดมคติตามหลักคุณธรรมจริยธรรมทางการปกครอง กรณีศึกษานายกองค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก

ตาราง 9 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับความต้องการของประชาชนต่อผู้นำในอุดมคติตามหลักคุณธรรมจริยธรรมทางการปกครอง ด้านธรรมาธิปไตย

ลักษณะกิจกรรม	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความต้องการ
1. ผู้นำบริหารงานโดยมีภาวะผู้นำสูงรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่นที่แตกต่างและยอมรับได้อย่างมีเหตุผล	3.81	0.84	มาก
2. ผู้นำเคารพในสิทธิและเสรีภาพในการแสดงออกของผู้ร่วมงานไม่หลงอำนาจ ไม่ใช่อำนาจข่มขู่ผู้ร่วมงาน	3.97	0.62	มาก
3. ผู้นำไม่เลือกปฏิบัติ บริหารงานอย่างเท่าเทียมกัน โดยปราศจากอคติและทำตนเป็นแบบอย่างที่ดี	3.65	0.85	มาก
4. ผู้นำมีการบริหารงานโดยปฏิบัติหน้าที่ตามระเบียบอย่างเสมอภาค โดยไม่มีการเลือกปฏิบัติ	3.88	0.80	มาก
5. ผู้นำสนับสนุนให้บุคลากรแสดงความรู้ความสามารถในการปฏิบัติงานอย่างสร้างสรรค์ เพื่อความสำเร็จขององค์การ	4.00	0.83	มาก
6. มีความเอาใจใส่กับทุกประเด็นของปัญหา เสียสละเวลา เป็นธรรม โปร่งใส	3.86	0.85	มาก
7. เป็นผู้นำที่มีความสามารถในการครองใจประชาชน	4.05	0.83	มาก
8. ส่งเสริมและสนับสนุนให้ประชาชนได้ใช้สิทธิเลือกตั้งโดยสุจริตและเที่ยงธรรม	4.17	0.88	มาก
รวม	3.92	0.81	มาก

จากตาราง 9 การวิเคราะห์ข้อมูล พบว่า ประชาชนที่ตอบแบบสอบถามมีความต้องการต่อผู้นำในอุดมคติตามหลักคุณธรรมจริยธรรมทางการปกครอง ด้านธรรมาธิปไตยในภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 3.92 เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า ประชาชนมีความต้องการต่อผู้นำในอุดมคติตามหลักคุณธรรมจริยธรรมทางการปกครองระดับมาก ในด้านส่งเสริมและสนับสนุนให้ประชาชนได้ใช้สิทธิเลือกตั้งโดยสุจริตและเที่ยงธรรม มีค่าเฉลี่ย 4.17 รองลงมาตามลำดับ คือ การเป็นผู้นำที่มีความสามารถในการครองใจประชาชนมีค่าเฉลี่ย 4.05 และผู้นำสนับสนุนให้บุคลากรแสดงความรู้ ความสามารถในการปฏิบัติงานอย่างสร้างสรรค์ เพื่อความสำเร็จขององค์กรมีค่าเฉลี่ย 4

ตาราง 10 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับความต้องการของประชาชนต่อผู้นำ
ในอุดมคติตามหลักคุณธรรมจริยธรรมทางการปกครอง ด้านสังคหวัตถุ 4

ลักษณะกิจกรรม	$\bar{x}$	S.D.	ระดับความ ต้องการ
1. มีการประพฤติตนตามคำพูดที่ได้ประกาศไว้ อย่างสม่ำเสมอ	4.27	0.83	มาก
2. ขยันหมั่นเพียร และปฏิบัติที่ของตนเองจน สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี ทั้งในเวลาทำงานและนอก เวลาทำงาน	4.09	0.76	มาก
3. เสียสละให้กับเวลาทำงาน เพื่อประโยชน์ของ ประชาชน ทั้งในเวลาและนอกเวลาทำงาน	3.75	0.79	มาก
4. เป็นตัวอย่างที่ดีให้กับประชาชน และเพื่อน ร่วมงาน ในการตรงต่อเวลาในการปฏิบัติงาน	4.11	0.79	มาก
5. เอาใจใส่ในการทำงานไม่ทอดทิ้งงานทั้งใน เวลาและนอกเวลาทำงาน	4.12	0.84	มาก
6. มีจิตใจและมีความตั้งใจจริงต่อการให้บริการ ประชาชน	3.93	0.81	มาก
7. ยิ้มแย้มแจ่มใสสุภาพเรียบร้อยและให้ความ สะดวกต่อประชาชนที่มาติดต่อในหน่วยงาน	4.17	0.78	มาก
8. ให้บริการประชาชนด้วยความเสมอภาคและไม่ หวังผลตอบแทนเป็นสินจ้างหรือรางวัล	4.15	0.83	มาก
9. ปฏิบัติต่อบุคคลทั่วไปด้วยความจริงใจเป็นมิตร สุภาพอ่อนโยน	4.14	0.86	มาก
10. ละเว้นการปฏิบัติที่จะนำมาซึ่งความเสื่อมเสีย เกียรติยศชื่อเสียง	4.11	0.85	มาก
11. ให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมและรับบริการ ดำเนินงานขององค์กร	4.05	0.88	มาก
รวม	4.08	0.82	มาก

จากตาราง 10 การวิเคราะห์ข้อมูล พบว่า ประชาชนที่ตอบแบบสอบถามมีความต้องการต่อผู้นำในอุดมคติตามหลักคุณธรรมจริยธรรมทางการปกครอง ด้านสังคหวัตถุ 4 ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 4.08 เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ผู้นำมีการประพฤติตนตามคำพูดที่ได้ประกาศไว้อย่างสม่ำเสมอ มีค่าเฉลี่ย 4.27 รองลงมาตามลำดับ คือ ผู้นำยิ้มแย้มแจ่มใสสุขภาพเรียบร้อยและให้ความสะดวกต่อประชาชนที่มาติดต่อในหน่วยงานมีค่าเฉลี่ย 4.17 และผู้นำให้บริการประชาชนด้วยความเสมอภาคและไม่หวังผลตอบแทนเป็นสินจ้างหรือรางวัลมีค่าเฉลี่ย 4.15

ตาราง 11 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับความต้องการของประชาชนต่อผู้นำ
ในอุดมคติตามหลักคุณธรรมจริยธรรมทางการปกครอง ด้านพรหมวิหาร 4

ลักษณะกิจกรรม	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความ ต้องการ
1.ประพฤติดนด้วยความซื่อสัตย์สุจริตและจริงใจ ต่อการทำงานและผู้ร่วมงานทุกคน	4.36	0.71	มาก
2.ปฏิบัติหน้าที่ด้วยความเที่ยงธรรมโดยไม่ลำเอียง เข้ากับฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง	4.17	0.74	มาก
3.มีความสนใจและประสานความร่วมมือกับ ประชาชนในการแก้ปัญหาและพัฒนาชุมชน	3.95	0.83	มาก
4.มีความเป็นมิตรต่อประชาชนและเพื่อนร่วมงาน	4.17	0.73	มาก
5.เป็นนักคิด มองการณ์ไกลและมีวิสัยทัศน์ที่ดี	4.21	0.84	มาก
6.ประพฤติดนเป็นแบบอย่างที่ดีเหมาะสมกับ ตำแหน่งหน้าที่	4.19	0.83	มาก
7.วางมาตรฐานการทำงานที่ชัดเจน	4.12	0.76	มาก
8.ไม่ใช้ตำแหน่งอำนาจหน้าที่ของตนแสวงหา ผลประโยชน์ใดๆโดยไม่ชอบธรรม	4.30	0.76	มาก
รวม	4.18	0.78	มาก

จากตาราง 11 การวิเคราะห์ข้อมูล พบว่า ประชาชนที่ตอบแบบสอบถามมีความ-
ต้องการต่อผู้นำในอุดมคติตามหลักคุณธรรมจริยธรรมทางการปกครอง ด้านพรหมวิหาร 4 ใน
ภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 4.18 เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ผู้นำประพฤติดนด้วย
ความซื่อสัตย์สุจริตและจริงใจต่อการทำงานและผู้ร่วมงานทุกคน มีค่าเฉลี่ย 4.36 รองลงมา
ตามลำดับ คือ ผู้นำไม่ใช้ตำแหน่งอำนาจหน้าที่ของตนแสวงหาผลประโยชน์ใดๆ โดยไม่ชอบ
ธรรมมีค่าเฉลี่ย 4.30และผู้นำเป็นนักคิด มองการณ์ไกลและมีวิสัยทัศน์ที่ดีมีค่าเฉลี่ย 4.21

ตาราง 12 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับความต้องการของประชาชนต่อผู้นำ
ในอุดมคติตามหลักคุณธรรมจริยธรรมทางการปกครอง ด้านราชสังคหวัดดู 4

ลักษณะกิจกรรม	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความ ต้องการ
1.ผู้นำเป็นผู้ที่มีความเอาใจใส่และมีน้ำใจต่อ ประชาชนและเพื่อนร่วมงาน	4.32	0.80	มาก
2.ผู้นำเป็นผู้ที่มีความอ่อนน้อมถ่อมตนรู้จักพุดูจัก ปราศรัยด้วยความไพเราะสุภาพ	4.09	0.72	มาก
3.ผู้นำเป็นผู้ที่ยึดหลักเหตุและผลในการแก้ไข ปัญหา	3.95	0.85	มาก
4.ผู้นำเป็นผู้ที่นำเคารพนับถือน่าไว้วางใจของ ประชาชนในชุมชน	4.28	0.71	มาก
5.ผู้นำเป็นผู้ที่สนับสนุนส่งเสริมอาชีพให้กับ ประชาชนในพื้นที่อย่างสม่ำเสมอและเท่าเทียมกัน	4.08	0.84	มาก
6.ผู้นำเป็นผู้ที่ดูแลให้ประชาชนทุกคนอยู่ดีมีสุข อย่างเท่าเทียมกัน	4.22	0.81	มาก
7.การให้ความสำคัญด้านการส่งเสริมการประกอบ อาชีพการเกษตร	4.15	0.76	มาก
รวม	4.16	0.78	มาก

จากตาราง 12 การวิเคราะห์ข้อมูล พบว่า ประชาชนที่ตอบแบบสอบถามมีความ-
ต้องการต่อผู้นำในอุดมคติตามหลักคุณธรรมจริยธรรมทางการปกครอง ด้านราชสังคหวัดดู 4
ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 4.16 เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ผู้นำเป็นผู้ที่มีความ -
เอาใจใส่และมีน้ำใจต่อประชาชนและเพื่อนร่วมงานมีค่าเฉลี่ย 4.32 รองลงมาตามลำดับ คือ ผู้นำ
เป็นผู้ที่นำเคารพนับถือน่าไว้วางใจของประชาชนในชุมชนมีค่าเฉลี่ย 4.28และผู้นำเป็นผู้ที่ดูแล
ให้ประชาชนทุกคนอยู่ดีมีสุขอย่างเท่าเทียมกันมีค่าเฉลี่ย 4.22

ตาราง 13 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับความต้องการของประชาชนต่อผู้นำ
ในอุดมคติตามหลักคุณธรรมจริยธรรมทางการปกครอง ด้านหิริโอตตัปปะ

ลักษณะกิจกรรม	$\bar{x}$	S.D.	ระดับความ ต้องการ
1.ผู้นำจะต้องยึดหลักประโยชน์ส่วนรวมที่เหนือกว่า ประโยชน์ส่วนตัว	4.54	0.72	มากที่สุด
2.ผู้นำจะต้องยึดหลักของความถูกต้องโปร่งใสเป็น ธรรม	4.38	0.71	มาก
3.ผู้นำจะต้องเป็นผู้ที่กล้าคิดกล้าทำกล้าตัดสินใจ และกล้ารับผิดชอบ	3.93	0.87	มาก
4.ผู้นำจะต้องยึดหลักของการกระทำความดีละเว้น ความชั่ว	4.25	0.79	มาก
5.ผู้นำจะต้องเป็นผู้ที่ประพฤติ ปฏิบัติตนดี	4.34	0.82	มาก
6.เป็นผู้ที่มีจิตวิญญาณแห่งความเสียสละมีความ กล้าหาญทำสิ่งที่ถูกต้องและเป็นแบบอย่างให้ ประชาชน	4.14	0.88	มาก
7.การเป็นผู้นำที่สร้างความไว้วางใจเชื่อมั่นน่าเคารพ นับถือ	4.24	0.76	มาก
8.มีความอ่อนน้อมถ่อมตนซื่อสัตย์สุจริตจริงใจ	4.32	0.87	มาก
9.เป็นผู้นำที่มีความสามารถในการครองใจ ประชาชน	4.24	0.83	มาก
10.มีการนำคุณธรรมจริยธรรมคุณงามความดีเข้า มาสู่การปฏิบัติ	4.31	0.81	มาก
รวม	4.27	0.80	มาก

จากตาราง 13 การวิเคราะห์ข้อมูล พบว่า ประชาชนที่ตอบแบบสอบถามมีความ-
ต้องการต่อผู้นำในอุดมคติตามหลักคุณธรรมจริยธรรมทางการปกครอง ด้านหิริโอตตัปปะ ใน
ภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 4.27 เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่าผู้นำจะต้องยึดหลัก
ประโยชน์ส่วนรวมที่เหนือกว่าประโยชน์ส่วนตัว มีค่าเฉลี่ย 4.54 รองลงมาตามลำดับ คือ ผู้นำ
จะต้องยึดหลักของความถูกต้องโปร่งใสเป็นธรรมมีค่าเฉลี่ย 4.38และผู้นำจะต้องเป็นผู้ที่
ประพฤติปฏิบัติตนดีมีค่าเฉลี่ย 4.34

ตาราง 14 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับความต้องการของประชาชนต่อผู้นำ
ในอุดมคติตามหลักคุณธรรมจริยธรรมทางการปกครอง ด้าน NPM

ลักษณะกิจกรรม	$\bar{x}$	S.D.	ระดับความ ต้องการ
1. ผู้นำเป็นผู้ที่มีหัวใจรับใช้ประชาชนอย่างแท้จริงรู้ทัน ความคิดความเคลื่อนไหวของความต้องการของประชาชน	4.36	0.77	มาก
2. ผู้นำเป็นผู้ที่มีส่วนเกื้อกูลต่อการสร้างหลักการและ พื้นฐานร่วมเกี่ยวกับผลประโยชน์สาธารณะเล็งเห็นถึง ประโยชน์ของส่วนรวมแล้วสามารถเข้าถึงทรัพยากรได้ อย่างเป็นมืออาชีพ	4.33	0.69	มาก
3. ผู้นำเป็นผู้ที่เห็นคุณค่าถึงความหลากหลายเคารพสิทธิ และเสรีภาพในความเท่าเทียม	3.93	0.89	มาก
4. ผู้นำเป็นผู้ที่มีความรู้ทักษะและความสามารถในการ ประสานประโยชน์จากทุกภาคส่วนให้บรรลุผลที่ตั้งไว้ ร่วมกัน	4.23	0.78	มาก
5. ผู้นำเป็นผู้ที่มีวิสัยทัศน์กว้างไกลเน้นหลักในการบริหาร แบบมุ่งผลสัมฤทธิ์มีการมองภาพอนาคตขององค์กรได้ อย่างชัดเจน	4.20	0.75	มาก
6. การสร้างแนวการตัดสินใจที่หลากหลายเพื่อนำไป สู่การตัดสินใจที่ดี	4.26	0.85	มาก
7. ผู้นำมีความมุ่งมั่นให้ความสำคัญกับโอกาสมากกว่า ปัญหาสร้างอุปสรรคให้เป็นโอกาส	4.12	0.81	มาก
8. ผู้นำบริหารงานอยู่บนพื้นฐานของหลัก 3E กล่าวคือ ประหยัด ประสิทธิภาพประสิทธิผล	4.17	0.81	มาก
9. ผู้นำมีการกำหนดวิสัยทัศน์พันธกิจค่านิยมวัฒนธรรม องค์กรและเป้าประสงค์ที่สอดคล้องกับแผนกลยุทธ์ของ องค์กร	4.16	0.77	มาก
10. ผู้นำมีการแก้ปัญหาเฉพาะหน้าได้อย่างมีประสิทธิภาพ พร้อมทั้งมีการปรับตัวและตั้งรับได้เป็นอย่างดี เป็นมืออาชีพ	4.16	0.90	มาก
รวม	4.19	0.80	มาก

จากตาราง 14 การวิเคราะห์ข้อมูล พบว่า ประชาชนที่ตอบแบบสอบถามมีความต้องการต่อผู้นำในอุดมคติตามหลักคุณธรรมจริยธรรมทางการปกครอง ด้าน NPM ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 4.19 เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ผู้นำเป็นผู้ที่มีหัวใจรับใช้ประชาชนอย่างแท้จริงรู้ทันความคิดความเคลื่อนไหวของความต้องการของประชาชน มีค่าเฉลี่ย 4.36 รองลงมาตามลำดับ คือ ผู้นำเป็นผู้ที่มีส่วนเกื้อกูลต่อการสร้างหลักการและพื้นฐานร่วมกับผลประโยชน์สาธารณะเล็งเห็นถึงประโยชน์ของส่วนรวมแล้วสามารถเข้าถึงทรัพยากรได้อย่างเป็นมืออาชีพ มีค่าเฉลี่ย 4.33 และการสร้างแนวการตัดสินใจที่หลากหลายเพื่อนำไปสู่การตัดสินใจที่ดีมีค่าเฉลี่ย 4.26

ส่วนที่ 3: วิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อความต้องการของประชาชนต่อผู้นำในอุดมคติตามหลักคุณธรรมจริยธรรมทางการปกครอง กรณีศึกษานายกองค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก ทั้งหมด 6 ด้าน ดังนี้

ตาราง 15 เปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นต่อความต้องการของประชาชนต่อผู้นำในอุดมคติตามหลักคุณธรรมจริยธรรมทางการปกครอง กรณีศึกษานายก-องค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลกทั้งหมด 6 ด้าน จำแนกตามเพศ

	เพศ	$\bar{X}$	S.D.	t	Sig
เพศต่อต้านธรรมาธิปไตย	ชาย	4.18	0.45	-0.71	0.00
	หญิง	4.22	0.62	-0.64	
เพศต่อต้านสังคหวัดฤ 4	ชาย	4.13	0.43	2.80	0.00
	หญิง	3.97	0.71	2.39	
เพศต่อต้านพรหมวิหาร 4	ชาย	4.16	0.44	-1.08	0.00
	หญิง	4.22	0.59	-0.98	
เพศต่อต้านราชสังคหวัดฤ 4	ชาย	4.17	0.48	.756	0.00
	หญิง	4.13	0.62	.689	
เพศต่อต้านทริโอดีปะ	ชาย	4.20	0.51	-3.70	0.01
	หญิง	4.13	0.67	-3.36	
เพศต่อต้านNPM	ชาย	4.18	0.45	-0.71	0.00
	หญิง	4.22	0.62	-0.64	

ตาราง 15 พบว่า เพศที่แตกต่างกัน มีระดับความคิดเห็นต่อทุกๆ ด้านทั้ง 6 ด้านแตกต่างกัน ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05

ตาราง 16 อธิบายความแปรปรวนของข้อมูล ด้านธรรมชาติปไโดย จำแนกตามอายุ

	df	Mean Square	F	Sig
ระหว่างกลุ่ม	6	0.39	1.38	0.22
ภายในกลุ่ม	389	0.28		
รวม	395			

ตาราง 16 พบว่า อายุที่แตกต่างกัน มีระดับความคิดเห็นต่อด้านธรรมชาติปไโดยไม่แตกต่างกัน ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05

ตาราง 17 อธิบายความแปรปรวนของข้อมูล ด้านสังคหวัดฤ 4 จำแนกตามอายุ

	df	Mean Square	F	Sig
ระหว่างกลุ่ม	6	0.94	3.36	0.00
ภายในกลุ่ม	389	0.29		
รวม	395			

ตาราง 17 พบว่า อายุที่แตกต่างกัน มีระดับความคิดเห็นต่อด้านสังคหวัดฤ 4 แตกต่างกัน ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05

ตาราง 18 เปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นต่อด้านสังคหวัดฤ 4
จำแนกตามอายุ

		Mean Difference (I-J)	Std. Error	Sig.
ต่ำกว่า 15	15-20	-.45152 [*]	0.17	0.01
	21-30	-.07127	0.17	0.67
	31-40	-.15152	0.16	0.35
	41-50	-.19426	0.17	0.25
	51-60	-.26190	0.19	0.18
	61up	-.18939	0.22	0.39
15-20	ต่ำกว่า 15	.45152 [*]	0.17	0.01
	21-30	.38025 [*]	0.09	0.00
	31-40	.30000 [*]	0.08	0.00
	41-50	.25726 [*]	0.10	0.01
	52-60	.18961	0.14	0.17
	61up	.26212	0.17	0.12
21-30	ต่ำกว่า 15	.07127	0.17	0.67
	15-20	-.38025 [*]	0.09	0.00
	31-40	-.08025	0.07	0.28
	41-50	-.12299	0.09	0.16
	51-60	-.19064	0.13	0.15
	61up	-.11813	0.17	0.48
31-40	ต่ำกว่า 15	.15152	0.16	0.35
	15-20	-.30000 [*]	0.08	0.00
	21-30	.08025	0.07	0.28
	41-50	-.04274	0.08	0.59
	51-60	-.11039	0.12	0.38
	61up	-.03788	0.16	0.81

ตาราง 18 (ต่อ)

41-50	ต่ำกว่า 15	.19426	0.17	0.25
	15-60	-.25726	0.10	0.01
	21-30	.12299	0.09	0.16
	31-40	.04274	0.08	0.58
	52-60	-.06765	0.13	0.61
	61up	.00486	0.17	0.98
51-60	ต่ำกว่า 15	.26190	0.19	0.18
	15-60	-.18961	0.14	0.17
	21-30	.19064	0.13	0.15
	31-40	.11039	0.12	0.38
	41-50	.06765	0.13	0.61
	61up	.07251	0.19	0.71
61 ปีขึ้นไป	ต่ำกว่า 15	.18939	0.22	0.39
	15-60	-.26212	0.17	0.12
	21-30	.11813	0.17	0.48
	31-40	.03788	0.16	0.81
	41-50	-.00486	0.17	0.98
	52-60	-.07251	0.19	0.71

จากตาราง 18 พบว่าอายุต่อระดับความคิดเห็นต่อด้านสังกหวัดถู 4 มีความแตกต่างกัน ดังนี้ อายุต่ำกว่า 15 ปี กับอายุ 15 – 20 ปีและอายุระหว่าง 15 – 20 ปี กับอายุต่ำกว่า 15 ปี กับ 21 - 30 ปี กับ 31 - 40 ปีและกับ 41 – 50 ปี โดยมีความแตกต่างกันที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 ส่วนกลุ่มอื่นๆ ไม่แตกต่าง

ตาราง 19 อธิบายความแปรปรวนของข้อมูล ด้านพรหมวิหาร 4 จำแนกตามอายุ

	df	Mean Square	F	Sig
ระหว่างกลุ่ม	6	.967	4.16	0.00
ภายในกลุ่ม	389	.232		
รวม	395			

ตาราง 19 พบว่า อายุที่แตกต่างกัน มีระดับความคิดเห็นต่อด้านพรหมวิหาร 4 แตกต่างกัน ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05

ตาราง 20 เปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นต่อด้านพรหมวิหาร 4 จำแนกตามอายุ

		Mean Difference (I-J)	Std. Error	Sig.
ต่ำกว่า 15	15-20	-.33996 [*]	0.15	0.03
	21-30	.00039	0.15	1.00
	31-40	.01577	0.14	0.91
	41-50	-.11116	0.15	0.46
	51-60	-.14732	0.17	0.40
	61up	-.09375	0.20	0.63
15-20	ต่ำกว่า 15	.33996 [*]	0.15	0.03
	21-30	.34035 [*]	0.08	0.00
	31-40	.35573 [*]	0.08	0.00
	41-50	.22880 [*]	0.09	0.01
	51-60	.19264	0.12	0.12
	61up	.24621	0.15	0.11
21-30	ต่ำกว่า 15	-.00039	0.15	1.00
	15-20	-.34035 [*]	0.08	0.00
	31-40	.01538	0.07	0.82
	41-50	-.11155	0.08	0.16
	51-60	-.14771	0.12	0.21
	61up	-.09414	0.15	0.53

ตาราง 20 (ต่อ)

31-40	ต่ำกว่า 15	-.01577	0.14	0.91
	15-20	-.35573*	0.08	0.00
	21-30	-.01538	0.07	0.82
	41-50	-.12693	0.07	0.08
	51-60	-.16309	0.11	0.15
	61up	-.10952	0.14	0.45
41-50	ต่ำกว่า 15	.11116	0.15	0.46
	15-20	-.22880*	0.09	0.01
	21-30	.11155	0.08	0.16
	31-40	.12693	0.07	0.08
	51-60	-.03616	0.12	0.76
	61up	.01741	0.15	0.91
51-60	ต่ำกว่า 15	.14732	0.17	0.40
	15-20	-.19264	0.12	0.12
	21-30	.14771	0.11	0.21
	31-40	.16309	0.11	0.14
	41-50	.03616	0.12	0.76
	61up	.05357	0.17	0.76
61up	ต่ำกว่า 15	.09375	0.20	0.63
	15-20	-.24621	0.15	0.11
	21-30	.09414	0.15	0.53
	31-40	.10952	0.14	0.45
	41-50	-.01741	0.15	0.91
	51-60	-.05357	0.17	0.76

จากตาราง 20 พบว่าอายุต่อระดับความคิดเห็นต่อต้นพรหมวิหาร 4 มีความแตกต่างกัน ดังนี้อายุต่ำกว่า 15 ปี กับอายุ 15 – 20 ปีและอายุระหว่าง 15 – 20 ปี กับอายุต่ำกว่า 15 ปี กับ 21 - 30 ปี กับ 31 - 40 ปีและกับ 41 – 50 ปี โดยมีความแตกต่างกันที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 ส่วนกลุ่มอื่นๆ ไม่แตกต่าง

ตาราง 21 อธิบายความแปรปรวนของข้อมูล ด้านราชสังคหวัตถุ 4 จำแนกตามอายุ

	df	Mean Square	F	Sig
ระหว่างกลุ่ม	6	.964	3.59	0.00
ภายในกลุ่ม	389	.269		
รวม	395			

ตาราง 21 พบว่า อายุที่แตกต่างกัน มีระดับความคิดเห็นต่อด้านราชสังคหวัตถุ 4 แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ 0.05

ตาราง 22 เปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นต่อด้านราชสังคหวัตถุ
4 จำแนกตามอายุ

		Mean Difference (I-J)	Std. Error	Sig.
ต่ำกว่า 15	15-20	-.38658	.16515	0.02
	21-30	-.05908	.16033	0.71
	31-40	-.04376	.15558	0.78
	41-50	-.17022	.16248	0.30
	51-60	-.24150	.18757	0.20
	61up	-.21429	.21161	0.31
15-20	ต่ำกว่า 15	.38658	.16515	0.02
	21-30	.32750	.09056	0.00
	31-40	.34282	.08185	0.00
	41-50	.21636	.09431	0.02
	51-60	.14508	.13296	0.28
	61up	.17229	.16515	0.30
31-40	ต่ำกว่า 15	.04376	.15558	0.78
	15-20	-.34282	.08185	0.00
	21-30	-.01532	.07164	0.83
	41-50	-.12646	.07632	0.10
	51-60	-.19774	.12087	0.10
	61up	-.04407	.16248	0.79
51-60	ต่ำกว่า 15	.24150	.18757	0.20
	15-20	-.14508	.13296	0.28
	21-30	.18241	.12693	0.15
	31-40	.19774	.12087	0.10
	41-50	.07128	.12963	0.58
	61up	.02721	.18757	0.89

ตาราง 22 (ต่อ)

61up	ต่ำกว่า 15	.21429	.21161	0.31
	15-60	-.17229	.16515	0.30
	21-30	.15520	.16033	0.33
	31-40	.17053	.15558	0.27
	41-50	.04407	.16248	0.79
	51-60	-.02721	.18757	0.89

จากตาราง 22 พบว่า อายุต่อระดับความคิดเห็นต่อด้านราชสังคหวัดฤ 4 มีความแตกต่างกัน ดังนี้ อายุต่ำกว่า 15 ปี กับอายุ 15 – 20 ปีและอายุระหว่าง 15 – 20 ปี กับอายุต่ำกว่า 15 ปี กับ 21 - 30 ปี กับ 31 - 40 ปีและกับ 41 – 50 ปี โดยมีความแตกต่างกันที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 ส่วนกลุ่มอื่นๆ ไม่แตกต่าง

ตาราง 23 อธิบายความแปรปรวนของข้อมูลด้านทริโอดัปะปะ จำแนกตามอายุ

	df	Mean Square	F	Sig
ระหว่างกลุ่ม	6	.937	2.913	0.01
ภายในกลุ่ม	389	.321		
รวม	395			

ตาราง 23 พบว่า อายุที่แตกต่างกัน มีระดับความคิดเห็นต่อด้านทริโอดัปะปะแตกต่างกันที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05

ตาราง 24 เปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นต่อด้านทริโอดัปปะ
จำแนกตามอายุ

		Mean Difference (I-J)	Std. Error	Sig.
ต่ำกว่า 15	15-20	-.44030	.18065	0.02
	21-30	-.17716	.17538	0.31
	31-40	-.08741	.17023	0.61
	41-50	-.21364	.17793	0.23
	51-60	-.27381	.20518	0.18
	61up	-.18333	.23147	0.43
	ต่ำกว่า 15	.44030	.18065	0.02
15-20	21-30	.26314	.09906	0.01
	31-40	.35289	.08962	0.00
	41-50	.22667	.10352	0.03
	51-60	.16649	.14544	0.25
	61up	.25697	.18065	0.16
	ต่ำกว่า 15	.17716	.17538	0.31
	21-30	15-30	-.26314	.09906
31-40		.08975	.07846	0.25
41-50		-.03648	.09402	0.70
51-60		-.09665	.13884	0.49
61up		-.00617	.17538	0.97
ต่ำกว่า 15		.08741	.17023	0.61
31-40		15-20	-.35289	.08962
	21-30	-.08975	.07846	0.25
	41-50	-.12622	.08401	0.13
	51-60	-.18639	.13227	0.16
	61up	-.09592	.17023	0.57

ตาราง 24 (ต่อ)

41-50	ต่ำกว่า 15	.21364	.17793	0.23
	15-20	-.22667*	.10352	0.03
	21-30	.03648	.09402	0.70
	31-40	.12622	.08401	0.13
	51-60	-.06017	.14205	0.67
	61up	.03030	.17793	0.87
	51-60	ต่ำกว่า 15	.27381	.20518
15-20		-.16649	.14544	0.25
21-30		.09665	.13884	0.49
31-40		.18639	.13227	0.16
41-50		.06017	.14205	0.67
61up		.09048	.20518	0.66
61up		ต่ำกว่า 15	.18333	.23147
	15-20	-.25697	.18065	0.16
	21-30	.00617	.17538	0.97
	31-40	.09592	.17023	0.57
	41-50	-.03030	.17793	0.87
	51-60	-.09048	.20518	0.66

จากตาราง 24 พบว่า อายุต่อระดับความคิดเห็นต่อด้านหิริโอตัมปะ มีความแตกต่างกัน ดังนี้ อายุต่ำกว่า 15 ปี กับอายุ 15 – 20 ปีและอายุระหว่าง 15 – 20 ปี กับอายุต่ำกว่า 15 ปี กับ 21 - 30 ปี กับ 31 - 40 ปีและกับ 41 – 50 ปี โดยมีความแตกต่างกันที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 ส่วนกลุ่มอื่นๆ ไม่แตกต่าง

ตาราง 25 อธิบายความแปรปรวนของข้อมูลด้าน NPM จำแนกตามอายุ

	df	Mean Square	F	Sig
ระหว่างกลุ่ม	6	1.213	4.847	0.00
ภายในกลุ่ม	389	.250		
รวม	395			

ตาราง 25 พบว่า อายุที่แตกต่างกัน มีระดับความคิดเห็นต่อด้าน NPM แตกต่างกัน ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05

ตาราง 26 เปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นต่อด้าน NPM จำแนกตามอายุ

		Mean Difference (I-J)	Std. Error	Sig.
ต่ำกว่า 15	15-20	-.42788 [*]	.15939	0.01
	21-30	-.03333	.15474	0.83
	31-40	-.04144	.15016	0.78
	41-50	-.17363	.15682	0.27
	51-60	-.21429	.18103	0.24
	61up	-.15000	.20423	0.46
15-20	ต่ำกว่า 15	.42788 [*]	.15939	0.01
	21-30	.39455 [*]	.08741	0.00
	31-40	.38644 [*]	.07900	0.00
	41-50	.25425 [*]	.09103	0.01
	51-60	.21359	.12833	0.10
	61up	.27788	.15939	0.08

ตาราง 26 (ต่อ)

21-30	ต่ำกว่า 15	.03333	.15474	0.83
	15-20	-.39455	.08741	0.00
	31-40	-.00811	.06914	0.91
	41-50	-.14030	.08261	0.09
	51-60	-.18095	.12250	0.14
	61up	-.11667	.15474	0.45
31-40	ต่ำกว่า 15	.04144	.15016	0.78
	15-20	-.38644	.07900	0.00
	21-30	.00811	.06914	0.91
	41-50	-.13219	.07366	0.07
	51-60	-.17284	.11666	0.14
	61up	-.10856	.15016	0.47
41-50	ต่ำกว่า 15	.17363	.15682	0.27
	15-20	-.25425	.09103	0.01
	21-30	.14030	.08261	0.09
	31-40	.13219	.07366	0.07
	51-60	-.04065	.12511	0.75
	61up	.02363	.15682	0.88
51-60	ต่ำกว่า 15	.21429	.18103	0.24
	15-20	-.21359	.12833	0.10
	21-30	.18095	.12250	0.14
	31-40	.17284	.11666	0.14
	41-50	.04065	.12511	0.75
	61up	.06429	.18103	0.72
61up	ต่ำกว่า 15	.15000	.20423	0.46
	15-20	-.27788	.15939	0.08
	21-30	.11667	.15474	0.45
	31-40	.10856	.15016	0.47
	41-50	-.02363	.15682	0.88
	51-60	-.06429	.18103	0.72

จากตาราง 26 พบว่าอายุต่อระดับความคิดเห็นต่อต้าน NPM มีความแตกต่างกัน ดังนี้ อายุต่ำกว่า 15 ปี กับอายุ 15 – 20 ปีและอายุระหว่าง 15 – 20 ปี กับอายุต่ำกว่า 15 ปี กับ 21 - 30 ปี กับ 31 - 40 ปี และกับ 41 – 50 ปี โดยมีความแตกต่างกันที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 ส่วนกลุ่มอื่นๆ ไม่แตกต่าง

ตาราง 27 อธิบายความแปรปรวนของข้อมูล ด้านธรรมาธิปไตย จำแนกตามสถานภาพสมรส

	df	Mean Square	F	Sig
ระหว่างกลุ่ม	3	2.218	8.207	0.00
ภายในกลุ่ม	392	.270		
รวม	395			

ตาราง 27 พบว่า สถานภาพสมรสที่แตกต่างกัน มีระดับความคิดเห็นต่อต้านธรรมาธิปไตยแตกต่างกัน ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05

ตาราง 28 เปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นต่อด้านธรรมาธิปไตย
จำแนกตามสถานภาพสมรส

		Mean Difference (I-J)	Std. Error	Sig.
โสด	สมรส	.10001	.05634	0.08
	หม้าย/หย่า	-.30014	.09294	0.00
	แยกอยู่	.33221	.13200	0.01
สมรส	โสด	-.10001	.05634	.077
	หม้าย/หย่า	-.40015	.09359	.000
	แยกอยู่	.23220	.13246	.080
หม้าย/หย่า	โสด	.30014	.09294	.001
	สมรส	.40015	.09359	.000
	แยกอยู่	.63235	.15168	.000
แยกอยู่	โสด	-.33221	.13200	.012
	สมรส	-.23220	.13246	.080
	หม้าย/หย่า	-.63235	.15168	.000

จากตาราง 28 พบว่าสถานภาพสมรส ต่อระดับความคิดเห็นต่อด้านธรรมาธิปไตยมีความแตกต่างกัน ดังนี้ สถานภาพโสดกับหม้าย/หย่าร้างและแยกกันอยู่ สมรสกับหม้าย/หย่าร้างและแยกกันอยู่กับหม้าย/หย่าร้างโดยมีความแตกต่างกันที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 ส่วนกลุ่มอื่นๆ ไม่แตกต่าง

ตาราง 29 อธิบายความแปรปรวนของข้อมูล ด้านสังคหวัตถุ 4 จำแนกตามสถานภาพสมรส

	df	Mean Square	F	Sig.
ระหว่างกลุ่ม	3	1.870	6.601	0.00
ภายในกลุ่ม	392	.283		
รวม	395			

ตาราง 29 พบว่า สถานภาพสมรสที่แตกต่างกัน มีระดับความคิดเห็นต่อด้านสังคหวัตถุ 4 แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ 0.05

ตาราง 30 เปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นต่อด้านสังคหวัตถุ 4 จำแนกตามสถานภาพสมรส

		Mean Difference (I-J)	Std. Error	Sig.
โสด	สมรส	.14328	.05769	0.01
	หม้าย/หย่าร้าง	-.26721	.09516	0.01
	แยกอยู่	.03535	.13515	0.79
สมรส	โสด	-.14328	.05769	0.01
	หม้าย/หย่า	-.41049	.09583	0.00
	แยกอยู่	-.10793	.13562	0.43
หม้าย/หย่า	โสด	.26721	.09516	0.01
	สมรส	.41049	.09583	0.00
	แยกอยู่	.30256	.15531	0.05
แยกอยู่	โสด	-.03535	.13515	0.79
	สมรส	.10793	.13562	0.43
	หม้าย/หย่า	-.30256	.15531	0.05

จากตาราง 30 พบว่าสถานภาพสมรส ต่อระดับความคิดเห็นต่อด้านสังคหวัตถุ 4 มีความแตกต่างกัน ดังนี้ สถานภาพโสดกับสมรสกับหม้าย/หย่าร้าง และสมรสกับหม้าย / หย่าร้าง

ตาราง 31 อธิบายความแปรปรวนของข้อมูลด้านพรหมวิหาร 4 จำแนกตามสถานภาพสมรส

	df	Mean Square	F	Sig
ระหว่างกลุ่ม	3	1.641	7.044	0.00
ภายในกลุ่ม	392	.233		
รวม	395			

ตาราง 31 พบว่า สถานภาพสมรสที่แตกต่างกัน มีระดับความคิดเห็นต่อด้านพรหมวิหาร 4 แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ 0.05

ตาราง 32 เปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นต่อด้านพรหมวิหาร 4 จำแนกตามสถานภาพสมรส

		Mean Difference (I-J)	Std.Error	Sig.
โสด	สมรส	.14276	.05231	0.01
	หม้าย/หย่า	-.20941	.08629	0.02
	แยกอยู่	-.14207	.12255	0.25
สมรส	โสด	-.14276	.05231	0.01
	หม้าย/หย่า	-.35217	.08689	0.00
	แยกอยู่	-.28484	.12297	0.02
หม้าย/หย่า	โสด	.20941	.08629	0.02
	สมรส	.35217	.08689	0.00
	แยกอยู่	.06734	.14083	0.63
แยกอยู่	โสด	.14207	.12255	0.25
	สมรส	.28484	.12297	0.02
	หม้าย/หย่า	-.06734	.14083	0.63

จากตาราง 32 พบว่าสถานภาพสมรส ต่อระดับความคิดเห็นต่อด้านพรหมวิหาร 4 มีความแตกต่างกัน ดังนี้ สถานภาพโสดกับสมรสและหม้าย/หย่าร้าง และสมรสกับหม้าย/หย่าร้างและแยกกันอยู่

ตาราง 35 เปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นต่อต้านทริโอดัปะ
จำแนกตามสถานภาพสมรส

		Mean Difference (I-J)	Std. Error	Sig.
โสด	สมรส	.14706	.05949	0.02
	หม้าย/หย่า	-.45193	.09782	0.00
	แยกอยู่	-.34590	.13892	0.01
สมรส	โสด	-.14706	.05949	0.02
	หม้าย/หย่า	-.59899	.09861	0.00
	แยกอยู่	-.49296	.13948	0.00
หม้าย/หย่า	โสด	.45193	.09782	0.00
	สมรส	.59899	.09861	0.00
	แยกอยู่	.10604	.15964	0.51
แยกอยู่	โสด	.34590	.13892	0.01
	สมรส	.49296	.13948	0.00
	หม้าย/หย่า	-.10604	.15964	0.51

จากตาราง 35 พบว่าสถานภาพสมรส ต่อระดับความคิดเห็นต่อต้านทริโอดัปะ มีความแตกต่างกัน ดังนี้ สถานภาพโสด กับหม้าย/หย่าร้างกับแยกกันอยู่ และสมรสกับหม้าย/หย่าร้างกับแยกกันอยู่

ตาราง 36 อธิบายความแปรปรวนของข้อมูลด้าน NPM จำแนกตามสถานภาพสมรส

	df	Mean Square	F	Sig
ระหว่างกลุ่ม	3	3.399	14.111	0.00
ภายในกลุ่ม	392	.241		
รวม	395			

ตาราง 36 พบว่า สถานภาพสมรสที่แตกต่างกัน มีระดับความคิดเห็นต่อต้าน NPM แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ 0.05

ตาราง 37 เปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นต่อด้าน NPM จำแนกตามสถานภาพสมรส

		Mean Difference (I-J)	Std. Error	Sig.
โสด	สมรส	.12353	.05320	0.02
	หม้าย/หย่า	-.43347	.08775	0.00
	แยกอยู่	-.18099	.12463	0.15
สมรส	โสด	-.12353	.05320	0.02
	หม้าย/หย่า	-.55700	.08837	0.00
	แยกอยู่	-.30452	.12506	0.02
หม้าย/หย่า	โสด	.43347	.08775	0.00
	สมรส	.55700	.08837	0.00
	แยกอยู่	.25248	.14322	0.08
แยกอยู่	โสด	.18099	.12463	0.15
	สมรส	.30452	.12506	0.02
	หม้าย/หย่า	-.25248	.14322	0.08

จากตาราง 37 พบว่าสถานภาพสมรส ต่อระดับความคิดเห็นต่อด้าน NPM มีความแตกต่างกัน ดังนี้ สถานภาพโสดกับสมรสกับหม้าย/หย่าร้างและสมรสกับหม้าย/หย่าร้างกับแยกกันอยู่

ตาราง 38 อธิบายความแปรปรวนของข้อมูลด้านธรรมาธิปไตย จำแนกตามระดับการศึกษา

	df	Mean Square	F	Sig
ระหว่างกลุ่ม	5	0.538	2.060	0.07
ภายในกลุ่ม	390	.261		
รวม	395			

ตาราง 38 พบว่า ระดับการศึกษาที่แตกต่างกัน มีระดับความคิดเห็นต่อด้านธรรมาธิปไตยไม่แตกต่างกันที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05

ตาราง 39 อธิบายความแปรปรวนของข้อมูลด้านสังคหวัดดู 4 จำแนกตามระดับการศึกษา

	df	Mean Square	F	Sig
ระหว่างกลุ่ม	5	.340	1.152	0.33
ภายในกลุ่ม	390	.295		
รวม	395			

ตาราง 39 พบว่า ระดับการศึกษาที่แตกต่างกัน มีระดับความคิดเห็นต่อด้านสังคหวัดดู 4 ไม่แตกต่างกันที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05

ตาราง 40 อธิบายความแปรปรวนของข้อมูลด้านพรหมวิหาร 4 จำแนกตามระดับการศึกษา

	df	Mean Square	F	Sig
ระหว่างกลุ่ม	5	.571	2.386	0.04
ภายในกลุ่ม	390	.239		
รวม	395			

ตาราง 40 พบว่า ระดับการศึกษาที่แตกต่างกัน มีระดับความคิดเห็นต่อด้านพรหมวิหาร 4 แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ 0.05

ตาราง 41 เปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นต่อด้านพรหมวิหาร 4
จำแนกตามระดับการศึกษา

		Mean Difference (I-J)	Std. Error	Sig.
ประถม	มัธยมศึกษา	.05972	.07858	0.45
	ปวช	.16477	.08691	0.06
	อนุปริญญา/ปวส	.16054	.08767	0.07
	ปริญญาตรี	.17178 [*]	.07659	0.03
	สูงกว่าปริญญาตรี	-.23801	.17387	0.17
มัธยมศึกษา	ประถม	-.05972	.07858	0.45
	ปวช	.10505	.08045	0.19
	อนุปริญญา/ปวส	.10082	.08127	0.22
	ปริญญาตรี	.11206	.06917	0.11
	สูงกว่าปริญญาตรี	-.29772	.17073	0.08
ปวช	ประถม	-.16477	.08691	0.06
	มัธยมศึกษา	-.10505	.08045	0.19
	อนุปริญญา/ปวส	-.00424	.08935	0.96
	ปริญญาตรี	.00701	.07850	0.93
	สูงกว่าปริญญาตรี	-.40278 [*]	.17472	0.02
อนุปริญญา/ ปวส	ประถม	-.16054	.08767	0.07
	มัธยมศึกษา	-.10082	.08127	0.22
	ปวช	.00424	.08935	0.96
	ปริญญาตรี	.01125	.07935	0.89
	สูงกว่าปริญญาตรี	-.39854 [*]	.17510	0.02
ปริญญาตรี	ประถม	-.17178 [*]	.07659	0.03
	มัธยมศึกษา	-.11206	.06917	0.11
	ปวช	-.00701	.07850	0.93
	อนุปริญญา/ปวส	-.01125	.07935	0.89
	สูงกว่าปริญญาตรี	-.40979 [*]	.16982	0.02

ตาราง 41 (ต่อ)

สูงกว่า ปริญญาตรี	ประถม	.23801	.17387	0.17
	มัธยมศึกษา	.29772	.17073	0.08
	ปวช.	.40278	.17472	0.02
	อนุปริญญา/ปวส.	.39854	.17510	0.02
	ปริญญาตรี	.40979	.16982	0.02

จากตาราง 41 พบว่าระดับการศึกษา ต่อระดับความคิดเห็นต่อด้านพรหมวิหาร 4 มีความแตกต่างกัน ดังนี้ ประถมศึกษากับปริญญาตรี ปวช.กับสูงกว่าปริญญาตรี อนุปริญญา/ปวส.กับสูงกว่าปริญญาตรี และปริญญาตรีกับสูงกว่าปริญญาตรี

ตาราง 42 อธิบายความแปรปรวนของข้อมูลด้านราชสังคหวัดฤ 4 จำแนกตามระดับการศึกษา

	df	Mean Square	F	Sig
ระหว่างกลุ่ม	5	.395	1.423	0.22
ภายในกลุ่ม	390	.278		
รวม	395			

ตาราง 42 พบว่า ระดับการศึกษาที่แตกต่างกัน มีระดับความคิดเห็นต่อด้านราชสังคหวัดฤ 4 ไม่แตกต่างกันที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05

ตาราง 43 อธิบายความแปรปรวนของข้อมูลด้านหิริโอตัมปะ จำแนกตามระดับการศึกษา

	df	Mean Square	F	Sig
ระหว่างกลุ่ม	5	.709	2.174	0.06
ภายในกลุ่ม	390	.326		
รวม	395			

ตาราง 43 พบว่า ระดับการศึกษาที่แตกต่างกัน มีระดับความคิดเห็นต่อด้านหิริโอตัมปะ ไม่แตกต่างกันที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05

ตาราง 44 อธิบายความแปรปรวนของข้อมูลด้าน NPM จำแนกตามระดับการศึกษา

	df	Mean Square	F	Sig
ระหว่างกลุ่ม	5	.538	2.060	0.07
ภายในกลุ่ม	390	.261		
รวม	395			

ตาราง 44 พบว่า ระดับการศึกษาที่แตกต่างกัน มีระดับความคิดเห็นต่อด้าน NPM ไม่แตกต่างกันที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05

ตาราง 45 อธิบายความแปรปรวนของข้อมูลด้านธรรมาธิปไตย จำแนกตามอาชีพ

	df	Mean Square	F	Sig
ระหว่างกลุ่ม	5	.207	.725	0.61
ภายในกลุ่ม	390	.286		
รวม	395			

ตาราง 45 พบว่า อาชีพที่แตกต่างกัน มีระดับความคิดเห็นต่อด้านธรรมาธิปไตย ไม่แตกต่างกันที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05

ตาราง 46 อธิบายความแปรปรวนของข้อมูลด้านสังคหวัดดู 4 จำแนกตามอาชีพ

	df	Mean Square	F	Sig
ระหว่างกลุ่ม	5	.821	2.845	0.02
ภายในกลุ่ม	390	.289		
รวม	395			

ตาราง 46 พบว่า อาชีพที่แตกต่างกัน มีระดับความคิดเห็นต่อด้านสังคหวัดดู 4 ไม่แตกต่างกันที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05

ตาราง 47 เปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นต่อด้านสิ่งแวดล้อม 4
จำแนกตามอาชีพ

		Mean Difference (I-J)	Std. Error	Sig.
ข้าราชการ	เกษตรกร	-.06450	.08705	0.46
	ธุรกิจส่วนตัว/รับจ้าง	-.00050	.07944	1.00
	นักเรียน/นักศึกษา	-.18130	.09150	0.05
	ค้าขาย	-.04164	.08424	0.62
	อื่นๆ	-.66585	.21125	0.00
เกษตรกร	ข้าราชการ	.06450	.08705	0.46
	ธุรกิจส่วนตัว/รับจ้าง	.06400	.08425	0.45
	นักเรียน/นักศึกษา	-.11681	.09570	0.22
	ค้าขาย	.02285	.08879	0.80
	อื่นๆ	-.60136	.21311	0.01
ธุรกิจ ส่วนตัว/ รับจ้าง	ข้าราชการ	.00050	.07944	1.00
	เกษตรกร	-.06400	.08425	0.45
	นักเรียน/นักศึกษา	-.18080	.08883	0.04
	ค้าขาย	-.04115	.08134	0.61
	อื่นๆ	-.66535	.21011	0.00
นักเรียน/ นักศึกษา	ข้าราชการ	.18130	.09150	0.05
	เกษตรกร	.11681	.09570	0.22
	ธุรกิจส่วนตัว/รับจ้าง	.18080	.08883	0.04
	ค้าขาย	.13966	.09315	0.14
	อื่นๆ	-.48455	.21496	0.03
ค้าขาย	ข้าราชการ	.04164	.08424	0.62
	เกษตรกร	-.02285	.08879	0.80
	ธุรกิจส่วนตัว/รับจ้าง	.04115	.08134	0.61
	นักเรียน/นักศึกษา	-.13966	.09315	0.14
	อื่นๆ	-.62421	.21197	0.00

ตาราง 47 (ต่อ)

อื่นๆ	ข้าราชการ	.66585 [*]	.21125	0.00
	เกษตรกร	.60136 [*]	.21311	0.01
	ธุรกิจส่วนตัว/รับจ้าง	.66535 [*]	.21011	0.00
	นักเรียน/นักศึกษา	.48455 [*]	.21496	0.03
	ค้าขาย	.62421 [*]	.21197	0.00

จากตาราง 47 พบว่าอาชีพ ต่อระดับความคิดเห็นต่อด้านสังคมวัตถุ 4 มีความแตกต่างกัน ดังนี้ ข้าราชการกับนักเรียน/นักศึกษากับอื่นๆ เกษตรกรกับอื่นๆ ธุรกิจส่วนตัว/รับจ้างกับนักเรียน/นักศึกษากับอื่นๆ นักเรียน/นักศึกษากับอื่นๆ ค้าขายกับอื่นๆ

จากตาราง 48 อธิบายความแปรปรวนของข้อมูลด้านพรหมวิหาร 4 จำแนกตามอาชีพ

	df	Mean Square	F	Sig
ระหว่างกลุ่ม	5	.551	2.297	0.05
ภายในกลุ่ม	390	.240		
รวม	395			

ตาราง 48 พบว่า อาชีพที่แตกต่างกัน มีระดับความคิดเห็นต่อด้านพรหมวิหาร 4 แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ 0.05

ตาราง 49 เปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นต่อด้านพรหมวิหาร 4
จำแนกตามอาชีพ

		Mean Difference (I-J)	Std. Error	Sig.
ข้าราชการ	เกษตรกร	-.08775	.07933	0.27
	ธุรกิจส่วนตัว/รับจ้าง	-.00315	.07239	0.97
	นักเรียน/นักศึกษา	-.16820	.08338	0.04
	ค้าขาย	-.07653	.07676	0.32
	อื่นๆ	-.50441	.19251	0.01
เกษตรกร	ข้าราชการ	.08775	.07933	0.27
	ธุรกิจส่วนตัว/รับจ้าง	.08460	.07678	0.27
	นักเรียน/นักศึกษา	-.08046	.08721	0.36
	ค้าขาย	.01122	.08091	0.89
	อื่นๆ	-.41667	.19420	0.03
ธุรกิจ ส่วนตัว/ รับจ้าง	ข้าราชการ	.00315	.07239	0.97
	เกษตรกร	-.08460	.07678	0.27
	นักเรียน/นักศึกษา	-.16506	.08095	0.04
	ค้าขาย	-.07338	.07412	0.32
	อื่นๆ	-.50126	.19147	0.01
นักเรียน/ นักศึกษา	ข้าราชการ	.16820	.08338	0.04
	เกษตรกร	.08046	.08721	0.36
	ธุรกิจส่วนตัว/รับจ้าง	.16506	.08095	0.04
	ค้าขาย	.09168	.08489	0.28
	อื่นๆ	-.33621	.19589	0.09

จากตาราง 49 พบว่าอาชีพ ต่ระดับความคิดเห็นต่อด้านพรหมวิหาร 4 มีความ-
แตกต่างกัน ดังนี้ อาชีพข้าราชการกับนักเรียน/นักศึกษากับอื่นๆ เกษตรกรกับอื่นๆ ธุรกิจ
ส่วนตัว/รับจ้างกับนักเรียน/นักศึกษากับอื่นๆ และค้าขายกับอื่นๆ

ตาราง 50 อธิบายความแปรปรวนของข้อมูลด้านราชสังคหวัตถุ 4 จำแนกตามอาชีพ

	df	Mean Square	F	Sig
ระหว่างกลุ่ม	5	.609	2.214	0.05
ภายในกลุ่ม	390	.275		
รวม	395			

ตาราง 50 พบว่า อาชีพที่แตกต่างกัน มีระดับความคิดเห็นต่อด้านราชสังคหวัตถุ 4 แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ 0.05

ตาราง 51 เปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นต่อด้านราชสังคหวัดฤ
4 จำแนกตามอาชีพ

		Mean Difference (I-J)	Std. Error	Sig.
ข้าราชการ	เกษตรกร	-.07047	.08498	0.41
	ธุรกิจส่วนตัว/รับจ้าง	-.04198	.07755	0.59
	นักเรียน/นักศึกษา	-.16071	.08931	0.07
	ค้าขาย	-.08233	.08223	0.32
	อื่นๆ	-.61321	.20621	0.00
เกษตรกร	ข้าราชการ	.07047	.08498	0.41
	ธุรกิจส่วนตัว/รับจ้าง	.02848	.08224	0.73
	นักเรียน/นักศึกษา	-.09024	.09342	0.34
	ค้าขาย	-.01186	.08667	0.89
	อื่นๆ	-.54274	.20802	0.01
ธุรกิจส่วนตัว/ รับจ้าง	ข้าราชการ	.04198	.07755	0.59
	เกษตรกร	-.02848	.08224	0.73
	นักเรียน/นักศึกษา	-.11872	.08671	0.17
	ค้าขาย	-.04035	.07940	0.61
	อื่นๆ	-.57122	.20510	0.01
นักเรียน/นักศึกษา	ข้าราชการ	.16071	.08931	0.07
	เกษตรกร	.09024	.09342	0.34
	ธุรกิจส่วนตัว/รับจ้าง	.11872	.08671	0.17
	ค้าขาย	.07838	.09092	0.39
	อื่นๆ	-.45250	.20983	0.03
ค้าขาย	ข้าราชการ	.08233	.08223	0.32
	เกษตรกร	.01186	.08667	0.89
	ธุรกิจส่วนตัว/รับจ้าง	.04035	.07940	0.61
	นักเรียน/นักศึกษา	-.07838	.09092	0.39
	อื่นๆ	-.53087	.20691	0.01

ตาราง 51 (ต่อ)

อื่นๆ	ข้าราชการ	.61321	.20621	0.00
	เกษตรกร	.54274	.20802	0.01
	ธุรกิจส่วนตัว/รับจ้าง	.57122	.20510	0.01
	นักเรียน/นักศึกษา	.45250	.20983	0.03
	ค้าขาย	.53087	.20691	0.01

จากตาราง 51 พบว่าอาชีพ ต่อระดับความคิดเห็นต่อด้านราชสภหวัตถุ 4 มีความแตกต่างกัน ดังนี้ อาชีพอื่นๆกับอาชีพข้าราชการ เกษตรกร ธุรกิจส่วนตัว/รับจ้างนักเรียน/นักศึกษาและค้าขาย

ตาราง 52 อธิบายความแปรปรวนของข้อมูลด้านறிโอคับปะ จำแนกตามอาชีพ

	df	Mean Square	F	Sig
ระหว่างกลุ่ม	5	.931	2.881	0.01
ภายในกลุ่ม	390	.323		
รวม	395			

ตาราง 52 พบว่า อาชีพที่แตกต่างกัน มีระดับความคิดเห็นต่อด้านறிโอคับปะแตกต่างกันที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05

ตาราง 53 เปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นต่อด้านறிโอดัปะประจำแ่งตามอาชีพ

		Mean Difference (I-J)	Std. Error	Sig.
ข้าราชการ	เกษตรกร	-.10987	.09211	0.23
	ธุรกิจส่วนตัว/รับจ้าง	.04226	.08406	0.62
	นักเรียน/นักศึกษา	-.15980	.09681	0.10
	ค้าขาย	-.14591	.08974	0.11
	อื่นๆ	-.60118	.22353	0.01
เกษตรกร	ข้าราชการ	.10987	.09211	0.23
	ธุรกิจส่วนตัว/รับจ้าง	.15213	.08915	0.09
	นักเรียน/นักศึกษา	-.04993	.10126	0.62
	ค้าขาย	-.03604	.09452	0.70
	อื่นๆ	-.49130	.22549	0.03
ธุรกิจส่วนตัว/ รับจ้าง	ข้าราชการ	-.04226	.08406	0.62
	เกษตรกร	-.15213	.08915	0.09
	นักเรียน/นักศึกษา	-.20206	.09400	0.03
	ค้าขาย	-.18817	.08669	0.00
	อื่นๆ	-.64343	.22232	0.00
นักเรียน/ นักศึกษา	ข้าราชการ	.15980	.09681	0.10
	เกษตรกร	.04993	.10126	0.62
	ธุรกิจส่วนตัว/รับจ้าง	.20206	.09400	0.03
	ค้าขาย	.01388	.09911	0.89
	อื่นๆ	-.44138	.22745	0.05
ค้าขาย	ข้าราชการ	.14591	.08974	0.11
	เกษตรกร	.03604	.09452	0.70
	ธุรกิจส่วนตัว/รับจ้าง	.18817	.08669	0.03
	นักเรียน/นักศึกษา	-.01388	.09911	0.89
	อื่นๆ	-.45526	.22453	0.04

ตาราง 53 (ต่อ)

อื่นๆ	ข้าราชการ	.60118	.22353	0.01
	เกษตรกร	.49130	.22549	0.03
	ธุรกิจส่วนตัว/รับจ้าง	.64343	.22232	0.00
	นักเรียน/นักศึกษา	.44138	.22745	0.05
	ค้าขาย	.45526	.22453	0.04

จากตาราง 53 พบว่า อาชีพต่อระดับความคิดเห็นต่อด้านทริโอดีปปะมีความแตกต่างกัน ดังนี้ อาชีพข้าราชการอื่นๆ อาชีพเกษตรกรกับอื่นๆ อาชีพธุรกิจส่วนตัว/รับจ้างกับนักเรียน/นักศึกษากับค้าขายกับอื่นๆ และอาชีพค้าขายกับอื่นๆ

ตาราง 54 อธิบายความแปรปรวนของข้อมูลด้าน NPM จำแนกตามอาชีพ

	df	Mean Square	F	Sig
ระหว่างกลุ่ม	5	.582	2.232	0.05
ภายในกลุ่ม	390	.261		
รวม	395			

ตาราง 54 พบว่า อาชีพที่แตกต่างกัน มีระดับความคิดเห็นต่อด้าน NPM แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ 0.05

ตาราง 55 เปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นต่อต้าน NPM จำแนกตามอาชีพ

(I) 5อาชีพ	(J) 5อาชีพ	Mean Difference (I-J)	Std. Error	Sig.
ข้าราชการ	เกษตรกร	-.11398	.08276	0.17
	ธุรกิจส่วนตัว/รับจ้าง	.02721	.07552	0.72
	นักเรียน/นักศึกษา	-.15953	.08698	0.07
	ค้าขาย	-.07112	.08008	0.38
	อื่นๆ	-.45042	.20082	0.03
เกษตรกร	ข้าราชการ	.11398	.08276	0.17
	ธุรกิจส่วนตัว/รับจ้าง	.14119	.08009	0.08
	นักเรียน/นักศึกษา	-.04555	.09098	0.62
	ค้าขาย	.04287	.08440	0.61
	อื่นๆ	-.33644	.20259	0.10
ธุรกิจส่วนตัว/ รับจ้าง	ข้าราชการ	-.02721	.07552	0.72
	เกษตรกร	-.14119	.08009	0.08
	นักเรียน/นักศึกษา	-.18675	.08445	0.03
	ค้าขาย	-.09833	.07732	0.20
	อื่นๆ	-.47763	.19974	0.02
นักเรียน/ นักศึกษา	ข้าราชการ	.15953	.08698	0.07
	เกษตรกร	.04555	.09098	0.62
	ธุรกิจส่วนตัว/รับจ้าง	.18675	.08445	0.03
	ค้าขาย	.08842	.08855	0.32
	อื่นๆ	-.29089	.20435	0.16
ค้าขาย	ข้าราชการ	.07112	.08008	0.38
	เกษตรกร	-.04287	.08440	0.61
	ธุรกิจส่วนตัว/รับจ้าง	.09833	.07732	0.20
	นักเรียน/นักศึกษา	-.08842	.08855	0.32
	อื่นๆ	-.37930	.20151	0.06

ตาราง 55 (ต่อ)

อื่นๆ	ข้าราชการ	.45042	.20082	0.03
	เกษตรกร	.33644	.20259	0.10
	ธุรกิจส่วนตัว/รับจ้าง	.47763	.19974	0.02
	นักเรียน/นักศึกษา	.29089	.20435	0.16
	ค้าขาย	.37930	.20151	0.06

จากตาราง 55 พบว่าอาชีพ ต่อระดับความคิดเห็นต่อด้าน NPM มีความแตกต่างกัน
ดังนี้ อาชีพข้าราชการอื่นๆ และอาชีพธุรกิจส่วนตัว/รับจ้างกับนักเรียน/นักศึกษากับอื่นๆ

ตาราง 56 อธิบายความแปรปรวนของข้อมูลด้านธรรมาธิปไตย จำแนกตามรายได้

	df	Mean Square	F	Sig
ระหว่างกลุ่ม	3	.259	.9070	0.44
ภายในกลุ่ม	392	.285		
รวม	395			

ตาราง 56 พบว่า รายได้ที่แตกต่างกัน มีระดับความคิดเห็นต่อด้านธรรมาธิปไตย ไม่
แตกต่างกันที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05

จากตาราง 57 อธิบายความแปรปรวนของข้อมูลด้านสังคหวัตถุ 4 จำแนกตามรายได้

	df	Mean Square	F	Sig
ระหว่างกลุ่ม	3	.263	.8890	0.45
ภายในกลุ่ม	392	.296		
รวม	395			

ตาราง 57 พบว่า รายได้ที่แตกต่างกัน มีระดับความคิดเห็นต่อด้านสังคหวัตถุ 4 ไม่
แตกต่างกันที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05

ตาราง 58 อธิบายความแปรปรวนของข้อมูลด้านพรหมวิหาร 4 จำแนกตามรายได้

	df	Mean Square	F	Sig
ระหว่างกลุ่ม	3	.985	4.141	0.01
ภายในกลุ่ม	392	.238		
รวม	395			

ตาราง 58 พบว่า รายได้ที่แตกต่างกัน มีระดับความคิดเห็นต่อด้านพรหมวิหาร 4 แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ 0.05

ตาราง 59 เปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นต่อด้านพรหมวิหาร 4 จำแนกตามรายได้

		Mean Difference (I-J)	Std. Error	Sig.
5,000-10,000	10,001-15,000	.13257	.07407	0.07
	15,001-20,000	.10381	.06550	0.11
	มากกว่า 20,000	.24339	.06953	0.00
10,001-15,000	5,000-10,000	-.13257	.07407	0.07
	15,001-20,000	-.02876	.07117	0.69
	มากกว่า 20,000	.11081	.07490	0.14
15,001-20,000	5,000-10,000	-.10381	.06550	0.11
	10,001-15,000	.02876	.07117	0.69
	มากกว่า 20,000	.13958	.06643	0.04
มากกว่า 20,000	5,000-10,000	-.24339	.06953	0.00
	10,001-15,000	-.11081	.07490	0.14
	15,001-20,000	-.13958	.06643	0.04

จากตาราง 59 พบว่ารายได้ ต่อระดับความคิดเห็นต่อด้านพรหมวิหาร 4 มีความแตกต่างกัน ดังนี้ รายได้ 5,000-10,000 กับมากกว่า 20,000 และรายได้ 15,001-20,000 กับรายได้มากกว่า 20,000

ตาราง 60 อธิบายความแปรปรวนของข้อมูลด้านราชสังคหวัตถุ 4 จำแนกตามรายได้

	df	Mean Square	F	Sig
ระหว่างกลุ่ม	3	.284	1.019	0.38
ภายในกลุ่ม	392	.279		
รวม	395			

ตาราง 60 พบว่า รายได้ที่แตกต่างกัน มีระดับความคิดเห็นต่อด้านราชสังคหวัตถุ 4 ไม่แตกต่างกันที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05

ตาราง 61 อธิบายความแปรปรวนของข้อมูลด้านหิริโอตัมปะ จำแนกตามรายได้

	df	Mean Square	F	Sig
ระหว่างกลุ่ม	3	3.01	9.714	0.00
ภายในกลุ่ม	392	.310		
รวม	395			

ตาราง 61 พบว่า รายได้ที่แตกต่างกัน มีระดับความคิดเห็นต่อด้านหิริโอตัมปะ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ 0.05

ตาราง 62 เปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นต่อด้านทริโอטיפะ
จำแนกตามรายได้

		Mean Difference (I-J)	Std. Error	Sig.
5,000-10,000	10,001-15,000	.24605	.08458	0.00
	15,001-20,000	.25950	.07507	0.00
	มากกว่า 20,000	.42292	.07939	0.00
10,001-15,000	5,000-10,000	-.24605	.08458	0.00
	15,001-20,000	.01345	.08152	0.87
	มากกว่า 20,000	.17686	.08552	0.04
15,001-20,000	5,000-10,000	-.25950	.07507	0.00
	10,001-15,000	-.01345	.08152	0.87
	มากกว่า 20,000	.16341	.07613	0.03
มากกว่า 20,000	5,000-10,000	-.42292	.07939	0.00
	10,001-15,000	-.17686	.08552	0.04
	15,001-20,000	-.16341	.07613	0.03

จากตาราง 62 พบว่า รายได้ ต่อระดับความคิดเห็นต่อด้านทริโอטיפะ มีความแตกต่างกัน ดังนี้ รายได้ 5,000-10,000 กับ 10,001-15,000 กับ 15,001-20,000 กับ มากกว่า 20,000 รายได้ 10,001-15,000 กับ รายได้มากกว่า 20,000 และรายได้ 15,001-20,000 กับ รายได้มากกว่า 20,000

ตาราง 63 อธิบายความแปรปรวนของข้อมูลด้าน NPM จำแนกตามรายได้

	df	Mean Square	F	Sig
ระหว่างกลุ่ม	3	1.317	5.127	0.00
ภายในกลุ่ม	392	.257		
รวม	395			

ตาราง 63 พบว่า รายได้ที่แตกต่างกัน มีระดับความคิดเห็นต่อด้าน NPM แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ 0.05

ตาราง 64 เปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นต่อด้าน NPM จำแนกตามรายได้

		Mean Difference (I-J)	Std. Error	Sig.
5,000-10,000	10,001-15,000	.16923	.07696	0.03
	15,001-20,000	.16587	.06805	0.02
	มากกว่า 20,000	.27992	.07224	0.00
10001-15000	5,000-10,000	-.16923	.07696	0.03
	15,001-20,000	-.00336	.07394	0.94
	มากกว่า 20,000	.11069	.07781	0.16
15,001-20,000	5,000-10,000	-.16587	.06805	0.02
	10,001-15,000	.00336	.07394	0.96
	มากกว่า 20,000	.11405	.06902	0.10
มากกว่า 20000	5,000-10,000	-.27992	.07224	0.00
	10,001-15,000	-.11069	.07781	0.16
	15,001-20,000	-.11405	.06902	0.10

จากตาราง 64 พบว่ารายได้ ต่ระดับความคิดเห็นต่อด้าน NPM มีความแตกต่างกัน
ดังนี้ รายได้ 5,000-10,000 กับ 10,001-15,000 กับ 15,001-20,000 กับมากกว่า 20,000

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาเรื่อง ความต้องการของประชาชนต่อผู้นำในอุดมคติตามหลักคุณธรรมจริยธรรมทางการปกครอง กรณีศึกษานายกองค้การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก ผู้วิจัยได้สรุปผลการศึกษาวิจัยตามกระบวนการและขั้นตอนดังต่อไปนี้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความต้องการของประชาชนต่อผู้นำในอุดมคติตามหลักคุณธรรมจริยธรรมทางการปกครอง
2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อความเป็นผู้นำตามหลักคุณธรรมจริยธรรมทางการปกครอง
3. เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาผู้นำในอุดมคติตามหลักคุณธรรมจริยธรรมทางการปกครอง

สมมติฐานการวิจัย

1. ประชาชนที่มีเพศต่างกัน มีความต้องการต่อผู้นำในอุดมคติตามหลักคุณธรรมจริยธรรมทางการปกครองต่างกัน
2. ประชาชนที่มีอายุต่างกัน มีความต้องการต่อผู้นำในอุดมคติตามหลักคุณธรรมจริยธรรมทางการปกครองต่างกัน
3. ประชาชนที่มีสถานภาพการสมรสต่างกัน มีความต้องการต่อผู้นำในอุดมคติตามหลักคุณธรรมจริยธรรมทางการปกครองต่างกัน
4. ประชาชนที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีความต้องการต่อผู้นำในอุดมคติตามหลักคุณธรรมจริยธรรมทางการปกครองต่างกัน
5. ประชาชนที่มีอาชีพต่างกัน มีความต้องการต่อผู้นำในอุดมคติตามหลักคุณธรรมจริยธรรมทางการปกครองต่างกัน
6. ประชาชนที่มีรายได้ต่างกัน มีความต้องการต่อผู้นำในอุดมคติตามหลักคุณธรรมจริยธรรมทางการปกครองต่างกัน

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่

ประชาชนในเขตพื้นที่รับผิดชอบขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก จำนวนทั้งหมด 19,449 คน

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่

ประชาชนในเขตพื้นที่รับผิดชอบขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก จำนวนทั้งหมด 392 คน

ขอบเขตของการวิจัย

1. ขอบเขตด้านพื้นที่ ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยเน้นศึกษาเฉพาะในเขตพื้นที่ความรับผิดชอบขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก
2. ขอบเขตด้านประชากร ได้แก่ ประชาชนในเขตพื้นที่รับผิดชอบขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก
3. ขอบเขตด้านเนื้อหา ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยเน้นศึกษาความต้องการของประชาชนต่อผู้นำในอุดมคติตามหลักคุณธรรมจริยธรรมทางการปกครอง รวมทั้งศึกษาปัจจัยต่างๆ ที่มีผลต่อความเป็นผู้นำตามหลักคุณธรรมจริยธรรมทางการปกครอง

สรุปผลของการวิจัย

1. ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า ส่วนใหญ่เป็นเพศชายมากกว่าเพศหญิง โดยผู้สูงอายุเพศชายมีจำนวน 267 คน คิดเป็นร้อยละ 67.4 เพศหญิง มีจำนวน 129 คน คิดเป็นร้อยละ 32.6 ส่วนใหญ่ มีอายุระหว่าง 31-40 ปี จำนวน 148 คน คิดเป็นร้อยละ 37.4 รองลงมา อายุระหว่าง 21-30 ปี จำนวน 81 คน คิดเป็นร้อยละ 20.5 อายุระหว่าง 41-50 ปี จำนวน 67 คน คิดเป็นร้อยละ 16.9 อายุระหว่าง 15-20 ปี จำนวน 55 คน คิดเป็นร้อยละ 13.9 อายุระหว่าง 51-60 ปี จำนวน 21 คน คิดเป็นร้อยละ 5.3 อายุต่ำกว่า 15 ปีและอายุ 61 ปีขึ้นไป จำนวน 12 คน คิดเป็นร้อยละ 3.0 ส่วนใหญ่มีสถานภาพโสดจำนวน 177 คน คิดเป็นร้อยละ 44.7 รองลงมามีสถานภาพโสดจำนวน 164 คน คิดเป็นร้อยละ 41.4 สถานภาพหม้าย/หย่าร้าง จำนวน 38 คน คิดเป็นร้อยละ 9.6และแยกกันอยู่จำนวน 17 คน คิดเป็นร้อยละ 4.3 ส่วนใหญ่ มีระดับการศึกษาปริญญาตรี จำนวน 107 คน คิดเป็นร้อยละ 27.0 รองลงมา คือ ระดับการศึกษาระดับมัธยมศึกษา จำนวน 94 คน คิดเป็นร้อยละ 23.7 ประถมศึกษา จำนวน 66 คน คิดเป็นร้อยละ 16.7 ปวช. จำนวน 61 คน คิดเป็นร้อยละ 15.4 ระดับอนุปริญญา/ปวส. จำนวน 59 คน คิดเป็นร้อยละ 14.9และการศึกษาระดับสูงกว่าปริญญาตรี จำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 2.3 ส่วนใหญ่ มีอาชีพธุรกิจส่วนตัว/รับจ้าง จำนวน 99 คน คิดเป็นร้อยละ 25.0 รองลงมาข้าราชการ

จำนวน 85 คน คิดเป็นร้อยละ 2.5 ค้าขาย จำนวน 78 คน คิดเป็นร้อยละ 19.7 เกษตรกร จำนวน 69 คน คิดเป็นร้อยละ 17.4 นักเรียน/นักศึกษา จำนวน 58 คน คิดเป็นร้อยละ 14.6 และ อื่นๆ จำนวน 7 คน คิดเป็นร้อยละ 1.8 ตามลำดับ ส่วนใหญ่มีระดับรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 15,001 - 20,000 บาท จำนวน 123 คน คิดเป็นร้อยละ 31.1 รองลงมา 5,000 - 10,000 บาท จำนวน 101 คน คิดเป็นร้อยละ 25.5 มากกว่า 20,000 บาท จำนวน 96 คน คิดเป็นร้อยละ 24.2 และ รายได้ 1,0001 - 15,000 บาท จำนวน 76 คน คิดเป็นร้อยละ 19.2

2. ความคิดเห็นเกี่ยวกับความต้องการของประชาชนต่อผู้นำในอุดมคติตามหลักคุณธรรมจริยธรรมทางการปกครอง กรณีศึกษานายกองค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก ทั้งหมด 6 ด้าน ในภาพรวมทุกด้าน พบว่า อยู่ในระดับมาก สำหรับผลการพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านทริโอคัปปะมีค่าเฉลี่ย ($\bar{x} = 4.27$, S.D. = 0.80) รองลงมาคือ ด้าน NPM มีค่าเฉลี่ย ($\bar{x} = 4.19$, S.D. = 0.80) ด้านพรหมวิหาร 4 มีค่าเฉลี่ย ($\bar{x} = 4.18$, S.D. = 0.78) ด้านราชสังคหวัดดู 4 มีค่าเฉลี่ย ($\bar{x} = 4.16$, S.D. = 0.78) สังคหวัดดู 4 มีค่าเฉลี่ย ($\bar{x} = 4.08$, S.D. = 0.82) และสำหรับความต้องการของประชาชนต่อผู้นำในอุดมคติตามหลักคุณธรรมจริยธรรมทางการปกครองที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ ด้านธรรมาธิปไตย มีค่าเฉลี่ย ($\bar{x} = 3.92$, S.D. = 0.8) สามารถแยกเป็นรายด้าน ได้ดังนี้

- ด้านธรรมาธิปไตย พบว่า ภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย ($\bar{x} = 3.92$, S.D. = 0.8) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ประชาชนมีความต้องการต่อผู้นำในอุดมคติตามหลักคุณธรรมจริยธรรมทางการปกครองระดับมาก ในด้านส่งเสริมและสนับสนุนให้ประชาชนได้ใช้สิทธิเลือกตั้งโดยสุจริตและเที่ยงธรรม มีค่าเฉลี่ย ($\bar{x} = 4.17$, S.D. = 0.88) รองลงมาตามลำดับ คือ การเป็นผู้นำที่มีความสามารถในการครองใจประชาชน มีค่าเฉลี่ย ($\bar{x} = 4.05$, S.D. = 0.83) และผู้นำสนับสนุนให้บุคลากรแสดงความรู้ ความสามารถในการปฏิบัติงานอย่างสร้างสรรค์ เพื่อความสำเร็จขององค์การ มีค่าเฉลี่ย ($\bar{x} = 4.00$, S.D. = 0.83) ผู้นำเคารพในสิทธิและเสรีภาพในการแสดงออกของผู้ร่วมงานไม่หลงอำนาจ ไม่ใช้อำนาจข่มขู่ผู้ร่วมงาน มีค่าเฉลี่ย ($\bar{x} = 3.97$, S.D. = 0.62) ผู้นำมีการบริหารงานโดยปฏิบัติหน้าที่ตามระเบียบอย่างเสมอภาค โดยไม่มีการเลือกปฏิบัติ มีค่าเฉลี่ย ($\bar{x} = 3.88$, S.D. = 0.80) มีความเอาใจใส่กับทุกประเด็นของปัญหา เสียสละเวลา เป็นธรรม โปร่งใส มีค่าเฉลี่ย ($\bar{x} = 3.86$, S.D. = 0.85) ผู้นำบริหารงานโดยมีภาวะผู้นำสูงรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่นที่แตกต่างและยอมรับได้อย่างมีเหตุผล มีค่าเฉลี่ย ($\bar{x} = 3.81$, S.D. = 0.84) และความต้องการของประชาชนต่อผู้นำในอุดมคติตามหลักคุณธรรมจริยธรรมทางการปกครองด้านธรรมาธิปไตยที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ การไม่เลือกปฏิบัติ บริหารงานอย่างเท่าเทียมกัน โดยปราศจากอคติและทำตนเป็นแบบอย่างที่ดี มีค่าเฉลี่ย ($\bar{x} = 3.65$, S.D. = 0.85) ตามลำดับ

- ด้านสังคหวัตถุ 4 พบว่า ภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย ($\bar{x} = 4.08$, S.D. = 0.82) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ประชาชนมีความต้องการต่อผู้นำในอุดมคติตามหลักคุณธรรมจริยธรรมทางการปกครองระดับมาก ในด้านผู้นำมีการประพฤติดนตามคำพูดที่ได้ประกาศไว้อย่างสม่ำเสมอ มีค่าเฉลี่ย ($\bar{x} = 4.27$, S.D. = 0.83) รองลงมาตามลำดับ คือ ผู้นำยิ้มแย้มแจ่มใส สุภาพเรียบร้อยและให้ความสะดวกต่อประชาชนที่มาติดต่อในหน่วยงาน มีค่าเฉลี่ย ($\bar{x} = 4.17$, S.D. = 0.78) และผู้นำให้บริการประชาชนด้วยความเสมอภาคและไม่หวังผลตอบแทนเป็นสินจ้างหรือรางวัล มีค่าเฉลี่ย ($\bar{x} = 4.15$, S.D. = 0.83) ปฏิบัติต่อบุคคลทั่วไปด้วยความจริงใจเป็นมิตร สุภาพอ่อนโยน มีค่าเฉลี่ย ($\bar{x} = 4.14$, S.D. = 0.86) เอาใจใส่ในการทำงาน ไม่ทอดทิ้งงานทั้งในเวลาและนอกเวลาทำงาน มีค่าเฉลี่ย ($\bar{x} = 4.12$, S.D. = 0.84) ละเว้นการปฏิบัติที่จะนำมาซึ่งความเสียหาย เกียรติยศชื่อเสียง มีค่าเฉลี่ย ($\bar{x} = 4.11$, S.D. = 0.85) เป็นตัวอย่างที่ดีให้กับประชาชนและเพื่อนร่วมงาน ในการตรงต่อเวลาในการปฏิบัติงาน มีค่าเฉลี่ย ($\bar{x} = 4.11$, S.D. = 0.79) ขยันหมั่นเพียรและปฏิบัติที่ของตนเองจนสำเร็จลุล่วงไปด้วยดี ทั้งในเวลาทำงานและนอกเวลาทำงาน มีค่าเฉลี่ย ($\bar{x} = 4.09$, S.D. = 0.76) ให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมและรับรู้การดำเนินงานขององค์กร มีค่าเฉลี่ย ($\bar{x} = 4.05$, S.D. = 0.88) มีจิตใจและมีความตั้งใจจริงต่อการให้บริการประชาชน มีค่าเฉลี่ย ($\bar{x} = 3.93$, S.D. = 0.81) ด้านสังคหวัตถุ 4 ที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ เสียสละให้กับเวลาทำงานเพื่อประโยชน์ของประชาชน ทั้งในเวลาและนอกเวลาทำงาน มีค่าเฉลี่ย ($\bar{x} = 3.75$, S.D. = 0.79)

- ด้านพรหมวิหาร 4 พบว่า ภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย ($\bar{x} = 4.18$, S.D. = 0.78) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ประชาชนมีความต้องการต่อผู้นำในอุดมคติตามหลักคุณธรรมจริยธรรมทางการปกครองระดับมาก ในด้านผู้นำประพฤติดนด้วยความซื่อสัตย์สุจริตและจริงจังต่อ การทำงานและผู้ร่วมงานทุกคน มีค่าเฉลี่ย ($\bar{x} = 4.36$, S.D. = 0.71) รองลงมาตามลำดับ คือ ผู้นำไม่ใช้ตำแหน่งอำนาจหน้าที่ของตน แสวงหาผลประโยชน์ใดๆ โดยไม่ชอบธรรม มีค่าเฉลี่ย ($\bar{x} = 4.30$, S.D. = 0.76) และผู้นำเป็นนักคิด มองการณ์ไกลและมีวิสัยทัศน์ที่ดี มีค่าเฉลี่ย ($\bar{x} = 4.21$, S.D. = 0.84) ประพฤติดนเป็นแบบอย่างที่ดีเหมาะสมกับตำแหน่งหน้าที่ มีค่าเฉลี่ย ($\bar{x} = 4.19$, S.D. = 0.83) ปฏิบัติหน้าที่ด้วยความเที่ยงธรรม โดยไม่ลำเอียงเข้ากับฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง มีค่าเฉลี่ย ($\bar{x} = 4.17$, S.D. = 0.74) มีความเป็นมิตรต่อประชาชนและเพื่อนร่วมงาน มีค่าเฉลี่ย ($\bar{x} = 4.17$, S.D. = 0.73) วางมาตรฐานการทำงานที่ชัดเจน มีค่าเฉลี่ย ($\bar{x} = 4.12$, S.D. = 0.76) ด้านพรหมวิหาร 4 ที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ มีความสนใจและประสานความร่วมมือกับประชาชนในการแก้ปัญหาและพัฒนาชุมชน มีค่าเฉลี่ย ($\bar{x} = 3.95$, S.D. = 0.83)

- ด้านราชสังคหวัตถุ 4 พบว่า ภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย ($\bar{x} = 4.16$, S.D. = 0.78) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ประชาชนมีความต้องการต่อผู้นำในอุดมคติตามหลักคุณธรรมจริยธรรมทางการปกครองระดับมาก ในด้านผู้นำเป็นผู้ที่มีความเอาใจใส่และมีน้ำใจต่อประชาชนและเพื่อนร่วมงาน มีค่าเฉลี่ย ($\bar{x} = 4.32$, S.D. = 0.80) รองลงมาตามลำดับ คือ ผู้นำเป็นผู้ที่นำเคารพนับถือ นำไว้วางใจของประชาชนในชุมชน มีค่าเฉลี่ย ($\bar{x} = 4.28$, S.D. = 0.71) และผู้นำเป็นผู้ที่ดูแลให้ประชาชนทุกคนอยู่ดีมีสุขอย่างเท่าเทียมกัน มีค่าเฉลี่ย ($\bar{x} = 4.22$, S.D. = 0.81) การให้ความสำคัญด้านการส่งเสริมการประกอบอาชีพการเกษตร มีค่าเฉลี่ย ($\bar{x} = 4.15$, S.D. = 0.76) ผู้นำเป็นผู้ที่มีความอ่อนน้อมถ่อมตน รู้จักพูด รู้จักปราศรัยด้วยความไพเราะ สุภาพ มีค่าเฉลี่ย ($\bar{x} = 4.09$, S.D. = 0.72) ผู้นำเป็นผู้ที่สนับสนุน ส่งเสริมอาชีพให้กับประชาชนในพื้นที่อย่างสม่ำเสมอและเท่าเทียมกัน มีค่าเฉลี่ย ($\bar{x} = 4.08$, S.D. = 0.84) ด้านราชสังคหวัตถุ 4 ที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ ผู้นำเป็นผู้ที่ยึดหลักเหตุและผลในการแก้ไขปัญหา มีค่าเฉลี่ย ($\bar{x} = 3.95$, S.D. = 0.85)

- ด้านหิริโอตตัปปะ พบว่า ภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย ($\bar{x} = 4.27$, S.D. = 0.80) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ประชาชนมีความต้องการต่อผู้นำในอุดมคติตามหลักคุณธรรมจริยธรรมทางการปกครองระดับมาก ในด้านผู้นำจะต้องยึดหลักประโยชน์ส่วนรวมที่เหนือกว่าประโยชน์ส่วนตน มีค่าเฉลี่ย ($\bar{x} = 4.54$, S.D. = 0.72) รองลงมาตามลำดับ คือ ผู้นำจะต้องยึดหลักของความถูกต้อง โปร่งใส เป็นธรรม มีค่าเฉลี่ย ($\bar{x} = 4.38$, S.D. = 0.71) และผู้นำจะต้องเป็นผู้ที่ประพฤติปฏิบัติคนดี มีค่าเฉลี่ย ($\bar{x} = 4.34$, S.D. = 0.82) มีความอ่อนน้อมถ่อมตน ซื่อสัตย์ สุจริต จริ่งใจ มีค่าเฉลี่ย ($\bar{x} = 4.32$, S.D. = 0.87) มีการนำคุณธรรมจริยธรรมคุณงามความดีเข้ามาสู่การปฏิบัติ มีค่าเฉลี่ย ($\bar{x} = 4.31$, S.D. = 0.81) ผู้นำจะต้องยึดหลักของการกระทำความดี ละเว้นความชั่ว มีค่าเฉลี่ย ($\bar{x} = 4.25$, S.D. = 0.79) เป็นผู้นำที่มีความสามารถในการครองใจประชาชน มีค่าเฉลี่ย ($\bar{x} = 4.24$, S.D. = 0.83.) การเป็นผู้นำที่สร้างความไว้นือเชื่อใจ นำเคารพนับถือ มีค่าเฉลี่ย ($\bar{x} = 4.24$, S.D. = 0.76) เป็นผู้ที่มีจิตวิญญูณแห่งความเสียสละ มีความกล้าหาญ ทำสิ่งที่ถูกต้องและเป็นแบบอย่างให้ประชาชน มีค่าเฉลี่ย ($\bar{x} = 4.14$, S.D. = 0.88) ด้านหิริโอตตัปปะ 4 ที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ ผู้นำจะต้องเป็นผู้ที่กล้าคิดกล้าทำ กล้าคัดสินใจและกล้ารับผิดชอบ มีค่าเฉลี่ย ($\bar{x} = 3.93$, S.D. = 0.87)

- ด้านNPM พบว่า ภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย ($\bar{x} = 4.19$, S.D. = 0.80) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ประชาชนมีความต้องการต่อผู้นำในอุดมคติตามหลักคุณธรรม จริยธรรมทางการปกครองระดับมาก ในด้านผู้นำเป็นผู้ที่มีหัวใจรับใช้ประชาชนอย่างแท้จริง รู้ทันความคิด ความเคลื่อนไหวของความต้องการของประชาชน มีค่าเฉลี่ย ($\bar{x} = 4.36$, S.D. = 0.77) รองลงมาตามลำดับ คือ ผู้นำเป็นผู้ที่มีส่วนเกื้อกูลต่อการสร้างหลักการและพื้นฐานร่วมเกี่ยวกับผลประโยชน์สาธารณะเล็งเห็นถึงประโยชน์ของส่วนรวม แล้วสามารถเข้าถึงทรัพยากรได้อย่างเป็นมืออาชีพ มีค่าเฉลี่ย ($\bar{x} = 4.33$, S.D. = 0.69)และการสร้างแนวการตัดสินใจที่หลากหลายเพื่อนำไปสู่การตัดสินใจที่ดี มีค่าเฉลี่ย ($\bar{x} = 4.26$, S.D. = 0.85) ผู้นำเป็นผู้ที่มีความรู้ ทักษะและความสามารถในการประสานประโยชน์จากทุกภาคส่วน ให้บรรลุผลที่ตั้งไว้ร่วมกัน มีค่าเฉลี่ย ($\bar{x} = 4.23$, S.D. = 0.78) ผู้นำเป็นผู้ที่มีวิสัยทัศน์กว้างไกลเน้นหลักในการบริหารแบบมุ่งผลสัมฤทธิ์ มีการมองภาพอนาคตขององค์กรได้อย่างชัดเจน มีค่าเฉลี่ย ($\bar{x} = 4.20$, S.D. = 0.75) ผู้นำบริหารงานอยู่บนพื้นฐานของหลัก 3E กล่าวคือ ประหยัด ประสิทธิภาพ ประสิทธิผล มีค่าเฉลี่ย ($\bar{x} = 4.17$, S.D. = 0.81) ผู้นำมีการแก้ปัญหาเฉพาะหน้าได้อย่างมีประสิทธิภาพ พร้อมทั้งมีการปรับตัวและตั้งรับได้อย่างเป็นมืออาชีพ มีค่าเฉลี่ย ($\bar{x} = 4.16$, S.D. = 0.90) ผู้นำมีการกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ ค่านิยม วัฒนธรรมองค์กรและเป้าประสงค์ที่สอดคล้องกับแผนกลยุทธ์ขององค์กร มีค่าเฉลี่ย ($\bar{x} = 4.16$, S.D. = 0.77) ผู้นำมีความมุ่งมั่นให้ความสำคัญกับโอกาสมากกว่าปัญหา สร้างอุปสรรคให้เป็นโอกาส มีค่าเฉลี่ย ($\bar{x} = 4.12$, S.D. = 0.81) ผู้นำเป็นผู้ที่เห็นคุณค่าถึงความหลากหลาย เคารพสิทธิและเสรีภาพในความเท่าเทียม มีค่าเฉลี่ย ($\bar{x} = 3.93$, S.D. = 0.89)

3. ปัจจัยที่ส่งผลต่อความต้องการของประชาชนต่อผู้นำในอุดมคติตามหลักคุณธรรม จริยธรรมทางการปกครอง กรณีศึกษานายกองการบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก ผลการวิจัย พบว่า

3.1 เพศที่แตกต่างกันของประชาชนมีความต้องการต่อผู้นำในอุดมคติตามหลักคุณธรรม จริยธรรมทางการปกครอง ในภาพรวมทั้ง 6 ด้าน ได้แก่ ด้านธรรมาธิปไตย ด้านสังคหวัตถุ 4 ด้านพรหมวิหาร 4 ด้านราชสังคหวัตถุ 4 ด้านทริโอบุตัปปะและด้าน NPM พบว่า

- เพศหญิงและเพศชาย มีความต้องการต่อผู้นำในอุดมคติตามหลักคุณธรรม จริยธรรมทางการปกครองในทุกๆ ด้าน มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

3.2 อายุที่แตกต่างกันของประชาชนมีความต้องการต่อผู้นำในอุดมคติตามหลักคุณธรรมจริยธรรมทางการปกครอง กรณีศึกษานายกองค้การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก ในภาพรวมทั้ง 6 ด้าน ได้แก่ ด้านธรรมาธิปไตย ด้านสังคหวัดฤ 4 ด้านพรหมวิหาร 4 ด้านราชสังคหวัดฤ 4 ด้านหิริโอตตัปปะและด้าน NPM พบว่า

- อายุต่ำกว่า 15 ปีกับอายุ 15 – 20 ปีและอายุระหว่าง 15 – 20 ปีกับอายุต่ำกว่า 15 ปีกับ 21 - 30 ปีกับ 31 - 40 ปีและกับ 41 – 50 ปี มีระดับความต้องการผู้นำในอุดมคติตามหลักคุณธรรมจริยธรรมทางการปกครองมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ต่อด้านสังคหวัดฤ 4 ส่วนกลุ่มอื่นๆ ไม่แตกต่าง

- อายุต่ำกว่า 15 ปีกับอายุ 15 – 20 ปีและอายุระหว่าง 15 – 20 ปีกับอายุต่ำกว่า 15 ปีกับ 21 - 30 ปีกับ 31 - 40 ปีและกับ 41 – 50 ปี มีระดับความต้องการผู้นำในอุดมคติตามหลักคุณธรรมจริยธรรมทางการปกครอง มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ต่อด้านพรหมวิหาร 4 ส่วนกลุ่มอื่นๆ ไม่แตกต่าง

- อายุต่ำกว่า 15 ปีกับอายุ 15 – 20 ปีและอายุระหว่าง 15 – 20 ปีกับอายุต่ำกว่า 15 ปีกับ 21 - 30 ปีกับ 31 - 40 ปีและกับ 41 – 50 ปี มีระดับความต้องการผู้นำในอุดมคติตามหลักคุณธรรมจริยธรรมทางการปกครอง มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ต่อด้านราชสังคหวัดฤ 4 ส่วนกลุ่มอื่นๆ ไม่แตกต่าง

- อายุต่ำกว่า 15 ปีกับอายุ 15 – 20 ปีและอายุระหว่าง 15 – 20 ปีกับอายุต่ำกว่า 15 ปีกับ 21 - 30 ปีกับ 31 - 40 ปีและกับ 41 – 50 ปี มีระดับความต้องการผู้นำในอุดมคติตามหลักคุณธรรมจริยธรรมทางการปกครอง มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ต่อด้านหิริโอตตัปปะ ส่วนกลุ่มอื่นๆ ไม่แตกต่าง

- อายุต่ำกว่า 15 ปีกับอายุ 15 – 20 ปีและอายุระหว่าง 15 – 20 ปีกับอายุต่ำกว่า 15 ปีกับ 21 - 30 ปีกับ 31 - 40 ปีและกับ 41 – 50 ปี มีระดับความต้องการผู้นำในอุดมคติตามหลักคุณธรรมจริยธรรมทางการปกครอง มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ต่อด้าน NPM ส่วนกลุ่มอื่นๆ ไม่แตกต่าง

3.3 สถานภาพสมรสที่แตกต่างกัน มีความต้องการต่อผู้นำในอุดมคติตามหลักคุณธรรมจริยธรรมทางการปกครอง กรณีศึกษานายกองค้การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก ในภาพรวมทั้ง 6 ด้าน ได้แก่ ด้านธรรมาธิปไตย ด้านสังคหวัดฤ 4 ด้านพรหมวิหาร 4 ด้านราชสังคหวัดฤ 4 ด้านหิริโอตตัปปะ และด้านNPM พบว่า

- สถานภาพโสดกับหม้าย/หย่าร้างและแยกกันอยู่ สมรสกับหม้าย/หย่าร้างและแยกกันอยู่กับหม้าย/หย่าร้าง มีระดับความต้องการผู้นำในอุดมคติตามหลักคุณธรรมจริยธรรมทางการปกครอง มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ต่อด้านธรรมาธิปไตย ส่วนกลุ่มอื่นๆ ไม่แตกต่าง

- สถานภาพโสดกับสมรสกับหม้าย/หย่าร้างและสมรสกับหม้าย/หย่าร้าง มีระดับความต้องการผู้นำในอุดมคติตามหลักคุณธรรมจริยธรรมทางการปกครอง มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ต่อด้านสังคหวัดตุ 4 ส่วนกลุ่มอื่นๆ ไม่แตกต่าง

- สถานภาพโสดกับสมรสและหม้าย/หย่าร้างและสมรสกับหม้าย/หย่าร้างและแยกกันอยู่ มีระดับความต้องการผู้นำในอุดมคติตามหลักคุณธรรมจริยธรรมทางการปกครอง มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ต่อด้านพรหมวิหาร 4 ส่วนกลุ่มอื่นๆ ไม่แตกต่าง

- สถานภาพโสดกับสมรสกับหม้าย/หย่าร้างและแยกกันอยู่ สถานภาพสมรสกับหม้าย / หย่าร้างและสถานภาพหม้าย/หย่าร้างกับแยกกันอยู่ มีระดับความต้องการผู้นำในอุดมคติตามหลักคุณธรรมจริยธรรมทางการปกครอง มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ต่อด้านราชสังคหวัดตุ 4 ส่วนกลุ่มอื่นๆ ไม่แตกต่าง

- สถานภาพโสดกับหม้าย/หย่าร้างกับแยกกันอยู่และสมรสกับหม้าย/หย่าร้างกับแยกกันอยู่ มีระดับความต้องการผู้นำในอุดมคติตามหลักคุณธรรมจริยธรรมทางการปกครอง มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ต่อด้านทริโอดัปะสะ ส่วนกลุ่มอื่นๆ ไม่แตกต่าง

- สถานภาพโสดกับสมรสกับหม้าย/หย่าร้างและสมรสกับหม้าย/หย่าร้างกับแยกกันอยู่ มีระดับความต้องการผู้นำในอุดมคติตามหลักคุณธรรมจริยธรรมทางการปกครอง มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ต่อด้าน NPM ส่วนกลุ่มอื่นๆ ไม่แตกต่าง

3.4 ระดับการศึกษาที่แตกต่างกัน มีความต้องการต่อผู้นำในอุดมคติตามหลักคุณธรรมจริยธรรมทางการปกครอง กรณีศึกษานายกองค้การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก ในภาพรวมทั้ง 6 ด้าน ได้แก่ ด้านธรรมาธิปไตย ด้านสังคหวัดตุ 4 ด้านพรหมวิหาร 4 ด้านราชสังคหวัดตุ 4 ด้านทริโอดัปะสะและด้าน NPM พบว่า

- ประถมศึกษากับปริญญาตรี ปวช.กับสูงกว่าปริญญาตรี อนุปริญญา/ปวส.กับสูงกว่าปริญญาตรีและปริญญาตรีกับสูงกว่าปริญญาตรี มีระดับความต้องการผู้นำในอุดมคติตามหลักคุณธรรมจริยธรรมทางการปกครอง มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ต่อด้านพรหมวิหาร 4 ส่วนกลุ่มอื่นๆ ไม่แตกต่าง

3.5 อาชีพที่แตกต่างกัน มีความต้องการต่อผู้นำในอุดมคติตามหลักคุณธรรมจริยธรรมทางการปกครอง กรณีศึกษานายกองค้การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก ในภาพรวมทั้ง 6 ด้าน ได้แก่ ด้านธรรมาธิปไตย ด้านสังคหวัดตุ 4 ด้านพรหมวิหาร 4 ด้านราชสังคหวัดตุ 4 ด้านทริโอดัปะสะและด้าน NPM พบว่า

- ข้าราชการกับนักเรียน/นักศึกษาด้วยกันๆ เกษตรกรกับอื่นๆ ธุรกิจส่วนตัว/รับจ้างกับนักเรียน/นักศึกษาด้วยกันๆ นักเรียน/นักศึกษาด้วยกันๆ คำขายกับอื่นๆ มีระดับความต้องการผู้นำในอุดมคติตามหลักคุณธรรมจริยธรรมทางการปกครอง มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ต่อด้านสังคหวัดดู 4 ส่วนกลุ่มอื่นๆ ไม่แตกต่าง

- อาชีพข้าราชการกับนักเรียน/นักศึกษาด้วยกันๆ เกษตรกรกับอื่นๆ ธุรกิจส่วนตัว/รับจ้างกับนักเรียน/นักศึกษาด้วยกันๆ และคำขายกับอื่นๆ มีระดับความต้องการผู้นำในอุดมคติตามหลักคุณธรรมจริยธรรมทางการปกครอง มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ต่อด้านพรหมวิหาร 4 ส่วนกลุ่มอื่นๆ ไม่แตกต่าง

- อาชีพอื่นๆ กับอาชีพข้าราชการ เกษตรกร ธุรกิจส่วนตัว/รับจ้าง นักเรียน/นักศึกษาและคำขาย มีระดับความต้องการผู้นำในอุดมคติตามหลักคุณธรรมจริยธรรมทางการปกครอง มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ต่อด้านราชสังคหวัดดู 4 ส่วนกลุ่มอื่นๆ ไม่แตกต่าง

- อาชีพข้าราชการอื่นๆ อาชีพเกษตรกรกับอื่นๆ อาชีพธุรกิจส่วนตัว/รับจ้างกับนักเรียน/นักศึกษากับคำขายกับอื่นๆ และอาชีพคำขายกับอื่นๆ มีระดับความต้องการผู้นำในอุดมคติตามหลักคุณธรรมจริยธรรมทางการปกครอง มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ต่อด้านทริโอดัปปะ ส่วนกลุ่มอื่นๆ ไม่แตกต่าง

- อาชีพข้าราชการอื่นๆ และอาชีพธุรกิจส่วนตัว/รับจ้างกับนักเรียน/นักศึกษาด้วยกันๆ มีระดับความต้องการผู้นำในอุดมคติตามหลักคุณธรรมจริยธรรมทางการปกครอง มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ต่อด้าน NPM ส่วนกลุ่มอื่นๆ ไม่แตกต่าง

3.6 รายได้ที่แตกต่างกัน มีความต้องการต่อผู้นำในอุดมคติตามหลักคุณธรรมจริยธรรมทางการปกครอง กรณีศึกษานายกองค้การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ อำเภอเมืองจังหวัดพิษณุโลก ในภาพรวมทั้ง 6 ด้าน ได้แก่ ด้านธรรมาธิปไตย ด้านสังคหวัดดู 4 ด้านพรหมวิหาร 4 ด้านราชสังคหวัดดู 4 ด้านทริโอดัปปะและด้าน NPM พบว่า

- รายได้ 5,000-10,000กับมากกว่า 20,000และรายได้ 15,001-20,000กับรายได้มากกว่า 20,000 มีระดับความต้องการผู้นำในอุดมคติตามหลักคุณธรรมจริยธรรมทางการปกครอง มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ต่อด้านพรหมวิหาร 4 ส่วนกลุ่มอื่นๆ ไม่แตกต่าง

- รายได้ 5,000-10,000กับ10,001-15,000กับ15,001-20,000กับมากกว่า 20,000 รายได้ 10,001-15,000กับรายได้มากกว่า 20,000และรายได้ 15,001-20,000กับรายได้มากกว่า 20,000 มีระดับความต้องการผู้นำในอุดมคติตามหลักคุณธรรมจริยธรรมทางการปกครอง มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ต่อด้านทริโอดัปปะ ส่วนกลุ่มอื่นๆ ไม่แตกต่าง

- รายได้ 5,000 -10,000กับ 10,001 -15,000กับ 15,001 - 20,000กับมากกว่า 20,000 มีระดับความต้องการผู้นำในอุดมคติตามหลักคุณธรรมจริยธรรมทางการปกครอง มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ต่อด้าน NPM ส่วนกลุ่มอื่นๆ ไม่แตกต่าง

ความต้องการของประชาชนต่อผู้นำในอุดมคติตามหลักคุณธรรมจริยธรรมทางการปกครอง จากผลของการวิจัย ผู้วิจัยสามารถสรุปผลได้ดังนี้ ในส่วนของปัจจัยด้านคุณลักษณะส่วนบุคคลซึ่งประกอบไปด้วย เพศ อายุ สถานภาพการสมรส ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศชาย ร้อยละ 67.4 ช่วงอายุที่พบมากที่สุดส่วนใหญ่อยู่ในระหว่าง 31 – 40 ปี มากที่สุด ร้อยละ 37.4 สถานภาพส่วนใหญ่อยู่ในสถานภาพโสด มีจำนวนมากที่สุดร้อยละ 44.7 ระดับการศึกษาที่มีจำนวนมากที่สุด คือปริญญาตรี ร้อยละ 27.0 อาชีพส่วนใหญ่ คือ อาชีพธุรกิจส่วนตัว/รับจ้าง ร้อยละ 25.0 และรายได้ส่วนใหญ่เป็นรายได้จำนวน 15,000 – 20,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 31.3

อภิปรายผลการวิจัย

1. ความต้องการของประชาชนต่อผู้นำในอุดมคติตามหลักคุณธรรมจริยธรรมทางการปกครอง กรณีศึกษานายกองค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก ทั้งหมด 6 ด้าน ผลการวิจัยพบว่า อยู่ในระดับมาก สำหรับผลการพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านหิริโอตตัปปะ รองลงมาคือ ด้าน NPM ด้านพรหมวิหาร 4 ด้านราชสังคหัตถ 4 สังคหัตถ 4 และสำหรับความต้องการของประชาชนต่อผู้นำในอุดมคติตามหลักคุณธรรมจริยธรรมทางการปกครองที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ ด้านธรรมาธิปไตย สามารถแยกเป็นรายด้าน ได้ดังนี้

- ด้านธรรมาธิปไตย พบว่า ภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย ($\bar{x} = 3.92$, S.D. = 0.8) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ประชาชนมีความต้องการต่อผู้นำในอุดมคติตามหลักคุณธรรมจริยธรรมทางการปกครองระดับมากที่สุด ในด้านส่งเสริมและสนับสนุนให้ประชาชนได้ใช้สิทธิเลือกตั้งโดยสุจริตและเที่ยงธรรม และความต้องการของประชาชนต่อผู้นำในอุดมคติตามหลักคุณธรรมจริยธรรมทางการปกครอง ด้านธรรมาธิปไตย ที่มีระดับน้อยที่สุด ได้แก่ ด้านการไม่เลือกปฏิบัติ บริหารงานอย่างเท่าเทียมกันโดยปราศจากอคติและทำตนเป็นแบบอย่างที่ดีตามลำดับ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของเฉียบ ไทยยิ่ง (2541) ศึกษาวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของเจ้าอาวาสในการพัฒนาวัดให้เป็นศูนย์กลางของชุมชน ผลการศึกษาพบว่า กระบวนการบริหารของเจ้าอาวาสทุกรูปมีกระบวนการแบบ “ธรรมาธิปไตย” กล่าวคือเป็นการบริหารที่ทุกคนมีส่วนร่วมรับฟังความคิดเห็นซึ่งกันและกัน ในลักษณะของการปรึกษาหารือ โดยมุ่งประโยชน์ส่วนรวมและสังคมเป็นที่ตั้ง และปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของเจ้าอาวาสในการ-

พัฒนาวัดให้เป็นศูนย์กลางของชุมชนได้เป็นอย่างดีและยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ ประเสริฐ คำลุน (2550) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ความคิดเห็นของผู้นำเกี่ยวกับจริยธรรมการครองคนตามแนวพุทธศาสตร์ กรณีศึกษาผู้นำสังกัดองค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอบุญศรี จังหวัดอุบลราชธานี พบว่า ผู้นำเห็นด้วยเกี่ยวกับจริยธรรมการครองคนตามแนวพุทธศาสตร์อยู่ในระดับมากและเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อด้านสังคม ผู้นำเห็นว่าควรนำหลักศีล 5 มาใช้ในการครองคน ด้านเศรษฐกิจเห็นว่าผู้นำควรจะเป็นตัวอย่างในการเสียภาษีให้แก่รัฐ ด้านการปกครอง ผู้นำเห็นว่าควรนำหลักธรรมมาปรับใช้มาใช้ในการครองคน

- ด้านสังคมวัด 4 พบว่า ภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$ = 4.08 , S.D. = 0.82) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ประชาชนมีความต้องการต่อผู้นำในอุดมคติตามหลักคุณธรรมจริยธรรมทางการปกครองระดับมากที่สุด ในด้านผู้นำมีการประพฤติตนตามคำพูดที่ได้ประกาศไว้อย่างสม่ำเสมอและความต้องการของประชาชนต่อผู้นำในอุดมคติตามหลักคุณธรรมจริยธรรมทางการปกครอง ด้านสังคมวัด 4 ที่มีระดับน้อยที่สุด ได้แก่ ด้านการเสียสละให้กับเวลาทำงานเพื่อประโยชน์ของประชาชน ทั้งในเวลาและนอกเวลาทำงานตามลำดับ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของพระครูสุวรรณธรรมมาภรณ์ (2549) วิจัยเรื่อง การศึกษาวิเคราะห์หลักธรรมของพระพุทธศาสนาที่ปรากฏในวิสุทธิศาสตร์ พบว่า หลักราชสังคหวัตถุเป็นหลักธรรมแสดงคุณลักษณะและการทำงานที่ดีและหลักทศพิธราชธรรมเป็นคุณธรรมสำหรับพระราชข้าราชการและคณะผู้บริหารประเทศชาติและหลักสังคหวัตถุเป็นหลักการปฏิบัติเพื่อการสงเคราะห์ ยึดเหนี่ยวรั้งน้ำใจผู้อื่นและอคติ 4 ประการ เป็นธรรมเกี่ยวกับความไม่ลำเอียง ขาดความยุติธรรม

- ด้านพรหมวิหาร 4 พบว่า ภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$ = 4.18, S.D. = 0.78) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ประชาชนมีความต้องการต่อผู้นำในอุดมคติตามหลักคุณธรรมจริยธรรมทางการปกครองระดับมากที่สุด ในด้านผู้นำประพฤติตนด้วยความซื่อสัตย์สุจริตและจริงจังต่อการทำงานและผู้ร่วมงานทุกคนและความต้องการของประชาชนต่อผู้นำในอุดมคติตามหลักคุณธรรมจริยธรรมทางการปกครอง ด้านพรหมวิหาร 4 ที่มีระดับน้อยที่สุด ได้แก่ ด้านมีความสนใจและประสานความร่วมมือกับประชาชนในการแก้ปัญหาและพัฒนาชุมชนตามลำดับ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของพระมหาบุญญวัฒน์ ปญญาวุฑฒ (อ่อนดี) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “การบริหารงานบุคลากรตามหลักพรหมวิหาร 4 โรงเรียนประถมศึกษาเขตบางกอกใหญ่ กรุงเทพมหานคร” แสดงให้เห็นว่าผู้บริหาร มีการวางคนเป็นกลางมีเหตุผล ถูกต้องมีความเที่ยงธรรมไม่เอนเอียงด้วยรักและชัง รู้จักทำใจให้สงบ เสมอต้น เสมอปลาย การวางคนของผู้บริหารต้องเป็นกลาง ช่วยเหลือจนสุดความสามารถ มีการปฏิบัติตนเหมาะสมแก่ฐานะของตนเป็นกันเองกับบุคลากรไม่ถือตัวเย่อหยิ่ง มีการวางคนเหมาะสมกับบุคลากรตามเหตุการณ์และสิ่งแวดล้อม มีการประชุมคณะกรรมการเพื่อพิจารณาก่อนมีการโยกย้าย เพื่อให้

เกิดการพัฒนาศักยภาพอย่างมีประสิทธิภาพสูงสุดและยังสอดคล้องกับงานวิจัยของพระมหาสุทธิชัย จิตชโย ได้ทำการวิจัยเรื่องศึกษาเชิงวิเคราะห์พรหมวิหาร 4 ในคัมภีร์ทางพระพุทธศาสนา พบว่า ผู้บริหารแสดงพฤติกรรมในการปฏิบัติงานด้วยความซื่อสัตย์สุจริตเป็นที่ไว้วางใจได้ ผู้บริหารปฏิบัติตนกับเพื่อนร่วมงานตามหลักเหตุผลและความเที่ยงธรรมด้วยใจบริสุทธิ์ ผู้บริหารแสดงพฤติกรรมความมีใจเป็นกลาง

- **ด้านราชสังคหวัตถุ 4** พบว่า ภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย ($\bar{x} = 4.16$, S.D. = 0.78) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ประชาชนมีความต้องการต่อผู้นำในอุดมคติตามหลักคุณธรรมจริยธรรมทางการปกครองระดับมากที่สุด ในด้านผู้นำเป็นผู้ที่มีความเอาใจใส่และมีน้ำใจต่อประชาชนและเพื่อร่วมงานและความต้องการของประชาชนต่อผู้นำในอุดมคติตามหลักคุณธรรมจริยธรรมทางการปกครอง ด้านราชสังคหวัตถุ 4 ที่มีระดับน้อยที่สุด ได้แก่ ด้านผู้นำเป็นผู้ที่ยึดหลักเหตุผลและผลในการแก้ไขปัญหาตามลำดับ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของพระครูสุวรรณธรรมมาภรณ์ (2549) วิจัยเรื่อง การศึกษาวิเคราะห์หลักธรรมของพระพุทธศาสนาที่ปรากฏในวิสุทธิชาดก พบว่าหลักราชสังคหวัตถุเป็นหลักธรรมแสดงคุณลักษณะและการทำงานที่ดี และหลักทศพิธราชธรรมเป็นคุณธรรมสำหรับพระราชชา ข้าราชการและคณะผู้บริหารประเทศชาติและหลักสังคหวัตถุเป็นหลักการปฏิบัติเพื่อการสงเคราะห์ ยึดเหนี่ยวรั้งนำใจผู้อื่น และอคติ 4 ประการเป็นธรรมเกี่ยวกับความไม่สำเอียง ขาดความยุติธรรม

- **ด้านทริโอตปปะ** พบว่า ภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย ($\bar{x} = 4.27$, S.D. = 0.80) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ประชาชนมีความต้องการต่อผู้นำในอุดมคติตามหลักคุณธรรมจริยธรรมทางการปกครองระดับมากที่สุด ในด้านผู้นำจะต้องยึดหลักประโยชน์ส่วนรวมที่เหนือกว่าประโยชน์ส่วนตนและความต้องการของประชาชนต่อผู้นำในอุดมคติตามหลักคุณธรรมจริยธรรมทางการปกครองด้านทริโอตปปะที่มีระดับน้อยที่สุด ได้แก่ ผู้นำจะต้องเป็นผู้ที่กล้าคิด กล้าทำ กล้าตัดสินใจและกล้ารับผิดชอบ ตามลำดับ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของนางชโลบล อังสวาทัยและคณะ วิจัยเรื่อง คุณธรรม จริยธรรม หัวใจสำคัญของเจ้าหน้าที่ของรัฐ พบว่า ประเทศไทยกำลังมีปัญหากการทุจริตคอร์รัปชันจนกลายเป็นวิกฤตในสังคม จึงจำเป็นต้องสร้างจิตสำนึกด้านคุณธรรม จริยธรรม โดยเฉพาะภาครัฐ ผู้ซึ่งมีบทบาทสำคัญในการปฏิบัติหน้าที่ตามนโยบายของรัฐและให้บริการแก่ประชาชน เจ้าหน้าที่ของรัฐควรมีเครื่องมือในการสร้างจิตสำนึกที่จะนำไปสู่คุณธรรม จริยธรรม โดยมีหัวใจสำคัญสี่ประการ คือ หนึ่งการปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรมในเด็ก สองทริโอตปปะมาตรการที่ช่วยสร้างคุณธรรม จริยธรรม สามหลักธรรมในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ของรัฐ สี่แนวคิด แนวนโยบายและกฎหมายในการส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม โดยรัฐธรรมนุญได้บัญญัติเรื่องคุณธรรมและจริยธรรมไว้ในฐานะที่เป็นเรื่องสำคัญ พร้อมทั้งได้มีบทกำหนดโทษว่าหากฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานจริยธรรมให้ถือว่าเป็นการกระทำผิดทางวินัย หากเจ้าหน้าที่ของรัฐทุกคนนำหลัก

คุณธรรม จริยธรรม ซึ่งเป็นหัวใจสำคัญมาประพาดปฏิบัติได้อย่างเป็นรูปธรรมและจริงจังแล้ว จะทำให้เกิดประโยชน์ต่อประเทศชาติและลดปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันที่เกิดขึ้นได้อย่างแท้จริง

- ด้าน NPM พบว่า ภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย ($\bar{x} = 4.19$, S.D. = 0.80) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ประชาชนมีความต้องการต่อผู้นำในอุดมคติตามหลักคุณธรรม จริยธรรมทางการปกครองระดับมากที่สุด ในด้านผู้นำเป็นผู้ที่มีหัวใจรับใช้ประชาชนอย่างแท้จริง รู้ทันความคิด ความเคลื่อนไหวของความต้องการของประชาชนและความต้องการของประชาชนต่อผู้นำในอุดมคติตามหลักคุณธรรมจริยธรรมทางการปกครองด้าน NPM ที่มีระดับน้อยที่สุด ได้แก่ ด้านผู้นำเป็นผู้ที่เห็นคุณค่าถึงความหลากหลาย เคารพสิทธิและเสรีภาพในความเท่าเทียม ตามลำดับ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ (Cooper, 1991) ความเป็นพลเมืองผู้ซึ่งได้รับการว่าจ้างให้ทำงานเพื่อประชาชน เจ้าหน้าที่ของรัฐจึงจะต้องเป็นพลเมืองมืออาชีพ (professional citizen) ที่ได้รับมอบหมายให้ทำงานในชุมชนการเมืองที่มีความซับซ้อนและทำงานแทนประชาชนผู้ซึ่งไม่สามารถทำงานด้วยตัวเองได้ ผู้นำสาธารณะจึงเปรียบเสมือนพลเมืองที่มีความรับผิดชอบเฉพาะด้านที่ได้รับความไว้วางใจให้ทำงานแทนผู้อื่นเช่นเดียวกับผู้พิทักษ์ทรัพย์สิน (trustees) และทำงานให้กับประชาชนหรือพลเมืองในองค์กรรวม ซึ่งคำกล่าวนี้สะท้อนให้เห็นพื้นฐานและหลักจริยธรรมของการบริหารภาครัฐแบบใหม่ในรูปของการบริการสาธารณะแนวใหม่ ซึ่งเน้นความดีงาม ความชอบธรรมและความถูกต้องมาจากกระบวนการและหลักการของแนวคิดพลเมืองประชาธิปไตย ชุมชนและประชาสังคม มนุษย์นิยมในองค์กร และรัฐประศาสนศาสตร์ยุคหลังทันสมัย Denhardt and Denhardt, (2003)

2. เปรียบเทียบความต้องการของประชาชนต่อผู้นำในอุดมคติตามหลักคุณธรรม จริยธรรมทางการปกครอง กรณีศึกษานายกองค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก พบว่า

ปัจจัยด้านเพศ พบว่า มีผลต่อความต้องการของประชาชนต่อผู้นำในอุดมคติตามหลักคุณธรรมจริยธรรมทางการปกครอง กรณีศึกษานายกองค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก ทั้งในด้านธรรมาธิปไตย ด้านสังคหวัตถุ 4 ด้านพรหมวิหาร 4 ด้านราชสังคหวัตถุ 4 ด้านทริโอดัปปะและด้าน NPM

ปัจจัยด้านอายุ พบว่า มีผลต่อความต้องการของประชาชนต่อผู้นำในอุดมคติตามหลักคุณธรรมจริยธรรมทางการปกครอง กรณีศึกษานายกองค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก ทั้งในด้านธรรมาธิปไตย ด้านสังคหวัตถุ 4 ด้านพรหมวิหาร 4 ด้านราชสังคหวัตถุ 4 ด้านทริโอดัปปะและด้าน NPM

ปัจจัยด้านสถานภาพสมรส พบว่า มีผลต่อความต้องการของประชาชนต่อผู้นำในอุดมคติตามหลักคุณธรรมจริยธรรมทางการปกครอง กรณีศึกษานายกองค้การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก ทั้งในด้านธรรมาธิปไตย ด้านสังคหวัดฤ 4 ด้านพรหมวิหาร 4 ด้านราชสังคหวัดฤ 4 ด้านทริโอดีปะ และด้าน NPM

ปัจจัยด้านระดับการศึกษา พบว่า มีผลต่อความต้องการของประชาชนต่อผู้นำในอุดมคติตามหลักคุณธรรมจริยธรรมทางการปกครอง กรณีศึกษานายกองค้การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก ทั้งในด้านธรรมาธิปไตย ด้านสังคหวัดฤ 4 ด้านพรหมวิหาร 4 ด้านราชสังคหวัดฤ 4 ด้านทริโอดีปะและด้าน NPM ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของณัฐพงศ์ วุฒิชัย (2543) ศึกษาเรื่อง คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารตามความคิดเห็นของพนักงานเทศบาลเมืองจันทบุรี โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความต้องการคุณลักษณะของผู้บริหารและศึกษาตัวแปรที่มีความสัมพันธ์กับคุณลักษณะของผู้บริหาร โดยศึกษาความสัมพันธ์ด้าน คือ ด้านลักษณะส่วนบุคคล คุณลักษณะด้านการบริหาร คุณลักษณะด้านผู้นำและคุณลักษณะด้านมนุษยสัมพันธ์ ผลการศึกษาพบว่า ระดับการศึกษาและประเภทของพนักงานที่แตกต่างกันมีความคิดเห็นที่แตกต่างกันมากกว่าพนักงานที่มีการศึกษาค่ากว่าปริญญาตรีและพนักงานครูเทศบาลจะมีความคิดเห็นที่แตกต่างกันมากกว่าพนักงานเทศบาลสามัญ และด้านความสัมพันธ์ในการบริหาร ด้านผู้นำและด้านมนุษยสัมพันธ์กันในเชิงบวกโดยด้านมนุษยสัมพันธ์มีความสัมพันธ์ค่อนข้างมากกับด้านผู้นำ

ปัจจัยด้านอาชีพ พบว่า มีผลต่อความต้องการของประชาชนต่อผู้นำในอุดมคติตามหลักคุณธรรมจริยธรรมทางการปกครอง กรณีศึกษานายกองค้การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก ทั้งในด้านธรรมาธิปไตย ด้านสังคหวัดฤ 4 ด้านพรหมวิหาร 4 ด้านราชสังคหวัดฤ 4 ด้านทริโอดีปะและด้าน NPM ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของณัฐพงศ์ วุฒิชัย (2543) ศึกษาเรื่อง คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารตามความคิดเห็นของพนักงานเทศบาลเมืองจันทบุรี โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความต้องการคุณลักษณะของผู้บริหารและศึกษาตัวแปรที่มีความสัมพันธ์กับคุณลักษณะของผู้บริหาร โดยศึกษาความสัมพันธ์ด้าน คือ ด้านลักษณะส่วนบุคคล คุณลักษณะด้านการบริหาร คุณลักษณะด้านผู้นำและคุณลักษณะด้านมนุษยสัมพันธ์ ผลการศึกษาพบว่า ระดับการศึกษาและประเภทของพนักงานที่แตกต่างกันมีความคิดเห็นที่แตกต่างกันมากกว่าพนักงานที่มีการศึกษาค่ากว่าปริญญาตรีและพนักงานครูเทศบาลจะมีความคิดเห็นที่แตกต่างกันมากกว่าพนักงานเทศบาลสามัญและด้านความสัมพันธ์ในการบริหาร ด้านผู้นำและด้านมนุษยสัมพันธ์กันในเชิงบวกโดยด้านมนุษยสัมพันธ์มีความสัมพันธ์ค่อนข้างมากกับด้านผู้นำ

ปัจจัยด้านรายได้ พบว่า มีผลต่อความต้องการของประชาชนต่อผู้นำในอุดมคติ ตามหลักคุณธรรมจริยธรรมทางการปกครอง กรณีศึกษานายกองค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก ทั้งในด้านธรรมาธิปไตย ด้านสังคหวัตถุ 4 ด้านพรหมวิหาร 4 ด้านราชสังคหวัตถุ 4 ด้านทริโอดัปปะ และด้าน NPM

ผลการเปรียบเทียบความต้องการของประชาชนต่อผู้นำในอุดมคติตามหลักคุณธรรมจริยธรรมทางการปกครอง ตามปัจจัยส่วนบุคคล ด้านเพศ อายุ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา อาชีพและรายได้ โดยภาพรวม พบว่า ประชาชนมีความคิดเห็นแตกต่างกัน ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ว่าความคิดเห็นของประชาชนต่อผู้นำในอุดมคติตามหลักคุณธรรมจริยธรรมทางการปกครองแตกต่างกันตามปัจจัยส่วนบุคคล

3.แนวทางในการพัฒนาผู้นำในอุดมคติตามหลักคุณธรรมจริยธรรมทางการปกครองกรณีศึกษานายกองค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก พบว่า ประชาชนมีความต้องการต่อผู้นำในอุดมคติตามหลักคุณธรรมจริยธรรมทางการปกครองด้านที่มากที่สุด คือ ด้านทริโอดัปปะ รองลงมา คือ ด้าน NPM ด้านพรหมวิหาร 4 ด้านราชสังคหวัตถุ 4 สังคหวัตถุ ด้านธรรมาธิปไตย ผลของงานวิจัยยังเห็นได้ว่า ปัจจัยในด้านคุณธรรมจริยธรรมทางการปกครองของผู้นำ ทริโอดัปปะถือเป็นด้านที่เด่นชัดมากที่สุดจากความต้องการของประชาชนต่อผู้นำในอุดมคติ สะท้อนให้เห็นถึงสภาพสังคมในการปกครองของผู้นำในทุกๆ ระดับชั้นที่เห็นการกระทำผิด ความประพฤติอันมิชอบเป็นเพียงเรื่องเล็กน้อยหรือปกติธรรมดา กันมากขึ้น เนื่องด้วยพื้นฐานนิสัยของคนไทยที่มีความยึดหยุ่นสูง ช่วยเหลือเอื้อเฟื้อ รักพวกพ้อง จึงมิได้เกรงกลัวต่อการทำบาป ทำความผิด เกิดการเห็นประโยชน์ส่วนตัว พวกพ้องคนมากกว่าส่วนรวม นำมาสู่การคอร์รัปชันที่จะรุนแรงมากยิ่งขึ้นในทุกๆ สังคม จะเห็นได้ว่าผู้นำในยุคปัจจุบันนี้ถือว่าความจำเป็นอย่างยิ่ง ที่จะต้องสร้างองค์ความรู้ในทุกๆ ด้านให้เกิดขึ้นและเกิดผลได้อย่างเป็นรูปธรรม หัวใจสำคัญที่ผู้นำต้องตระหนักและใส่ใจ คือ การมุ่งพัฒนาศักยภาพของตนเองในทุกๆ ด้าน ไม่ว่าจะเป็นด้านความรู้ ความสามารถ รวมทั้งจะต้องเป็นผู้ที่สามารถครองตน ครองคน ครองงานได้เป็นอย่างดี ประกอบกับการมีคุณธรรมจริยธรรมทางการปกครองที่สูง ซึ่งจะต้องมองไปถึงอนาคตที่ว่า ผู้นำรุ่นใหม่จะต้องเป็นผู้ที่กล้าคิด กล้าทำ กล้านำและกล้าที่จะเปลี่ยนแปลงเพราะการพัฒนาชุมชนที่ถือเป็นรากฐานที่สำคัญในการพัฒนาประเทศ หากรากฐานมีความเข้มแข็ง ท้ายที่สุดก็จะส่งผลให้ประเทศมีความเข้มแข็ง เจริญ มั่นคงและยั่งยืนตามไปด้วย ดังนั้นการศึกษาความต้องการของประชาชนต่อผู้นำในอุดมคติ ตามหลักคุณธรรมจริยธรรมทางการปกครองต้องใช้หลักธรรมาธิปไตยในการปกครอง ที่พึงเอาความสำเร็จของงานเป็นที่ตั้ง เพื่อทำงานให้สำเร็จ เพื่อให้การศึกษาสามารถขับเคลื่อนสู่แนวทางที่ก่อประโยชน์ได้อย่างแท้จริง ประกอบกับการควบคุมปัจจัยภายนอกหรือสังคหวัตถุ 4 อันเป็นธรรมที่เป็นที่ตั้งแห่งการสงเคราะห์กัน ธรรมเป็นเครื่องยึดเหนี่ยวหัวใจกันและการควบคุมปัจจัยภายในหรือ

พรหมวิหาร 4 เป็นหลักธรรมประจำใจที่จะช่วยให้เราดำรงชีวิตอยู่ได้อย่างประเสริฐและบริสุทธิ์ รวมไปถึงการที่ผู้นำต้องนำหลักธรรมไปใช้ในการปกครองผู้ใต้ปกครองและบริหารงานให้เป็นไป ด้วยความเรียบร้อย อันได้แก่ ราชสังคหวัตถุ 4 อันเป็นหลักการสงเคราะห์ประชาชนของผู้นำ ดังนั้น กระบวนการของการพัฒนาที่สำคัญ ทุกๆ สังคมก็ล้วนแต่ที่จะไฝหาผู้นำที่ดี มีความรู้ ความสามารถและส่งผลให้เกิดการพัฒนาที่ยั่งยืนสืบไป

ดังนั้นแนวทางการพัฒนาผู้นำในอุดมคติตามหลักคุณธรรมจริยธรรมทางการปกครองให้ เกิดขึ้นได้อย่างแท้จริง จึงขึ้นอยู่กับปัจจัยหลายๆ ปัจจัยที่ทุกๆ ภาคส่วนในสังคมจะต้องเร่งสร้าง และปลูกฝังค่านิยมที่ดีงามเหล่านี้ให้ก่อเกิดขึ้นแก่ผู้นำทุกๆ ระดับที่จะเข้ามามีบทบาทในการ พัฒนาสังคมให้มีความเจริญรุ่งเรือง มั่งคั่งและยั่งยืนสืบไป ผู้นำสังคมในอุดมคติที่จะสามารถ แก้ปัญหาวิกฤติสังคมได้นั้น ต้องมีคุณลักษณะของความเป็นผู้นำที่เข้มแข็ง ประกอบด้วยปัญญา และคุณธรรมอย่างสูง สามารถแสวงหาที่มงานที่ดีมีประสิทธิภาพได้ เมื่อผู้นำระดับสูงมีความ เข้มแข็งในความซื่อสัตย์สุจริตแล้ว ผู้นำระดับกลางและผู้นำระดับล่างก็จะเข้มแข็งตามไป เมื่อ ผู้นำเข้มแข็ง ชุมชนก็เข้มแข็งและความเข้มแข็งในทางคุณธรรมจริยธรรมนี้ก็จะกลายเป็นกระแส หลักของสังคมตั้งแต่ระดับบุคคล ระดับครอบครัว ระดับชุมชน ระดับสังคมและระดับประเทศ- ชาติ อันจะเป็นการแก้ปัญหาและพัฒนาสังคมอย่างยั่งยืนและสามารถให้ท้องถิ่นมีทิศทางที่ แน่นนอน อันจะส่งผลให้การบริหารงานท้องถิ่นประสบผลสำเร็จ มีประสิทธิภาพ ประสิทธิผล สม กับปรัชญาขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย “ผู้บริหารท้องถิ่นมีความรู้ คู่ คุณธรรม เป็นรากฐานในการพัฒนาท้องถิ่นที่ยั่งยืนของสังคมไทยในระยะยาว”

ทั้งนี้แม้ในหลักความเป็นจริงเรื่อง “ผู้นำในอุดมคติ” จะเป็นเพียงสิ่งที่เป็นไปได้ยากและ เป็นเรื่องของอนาคต แต่นั่นก็เป็นสิ่งที่สังคมในยุคปัจจุบันมีความต้องการผู้นำลักษณะเช่นนี้ อย่างเร่งด่วน

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะสำหรับการนำไปใช้

1. ควรมีการนำเสนอผลการศึกษาให้แก่ผู้นำองค์กรบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก ทั้ง 6 ด้านคือ หลักธรรมาธิปไตย ด้านหลักสังคหวัดฤ 4 ด้านพรหมวิหาร 4 ด้านราชสังคหวัดฤ 4 ด้านหิริโอตตัปปะและด้านหลักการบริหารทาง NPM นำไปใช้ให้เกิดประโยชน์ในทางปฏิบัติได้อย่างแท้จริง
2. ควรมีการนำเสนอผลการศึกษาให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต่างๆ ให้ความสำคัญของการปกครองที่สามารถนำหลักคุณธรรม จริยธรรมมาใช้ให้เกิดประโยชน์ในทางปฏิบัติได้อย่างแท้จริง
3. ในส่วนของภาครัฐ ควรมีการสนับสนุนให้ทุก ๆ ภาคส่วนในสังคมจะต้องเร่งสร้างและปลูกฝังค่านิยมที่ดีงามเหล่านี้ให้เกิดขึ้นแก่ผู้นำทุก ๆ ระดับที่จะเข้ามามีบทบาทในการพัฒนาสังคม

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ผู้นำในอุดมคติตามหลักคุณธรรมจริยธรรมทางการปกครอง น่าจะศึกษาควบคู่ไปกับด้านวิชาการและบุคลิกภาพ
2. ผู้นำในอุดมคติตามหลักคุณธรรมจริยธรรมทางการปกครอง น่าจะศึกษาในด้านความรับผิดชอบในทรัพยากรธรรมชาติเพื่อส่วนรวม

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กรมการศาสนา กระทรวงศึกษาธิการ. (2530). พระไตรปิฎกภาษาไทยฉบับหลวง เล่มที่ 10, 11, 15, 21, 23, 25, 36. กรุงเทพฯ. โรงพิมพ์กรมการศาสนา.
- กาญจนา พิมพ์สุข (2555). การประยุกต์ใช้หลักสารานุกรม 6 ในการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ขอนแก่น เขต 1. วิทยานิพนธ์ พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2555.
- ไกรฤกษ์ ศิลาคม. (2555). คุณลักษณะผู้นำสังคมในอุดมคติตามหลักคำสอนของพระพุทธศาสนา. บทความทางวิชาการ เดือนกันยายน – ธันวาคม 2555.
- คณะกรรมการกลุ่มผลิตและบริหาร. (2554). คุณธรรมจริยธรรมของผู้บริหาร. เอกสารประกอบการสอน ชุดวิชาหลักการทฤษฎีการบริหารและการบริหารสถานศึกษาเพื่อความเป็นเลิศ สำนักวิชาศึกษาศาสตร์ สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี
- จำนง อติวัฒน์สิทธิ์. (ม.ป.ป.). จริยธรรมสำหรับผู้นำ. เอกสารประกอบการสอนระดับบัณฑิตศึกษา สาขาวิชาพัฒนสังคมศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
- เจียบ ไทยยิ่ง. 2541. "ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของเจ้าอาวาสในการพัฒนาวัดให้เป็นศูนย์กลางของชุมชน กรณีศึกษา: ภาคเหนือและภาคตะวันออกเฉียงเหนือ". รายงานการวิจัย. กรุงเทพฯ : กองแผนงาน กรมการศาสนา.
- ชูวงศ์ ฉายะบุตร. (2539). การปกครองท้องถิ่นไทย. กรุงเทพฯ : พิมพ์ศรีพริ้นติ้ง เซ็นเตอร์.
- ถวิลวดี บุรีกุลและคณะ. (2545). โครงการศึกษาเพื่อพัฒนาดัชนีวัดผลการพัฒนาระบบบริหารจัดการที่ดี. นนทบุรี: สถาบันพระปกเกล้า
- เทียมจันทร์ พานิชย์ผลินไชย. (2545). ระเบียบวิธีวิจัย. พิษณุโลก : คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- เนตร์พัฒนา ยาวีราช. (2552). ภาวะผู้นำและผู้นำเชิงกลยุทธ์. พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพฯ : บริษัท ทริป-เพิ้ลกรุ๊ป จำกัด.
- บวรศักดิ์ อุวรรณโณ. (2545). ธรรมาภิบาลในองค์การอิสระ. เอกสารประกอบการบรรยาย 8 มิถุนายน พ.ศ. 2545. นนทบุรี:สถาบันพระปกเกล้า
- บุญชม ศรีสะอาด (2541). วิธีการทางสถิติสำหรับการวิจัย เล่ม 1 : สุวีริยาสาส์น.
- ประเสริฐ คำลุน (2550). ศึกษาความคิดเห็นของผู้นำเกี่ยวกับจริยธรรมการครองตนตามแนวพุทธศาสตร์: กรณีศึกษาผู้นำ สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอบุญทริก จังหวัดอุบลราชธานี. วิทยานิพนธ์ กศ.ม., มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย, เลย.

- ปรีชา ช่างขวัญยืน. (2540). **วรรณคดีการเมืองของพระพุทธศาสนา**. กรุงเทพฯ : บริษัทสามัคคี
 ศาสน์ จำกัด.
- พระครูสุวรรณธรรมมาภรณ์ (2549). **การศึกษาวิเคราะห์หลักธรรมของพระพุทธศาสนาที่ปรากฏใน
 วิสูตราคก. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต สาขาพุทธศาสนศึกษา, มหาวิทยาลัยมหา
 มงกุฎราชวิทยาลัย**
- พระครูโสภณ ปริยัติสุขี. (2552). **รัฐศาสตร์ในพระไตรปิฎก**. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยมหา
 จุฬาลงกรณ์ราชวิทยาลัย.
- พระธรรมโกศาจารย์ (ประยูร ธมฺมจิตฺโต). (2549). **พุทธวิธีบริหาร, พิมพ์พิเศษ 5 ธันวาคม 2549,
 (กรุงเทพฯมหานคร : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณ์ราชวิทยาลัย)**
- พระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตฺโต). (2546). **ภาวะผู้นำ: ความสำคัญต่อการพัฒนาคน พัฒนาประเทศ.
 กรุงเทพฯ : ธรรมสภาและสถาบันบันลือธรรม.**
- พระมหาจรรยา จนฺทสาโร (ลินลา). (2552). **ศึกษาวิเคราะห์หลักอริปไตยตามแนวพระพุทธศาสนา
 เถรวาท. วิทยานิพนธ์ปริญญาพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพระพุทธศาสนา บัณฑิต
 วิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณ์ราชวิทยาลัย, 2552.**
- พระมหาบุญญวิวัฒน์ ปญฺญาวุฑฺฒ (อ่อนดี) (2554). **การศึกษาการบริหารงานบุคลากรตามหลัก
 พรหมวิหาร 4 โรงเรียนประถมศึกษา เขตบางกอกใหญ่ กรุงเทพฯมหานคร.
 วิทยานิพนธ์ปริญญาพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิต
 วิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณ์ราชวิทยาลัย, 2554.**
- พระเมธีธรรมาภรณ์. (2535). **พุทธศาสนากับปรัชญา**. กรุงเทพฯมหานคร : มหาจุฬาลงกรณ์ราช
 วิทยาลัย.
- พระราชวรมณี (ประยูร ธมฺมจิตฺโต). (2551). **จริยธรรมสำหรับผู้บริหาร**. กรุงเทพฯ : บริษัท เอ็กชเปอร์
 เน็ท จำกัด.
- มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช. (2553). **ขอบข่ายการศึกษาและวิจัยทางรัฐประศาสนศาสตร์.
 สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.**
- มนตรี วีรธรรมพิพัฒน์. (2540) **จริยธรรมกับภาวะผู้นำ : ศึกษาทัศนะของนักวิชาการรัฐศาสตร์ใน
 มหาวิทยาลัยแห่งประเทศไทยที่มีต่อผู้นำทางการเมือง. วิทยานิพนธ์ปริญญาอักษร
 ศาสตรมหาบัณฑิต คณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล, 2540.**
- รัตติกรณ์ จงวิศาล. (2556). **ภาวะผู้นำ : ทฤษฎี การวิจัย และแนวทางสู่การพัฒนา. (พิมพ์ครั้งที่ 1).
 กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.**
- วรัญญา ภัทรสุข. (2552). **ระเบียบวิธีวิจัยทางสังคมศาสตร์. โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.**
- วศิน อินทสระ. (2541). **พุทธจริยศาสตร์**. กรุงเทพฯมหานคร: โรงพิมพ์ทองกาว.

- สุจิตรา บุญรัตพันธุ์. (2546). **ระเบียบวิธีวิจัยสำหรับรัฐประศาสนศาสตร์. สถาบันบัณฑิตพัฒนาบริหารศาสตร์.**
- สุรพล พรหมกุล. (2554). **ระเบียบวิธีวิจัยทางรัฐศาสตร์. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์.**
- สมศักดิ์ ศรีสันติสุข. (2548). **ระเบียบวิธีวิจัยทางสังคมศาสตร์แนวทางการศึกษาเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ.**
- อนันต์ มาสวัสดิ์. (2539). **คุณลักษณะของนายกองค์การบริหารส่วนตำบลที่พึงปรารถนาตามทัศนะของพนักงานส่วนตำบลในจังหวัดพิษณุโลก.วิทยานิพนธ์ปริญญาพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพระพุทธศาสนา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2552.**
- อนันต์ อนันตกุล. (2521). **กรมการปกครองท้องถิ่น. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.**
- Cooper. Carry L. & Marilyn J. Davidson. (1991). **The Street Survivors. London : Grafton.**
- Covey, Frankli. (1999). **The Four Roles Leadership. USA : Franklin Covey Co., Ltd.**
- Cronbach, Lee. J. (1990). **Essentials of Psychology Testing. 5th ed. New York : Harper Collins Publishers Inc.**
- David Campbell. (1997). **Organizations and the business Environment. Oxford : Butterworth Heineman.**
- Denhardt, J.V. and R.B. Denhardt. (2003). **The New Public Service. Armonk. NY : M.E. Sharpe.**
- Dessler, Gary.(2004). **Management : Principles and Practices for Tomorrow's Leaders. 3rd Ed.New Jersey : Pearson Education, Inc.**
- Don Hellriegel, John W. Slocum and Richard W. Woodman. (1998) **Organizational Behavior. 8th ed., (Ohio : South-Western College Publishing)**
- Frigon, Sr. Normand L., and Jackson, Jr. Harry K. (1996). **The Leader : Developing the Skills & Personal Qualities You Need to Lead Effectively. New York : American Management Association.**
- Luis R. Gomez-Mejia and David B. Balkin. (2002). **Management. (New York : McGraw-Hill Book Company).**
- Paul R. Timm and Brent D. Peterson. (2000). **People at Work : Human Behavior in Organizations, 5th ed., (New York: South-Western Publishing.**
- Raymond J.Burdy. (1972). **Fundanamental of Leadership Readings. Massachusetts Addison : Wesley Publishing. Co.**

- Beccaria, C. (1988). **Modern Criminology**. Singapore : McGraw-Hill.
- Bohm, R. M. (2001). **A primer on Crime and Delinquency: Theory Belnont**. New York : Wadsworth.
- Cronbach, L. J. (1990). **Essentials of Psychology Testing**. (5th ed). New York : Harper Collins Publishers.
- David, F. (1975). **The Jusice Model for Corrections "We are the leving Proof"**. Ohio : Anderson.
- Duerig, G. (1998). **Grundgesetz-Kommentar**. Band : Muenchen.
- George, B. V. (1979). **Theoretical Criminology**. New York : Capstone. Oxford University.
- Gibbons, D.C., Travis, H. (1981). **Delinquent Behavior**. Englewood Cliffs,N.J. : Prentice-Hall.
- Hart, H.L.A. (1968). **Punishment and Responibility**. New York : Oxford University. Isidore, S. (1981). **Criminology**. New York : Barnes & Noble books.
- Jeffery, C.R. (1997). **Crime Prevention Through Environmental Design**. California : Sage.
- Lernert, E. M., Clinard, M. B. (1968). **Sociology of Deviant Behavior**. New York : Holt,Rinehart and Winston.
- Marc, A. (1966). **Social Defence A modern Approach to Criminal Behavior**. New York : Schocken Books.
- Maslow, A. H. (1970). **Motivation and Persoanlity**. New York : Harper & Row.
- Miner, J.B. (1992). **Industrial - Organizational Psychology**. New York : Mc-Graw-Hill.
- Reckless, W. C. (1973). **The Crime Problem**. California : Goodyear Publishing.
- Reid, S. T. (1982). **Crime and Criminology**. New York : Holt Rinehart and Winston.
- Rupert, C. (1981). **The English Sentencing System**. (3rd ed.). London : Butherworths.
- Sutherland, E. H., Cressey, D. R. (1996). **Principlers of Criminology**. (7th ed.) .New York : Lippincottl.
- Ted, H. (1967). **Punishment The Supposed Justifications**. (Revised ed). London : Penguin Books.
- Walter C. R. (1973). **The Crime Problem**. California : Goodyear.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

หนังสือขอความอนุเคราะห์ผู้เชี่ยวชาญตรวจเครื่องมือและ
หนังสือขอความอนุเคราะห์ในการเก็บข้อมูล

ที่ ศธ ๐๕๓๘.๑(๘)/ว ๐๓๘

สำนักงานประสานการจัดบัณฑิตศึกษา
มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม
อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก ๖๕๐๐๐

๑๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๗

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ตรวจสอบเครื่องมือ
เรียน

- สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑. เครื่องมือในการวิจัย จำนวน ๑ ชุด
๒. คำโครงการวิทยานิพนธ์ จำนวน ๑ ชุด

ด้วย นางสาวสุภารัตน์ แก้วทองคำ นักศึกษาระดับปริญญาโท หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารจัดการภาครัฐ รุ่นที่ ๑ กำลังดำเนินการทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง การศึกษาความต้องการของประชาชนต่อผู้นำในอุดมคติ ตามหลักคุณธรรมจริยธรรมทางการปกครอง กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก โดยมี ดร.วงศกร เจียมเฒ่า เป็นประธานที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

ในการนี้ สำนักงานประสานการจัดบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้ที่มีความรู้ ความสามารถด้านการวิจัยเป็นอย่างดี จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านตรวจสอบเครื่องมือวิจัยในครั้งนี้ เพื่อนักศึกษาจะได้นำไปปรับปรุงแก้ไขและดำเนินการต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์ และขอขอบพระคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ดร. นงลักษณ์ ใจฉลาด)

รองผู้อำนวยการสำนักงานประสานการจัดบัณฑิตศึกษา

ปฏิบัติราชการแทน

ผู้อำนวยการสำนักงานประสานการจัดบัณฑิตศึกษา

มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม

บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ สำนักงานประสานการจัดบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม (๙๗๐๒)

ที่ สบท.ว ๐๘๖/๒๕๕๗

วันที่ ๑๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๗

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์ตรวจสอบเครื่องมือ

เรียน ผศ.ดร.พัฒนพันธ์ เขตต์กัน

ด้วย นางสาวสุภารัตน์ แก้วทองคำ นักศึกษาระดับปริญญาโท หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารจัดการภาครัฐ รุ่นที่ ๑ กำลังดำเนินการทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง การศึกษาความต้องการของประชาชนต่อผู้นำในอุดมคติ ตามหลักคุณธรรมจริยธรรมทางการปกครอง กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก โดยมี ดร.วงศกร เจียมเผ่า เป็นประธานที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

ในการนี้ สำนักงานประสานการจัดบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้ที่มีความรู้ ความสามารถด้านการวิจัยเป็นอย่างดี จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านตรวจสอบเครื่องมือวิจัยในครั้งนี้ เพื่อนักศึกษาจะได้นำไปปรับปรุงแก้ไขและดำเนินการต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา

(ดร.นงลักษณ์ ไจงลาด)

รองผู้อำนวยการสำนักงานประสานการจัดบัณฑิตศึกษา

ปฏิบัติราชการแทน

ผู้อำนวยการสำนักงานประสานการจัดบัณฑิตศึกษา

บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ สำนักงานประสานการจัดบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม (๙๗๐๒)

ที่ สบท.ว ๐๘๘/๒๕๕๗

วันที่ ๑๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๗

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์ตรวจสอบเครื่องมือ

เรียน ดร.โชติ บดีรัฐ

ด้วย นางสาวสุภารัตน์ แก้วทองคำ นักศึกษาระดับปริญญาโท หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารจัดการภาครัฐ รุ่นที่ ๑ กำลังดำเนินการทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง การศึกษาความต้องการของประชาชนต่อผู้นำในอุดมคติ ตามหลักคุณธรรมจริยธรรมทางการปกครอง กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก โดยมี ดร.วงศกร เจียมเผ่า เป็นประธานที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

ในการนี้ สำนักงานประสานการจัดบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้ที่มีความรู้ ความสามารถด้านการวิจัยเป็นอย่างดี จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านตรวจสอบเครื่องมือวิจัยในครั้งนี้ เพื่อนักศึกษาจะได้นำไปปรับปรุงแก้ไขและดำเนินการต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา

(ดร.นงลักษณ์ ใจฉลาด)

รองผู้อำนวยการสำนักงานประสานการจัดบัณฑิตศึกษา

ปฏิบัติราชการแทน

ผู้อำนวยการสำนักงานประสานการจัดบัณฑิตศึกษา

ศธ ๐๕๓๘.๑(๘)/ว.

สำนักงานประสานการจัดบัณฑิตศึกษา
มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม
อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก
๖๕๐๐๐

มีนาคม ๒๕๕๗

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ในการเก็บข้อมูล

เรียน

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถาม จำนวน ชุด

ด้วย นางสาวสุภารัตน์ แก้วทองคำ นักศึกษาระดับปริญญาโท หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการปกครองท้องถิ่น รุ่นที่ ๑ กำลังดำเนินการทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง การศึกษาความต้องการของประชาชนต่อผู้นำในอุดมคติตามหลักคุณธรรมจริยธรรมทางการปกครอง โดยมี ดร.วงศกร เขียมเผ่า เป็นประธานที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ในการทำวิทยานิพนธ์ดังกล่าว นักศึกษาจะต้องเข้าเก็บข้อมูลจากสถานที่จริงเพื่อนำมาประกอบงานวิจัย โดยใช้แบบสอบถาม

ในการนี้ สำนักงานประสานการจัดบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านอนุญาตให้นักศึกษาผู้นี้ได้เข้าเก็บข้อมูลในครั้งนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์ และขอขอบพระคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ดร.นงลักษณ์ ใจฉลาด)

รองผู้อำนวยการสำนักงานประสานการจัดบัณฑิตศึกษา
ปฏิบัติราชการแทน
ผู้อำนวยการสำนักงานประสานการจัดบัณฑิตศึกษา

ภาคผนวก ข
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

แบบประเมินสำหรับผู้เชี่ยวชาญ
เรื่อง “ความต้องการของประชาชนต่อผู้นำในอุดมคติ ตามหลักคุณธรรมจริยธรรม
ทางการปกครอง” กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์
อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก

*****

คำชี้แจง

1.แบบประเมินชุดนี้เป็นแบบประเมินสำหรับผู้เชี่ยวชาญ เพื่อประเมินความสอดคล้องของเครื่องมือสำหรับการวิจัย “ความต้องการของประชาชนต่อผู้นำในอุดมคติ ตามหลักคุณธรรมจริยธรรมทางการปกครอง” กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก

2.โปรดพิจารณาว่าข้อความแต่ละข้อต่อไปนี้ มีความสอดคล้องกับเนื้อหาในวัตถุประสงค์หรือไม่ กรุณาใส่เครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง “คะแนนการพิจารณา” ตามความคิดเห็นของท่าน ดังนี้

- +1 ถ้าแน่ใจ ว่าข้อความข้อนั้นสอดคล้องกับเนื้อหาในวัตถุประสงค์
- 0 ถ้าไม่แน่ใจ ว่าข้อความข้อนั้นสอดคล้องกับเนื้อหาในวัตถุประสงค์
- 1 ถ้าแน่ใจ ว่าข้อความข้อนั้นไม่สอดคล้องกับเนื้อหาในวัตถุประสงค์

3.การประเมินของท่านมีความสำคัญยิ่งต่อการพิจารณาความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา จึงใคร่ขอความร่วมมือจากท่านในการประเมินให้ครบทุกข้อ

ผู้ศึกษา ขอกราบขอบพระคุณผู้เชี่ยวชาญทุกท่านเป็นอย่างสูง ที่กรุณาให้ความอนุเคราะห์ในการประเมินในครั้งนี้

นางสาวสุภารัตน์ แก้วทองคำ
นักศึกษาระดับปริญญาโท รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการจัดการภาครัฐ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม

1. ด้านธรรมาธิปไตย

ความต้องการของประชาชนต่อผู้นำในอนาคต ตาม หลักคุณธรรมจริยธรรมทางการปกครอง	ระดับความคิดเห็น		
	+1	0	-1
1. ผู้นำบริหารงานโดยมีภาวะผู้นำสูงรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่นที่แตกต่างและยอมรับได้			
2. ผู้นำเคารพในสิทธิและเสรีภาพในการแสดงออกของผู้ร่วมงานไม่หลงอำนาจ ไม่ใช้อำนาจข่มขู่ผู้ร่วมงาน			
3. ผู้นำไม่เลือกปฏิบัติ บริหารงานอย่างเท่าเทียมกัน โดยปราศจากอคติ และทำตนเป็นแบบอย่างที่ดี			
4. ผู้นำมีการบริหารงานโดยปฏิบัติหน้าที่ตามระเบียบอย่างเสมอภาค โดยไม่มีการเลือกปฏิบัติ			
5. ผู้นำสนับสนุนให้บุคลากรกล้าคิดนอกกรอบ กล้าทำสิ่งใหม่ๆ เพื่อความสำเร็จขององค์กร			
6. มีความเอาใจใส่กับทุกประเด็นของปัญหา เสียสละเวลาเป็นธรรม โปร่งใส			
7. เป็นผู้นำที่มีความสามารถในการครองใจประชาชน			
8. ส่งเสริมและสนับสนุนให้ประชาชนได้ใช้สิทธิเลือกตั้งโดยสุจริตและเที่ยงธรรม			

ข้อเสนอแนะ

.....

.....

.....

.....

.....

2. ด้านสังคหวัตถุ 4

ความต้องการของประชาชนต่อผู้นำในอุดมคติ ตาม หลักคุณธรรมจริยธรรมทางการปกครอง	ระดับความคิดเห็น		
	+1	0	-1
1. มีการประพฤติตนตามคำพูดที่ได้ประกาศไว้อย่าง สม่ำเสมอ			
2. ขยันหมั่นเพียร และปฏิบัติที่ของตนเองจนสำเร็จลุล่วงไป ด้วยดี ทั้งในเวลาทำงานและนอกเวลาทำงาน			
3. เสียสละให้กับเวลาทำงาน เพื่อประโยชน์ของประชาชน ทั้งในเวลาและนอกเวลาทำงาน			
4. เป็นตัวอย่างที่ดีให้กับประชาชน และเพื่อนร่วมงาน ใน การตรงต่อเวลา			
5. เอาใจใส่ในการทำงาน ไม่ทอดทิ้งงานทั้งในเวลา และนอกเวลาทำงาน			
6. มีจิตใจและมีความตั้งใจจริงต่อการให้บริการประชาชน			
7. ยิ้มแย้มแจ่มใส สุภาพเรียบร้อย และให้ความสะดวกต่อ ประชาชนที่มาติดต่อในหน่วยงาน			
8. ให้บริการประชาชนด้วยความเสมอภาคและไม่หวัง ผลตอบแทนเป็นสินจ้างหรือรางวัล			
9. ปฏิบัติต่อบุคคลทั่วไปด้วยความจริงใจเป็นมิตร สุภาพ อ่อนโยน			
10. ละเว้นการปฏิบัติที่จะนำมาซึ่งความเสื่อมเสีย เกียรติยศ ชื่อเสียง			
11. ให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมและรับรู้ การดำเนินงานขององค์กร			

ข้อเสนอแนะ

.....

.....

.....

.....

3. ด้านพรหมวิหาร 4

ความต้องการของประชาชนต่อผู้นำในอุดมคติ ตามหลักคุณธรรมจริยธรรมทางการปกครอง	ระดับความคิดเห็น		
	+1	0	-1
1. ประพฤติตนด้วยความซื่อสัตย์สุจริต และจริงจังต่อ การทำงานและทุกคน			
2. ปฏิบัติหน้าที่ด้วยความเที่ยงธรรม โดยไม่ลำเอียง เข้ากับฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง			
3. มีความสนใจและประสานความร่วมมือกับประชาชนใน การแก้ปัญหาและพัฒนาชุมชน			
4. มีความเป็นมิตรต่อประชาชนและเพื่อนร่วมงาน			
5. เป็นนักคิด นักมองการณ์ไกลและมีวิสัยทัศน์ที่ดี			
6. ประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดีเหมาะสมกับตำแหน่ง หน้าที่			
7. วางมาตรฐานการทำงานที่ชัดเจน			
8. ไม่ใช่ตำแหน่งอำนาจหน้าที่ของตน แสวงหาผลประโยชน์ ใดๆ โดยไม่ชอบธรรม			

ข้อเสนอแนะ

.....

.....

.....

.....

4. ด้านราชสังคหวัตถุ 4

ความต้องการของประชาชนต่อผู้นำในอุดมคติ ตาม หลักคุณธรรมจริยธรรมทางการปกครอง	ระดับความคิดเห็น		
	+1	0	-1
1. ผู้นำเป็นผู้ที่มีความเอาใจใส่และมีน้ำใจต่อประชาชนและเพื่อนร่วมงาน			
2. ผู้นำเป็นผู้ที่มีความอ่อนน้อมถ่อมตน รู้จักพูด รู้จักปราศรัย ด้วยความไพเราะ สุภาพ			
3. ผู้นำเป็นผู้ที่ยึดหลักเหตุและผลในการแก้ไขปัญหา			
4. ผู้นำเป็นผู้ที่นำเคารพนับถือ นำไว้วางใจของประชาชนในชุมชน			
5. ผู้นำเป็นผู้ที่สนับสนุน ส่งเสริมอาชีพให้กับประชาชนในพื้นที่อย่างสม่ำเสมอ			
6. ผู้นำเป็นผู้ที่ดูแลให้ประชาชนทุกคนอยู่ดีมีสุขอย่างเท่าเทียมกัน			
7. การให้ความสำคัญด้านการส่งเสริมการประกอบอาชีพ การเกษตร			

ข้อเสนอแนะ

.....

.....

.....

.....

5. ด้านறிโอต้ปะ

ความต้องการของประชาชนต่อผู้นำในอุดมคติ ตามหลักคุณธรรมจริยธรรมทางการปกครอง	ระดับความคิดเห็น		
	+1	0	-1
1. ผู้นำจะต้องยึดหลักประโยชน์ส่วนรวมที่เหนือกว่า ประโยชน์ส่วนตน			
2. ผู้นำจะต้องยึดหลักของความถูกต้อง โปร่งใส เป็นธรรม			
3. ผู้นำจะต้องเป็นผู้ที่กล้าคิด กล้าทำ กล้าตัดสินใจ และกล้ารับผิดชอบ			
4. ผู้นำจะต้องยึดหลักของการกระทำความดี ละเว้นความชั่ว			
5. ผู้นำจะต้องเป็นผู้ที่เกรงกลัวต่อบาป			
6. มีจิตวิญญาณแห่งความเสียสละ มีความกล้าหาญ ทำสิ่ง ที่ถูกต้องและเป็นแบบอย่างให้ประชาชน			
7. การเป็นผู้นำที่สร้างความไว้นือเชื่อใจ นำเคารพ นับถือ			
8. มีความอ่อนน้อมถ่อมตน ซื่อสัตย์ สุจริต จริ่งใจ			
9. เป็นผู้นำที่มีความสามารถในการ ครอบใจประชาชน			
10. มีการนำคุณธรรมจริยธรรม คุณงามความดี เข้ามาสู่ การปฏิบัติ			

ข้อเสนอแนะ

.....

.....

.....

.....

6. ด้านหลักการบริหารทาง NPM

ความต้องการของประชาชนต่อผู้นำในอุดมคติ ตาม หลักคุณธรรมจริยธรรมทางการปกครอง	ระดับความคิดเห็น		
	+1	0	-1
1. ผู้นำเป็นผู้ที่มีหัวใจรับใช้ประชาชนอย่างแท้จริง รู้ทัน ความคิด ความเคลื่อนไหวของความต้องการของประชาชน			
2. ผู้นำเป็นผู้ที่มีส่วนเกื้อกูลต่อการสร้างหลักการและ พื้นฐานร่วมกับผลประโยชน์สาธารณะเล็งเห็นถึง ประโยชน์ของภาพรวม แล้วสามารถเข้าถึงทรัพยากรได้ อย่างเป็นมืออาชีพ			
3. ผู้นำเป็นผู้ที่เห็นคุณค่าถึงความหลากหลาย เคารพสิทธิ และเสรีภาพในความเท่าเทียม			
4. ผู้นำเป็นผู้ที่มีความรู้ ทักษะและความสามารถในการ ประสานประโยชน์จากทุกภาคส่วน ให้บรรลุผลที่ตั้งไว้ ร่วมกัน			
5. ผู้นำเป็นผู้ที่มีวิสัยทัศน์กว้างไกลเน้นหลักในการบริหาร แบบมุ่งผลสัมฤทธิ์ มีการมองภาพอนาคตขององค์กรได้ อย่างชัดเจน			
6. การสร้างแนวการตัดสินใจที่หลากหลายเพื่อนำไปสู่การ ตัดสินใจที่ดี			
7. ผู้นำมีความมุ่งมั่นให้ความสำคัญกับโอกาสมากกว่า ปัญหา มองข้ามอุปสรรคให้เป็นโอกาส			
8. ผู้นำบริหารงานอยู่บนพื้นฐานของ หลัก 3E กล่าวคือ ประหยัด ประสิทธิภาพ ประสิทธิผล			
9. ผู้นำมีการกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ ค่านิยม วัฒนธรรม องค์กรและเป้าประสงค์ที่สอดคล้องกับแผนกลยุทธ์ของ องค์กร			
10. ผู้นำมีการแก้ปัญหาเฉพาะหน้าได้อย่างมีประสิทธิภาพ พร้อมทั้งมีการปรับตัวและตั้งรับได้อย่างเป็นมืออาชีพ			

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ -สกุล	นางสาวสุภารัตน์ แก้วทองคำ
วัน เดือน ปีเกิด	16 สิงหาคม 2529
สถานที่เกิด	อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก
ที่อยู่	290/87 หมู่ 7 ตำบลท่าโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก
ตำแหน่งหน้าที่การงาน	พนักงานบริษัทเอกชน
สถานที่ทำงาน	บริษัท Thai Nippon Steel & Sumikin Engineering & Construction Corp., Ltd. 12 อาคารแอมเฟิลทาวเวอร์ หมู่ที่ 11 ถนนบางนา - ดราด แขวงบางนา เขตบางนา กรุงเทพฯ 10260
ประวัติการศึกษา	
พ.ศ.2546	ศึกษาที่โรงเรียนพิจิตรพิทยาคม จังหวัดพิจิตร
พ.ศ.2549	ศิลปศาสตรบัณฑิต คณะมนุษยศาสตร์-สังคมศาสตร์ สาขาภาษาอังกฤษธุรกิจ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร
พ.ศ.2556	รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารจัดการภาครัฐ คณะมนุษยศาสตร์-สังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม จังหวัดพิษณุโลก